

Dumitru Hurubă

SCORPIONISME

Dumitru Hurubă SCORPIONISME

eubēa

dumitru hurubă

---

scorpionisme

© 2011, Editura Eubeea Timișoara,
Aleea Ioan V. Avram, nr. 1, Timișoara
Consilier editorial : dr. Nina Ceranu
Lector : Ilie Chelariu
ISBN : 978-973-673-189-1

Tiparul executat la **Eurostampa**

dumitru hurubă

---

scorpionisme

Eubeea
2011

I
TABLETE

MAREA CONFUZIE

O dată implementați în „talciocul național”, căruia îi spunem cu entuziasm „economie de piață”, am strigat revoltați: „Să demolăm întâi vechile structuri ceaușiste!” Iar dacă acesta era secretul – las’ pe noi! După o vreme, însăși viteaza fostă TVRL – neînfricată luptătoare pe baricada revoluției decembriste – a început să ne arate, cam speriată, imagini din vigurosul proces de demolare-distrugere: schelete de foste grajduri CAP-iste, utilaje de pe care se furase totul, incendii izbucnite din senin, patrimoniul împărțite la mica înțelegere, pământuri-proprietăți luate în stăpânire cu lacrimi în ochi și lăsate apoi în paragină... Însă, până una-alta, noi demolam sub privirile cam stupefiate ale Occidentului care nu se așteptase la o asemenea promptitudine și amploare, abia mai târziu conștientizând tradiționala vitejie a poporului român. Și, dacă ea exista, din moși-strămoși, trebuia doar direcționată, așa că au apărut și marii sporovăitori-specialiști în perioade de tranziție, conform cu ale căror ziceri laptele și mierea aveau să curgă foarte curând pe jgheabul vieții fiecărui concetățean. Ce mai, o apucasem pe un drum bun, deveniți peste noapte patroni, acționari și comercianți, într-un haos democratic dominat de comerțul stradalo-bișnițăresc înfloritor și de o corupție cruntă. Aceasta, în timp ce noi continuăm să demolăm structurile. doar că, din neatenție, le confundasem: pe cele organizatorico-birocratice având drept stâlp de susținere indivizi pătrunși de mentalități comuniste, organizarea producției, grajdurile CAP-urilor și patrimoniile... Păi, dacă ni se implementa de la început ideea despre ce și cum, nu eram noi în momentul de față în coasta nemților sau niponilor cu sula economiei de piață? Eram. Așa că, mare noroc au avut!

(Oglinda, aprilie, 1995)

SEMIDOCȚII AJUNȘI

Un fenomen inexplicabil îi aruncă pe oameni în diabolica și efemera lume a persoanelor – nu a personalităților – publice, lume la care râvnesc mulți și rămân incredibil de puțini. Iată: insul catapultat de vreo împrejurare, altfel nefastă, ajunge exact unde nu trebuie, unde nu știe și nu poate să se descurce, dar cu încăpățânarea unui animal care a pus laba și colții pe ciolan, se zbate să-și demonstreze, cu dramul său de inteligență utilitatea. Pericolul dinspre el este direct proporțional cu treapta scării ierarhice pe care se află. Aproape indiferent de domeniul în care ajunge să acționeze. Dacă, însă, este vorba despre un domeniu spiritual, atunci chestiunea devine gravă. El, acest individ, al cărui scop este situarea cât mai sus pe calea cunoscutului principiu machiavelic, poate să infesteze un întreg domeniu – cel cultural, ca să spunem absolut convențional. Din capul locului nefiindu-i repartizată suficientă doză de bun-simț, el își afișează și exteriorizează simțămintele în contextul unei fărâme de inteligență pentru care cuvântul *suficiență* este un superlativ. Dându-și destulă importanță pentru a se compromite (din nefericire compromite și instituția pe care o reprezintă), insul se lansează în cuvântări și considerații care-i fac pe auditori să râdă și să-și scuipe în sân. Și dacă bunul Dumnezeu, sau Dracul, i-a mai repartizat și o funcție (poate chiar importantă), atunci unii își vor lua până și notițe după ineptiile debitate de el. Vor fi obligați să o facă. Iar aceasta înseamnă perpetuarea specimenului și proliferarea, ceea ce mă face să mă gândesc la... bătaia lui Dumnezeu care e de multe feluri. Doar că mă întreb: de ce divinitatea își experimentează metodele doar pe români? Să nu știe, oare, de acești indivizi care injectează în societate virusul subculturii prin simpla lor prezență? Îndoi-m-aș!

(*Oglinda, mai, 1995*)

SIAMEZELE

Mă întreb deseori: ce ne-am fi făcut noi fără expresia „perioada de tranziție”? Ca să nu mai amintesc ce îndurerați am fi fost fără înduioșătoarea... „economie de piață”. Ele sunt surorile siameze născute din mama democrație și ne asigură hrana morală pentru a nu sucomba, sau – de ce nu? – pentru a nu compromite ideea de neam, devenind un popor de sinucigași. Iar cei care știu bine acest lucru, ne vorbesc atât de împătimiți despre raiul de mămăligă cu râurile lui de lapte pe care ni-l vor aduce cândva cele două siameze, încât nu ne rămâne decât să credem în emoționantele învățături ale sfătuitoților de la noi și de aiurea. Că te și miri de ce dracu au apărut atâția specialiști, deștepți și chiar înțelepți, pe metrul pătrat. Toată lumea cunoaște, toată lumea știe exact ce și cum trebuie făcut, numai noi, poporul român, nu. Noi suntem niște inconștienți și proști și nu știu de ce suntem tentați să înțelegem altceva, când binevoitorii din presa scrisă și nescrisă se zbat, sărmanii, să ne bage mințile în cap că noi habar nu avem de nimic și numai că nu se cruceșc în fața minunii că am existat aici de peste două mii de ani fără dezinteresatele și înțeleptele sfaturi despre democrație, mama noastră! În astfel de momente, personal mă simt o vietate vinovată de propria istorie și existență. Noroc bun, cum se spune, că marii sfătuitoți din suspomenita mass-media atenuază prin cuvântări și sloganuri patriotarde marile noastre păcate de ignoranți, mediocrități și inculți, dând întreaga vină pe cele două siameze.

Și astfel, brusc, ne simțim altfel de viațați. Ole!

(Oglinda, mai, 1995)

HAI SĂ MĂRĂIM PUȚIN...

Desigur, nu avem niciun motiv să nu mărăim. Aproximativ, toți. Și din motive diverse. Dar ce mărăieli teleenciclopedice producem la vederea unor prețuri demne de salarii japoneze!

Anul 1994 s-a sfârșit prost. 1995 a început și mai prost. Până și cei care ar trebui să ne transmită încredere și optimism par de-a dreptul speriați; Altceva gândiseră și ce-a ieșit! Să-ți scuipi în sân!

Noroc cu perioada de tranziție pe care toată lumea aruncă vina cu mare răsuflăt de ușurare.

Și au trecut sărbătorile de primăvară, dar ne-am putut bucura cum am fi vrut de ele? Ne-am fi putut? Și, din nou, mărăieli... Nu cu multă vreme în urmă, încântătoarea noastră economie de piață era „piciorul lui Dumnezeu”; acum ne înspăimântă mai rău decât celebra alimentație raționalo-ceaușistă, tocmai când domnul prim-ministru ne dă știre că situația nu e chiar atât de rea. Și o face cu dezinvoltură, candoare și aproape vesel; te afli în situația să-ți treacă pofta de mărăit. Cu atât mai mult că nonșalanța domnului Văcăroiu ar fi în stare să dezarmeze până și marina SUA darmite niște carpato-danubiano-pontici considerați și tratați ca niște cobai prostuți. Și mărăim, amenințăm, mai punem la cale câte o grevă și, drept răspuns Guvernul se spală pe mâini, asemenea personajului biblic, decretând ultimativ: dacă nu munciți, de unde să aveți? Păi, n-are dreptate, dragul de el? Greviștii mărăie, dar continuă acțiunile revendicative. Zadarnic. Însă, înainte de a încheia aceste însemnări, îmi amintesc ușor că în urmă cu niște ani, un conducător de prin lumea arabă i-a spus lui Ceaușescu: „Păcat de geniul dumneavoastră pentru un popor atât de leneș și de prost!”. Iar dacă avem în vedere că istoria se mai și repetă, și că spiralele pot fi îngrijorător de dese, mai are rost să mărăim?

(Oglinda, iunie, 1995)

TRANSPLANTUL DE AMEȚEALĂ

Decembrie '89 ne-a adus libertatea, iar acest sentiment a creat în noi ambiția că suntem în stare să facem orice. Și, cu ecusonul libertății în minte, ne-am repezit spre economia de piață importată din Vest și din... etc. Am constatat că era vorba despre un simplu transplant care, în urma unei anestezieri (amețiri) colective, li s-a aplicat concetățenilor. În prima fază buimăciți, în a doua entuziasmați, aceștia și-au făcut repede „chip cioplit” și economia de piață a devenit Dumnezeu străin căruia au început să se închine cu sârg încălcând întâia poruncă notată cu grijă de Moise pe lespede... Creatorul a zâmbit îngăduitor, desigur, mai ales că poporenii nu mai făceau mare lucru fără sobor... Doar că economia de piață s-a dovedit a fi un labirint în care însăși Ariadna și-ar fi rătăcit pașii, urmând un fir care se rupea tocmai când avea senzația că terminase formalitățile pentru o afacere. Greșeală fatală, utopie, dezolare, suferințe, amenințări, nostalgii și revoltă pentru capitolul „Târgoviște”. Transplantul nu părea să se prindă. Începuseră căldurile, creșterea tensiunii, ieșirea în stradă... la aer, huiduieli antiguvernamentale, antiprezidențiale, anti... tot! Poporanul a descoperit că transplantul economie de piață fusese o cacialma, adică mai nimic din ce diriguitorii promisese.

Dar, cum bunul și îndurător Creator – relativ uimit de ceea ce i se întâmpla cetățeanului român – are grijă de toate (și de oameni), a implementat gând diriguitorilor, iar aceștia au salvat transplantul strigând fericiți: „Oameni buni, a fost o greșeală de exprimare și de tipar. Scuzați-ne! Noi, de fapt, ne aflăm acum într-o perioadă de tranziție spre economia de piață. Până la ea, eheee!”

Uf, bine că e doar tranziție! – au oftat concetățenii. Fiindcă, „sic transit”. Cât despre ... glorie, mai vorbim noi!

(Oglinda, iunie, 1995)

LINGĂI AU FOST, LINGĂI SUNT ÎNCĂ...

Presupun că însuși Dumnezeu este oarecum derutat, descoperind cu ajutorul interesantei noastre democrații vietăți pe care nu le prevăzuse în nomenclatorul Său. Lingăul – că despre el este vorba – face parte dintre vietățile coborâte ceva mai târziu de prin copaci și trăiește printre oameni fiind animal biped. Strămoșul său direct este o sperietoare având o evoluție destul de incitantă pentru antropologi, arheologi, sociologi, istorici etc., cu o evoluție ale cărei etape o caracterizează: vierme-șopârlă-viperă-cameleon-porc, ajungând în prezent la forma cea mai evoluată – **lingău**. Normal, ocupația sa de bază este linsul. I-a lins pe dragii lui stăpâni până în decembrie '89 până i s-a subțiat limba cu care, îi înjură consistent pe aceiași deveniți între timp vajnici și pricepuți maratonisti prin democrație, economie de piață și perioadă de tranziție. Se înțelege că este vorba despre cele trei grații care ne înfrumusețează existența numai bună pentru suspansurile din romanele polițiste ai căror autori au fost în prealabil snoșiți în bătaie fără motive politice... Acest lucru se întâmplă deoarece Lingăul, în prezent, îi linge (ier-te-mi-se repetarea cuvântului scârbos) conștiincios și vesel pe noii stăpâni. Sau or fi aceiași? Dumnezeu știe. Cert este că Lingăul e în momentul de față unul dintre cei mai importanți stâlpi ai corupției și posesorul unei mentalități pentru care oricărui om normal și cu bun-simț i-ar crăpa obrazul de rușine. Lui, nu, pentru că nu-l are, fapt ce poate fi scuzabil într-un anumit context șeptelo-porcin. Lingăul nu are nici prejudecăți, nici preferințe, ci se comportă și linge în conformitate cu un principiu doar de el știut. S-ar putea să fie interesul, dar este o simplă ipoteză care nu-l împiedică totuși să-și vadă liniștit de lins fredonând din când în când satisfăcut: „Lingăi au fost, Lingăi sunt încă”. Și e fericit în imbecilitatea lui cu care infestează unde, când și cum poate...

(Oglinda, iunie, 1995)

UN SOBOR PENTRU T.V.A.

Slavă Domnului: magazinele sunt pline, piețele la fel, de „buticuri” ce să mai vorbim... Teoretic ne amenință șansa unei îndeștări care ne va transforma într-un popor de obezi. Mărfurile sunt de calitate, vânzătoarele la fel – majoritatea. Cu puțină bunăvoință, putem constata că viața noastră a luat-o binișor spre un făgaș corespunzător, atât din punct de vedere materialo-gastronomic și economic, cât și spiritual, dacă mă gândesc la soboarele de preoți care ne netezesc drumul spre Domnul sfințind totul: biserici, întreprinderi sau instituții, hoteluri, șantiere, unități militare, guvern, parlament, președinție, localuri... Fără un sobor de preoți nu mai facem nimic și e bine, doar că a rămas în tot binele acesta ceva pe dinafară asupra căruia presupun, n-are putere nici Dumnezeu, nici... Dar să nu pomenim de slujitorii lui Hades pentru că nici ei nu sunt mai breji când e vorba de a ne salva din ghearele impozitelor și TVA-urilor – că alte amănunte sunt inutile – doar domnul Văcăroiu, eventual, și guvernul, care aruncă pisica în ograda parlamentului, parlamentarii unul altuia și toți la un loc, după ce toți o amețesc bine, o dau pe mâna vreunei comisii parlamentare căreia, în terminologia populară, i se mai spune și Groapa Marianelor... Dar, revenind la impozite și TVA-uri, întreb și eu: la ele de ce nu a chemat nimeni soborul de preoți? Și răspund tot eu: pentru că sunt atât de ale dracului, încât nici Sfântul Părinte Teoctist nu s-ar încumeta să le zică vreo câteva din Sfânta Scriptură. Și dacă nimeni nu are cum domoli lucrurile, trebuie să recunoaștem că, într-adevăr, ascunse și de necercetat sunt căile Domnului, iar umblatul pe ele poate însemna nu numai pierdere de vreme, ci și riscul unor descoperiri nu întotdeauna plăcute. Dar nici așa cum spunea un concetățean: „Perioada de tranziție? Sunt căile Domnului din Biblie...” Pentru că o fi având el dreptatea lui, însă tot e mai de preferat TVA-ul decât obezitatea, colesterolul și alte asemenea. Ceea ce dorim și guvernanților – mai puțin de la noi și foarte mult de la bunul Dumnezeu. Amin!

(Oglinda, iunie, 1995)

PAȘTE FERICIT, MĂ!

Dezacordurile gramaticale, construcțiile pleonastice, introducerea în exprimarea verbală sau scrisă a unor termeni preluați (cu fulgi cu tot!) din engleză sunt doar câteva „nebunii deliberate” cărora limba română se zbate să le facă față cât mai rezonabil. Nu va reuși. Pentru că abia câștigă vreo bătălie nesemnificativă și ororile războiului cu agramatismul, ignoranța și incultura în general, devin și mai dure. Iar presa audio-vizualo-scrisă atacă furibund, cu forțe mereu proaspete, recrutate uneori, sau deseori, din rândul... mercenarilor pentru care folosirea graiului românesc corect, constituie un compromis de neiertat. Și toate ar mai merge la acești intruși orgolioși, însă gramatica este ucigătoare. Drept care, mulți dintre ei făcându-și publice ineptiile, uneori duhnind a „coada vacii”, devin peste noapte importanți, fiindcă au posibilitatea sau șansa ieșirii în lume prin intermediul mass-media. Lipsa de talent coroborată excelent cu lipsa de cultură, sunt suplinite foarte bine în multe publicații, ce-și zic de scandal, cu durități de limbaj și cu vulgarități pentru care în alte părți ale lumii ar putea-o duce rău. La noi nu. Știi să împrști cu noroiul expresiilor urâte? Perfect. Știi să construiești o frază porno încât să se cutremure mintea omului normal? Perfect. Știi că calomniezi consistent și murdar? Ești de-al nostru. Dacă mai folosești și două-trei adaptări și adoptări engleze de regulă, totul devine clar. Ce limbă maternă corectă? Ce țară? Ce patriotism?... Astea erau pe vremea lui Ceaușescu – lozinci comuniste... Acum, acolo unde vrem să părem cineva, terfelim limba română în care am spus prima dată MAMĂ și am cerut mâncare, și o cotim spre engleză. O engleză pentru care mulți nechemăți ar putea avea soarta Mariei Stuart. Noroc că englezii nu-și pun mintea cu noi. Și e bine, e mai bine, că altfel, ce ar crede auzind urarea „PAȘTI FERICIT” spusă la TVR, sau scrisă pe o felicitare pe care un mucalit a formulat-o: „Paști fericit, mă!”

(Oglinda, iulie, 1995)

DUMNEZEU E SPERIAT...

Nu e normal deloc să ne îndoim că am devenit atât de răi și de egoiști, încât este perfect valabilă deviza: „Fiecare pentru el, Dumnezeu pentru toți!” Întrebarea care se pune este: și dacă Dumnezeu nu mai vrea? Dacă bunătatea lui nemărginită are, totuși, o margine? Poate că nici nu-i mai convine să lăsăm totul în seama lui și, în vremea asta, noi să ne ocupăm de tot ce nu se cade, de tot ce ne înstrăinează pe unii de alții și pe toți față de el... Imaginile de televiziune ne prezintă cu regularitate și promptitudine o lume pornită cu sânge, și cu înverșunare chiar, spre autonimicire: peste tot războaie, crime, violuri, corupție, mafie... Un ateu ar spune fără să stea pe gânduri că Dumnezeu e speriat de ceea ce se întâmplă pe Planeta Albastră – culoare ce simbolizează sinceritate, dar devenită acum paravanul după care proliferază și se zbenguie în voie minciuna sadică și dezmățul de toate felurile. De aici și până la bănuiala deloc liniștitoare, de fapt o bănuială-presupunție transformată rapid într-o certitudine indubitabilă: Dumnezeu este total nemulțumit de produsul pe care l-a considerat din capul locului cel mai inteligent, cel mai perfect, cel mai... Acest *cel mai*, produsul gândit după chipul și asemănarea Sa. Și ce vede pe Pământ? Să nu mai intrăm în amănunte... Și nici n-ar fi de mirare dacă într-o bună zi am auzi venind din ceruri o întrebare ca un suspin:

- Aceasta să fie ființa-creatură pe care am făcut-o după chipul și asemănarea mea? Acesteia i-am prezis eu că va stăpâni lumea?

Ce am putea noi răspunde? Cum am respecta cele zece porunci notate/scrijelite conștiincios de Moise la poalele Muntelui Sinai?

Privim la televizor, citim presa, ascultăm radioul și, de peste tot, parcă se aude prin eter, poate dinspre reședința lui Lucifer, un semnificativ, edificator, amenințător și ultimativ: „Hi! Hi! Hi!”...

(*Oglinda, iulie, 1995*)

UN ANIMAL NOU: CÂRCOTAȘUL

Cârcotașul este o lighioană din ce în ce mai implicată în viața noastră social-politică, administrativ-economică și chiar – spun unii – în viața erotică. Mă rog... Cârcotașului, prin definiție, nu-i convine nimic, totul trebuie să aibă configurația lui biologică și structura sa psihologică. Mai clar: cârcotașul raționează procustian, astfel că tot ce depășește patul îngust și scurt al gândirii sale, trebuie convertit și adaptat, iar în caz contrar rețezat. Cârcotașul este cel mai periculos reprezentant al ideologiei „să moară capra vecinului”, deși preferă în ultima vreme să moară vecinul. Vecinul căruia i s-a suit democrația la cap și, dintr-o „fire anodină / De frizer cu mandolină” (v. Topîrceanu), s-a transformat în ceva care gândește și acționează. Imposibil de acceptat, astfel că lighioana – pe care o vom numi convențional *cârcotaș* – devine atât de agresivă, încât nu e greu de confundat cu o fiară. În această situație a intrat în funcțiune principiul: dacă eu nu pot, el de ce să poată? (Evident, vecinul). Oricum, indiferent despre ce ar fi vorba trebuie făcut altfel. Nu spune cum (pentru că în 99 la sută dintre cazuri nu știe), însă este clar că trebuia făcut altfel. Cârcotașul nu iartă nimic și pe nimeni: bălăcește totul într-o compoziție ideatică, puturoasă de-ți taie respirația; pentru că tot ce vine dinspre el miroase a orgoliu prostesc, impregnat cu invidie vecină cu ura feroce. În context, cârcotașului-lighioană nu-i place să fie contrazis, indiferent despre ce ar fi vorba; el dă impresia că știe cel mai bine ce și cum trebuie făcut ca să fie bine. Iar când descoperă că a reușit să reverse otrava-i urât mirositoare peste florile înțelegerii, și acestea încep să pălească, acest animal bizar jubilează și regretă că nu are coadă din care să dea... Trebuie să avem în vedere că numărul acestor lighioane este în continuă creștere, iar tensiunile de orice fel în societate, li se datorează în mare măsură, ceea ce le dă un sentiment de împlinire și de mulțumire în cazul în care ei știu să se bucure de ceva.

Însă e greu de crezut.

(*Oglinda, august, 1995*)

TRĂIASCĂ INDEXAREA!

Indexarea salariilor cu opt la sută a venit la țanc. Fiindcă e vară, vremea concediilor și a evadării din stresul urban spre cel rural sau, în orice caz, spre zone geografice cu verdeață și fără scrâșniri de dinți. În țară e desfătare și un fel de fericire generală: se află în lucru lozinci ca: „Văcăroiu și chenzina/ Patria și ghilotina”, iar în studiourile cinematografice se lucrează la un film de lung metraj în care poporul român, călit în lupta de clasă ante și postdecembristă, este audiat în cadrul judecății de apoi, fiind singurul care... Aici e un moment publicitar. În sfârșit. Urmează o scenă tare și prim-plan cu Parlamentul în picioare și urlând pe bună dreptate nu se știe de ce; fiindcă sonorul nu merge... Și toată lumea crede că vede ultima parte a filmului. Pe dracu'! Apare domnul Prim-ministru și anunță o majorare de prețuri la câteva produse neimportante, cum ar fi: carnea de porc, de pasăre, de vită, lapte, ouă, pâine, brânzeturi... Adică de ce să strigăm? Suntem sălbatici? Nu mai suntem nici măcar carnivori și trebuie să susținem clar acest lucru, deoarece de la carnivori la canibali nu-i decât un pas... Aceasta ne trebuie nouă acum: să ne mâncăm unii pe alții? Ce s-ar mai bucura soacrele și o parte din Consiliul Europei! Aiurea! N-o să aibă ocazia... Nici nu avem timp, doar n-o să ne ținem de zbunguieli politico-financiar-sociale acum, în pragul concediilor și cu salariile proaspăt și consistent indexate. Încă suntem sănătoși la cap și, cum spuneam mai înainte, fericiți. Bunul Dumnezeu ajutat de domnul Văcăroiu, ne-a pus mâna în cap. avem bani de aspirine, chibrituri și o pungă de pufuleți.

Trăiască indexarea salariilor în frunte cu domnul Nicolae Văcăroiu! (Aplauze prelungite. Ovații. Delirium... Se scandează minute în șir ceva – că iar nu merge sonorul. Domnul Prim-ministru este ridicat pe brațe. Tot mai sus. Poporul delirează de fericire și de lipsuri... Și așteaptă să cadă... *The end*).

(Oglinda, august, 1995)

IA CUPONU', BADE!...

Doamne, Dumnezeule, suntem o țară de milionari! Unde sunt japonezii, americanii și alții, să ne vadă? Adică, ce credeau ei? Tehnică, tranzistorizări, computere, muncă pe brânci, aroganță, lecții de civism, economie de piață... Te apucă groaza. Astea ne trebuiau nouă? De indicații ducem noi lipsă? Ei, poate vor să-i ducem la Târgoviște... Le-am demonstrat după nici șase ani de democrație că suntem deștepți. Fără să ne spetim. Dimpotrivă, muncind cinci zile pe săptămână – scriptic vorbind că practic... – de îți vine să le scuipi în fasole și computere spunându-le: vedeți, mă, fraierilor, că se poate? Spuneți voi, badii, câți milionari aveți, raportat la numărul de locuitori? Tare, mă, că nu se aude! Că de aia nu ne-ați primit nici în Europa, de aia vă tot fandosiți cu Consiliul vostru, fiindcă vi-i frică, mă! Norocul vostru că nu suntem imperialiști, acaparatori și expansioniști, că v-am subjuga imediat din punct de vedere, cu purcel și cățel cu tot. Bine-i că ni s-a mai domolit și atrofiat spiritul latin și nu ne-a apucat pe toți un dor de haiducie spre Vest, să vă umilim în propria ogradă... Nu, deoarece nu ne mai arde de nimic. Milionari suntem, salarii cu miros proaspăt de indexare avem și, n-o să credeți, am redus și impozitul pe salariu, puteți zice că nu suntem normali. Da' de unde! Adevărul e că le avem la învârteli prin tranziții și economii de piață ce nu s-a văzut... Voi, ce știți? Apăsați toată ziua pe butoane. Încolo: Dumnezeu cu mila. Ei, la noi e altfel: Dumnezeu **cu pila**. Ai pile, ai... Dar de ce să intrăm în amănunte enervante și insipide? Un popor de milionari nu se coboară la mărunțișuri, ci gândește imens. Noi asta și facem: gândim, nu muncim. Lucrul e pentru tractoare nu pentru oameni. Spune cel mai actual și mai iubit proverb românesc. Noi – cu milioanele! 17 milioane de milionari – un vis! Am ajuns exact unde ne prevedea Ceaușescu: pe noi culmi de progres și civilizație. Dumnezeu să-l ierte, că mare vizionar a fost! E drept că bogăția asta trântită pe capul nostru ne-a găsit nepregătiți, ne-a bulversat, ne-a... Doamne ferește! Dar ne descurcăm noi, doar să punem mâna pe sfintele cupoane, să le pipăim și să vedem ce dracu' facem cu ele... De aceea, și în concluzie: ia cuponu', repede, bade!

(Oglinda, august, 1995)

COCOȘELUL – FUNCȚIONAR

În contextul libertății, democrației și al economiei noastre de piață, cocoșelul american este o pasăre-animal cu suflet de drac. Față de trecut, posibilitățile și libertățile sale de manifestare sunt incomparabil mai largi sau chiar nelimitate. Prin extensie, să ni-l imaginăm funcționar la o instituție. De stat. Țațoșenia poate fi ignorată sau amuzantă atâta vreme cât nu intrăm sub incidența bățoșeniei lui. Cocoșelul-funcționar suferă cumplit în intimitatea lui inclusiv de complexul inferiorității fizice. De regulă, mintea sa este direct proporțională cu statura și are un rezultat clar: micime. „Micimea” este cuvântul sinonim cu „funie” în casa spânzuratului. Cocoșelul-funcționar va lupta crunt pentru că tot ce îl depășește ca dimensiune este o eroare a naturii sau a lui Dumnezeu. Este năbădăios, cu pretenții de mare grangur, de obicei el visându-se într-o postură invers proporțională cu ceea ce poate să arate lumii. El să zbate amarnic să demonstreze permanent că, fără „cucurigu”-ul său strident, ridicol și idiot în comparație cu al unui cocoș de dimensiuni normale, universul s-ar prăbuși. În instituția în care cucuridează el opt ore pe zi, cocoșelul-funcționar se crede personajul cel mai important. Directorul, care întotdeauna este altcineva decât el, adică un neisprăvit, un corupt, un gunoi al societății, este ca atare, în cadrul instituției, cel mult o marionetă care se mișcă în conformitate cu interesele unui partid fără program clar, fără platformă electorală și, sigur, fără statut. În consecință, nu va sta mult pe scaunul directorial... Așa gândește cocoșelul. Dar niciodată nu spune că trebuie să înțelegi că doar el ar fi cel în stare să rezolve toate problemele urbei începând cu măturatul străzilor – prin exemplul personal... El ar merita funcția și e dezamăgit, cu accese de furie, ceea ce îi și este caracteristic dacă ne gândim la bătăliile de prin ogradă pentru vreo rămă din gunoi.

Mare păcat de această viață a lui, însă asta e...

(Oglinda, septembrie, 1995)

TERMITELE ȘI APA CALDĂ

Recunosc, am o imaginație bolnăvicioasă – îi văd pe unii metamorfozați în monumente de imbecilitate. Și, cum întotdeauna m-au impresionat lucrurile grandioase, îmi aplec fruntea în semn de salut, rugând repede Providența să nu le sporească numărul pe cap de locuitor. Pentru că, tot datorită imaginației mele bolnăvicioase, îi văd pe imbecili proliferând asemenea unor cohorte scârboase de termite, invadând orașe, sate și chiar reședințe de județ, unde ocupă spații, birouri și scaune în mod abuziv... Iar aceasta n-ar fi nimic pe lângă faptul că, odată cocoțați pe anumite trepte (scaune) sociale, au tendința să se implice în orice care nu-i privește, binefăcător – cred ei – distrugător, crede populația. Astfel, mii și mii de oameni absolut nevinovați se văd terorizați de un grup sau chiar de un singur imbecil, ante sau postdecembrist, prin aplicarea unor măsuri pentru care limba română nu are calificativ, sărmana! Analizând o altă etapă a imaginației mele, este de la sine înțeles că fac tot felul de constatări și deducții, unele lipsite de suport logic. Dar, parcă numai eu? Parcă mai contează în ziua de azi? Aiurea! Mă rog. Să (ne)revenim... Imbecilul ajuns cât poate de sus pe o treaptă din ierarhia socială, crede cu seninătate că este deștept, civilizată și cult. Nu este. Toate faptele sale o dovedesc. Fac și eu uz de o formulare deseori auzită și citită: dacă de acești imbecili depinde soarta unui segment de populație (aceasta-i formularea!), acei oameni, sunt sortiți unei existențe pe lângă care membrii unei ginți sau ai unui trib de sălbatici duceau o viață de-a dreptul edenică. Mi-i și imaginez ducându-și viața fără zguduirii social-economice, fără supermarket-uri, fără toyote, fără vile, fără tranziții și, în particular, chiar fără îmbrăcăminte. Nu exista șomaj, nu se organizau greve de nici un fel, nu aveau televiziune prin satelit, nici mijloace moderne de transport. Nimic. Adică, ba da. Începuseră să descopere carnea și că ea simboliza ciolanul cu care se mai ciomăgeau prefigurând parlamentele contemporane – scuzați! Fără să vreau, am alunecat spre primitivism când, de fapt, vorbeam despre termite, parcă, metamorfozate în imbecili, sau invers, să m-am bulversat de tot și, ca atare, habar n-am în clipa asta ce legătură are ce-am scris cu apa caldă, cadru legal, autorități, autonomie locală și alte năstrușnicii.

(Oglinda, septembrie, 1995)

NOA, BINE!...

După aproape șapte ani de democrație, constatăm nedumeriți că avem o legislație cât Himalaya – cum spunea cineva – conform căreia întreprinzătorului particular i se închid toate ușile în nas. Concetățeanul este bombardat prin mass-media cu H.G.-uri, Legi, Ordonanțe, Ordine, Instrucțiuni – adică un arsenal întreg de acte normative, și aproape entuziasmat pornește la drum având în fața ochilor promisiunile proaspete ale legislativului și executivului, și totul i se pare de-o simplitate pur și simplu neverosimilă. Astfel începe drumul său spre casa de nebuni. Pentru că, de ce să nu o spunem, că perioada de tranziție este brăzdată de ramificații – șosele care duc rareori la o adevărată economie de piață, mai degrabă la una de talcioc. Dar aceasta este o privire generală și inofensivă, la urma urmei. Concret, lucrurile stau cu totul altfel, adică îngrozitor. Spuneam că dispunem de legi și este un adevăr. Este bine să le citim, pot spune chiar că este o lectură relaxantă, ba, uneori, chiar amuzantă. Așadar, te așezi în fotoliu, privești în rate la televizor, adică între două Ordonanțe, sau H.G.-uri și îți spui că dracul nu e chiar așa de negru. Păi, cine a zis că e? Eu? Dacă ai fotoliu, dacă ai televizor, dacă ai apartament proprietate, dacă poți avea lapte, ouă, brânză, smântână, carne, struguri, banane, covoare persane, mobilă de nuc, porțelanuri, cristaluri etc., atunci lectura legilor devine chiar pasionantă și, ziceam, distractivă. Însă eu întreb: și dacă nu ai nici măcar o mică parte din cele enumerate mai sus? Ce faci? Simplu: citești actele normative, te convingi că le cam știi, și pornești optimist pe drumul privatizării cu niște bani împrumutați de la vecini, prieteni, părinți, bănci, și dă-i! numai că de la prima ușă poți auzi: nu avem cadru legal corespunzător, sau nu avem instrucțiuni de aplicare a legii. Himalaya legislației devine mică și neagră ca și funcționărașul de care ai nefericirea să depinzi la un moment dat, în vreme ce mass-media lansează bomba: procesul de privatizare este tot mai accelerat.

Noa, bine!

(Oglinda, septembrie, 1995)

ARUNCAREA PISICII

Iată, suntem contemporanii unor mutații spirituale și materiale fără precedent, conform „limbajului de lemn”. Fiecare zi ne aduce noutăți din mai toate domeniile, inclusiv din ramura sport. Astfel, și apropo de mutații, unii sportivi s-au mutat de-a binelea prin alte zone ale globului, ceea ce nu e rostul meu să comentez... Însă, voi rămâne în domeniului sportului pentru că aici a luat ființă o disciplină nouă, neșmenlată de presă și neomologată de vreun for de specialitate. Este vorba de **aruncarea pisicii**, un sport nu chiar nou, la urma urmei, dar căruia nu i s-a acordat importanța cuvenită. Cert este că, în momentul de față, aruncarea pisicii s-a impus viguros și frumos detronând anemicul sport național cu nume absolut neșmenificativ – oina – adică un vax. Pe când aruncarea pisicii simbolizează o acțiune clară, efectivă, ușor de imaginat și extrem de concretă. Istoria disciplinei este lungă, întortocheată și plecticoasă. Din acest motiv, voi spune doar că ea este în prezent cel mai popular sport, fiind angrenați în practicarea lui toate păturile sociale, indiferent de starea materială și culoarea politică. Nu voi intra în prea multe detalii, mai ales că încă nu există un regulament clar. Însă, strict informativ, este bine să se știe că aruncarea pisicii se practică atât individual cât și în grup sau între instituții. De exemplu, instituția parlamentară aruncă pisica în ograda Parlamentului care, la rândul său, o aruncă la Cotroceni, iar Cotroceniul, înapoi la Parlament. Acesta își ia avânt și o arunce către Consiliul Europei. Nu reușește fiindcă ăia au lipsit de la antrenament, sau nu agreează acest nou sport românesc. Astfel că, pisica sub formă de bumerang, se întoarce și este aruncată pe mâna unei comisii parlamentare unde se îmbălsămează și se păstrează mult și bine. Noua disciplină sportivă nu presupune o condiție fizică deosebită, ceea ce a făcut ca ea să devină rapid un sport național la care poate participa orice persoană dar cu statut de amator – profesioniștii fiind doar instituțiile pomenite mai sus. Și să ținem minte: campion absolut la toate stilurile de aruncare a pisicii este domnul Nicolae Văcăroiu, deși în mai multe rânduri i s-au făcut controale antidoping. Niciodată, însă, nu a fost găsit. Agențiile de presă nu menționează cum.

(Oglinda, septembrie, 1995)

CUM A FOST, AȘA RĂMÂNE?

Majoritatea seriilor transmise de TVR sunt slabe, iar cealaltă majoritate sunt idioate. Văzându-le, ai impresia că noua spirală a istoriei are aceiași șlefuitori strepeziți și relativ tâmpiți de acum nu știu câți ani, când se difuzau pe post filmulețe cu eroi comuniști de-o exemplaritate pe lângă care preceptele biblice erau niște biete prostioare. Ele aveau rostul să destindă o plebe presupus-îndobitocită de-o ideologie „fără fisuri”, lătrată zi și noapte de indivizi înșcoliiți la mult râvnita „academie” Ștefan Gheorghiu... Dopajul actual – ca să trecem la subiect – cu seriale lacrimogeno-stupide, aruncate de peste ocean în tomberonul estic al Europei, se poate observa cu ochiul liber că nu pune pe nimeni pe gânduri. Este un semn că personaje-ventuză și-au fixat atât de viguros trupurile viermenoide în structura TVR încât li se pare înjositoare respectarea concetățeanului care, în paranteză fie spus, tot nu-și poate permite altceva. Cineva știe bine cât ne costă invazia aceasta de ineptii – ca să mă folosesc de un termen foarte decent și nici nu ne-ar interesa dacă n-am bănui că financiarmente contribuim și noi, prostimea, la întinderea acestei pecingini pe o suprafață tot mai mare a programelor TVR. Din păcate, mă simt obligat să revin și să spun că în televiziunea națională, mentalitatea de sorginte comunistă nu e pe cale de dispariție. Dimpotrivă... Ea are acum șansa să se manifeste fără teamă, dar, mai ales, fără pic de rușine, creându-i instituției o imagine „trăsnet”. În ceea ce privește mai sus pomenitele seriale, acestea nu sunt altceva decât o prelungire sau o materializare a ideii că românul nu s-a născut doar poet, ci și tâmpit, adică un popor care înghite orice murmurând glorios: „Las’ că trece și asta!” Așa spuneam pe vremea lui Ceaușescu, așa spunem și acum. Este lozinca unui popor docil, la locul lui și iubitor de liniște.

Eventual, considerat dobitoc. De acest *eventual* mi-e teamă!
(*Oglinda, octombrie, 1995*)

NOI ȘI SÂNUL EUROPEI

Exact ca într-o piesă de teatru scrisă de un dramaturg beat, în România se întâmplă lucruri absolut incompatibile cu ideea de popor civilizată. La noi există un fenomen infracțional numai bun să ne excludă din sânul Europei; la noi corupția este portdrapelul degradingoladei mondiale; Parlamentul e o adunătură de bipezi care țin cuvântări demne de oameni alienați; Oliviu Gherman e un bâlbâit, Adrian Năstase un homosexual, în timp ce Ion Iliescu este următoarele: KGB-ist, criptocomunist, cucuveaua de la Cotroceni, vulpoi, ucigașul lui Ceaușescu, deci un criminal – e, în același timp un politician prost, un incompetent, un hoț și un... Văcăroiu e cel mai incapabil prim-ministru pe care l-a avut România în ultimii 500 de ani, bea votcă rusească și mai mereu e beat; nu are dicție, nu are fler economic, nu are tact politic, nu cunoaște limbi străine și, în general, e idiotul de care Iliescu avea nevoie ca să nu îi facă probleme. Guvernul e prin plopi având în componență miniștri și secretari de stat niște indivizi constituiți într-un executiv impotent, un conglomerat care are în comun doar hoția, corupția și promisiunile sforăitoare. A mai rămas ceva?

Iar toate acestea sunt din cauza castratului de Emil Constantinescu – Țapu, mumiei Coposu, îmbălsămată în vremea lui Tutankamon, antipoliticianului cu voce de contrabas ținut noaptea într-o ploaie de toamnă rece – Nicolae Manolescu; dar și UDMR-ului care tot timpul cere. Nu contează ce. Principalul e să se știe că există, că luptă pentru etnia asuprită și părăște la Consiliul Europei, Papei sau președintelui Clinton... Așadar, nu avem opoziție, nu avem putere, nu avem nimic. Pentru că puterea este neocomunistă, ruptă de noile condiții social-economico-istorice și va conduce țara spre haos deplin. Cu succes. Iar în ceea ce privește opoziția, aceasta este dominată de scindări proaste și fuziuni incredibil de tâmpite, pe deasupra și efemere; certuri interminabile, declarații sterile sau de factură S.F., dar nici într-un caz realiste. Într-un cuvânt, ce să mai vorbim? În atari condiții, adio sân de Europă, nu?

Mai scriu doar că ideile și vocabularul acestei „aspirine” le-am preluat din presa noastră scrisă, democratico-liberă, independentă și de tranziție...

(*Oglinda, octombrie, 1995*)

„PACTUL” CU DUMNEZEU

Am impresia că mulți enoriași – mai ales orășeni – îl consideră pe Dumnezeu un moșneguț cumsecade, suferind de amnezie dacă nu cumva sclerosat de-a binelea, sau chiar idiot. Pe ce mă bazez?, ca să-l parafrazez pe Marin Preda. Exact pe cele câteva categorii de „credincioși” care par să asculte cu mare cucernicie liturghia – cel puțin duminicală. Prima categorie: o mulțime de indivizi, care ocoleau biserica de parcă ar fi fost o rezervație de leproși, o frecventează acum cu o conștiinciozitate suspectă, murmură rugăciuni – naiba știe de unde și când le-or fi învățat – sărută crucea cu smerenie, îngenunchează plini de evlavie și par pătrunși realmente de învățăturile biblice. A doua categorie: o altă mulțime de enoriași participă la liturghie din motive cel puțin meschine, ca să nu le spun altfel. Ei sunt cei care, în cursul săptămânii, ignoră cu desăvârșire sau încalcă fără remușcări cele zece porunci; înjură, escrochează, corup și sunt corupți, etc., etc. Dar, dacă privești la fețele lor în timpul liturghiei, ajungi să te întrebi repede și cu o oarecare spaimă: oare, Dumnezeu este chiar atât de neatent de nu-și înregimentează asemenea specimene pentru armata Sa de îngeri și slujitori? Deși, imediat exclami: atât i-ar mai trebui! A treia categorie: vârstnicii. Apropierea iminentului sfârșit îi sperie și-i adună sub cupola bisericii unde Domnul iartă mai ușor și pune semnul plus în dreptul celor prezenți. A patra categorie, dar nu ultima, este formată dintr-o faună eterogenă, mare iubitoare de bărfă ieftină. Așa putem afla cu ce se mai îmbracă unii, cine cu cine se mai „concubinează”, dacă un careva a ascultat suficient de atent preotul, dacă acesta este tânăr și frumos, sau bătrân, sau buhăit și ar trebui să mai lase și pe alții, noutăți despre divorțuri, certuri de familie... Aceste categorii au în comun condiționarea lui Dumnezeu, respectiv: „păcătuiesc”, dar merg la biserică și cu un

„Tatăl nostru”, și două-trei îngenunchieri îl îmbunez pe Domnul și mă iartă; poate că e bine că nu se știe rezultatul pactului decât târziu.

Mult prea târziu.

(*Oglinda, octombrie, 1995*)

... ȘI IARĂȘI SUNTEM VESELI!

Iarăși suntem veseli și îl iubim pe domnul Văcăroiu, acest geniu al indexărilor carpato-danubiano-po(a)ntice. Fiindcă, de la 1 octombrie – doar geniile pot aplica binefaceri retroactive! – avem veniturile mai mari cu cinci la sută. Ura! Iarăși vom organiza petreceri golind rafturile alimentarelor, preluând tradiționalele saturnale care vor avea drept consecință majorarea prețurilor... Este doar o presupunere. S-ar putea ca totul să rămână doar așa cum a fost, iar noi să vizităm magazinele asemenea unor turiști bine îmbrăcați și îndopați cu toate bunătățile lumii. Programul de austeritate al Guvernului, voalat sau mărturisit, aplicat, este un adevăr neadmis doar de cei pentru care conducătorii de azi ai României sunt tot ce are mai bun poporul. Cuvinte mari – salarii... Dar să nu îl supărăm pe Domnul cu vorbe potrivite pentru o indexare nepotrivită, sau invers, și să revenim la tema care luminează spațiul mioritic de la... „moldoveni, Moldova n-a fost a voastră...” până la blândul, dar categoricul „Noa, hai ș-om mere!” Și Dumnezeu să fie cu noi pe drumul pe care am pornit spre marele și definitivul dezastru!... Așa ar vrea unii, însă noi nu ne vom lăsa induși, ci vom dovedi lumii că rămânem așa cum am fost: un popor flămând și viteaz, care știe să-și apere „sărăcia și nevoile, și neamul”, cum bine ne-au lăsat vorbă Delavrancea și Eminescu.

Doamnelor și domnilor! Indexarea care s-a încumetat să ne bucure din nou sufletele și buzunarele, este încă o dovadă incontestabilă a valorii personalităților care, prin ceea ce fac zi de zi și ceas de ceas, demonstrează lumii întregi existența celor șapte vieți în pieptul de aramă al românului. Să fim mândri! Cinste înaintașilor noștri de după '44, cinste nouă, cei de după '89, dar mai ales cinste celor care, urmându-ne, nu vor muri subit văzând în

ce harababură i-am lăsat. În orice caz, avem datoria patriotică să ne bucurăm că nu mai trăiește Goga, care s-ar fi dedat la scrierea unor versuri de felul: „La noi sunt multe indexări / Și multă jale-n casă!”

Eu spun că ar fi în stare!...

(*Oglinda, octombrie, 1995*)

CÂINII DIN ORAȘUL DEVA

- romanță neterminată -

O componentă a nostalgiei comun iste, este lipsa câinilor vagabonzi, care patrupeze, să fim de acord, nu prea sălășluiau prin orașe ca în zilele noastre. Metaforic, realist sau extremist privind lucrurile, fenomenul câinesc a devenit o calamitate urbană direct proporțională cu înaintarea democrației spre civilizație. Concret: nopțile și diminețile municipiului Deva sunt permanent sfâșiate de schelălăiturile și lătrăturile javrelor fără stăpân, fără niciun Dumnezeu, dar cuprinse de călduri și prinse în iureșul unor încăierări specifice doar aplicării incorecte a Legii fondului funciar. Presupun că și în cazul acestor animale, este vorba tot despre acapararea de noi zone, intravilane. Pe scurt și explicit, crescând numărul javrelor pe metru pătrat, deoarece Parlamentul lor nu a votat Legea democrației, este normal ca și lupta pentru o coajă de pâine să devină crâncenă și cu scâncete ale învinșilor retrași strategic pentru refacere în cele mai neașteptate locuri. Acesta este, însă, cel mai... uman aspect al problemei, pentru că, vorbind din punct de vedere organizatorico-social, este limpede că în contextul unei conviețuiri câine-om în perimetrul orașului, javrele încep să fie tot mai agresive, iar colții lor tot mai apropiați de gleznele concitadinilor lor bipezi. Nu se poate ști exact ce le lipsește, ce anume revendică prin mârâitul lor, conduși fiind de câte un „lider-veteran” flocos, înverșunat și, realmente, extremist...

Dar, metaforic-nemetaforic, locuitorii Deveii sunt terorizați de „maidanezii” patrupezi care nu pot fi în toate mințile. Dar ce mai contează? În învălmășeala din zilele noastre nu trebuie să ne mai mire nimic. Mai ales droaia de câini cu care suntem obligați să ne împărțim existența, și la figurat, dar și la propriu. Însă, vorba unui

concitadin: nu se știe dacă într-o bună zi nu ne vom demonstra unii altora care cât suntem de turbați, fiindcă opinia publică e baza și nicidecum autoritățile locale sau ecarisajul care, sublim fiind, lipsește cu desăvârșire.

(Oglinda, octombrie, 1995)

MURPHY ROMÂNĂȘUL

Scumpirea benzinei nu atrage după sine majorarea prețurilor, nu ne va aduce un nou val de austeritate, nu va crea stări de tensiuni social-economice, ci ne va ajuta să intrăm în iarnă mai cuminiți decât am fi crezut-o... Această nouă măsură guvernamentală are singurul rost de a ne trezi rațiunea care, altfel, ar fi născut monștri. Așa, însă, nu. Iacătă cum zicea în vremuri de acum imemoriale, domnul Stolojan, iacătă Guvernul are grijă de noi prin domnul prim-ministru a cărui mână părintească aproape o simțim scărpinându-ne după ureche, vrându-ne un popor cu o gândire sănătoasă și cu conștiință a realității echivalentă cu înțelepciunile Greciei, Indiei, Chinei și Egiptului, toate la un loc, luate la grămadă. În acest scop, oricare ar fi poziția coloanei noastre vertebrale, trebuie să judecăm drept, să analizăm lucrurile la recele unui tăiș de sabie: nu de Toledo, sau a lui Damocles, ci convertită în promisiunea roz-bombon că prețurile se vor majora cu puțin mai mult decât nimic. Aceasta este povestea frumoasă pe care o auzim fredonată surâzător acum, la câțiva pași de anotimpul iarnă, de care guvernanții noștri nu au auzit, fiindcă nu au avut șansa lecturii povestirii „Fetița cu chibrituri”. Este adevărat că am mai fost mințiți cu asemenea promisiuni, însă erau alte vremuri de după '89 și – nu-i așa? – orice are o limită a bunului simț. De această dată, cel mai autorizat Fiu al Guvernului vorbește serios, cu responsabilitate, sincer și convingător. Noi avem datoria sacru-patriotică să fim liniștiți; avem datoria să ne bucurăm AZI, pentru că mâine va fi mai rău, cum spunea Murphy. În paranteză fie spus, acest personaj pe mine mă cam scoate din sărite, fiindcă știe mult prea multe despre noi, făcându-mă să cred că măcar unul din părinții săi era românaș de-al nostru... Deci, să așteptăm cu

încredere iarna, Crăciunul, Anul Nou și... Nu, carne de porc – nu! Ne umple de colesterol, ne face obezi și – de ce să nu o spunem? – poate bolunzi, ceea ce nu-i deloc recomandabil din punct de vedere al... scumpirii benzinei.

(Oglinda, noiembrie, 1995)

STUDENTIE, CE FRUMOȘI SUNT ANII TĂI (!?)

După câte îmi amintesc, ieșirea studenților în stradă este primul contact (neplăcut) al Guvernului Văcăroiu cu o astfel de situație. Acest moment inedit și neașteptat a fost considerat, probabil, o mică revoltă a chiulanșilor sau a unui segment de studențime veșnic recalitrantă și, deci, care poate fi ignorată. Însă, treptat-treptat, zâmbetul ușor ironico-infatuat al D-lui Prim-ministru s-a redus până la dispariția totală. Părea el însuși sincer afectat de situația reclamată de greviști, de parcă Dl. ministru al învățământului nu ar fi făcut parte din guvernul condus de D-sa. PĂREA, fiindcă, de fapt, ceea ce revendicau studenții nu era altceva decât o amendare corectă și logică a unor măsuri (ordine ale ministrului) abuzive care avuseseră rol de a tăia pofta de învățatură... Citind o oarecare uimire pe chipul D-lui Prim-ministru, s-ar putea crede că amintitul nu avusese nici cel mai mic habar de ordinele subalternului. Afla doar acest lucru din gura greviștilor care, e drept, strigau destul de tare și tot mai aproape de sediul Guvernului lozinci deloc liniștitoare. Din fericire, această grevă a studenților a atras atenția impasibilului și impenetrabilului executiv că nu toți erau robii aceluia slogan de sorginte comunisto-ceaușistă: „Las’ că trece și asta!”

Adică e un semn că democrația reală înseamnă altceva decât își închipuie mulți dintre cei care și-au instalat fundurile viguros și masiv în fotolii și canapele de unde nu se mai prea vede ce se întâmplă dincolo de granițele Palatului Victoria și ale Bucureștiului. Intrarea în Europa nu înseamnă doar „intrarea” în structuri ca BIRD, BERD sau FMI, ci condițiile de viață și de studii care să se integreze în contextul european de civilizație.

Lozinca: „ăștia ni-s oamenii, cuăștia defilăm” este o aberație pe care n-o mai înghite nimeni. Așa cum frumos – dar de ce a fost nevoie de grevă? – studenții au demonstrat că nu înseamnă numai ordine de sus în jos, ci și amendarea acestora, de jos în sus, ceea ce, desigur, este mai greu digerabil de stomacul guvernamental, lenevit...

(Oglinda, noiembrie, 1995)

ARĂTĂRI HILARE

Cele mai amuzante viețuitoare bipede sunt proștii care se cred deștepți. În anumite condiții și circumstanțe, ei pot crea reale stări de deconectare colectivă. Din acest punct de vedere, fără ei societatea s-ar simți frustrată, batjocorită și pusă la colț de către o divinitate, dovedindu-și astfel imparțialitatea îndoielnică. Proștii, făcând-o pe deștepții, sunt îmbrățișați frecvent și repede de mrejele unui ridicol din care nu mai scapă ușor. Ei ies în față să fie văzuți, să li se vadă hainele scumpe, aurăriile și fețele buhăite (cel mai adesea) de îndestularea unei vieți care, în orice caz, pe proști îi îngrașă. În cuvântări idioate cu exprimări incoerente și cu citate din autori confundați, proștii se integrează perfect contextului. În general, aceste specimene suferă enorm dacă nu sunt considerate spirituale, deoarece pentru proștii făcând-o pe deștepții a fi spiritual înseamnă anecdote vechi și slabe, amintiri picante (cred ei) și glume porcoase în locuri și situații unde, dacă Dumnezeu ar fi drept și n-ar întârzia cu pedeapsa, ar trebui să-i transforme în niște arătări hilare (voiam să spun hidoase) pentru ca, într-adevăr, lumea să aibă de ce să râdă. De regulă, însă, nu se întâmplă așa. Creatorul Suprem este tradițional de răbdător sau chiar enervant de răbdător cu unii, așa că, probabil, surâde cu subînțeleș sau se miră sincer că în capul unui singur om poate încăpea o atât de imensă prostie. Însă El ne-a făcut, El ne-a făcut-o lăsându-ne să ne lamentăm (sau să ne consolăm) că în fața lui toți suntem egali, iar până la judecata de-apoi... să nu mai vorbim! Din nefericire, există un mare pericol care a făcut ca, în ultima vreme să ne cam treacă pofta de amuzament în fața invaziei de proști crezându-se deștepți.

Creșterea numărului lor pe metrul pătrat a devenit cu adevărat un pericol social pentru că proștii strâng mâna inculturii tovarășește și entuziasmați...

(Oglinda, noiembrie, 1995)

COTCODĂCITUL

- scurtă conferință -

Până în zilele noastre nimeni nu s-a încumetat (și nici eu nu am căderea să o fac) să scrie o istorie a cotcodăcitului în România, deși tema este generoasă și ar fi putut avea conotații psiho-sociologice extrem de interesante și consecințe benefice pentru o mai justă înțelegere a fenomenului în spațiul nostru încă mioritic. Însă, ignorarea cotcodăcitului ani în șir de către specialiști și organele competente a dus la un sindrom ale cărui rațiuni existențiale scapă în prezent de sub control. S-a ajuns la un cotcodăcism național fără precedent în cadrul căruia tot omul... În sfârșit este puțin cam dezonorant, iar pentru alții foarte dezonorant (v. cazul unor demnitari) când onomatopeea de origine galinacee (găinarică!?) este lansată spre concetățeni prin intermediul radioului, televiziunii sau presei scrise...

Atribuindu-și merite pe care și le-au dorit, dar nu le-au avut și nici nu le vor avea vreodată, mulți își cotcodăcesc atât de asurzitor reușitele insignifiante și promisiunile, irealizabile într-o viață de om, că, vorba unui cotidian independent, „iau fața târgului”. În această ordine de idei, cotcodăcitul de la o tribună oficială poate avea semnificația și anvergura unui adevărat șlagăr sau, de ce nu?, a unui imn național pe care, după opinia normal de îngustă (ca mintea găinii, de altfel) a cotcodăcătorului de la tribună, toată lumea are deosebita plăcere să-l asculte, să-l imite și să-l fredoneze. Cu entuziasm. Iar seara, înainte de culcare, să fie murmurat în loc de „Tatăl nostru”. Este un ideal pe care nu și-l doresc doar cotcodăcitorii profesioniști cu care ne-a pedepsit Dumnezeu într-un număr foarte mare pe kilometru pătrat, ci și mulțimea de inși anonimi care, seduși de perspectiva unor împliniri

de tip Fata Morgana, cotcodăcesc și ei organizați într-un cor al lingăilor-trepăduși.

Aceste rânduri cuprind câteva idei-materie primă care ar putea folosi specialiștilor în patologia atitudine a cotcodăcitorilor-găinari.

Vă mulțumesc!

(Oglinda, noiembrie, 1995)

VIS DE SFÂNTUL NICOLAE

- Sau noi și Groapa Marianelor -

Sfântul ierarh Nicolae! Ce sărbătoare superbă din punct de vedere economico-sentimental! Un stimulent excelent pentru imaginația noastră infestată și injectată cu tot felul de dorințe și speranțe de oameni anormali. Anormali, pentru că tot timpul vrem irealizabilul. De exemplu: eu îmi doresc o pereche de pantofi în care Sfântul să-mi plaseze darurile. Irealizabil... Da, suntem simpliști și, mai ales, egoiști: totul pentru noi. Dar ceilalți? Pot eu crede că Domnul Prim-ministru Nicolae are...? Doamne-Dumnezeule, fie-ți milă și iartă-mi ignoranța inconștientă! Păi, noi avem un Nicolae tocmai în fruntea statului. Când am mai avut noi așa ceva? Nu chiar demult, doar că celălalt ne ducea spre „noi culmi de progres și civilizație”, aflate în Pacific, undeva sub Groapa Marianelor, pe când domnul Nicolae V. ne gratulează cu indexări (de prețuri, acum, în pragul Ierarhului, nu discutăm), care înseamnă tot cam același drac – scuzați. Deci, mâine, vom avea surprize. Frumoase și plăcute ochiului, minții și sufletului. La noapte vom visa că înotăm prin râuri de lapte și miere, iar în loc de bolovani ne vom lovi de bucăți aurii de mămligă; îl vom visa pe domnul Coșea apărând vesel pe micul ecran, fericit că noi, românii, nu suntem un popor greu înțelegător – ca să nu ne spună altfel – ci unul genial și în stare să priceapă că categoria (în vis sunt permise cacofoniile!) de semicartonașe, numite în folclor cupoane, ne vor aduce o bunăstare delirantă; vom mai visa că bugetul de austeritate prevăzut pentru anul viitor nu este decât un banc prost spus de cineva la o beție cu votcă „Cristal” și că, în realitate, ne așteaptă un

an în care, în sfârșit!, economia de piață nu va mai fi dușmanul, ci aliatul nostru și, poate, vom mai visa și că Primul nostru ministru a fost promovat în funcția de Președinte al S.U.A., pentru ca în decurs de un an, cel mult, să-i destabilizeze pe americani și să-i ajungem din urmă... Ce-ar fi anticul **cal troian** pe lângă această fantastică mutare, logistică de fapt? Visuri! Dar mâine-i Sfântul Nicolae – să ne bucurăm, totuși...

(Oglinda, decembrie, 1995)

O SUBSPECIE UMANĂ: NESIMȚIȚII

Nesimțiii sunt o subspecie umană de vietăți asemănătoare la aspect speciei-mamă. Întrucâtva. De aceea sunt deseori confundați cu oamenii-oameni pretinzându-li-se un comportament ca atare. Greșeală fatală. Nesimțiii nu au fost dotați cu vreo fărâmbă din principiul binelui, corectitudinii și sociabilității. Se pare că, la nașterea lor, însăși Providența își întoarce cu scârbă fața spre ma... plăcutele ținuturi belzebutiene, unde tronează Lucifer – un nesimțit și el, dar care, exmatriculat din clasa „îngeri”, a avut, totuși... bunul simț să nu se mai întoarcă. Pe când nesimțiii sunt noștri sunt tereștri sunt mai răi decât dracu. Ei sălășluiesc printre noi asemenea unor viruși infestând totul, străduindu-se din toată ființa lor să creeze în jur oaze de prost-obicei, prost-gust și prost-comportament. Câte cineva mai oftează: „Ce să facă și ei, dacă așa i-a lăsa Dumnezeu?...”. Nu, Dumnezeu nu are niciun amestec aici! Nesimțiii nu au origine comună cu cea a oamenilor obișnuiți nici dacă dumnezeul nostru de bază ar fi adulatul o vreme, iar acum contestatul Darwin. Pentru că această subspecie de indivizi compromite chiar și strămoșul nostru abia coborât de prin copaci. Nesimțiii, această scabie a societății, ar trebui exilați asigurându-li-se domiciliu forțat pe insula Sfânta Vineri sau în cea mai dotată cu surprize zonă a globului. Triunghiul Bermudelor...

Revenind, însă, la ale noastre, repartizarea nesimțitorilor pe cap de locuitor și pe metru pătrat de către vreun demon al răului, s-a făcut tendențios, în scopul destabilizării și creării degradingoladelor pe întregul mapamond și cu precădere în tânăra noastră

democrație... La noi, nesimțirea a ajuns în postura de fenomen social, mergând mână în mână cu impostura și prostia cu care se aseamănă foarte bine și se completează reciproc avantajos și armonios, fiind, tustrele, la fel de mărginite... Nefericirea-i că nesimțirii sfidează totul, inclusiv aceste rânduri. Sau, mai ales...

(*Oglinda, decembrie, 1995*)

HAZUL LA ROMÂNI

- *Studiu pentru „generația următoare”* -

Științific vorbind, românii posedă un simț în plus față de alte națiuni: **hazul**. Probabil că acesta să fie și motivul pentru care multă lume (zisă bună și occidentală) nu ne mai agreează sau, pur și simplu, nu mai are încredere în noi, că vorba- ceea – mai și râde omul, dar s-o ții într-o „veselie generală” (v. Ion Cristoiu) până când te-apucă sughițul din cauza majorării prețurilor... Nu se cade. Desigur, fără a fi vorba de conservatorism, noi, românii, ne respectăm tradițiile. Mai ales cele născute în focul luptelor antice, cum ar fi exteriorizarea senzațiilor de răs, cunoscute și acceptate sub denumirea populară de „haz de necaz”. Și, cum necazurile noastre nu aveau sfârșit (și nu par să aibă!), o țineam într-un permanent haz de necaz, fapt ce – la drept vorbind – ne-a salvat pe mulți de la sinucidere. Având în vedere și faptul că „românul are șapte vieți / în pieptu-i de aramă”, ne-am cam complăcut într-un fel de „dolce farniente” practicând un haz din te-miri-ce cum ar fi: scumpirea benzinei, prăbușirea leului, scăderea nivelului de trai, și altele asemenea, ignorând inconștienți a nu știu câta venire pe micul ecran a Domnului Prim-ministru să ne anunțe o micuță majorare de prețuri de până la doi la sută, cel mult. Însă Domnia sa a venit, ne-a spus și, pentru prima oară după două mii de ani de când suntem aici (conform săpăturilor), Domnul Văcăroiu ne-a înlemnit înțepenindu-ne hazul pe buze. Și-avem un chef!... Doi la sută?! S-a auzit un hohot național. Păi ăsta-i procent de majorare a prețurilor într-o economie de piață și o democrație originală ca a noastră? Ne-am întristat mult întrebându-ne ce Dumnezeu se ascunde după această cifră minusculă? Apoi am aflat că, de fapt,

prețurile au crescut, în câteva zile, cu peste douăzeci la sută la o mulțime de produse. Bine, cel puțin, că nu era vorba despre produse alimentare de bază, ci de pâine, lapte, ouă, carne și altele care ne distrug sănătatea trupească și sufletească. Dar, pentru orice eventualitate, am reînceput marele haz de necaz, ceea ce îi dorim și Domnului Prim-ministru. La anul și la mulți ani!

(Oglinda, decembrie, 1995)

AHO! AHO!...

„... Copii și frați!”, intrăm în al 7-lea an după Revoluția din Decembrie 1989 și avem posibilitatea să credem că va fi ultimul dintre cei răi, având în vedere ciclicitatea prevăzută în instrucțiunile biblice: 7 ani slabi, 7 ani grași. Așadar, mai avem un simplu-simplu an de suferit după care ne putem apuca de bacanale și saturnale uitând de toată învălmășeala acestor ani. La anul vom avea alegeri, va cădea guvernul, vor veni alți hămesii, vor câștiga comuniștii – așa, din respect și solidaritate pentru cei care au făcut-o deja: bulgari, unguri, polonezi, „dar frați”, ca să nu mai vorbim de ruși... Nu mai vorbim fiindcă întorsătura pe care sunt gata s-o ia lucrurile întrece până și așteptările celor mai comuniști dintre comuniști. Să însemne aceasta, oare, că ne-am prostit sau că a dat cineva cu praf amnezic peste noi? Nu știu. Pentru mine există o singură certitudine: prevăd o coaliție a părților de stânga, devenind o opoziție de speriat, strâns unită în jurul unei foste ideologii chiar dacă în prezent din ea au sustras toate partidele și partidulețele câte-o ciozvârtă pe motiv că, fiind ele de stânga, sunt prin definiție sociale și cu față umană. În acest caz, ce va mai însemna Convenția Democratică? De fapt, forțând puțin nota: chiar în momentul de față Emil Constantinescu pare un cioban care și-a pierdut oile prezentând pietrelor o platformă-program în care mulți nu mai cred. Că, dacă s-a ajuns ca un membru P.N.Ț.C.D. să opteze pentru P.S.M., se va ajunge în curând și la dezvăluirea unor putreziciuni în... Danemarca. Or, P.N.Ț.C.D. a fost umărul pe care s-a sprijinit Convenția, un umăr care, odată cu dispariția lui Corneliu Coposu, pare discret lovit de paralizie. În ceea ce privește P.D.S.R., acesta a

cam rămas singur pe un front bine zdruncinat de cutremurile tranziției, pe care le-ar fi putut evita dacă, ar fi avut în funcțiune un seismograf bun și modern de semnalele căruia, evident, să fi ținut seama. La timp. Întinzând și mai mult coarda, aș spune că opțiunea președintelui Ion Iliescu de a candida din partea acestui partid, lipsit tot mai mult de credibilitate, va însemna o cădere iminentă. Dar, la urma urmei, cât se vor schimba lucrurile acum când toboganul economiei de piață în România strălucește, iar pe luciiul său alunecăm, alunecăm?... La anul și la mulți ani! Nu mai mânați, măi flăcăi! Hei, Hei!

(Oglinda, decembrie, 1995)

ACT ADIȚIONAL

(sau vizita lui Belzebut la Guvern)

Pfui, ce vis am avut!... Comă, nu alta! Cred că psihanalistul Jung și, eventual, Freud ar putea să mi-l explice. Corect, vreau să spun. Că altfel îl pot da pe mâna Guvernului și, în câteva zile l-ar traduce în fapte – ferească-ne bunul Dumnezeu!

...Se făcea că participam și eu – nu-știu-de-ce – la prima ședință de Guvern din acest an, prezidată de domnul Nicolae Văcăroiu, cu figura lui gravă, poate chiar solemnă, că nu se vedea tocmai clar: miniștri, la fel de gravi, cu un plus pentru Dan Mircea Popescu preocupat în continuare de protecția noastră socială. Că mi-am și zis: „Doamne, ce om, ce protecție, ce... Ehe! Florin Georgescu făcându-și vânt cu un fax de la F.M.I.; Liviu Maior cu un braț de Ordine cu propuneri privind gratuitatea cazării, mesei și transportului elevilor și studenților pe toate căile: navale, rutiere, aeriene și feroviare... Ce mai: toată floarea istețimii..., ar fi spus Eminescu. Eu nu. Și, dintr-odată văd o mare lumină inundând sala și fețele, iar domnul Prim-ministru zice cu vocea de ins trecând noaptea prin cimitir: „Domnilor, coboară Duhul Sfânt – Dumnezeu e cu noi!” „Nu!, s-a auzit atunci un glas ca după o noapte de șeptic și fumat. Eu sunt Dracul... Toată lumea cu fața la perete și mâinile deasupra capului!” „Dar noi n-am făcut nimic, domnule Belzebut”, s-a auzit chițăitul unui ministru secretar de stat. „Dar v-am zis eu

că ați făcut?, s-a mirat Dracul. Eu am venit să oficializăm și să legalizăm relațiile excelente și reciproc avantajoase pe care le întreținem de vreo doi ani...” „Adică cum”, a trântit un ministru o cacofonie. „Simplu, l-a lămurit Dracul: eu v-am plasat ideile – voi ați guvernat. Omul a înjurat, iar Cerul (iertăți-mă că nu pronunț cuvântul Dumnezeu) l-a pedepsit expediindu-l – unde? – la mine. Vă e rușine că recunoașteți că facem parte dintr-un holding care funcționează perfect – ca nimic altceva în economia noastră de piață? Hei! Hallo! Cine mișcă acolo? A, domnul...? Eu, Petru Crișan, ministrul co... Să trăiți!” „Bine-bine... Deci, domnule Prim-ministru, personal consider că formalitățile au fost îndeplinite... Domnule secretar, scrie: act adițional la contractul numărul 1, încheiat între Nicolae Ceaușescu și Întunecimea mea în anul 1965, luna... Lasă, nu mai scrie amănunte. Mai departe: în urma convorbirilor desfășurate într-o atmosferă de deplină cordialitate și prietenie, se încheie prezentul act adițional între voi și mine întru știința celor care trebuie să afle că România nu a fost, nu este și nu va fi a lor, ci a urmașilor urmașilor noștri...”

S-a semnat-nu s-a semnat actul nu știu, că m-am trezit, m-am așezat la masă cu gând să-i scriu lui Gustav jung, mort acum 35 de ani – ceea ce pare absolut normal acel vis anormal, nu?

(Oglinda, ianuarie, 1996)

DEȘTEPTUL DE STOLOJAN

Luați cu alte probleme, aproape am uitat – de neiertat! – de sintagma „terapie de șoc”. Și ce bine ne îmbăiau în ea politicienii și guvernanții noștri de ieri, rămași până azi! Ce bine suportam toate minciunile – ramificații sublime ale capitalurilor electorale... Multă vreme ne-am hrănit cu promisiunile S.F. ale celor care, în timp ce se rotunjeau la burtă, iar trupurile lor atârnavă tot mai greu în scaune sau/și fotolii pe nedrept ocupate, nefericeau cu laptele și mierea ce aveau să curgă dacă... Și dacă... Și dacă... Totul era condiționat de o altă sintagmă: „mă alegi – te fac fericit!”. I-am ales, am crezut în ei până când s-a risipit ceața promisiunilor care ne învăluiseră multe luni, respectiv ne-m dat seama că eram victimele unei țesături care

acoperea un dispozitiv complex și atât de drăcește montat piesă cu piesă, încât, odată pus în mișcare... Ce să mai vorbim de cei care îl concepuseră? Minți înfierbântate și avide după o viață de huzur... Ce importanță aveau „cadavrele” călcate în picioare până la prezumtivul bine? Zero. Un zero văzut din alt unghi și pe alte coordonate economice de către cel mai deștept premier post-decembrist – Teodor Stolojan. Ehe, dacă nu era atât de deștept părăsind România bulversată și sfârtecată de lupte politice al căror țel era ciolanul, nicidecum bunăstarea poporului, Domnul Stolojan „risca” să fie ales președinte. De fapt, prezența lui în țară devenise cam... non grata, chiar dacă era „pupat” pe față după tradiția românească și înjurat consistent pe la spate fiindcă avusese curaj să spună cuiva – „persoană importantă, nu spui cine”! – că unu plus unu fac doi; iar dacă cineva i-ar fi demonstrat lui că fac trei, s-ar fi dat la o parte... El ne-a supus terapiei de șoc, dar într-un mod suportabil și pe înțelesul tuturor; era gata-gata să pună la cale o salvare națională din ghearele sărăciei și probabil ar fi reușit dacă... Și dacă... Și dacă... Observăm lesne repetarea istoriei. De altfel, ajungea un singur dacă: dacă ar fi fost înțeles de politicieni. A înțeles el, însă, și dus a fost. Deșteptul!

(Oglinda, ianuarie, 1996)

EVANGHELIA DUPĂ ISĂRESCU

Doamne, prin ce chinuri sufletești-psihice și moral-biologice am trecut până am aflat de ce merg lucrurile rău în România! Din pură neatenție, puteam muri proști crezând că oarecine ne târăște spre un dezastru total. Cine? Are cineva vreme de noi? Doar aruncând o privire peste hotare, prin ogrăzile vecinilor, ne și dăm seama că se (z)bat și ei, chiar și vecinii noștri mai îndepărtați, cu grevele și infraționile lor – fie numai la ei în vecii vecilor!... Dar să nu ne îndepărtăm de casă și de subiect. Procedând școlărește, ridicăm frumos și discret mâna – cu cele două degete tradiționale – dar nu prea sus, că ne cade pâinea de la subsuoară, și turuim lecția predată la TVR de marele evanghelist român Mugar Isărescu: noi o ducem din ce în ce mai prost pentru că exportăm din ce în ce mai

puțin și importăm invers. Imediat, se poate observa cu ochiul liber că mintea ni s-a luminat de parcă Seneca și încă vreo doi-trei de-ai lui și-ar fi transplatat creierii sub scăfârlia noastră. Acum știm de ce valoarea dolarului crește, iar a leului – să păstrăm un moment de reculegere. Știm că e normal ca la anul și la mulți ani să avem un buget de austeritate, în vreme ce economia a început să se redreseze în '94-'95, cu excepția ultimelor șase luni când nu s-a mai redresat, iar leul s-a prăbușit. Și bine că a existat Pământul că altfel era acum sub nivelul mării. Păcat, că uite, puteam deveni subacvatici și frumoși ca Afrodita care, tot datorită unui regim de austeritate impus de Zeus Dianei, a fost nevoită să se nască din spuma mării.

În sfârșit, nu intrăm în alte amănunte mitologice că ne destabilizăm. Deci, în concluzie, să recapitulăm consolându-ne cu reflecția înțeleaptă a unui mucalit: „Domnilor, dacă nu murim, o vom duce tot mai prost”. O, desigur, Dracu' nu e chiar așa de..., ci cu mult mai negru, dar dacă omul atât a putut pricepe din Evanghelia predată la TVR de domnul Evanghelist Isărescu... Și poți să-l contrazici? Că, vorba străbunilor noștri: „de gustibus non disputandum”. Ce frumos le înmugurea lor mintea dacă nu aveau buget, austeritate, și atât!

(Oglinda, ianuarie, 1996)

A PUS DRACU' COADA PE NOI?

Dacă ar fi durut naivitatea lui Adam în „afacerea” Mărul, astăzi corolarul naivității, prostia, i-ar face pe mulți să umble urlând de durere pe stradă și prin lume. Însă Dumnezeu, prevăzător și înțelept, a decis – cam dictatorial, ce-i drept – ca proștii și înțelepții să conviețuiască, relativ pașnic și unii, și alții, dar mai ales proștii crezându-se egalii deșteptilor. Această stare de lucruri obligă la o întrebare destul de ne-biblică: este reală egalitatea oamenilor în fața lui Dumnezeu? Dacă da, atunci Creatorul este nedrept, încercând prin interpușii săi, să ne demonstreze ceva care din start suferă de incompatibilitate. Și ajungi să te întrebi – fără supărare pentru nimeni: cu ce rost și cu ce rol sunt suportați proștii

de către Dumnezeu? Să fie vorba despre proverbiala bunătate cerească? Să fie șansa contrabalansului pentru nerăsturnarea Universului? Să fie vorba despre... obiectul de comparație pentru liniștirea deștepților? Îndoi-m-aș. În același timp trebuie să recunosc sincer că logica fenomenului în sine îmi scapă ori câte argumente pro și contra aș găsi sau aș fabrica. Ceea ce, însă, ar fi cazul să dea de gândit (dacă procesul nu este cumva dirijat și controlat) este înmulțirea proștilor pe metru pătrat, făcându-și apariția o categorie socială nouă și extrem de periculoasă: proștii care se cred deștepți fiindcă au bani. I-o fi preconizat sau nu înțeleapta judecată a lui Dumnezeu, nu se știe. Cert este că ei vor ajunge să stăpânească lumea care, prin extensia ideii (și logic) se va transforma într-un rău general: corupție, violență, intoleranță, crime, violuri, incesturi, imoralitate... Și ar fi greșit să se creadă că lăcașurile Domnului vor fi ferite de toate relele enumerate, plus altele pe care doar lipsa de cultură le poate genera prin reprezentanții săi – proștii. Această „poveste” cu trimiteri biblice nu este o invenție, ci o frântură din cotidian, indiferent că ne aflăm în cartierul Micro 15 din Deva sau în altă parte a lumii: Londra, Sidney, New York, Atena, Paris, Rabat, Moscova, Roma... Pericolul este identic, dar întrebarea care mă frământă este: oare totul se află sub control divin, sau se adeverește că în acești ultimi treizeci de ani ai secolului XX și ai mileniului a pus Dracul coada pe noi?

(Oglinda, ianuarie, 1996)

ACUPUNCTURĂ ȘI PRIVATIZARE

Din ce în ce mai evidențiată impotență a domnului Mircea Coșea privind privatizarea îndărătnicului popor român, l-a obligat pe privatizatorul nostru șef să se dedea la acte discret infracționale pentru a-și duce planul la îndeplinire. Astfel, ultima sa ispravă în acest scop este furtul obiectului cizmaro-chirurgical cunoscut în istorie sub denumirea de „sula din coasta lui Ion Iliescu” pe care vrea s-o bage în coasta concetățeanului de pe plaiul mioritic. Științific tratată problema, este vorba despre un sistem nou de

acupunctură care să anuleze refractarismul și imunitatea românului la ideea de privatizare. Dar, cum domnul Coșea știe că primăvara privatizării nu se face cu o singură s(c)ulă și cu atât mai puțin imunizarea românului, și fiind în plus un spirit practic și inventiv, domnia sa s-a plâns la Guvern. Acesta, constatând că, într-adevăr, cabinetul medicului-privatizator este slab dotat cu ustensila în cauză, dar și receptiv la nou, și mărinimos când e vorba despre bunăstarea și veselia nației, a hotărât cu o unanimitate rapidă să acorde 825 de milioane de lei pentru o accelerare a procesului de (în)fericire a românului. La această oră nu sunt la curent cu prețurile pentru obiectul cizmaro-chirurgical menționat mai sus, însă există șanse reale ca problema să fie rezolvată odată! Trebuie avut în vedere, din nefericire, o chestiune secundară, dar extrem de importantă: noul sistem de acupunctură se aplică simultan cu inocularea virusului mării privatizării în vena individului. Deie bunul Dumnezeu ca lucrurile să meargă după voia și mintea domnului Mircea Coșea, să-și mai însenineze și domnia sa chipul ușor disprețuit(or) și vocea asprită de nedepunerea cupoanelor... Fiindcă, de fapt, și să nu uit, despre ele era vorba în rândurile de față – „bată-le Dumnezeu să le bată!”, cum pe nedrept le blestema un concetățean.

(Oglinda, februarie, 1996)

SĂ-I OMORÂM PE MUCALIȚI!

În concluzie, atâta vreme cât mucaliții refuză să se integreze de bună voie în structurile noii noastre orânduirii (cu față umană!), social-economice, avem datoria patriotic de sacră să-i extirpăm ca pe un apendice. Acești indivizi, în stare să compromită orice democrație franco-italo-suedezo-japoneză, trebuie puși sub stăpânirea unui Moise II și ținuți cel puțin 40 de ani în pustiu, adică până vor fi scoase la lumină dosarele securității. Și al domnului Virgil Măgureanu... Susțin cu toată convingerea, și crezul în democrația noastră originală că, până când din scumpa noastră patrie nu vor fi alungați mucaliții, procesul mării privatizării nu se va derula conform indicațiilor, iar separarea puterilor în stat va fi o

caecalma ca pe vremea TVRL-ului. Până nu e prea târziu, mucaliții trebuie stârpiți pentru a nu-și mai bate joc de această nație și bravii ei conducători care ne diriguiesc destinele către un viitor luminos, chiar din ce în ce mai luminos. Aceste ființe subumane și suburbane, au ajuns să vorbească despre un prim-ministru ca despre un uzurpator de țară... Miniștrii sunt corupți, șeful statului a fost, este și va fi un KGB-ist. Te ia cu frisonade. Dar câte scorneli nu pornesc de la ei! Este îngrozitor și, totuși, nimeni nu ia nicio măsură împotriva acestor inși fără mamă și fără tată. De ce? Așteptăm ca ei singuri, să înceteze cu desfrâul verbal și calomniile care lovesc dur în noi toți? Aceste animale cu trup de om și minte de nebuni, își fac de cap în această țară purtată în zbor de Guvernul său spre cele mai înalte culmi etc. Este inadmisibil și intolerabil și, totuși, nimeni nu face nimic. Ce-ar fi să-i trimitem la Târgoviște, să viziteze și ei această veche cetate de scaun? Fiindcă tiu și vorbesc mult prea multe. Poate ajută Dumnezeu și-i împușcă, deși mai e destul până în ziua de Crăciun. Dar ar fi bine ca, din timp, să luăm măsuri pentru reducerea lor. Nu de alta, dar vin alegerile, iar ăștia sunt cei mai mari specialiști în anti-campanie electorală.

(Oglinda, februarie, 1996)

TRĂIASCĂ P.I.B.u-NTRE POPOARE!

După Nicolae Ceaușescu, cel mai mare psiho-strateg al României este domnul Nicolae Văcăroiu. Personal, trăiesc un sentiment anormal de continuitate social-economică ori de câte ori îl aud pe domnul Prim-ministru care ne asigură constant că mergem pe o cale economică bună. Nu este greu de observat similitudinea dintre afirmația sa și afirmațiile ceaușiste, față de nivelul de trai, care, inconștient cum este, nu ține seama deloc de un argument forte al domnului premier... Este vorba despre un colac de salvare numit PIB, cel care ține spatele, de fapt, mai noilor afirmații văcăroiste. Numai că lucrurile nu stau chiar așa cum se vrea să credem. Produsul intern brut a trecut de celebra fază a „creșterii zero”, săltându-se spre un tot mai bine. Cifric vorbind, situația îi poate lesne ameți de cap pe neștiutori și pe

necunoscătorii problemelor de viață cu care ne confruntăm noi, românii. În această ipostază și eroare se află mulți străini care aplaudă inițiativele și strategia Guvernului, fără să aibă în vedere salariile noastre vizavi de prețurile în stare, zilnic, să ne pustiască buzunarele. Aplicând stratagema aruncării în față a PIB-ului, Primul-ministru își salvează onoarea guvernării, avându-i în vedere doar pe specialiștii care, în primă instanță, iau în calcul doar PIB-ul. Astfel, se poate ajunge la mai vechiul paradox de tip socialisto-ceaușist: avem o conducere înțeleaptă, în timp ce noi suntem un popor de proști. Din stratagema de care vorbeam mai înainte face parte și relația import-export. Ni se spune că au crescut exporturile. Foarte frumos și bine, numai că aceasta înseamnă, în același timp, „plecarea” peste graniță a celor mai bune produse interne, la fabricarea cărora se folosește un volum mai mare de resurse de calitate; în plus, crearea unor avantaje pentru exportatori: scutirile de TVA, acordare de dobânzi bonificate, etc. Nu e rău, dar, concomitent, pare a se neglija (intenționat sau nu) acea latură a relației export-import privitoare la atragerea de valută pe căi cu mult mai facile, dar – nu se știe de ce – mai puțin circulante: turismul, serviciile oferite străinilor (mai ales partenerilor) și, nu în ultimul rând, exportul de inteligență. Pentru că, într-adevăr, dinspre noi se vede clar: strategia guvernamentală este, de fapt, o stratagemă conform căreia noi mâncăm mult și bine fiind din ce în ce mai flămânzi.

(Oglinda, februarie, 1996)

DESPRE LIPITURI / LIPITORI

Pentru un loc potrivit se luptă crunt mulțimile de inși nepotriviți. Și așa ne pomenim cu indivizi – lipituri/lipitori – ocupând funcții importante, în instituții sau întreprinderi importante, de unde își revarsă spre noi ceilalți valurile de incompetență, incultură și chiar imbecilitate. Așa ne pomenim că viața noastră depinde, într-un mod sau altul, de sistemul ideologic (aiurea!) al câte unui individ pentru care egocentrismul este baza tuturor ramificațiilor social-economice, administrative și, de ce nu,

chiar sentimentale. Acești avortoni ai societății, sclavi conștienți sau inconștienți ai unei mentalități de-acum doar parțial explicabile și scuzaibile, ne întinează existența cu atitudini și concepții pur și simplu neverosimile. Din locul potrivit, de unde ar trebui să primim măcar câte o doză mică de bine, ni se aruncă tot mai rar câte o speranță devenită în scurtă vreme deșartă, în timp ce individul nepotrivit pentru locul potrivit evoluează dezinvolt spre o prosperitate deplină. Încep să-l cam strângă hainele, începe să-și impună păreri (de regulă, stupide) despre lucruri și situații unde nu se pricepe. Sau mai ales acolo. Pentru a-și demonstra puterea și poziția socială. Spectacol jalnic căruia nu-i suntem doar martori, ci și... martiri. Începe să creadă despre sine, ajutat substanțial de trepăduși cu șira spinării în unghi de 45 de grade, că locul și funcția l-au transformat peste noapte în mare personalitate gata să-și pregătească soclul. Și cum pofta vine mâncând, individul devine treptat o forță malefică susținută de o cohortă de lingăi specializați în compromisuri, corupții și nimicnicie. Astfel, locul potrivit devine un focar de idei și realizări diabolice de unde iradiază spre noi ceilalți hidoșenia unei infestări morale căreia îngăduitoarea noastră democrație i-a creat împrejurări ideale. Iar cei mai mirați că lucrurile merg tot mai prost sunt tocmai acești intruși, apăruți nu întotdeauna datorită hazardului, ci și, dacă ne gândim bine, nouă...

(Oglinda, februarie, 1996)

DESPRE SIMȚUL RIDICOLULUI

Încă un paradox: în timp ce despre unii se spune că posedă al șaselea simț, altora le lipsește simțul ridicolului. Așa se face că ne pomenim cu tot felul de inși radiind de confort prostesc repezindu-se spre noi cu ineptiile lor pentru care nu s-a inventat încă vreă unitate de măsură. Acești platonai în mintea cărora colcăie în voia lor elucubrații tenebroase, ajung să domine un domeniu sau altul în baza unor pile sau relații. Lipsiți de educația și cultura măcar a patru clase elementare, proveniți din părinți care excelau prin tâmpenie, prost gust și principii de mahala sordidă, aceste vietăți cu cap uriaș și minte minusculă ajung, printr-o abilitate inexplicabilă,

în poziții sociale și materiale incredibile. Existând tot mai multe asemenea specimene, ajungem să depindem tot mai mult de ele, fiindcă s-au strecurat șerpește ocupând funcții și locuri de muncă nemeritate unde își dau aere de persoane extrem de importante. În fața unor asemenea nulități, restul oamenilor se metamorfozează în cifre și evidențe pe calculator. Pentru ei problema de căpetenie este snobismul extravagant, cantitatea de aur, autoturismul de ultimul tip, vila... Respectivii impotenți intelectuali sunt mândri de ei; abia așteaptă câte o ocazie să-și expună în lume inteligența precară, cunoștințele despre tot și despre toate afundându-se într-o mocirlă de prostie în care se bălăcesc prostește în calitate de co-participanți la câte o conversație din care oricum nu pricep nimic. De-aceea, când pericolul unei discuții mai elevate este iminent, unii (nu toți!) mai au atâta minte să motiveze ceva și să se retragă ca să-și lingă rana unui orgoliu idiot. Însă aceasta trece repede. Minte lor de incuți este în general odihnită și în stare să regenereze țesutul afectat. Dacă se întâmplă. Dar, de regulă, nu. Patologic vorbind, șansa lor de-a se impune este lipsa de bun simț. Din punct de vedere psihic se pune doar problema: lipsa de bun simț este o boală sau o latură a unui caracter pe care noi, ceilalți, o numim prostie?

(Oglinda, 1996)

ALEGERI, COLACI ȘI COZI (de topor)

A început campania electorală. Trăim clipe de înălțătoare trăiri electoral-patriotice. Înaintăm sub formă de turmă speriată de lupi spre alegerile dincolo de care bănuim că ne așteaptă binele lumii pentru care s-au luptat ca tigrii din Malaysia candidații noștri. Cu mare trudă, cu citate aiurea și trimiteri spre marii înaintași care tocmai se răsucesc în morminte, cu scâlămbăieli și lătrături cu scâncete isterice sau urlete de lupi în luna decembrie, candidații – odată transformați în aleși – ne vor aduce bunăstarea și liniștea mării înaintea de uragan. Nouă nu ne va mai rămâne decât să plângem în hohote, regretând că nici de această dată nu am fost un popor inteligent, să-i fi ales mai demult. Dar, fiindcă am făcut alte prostii cu mult mai mari și mai interesante, vom fi făcut-o și pe cea

cu alegerile. Așa vor crede și vor spune nostalgicii socialismului. Pentru că, de fapt, adevărul va fi altul: nu vom mai avea șomaj, prețurile vor fi pe cale de dispariție în vreme ce salariile vor crește cu tendința de șase-șapte zerouri pentru toată suflarea valahă cuprinsă de flama privatizării. Și se întrevede mare veselie pe plaiul mioriței care, între timp, va fi căpiat de atâta belșug. Păcat... Va fi, deci, bine și vor undui lanurile neșemănite la timp, și vor vâluri ca în prozele realismului socialist, iar noi vom șede cu burta la soarele măreției noastre democrații. Nu vom mai avea cârcotași; pesimiștii vor fi murit de mult locul lor fiind luat, prin rotație de cadre, de optimiștii incorrigibili, totul într-un iureș fără precedent și fără niciun Dumnezeu.

Vom trăi cu emoție clipe de neuitat alături de structurile europene, dar strâns încătușați – îmbrățișați, scuzați! – de BIRD, BERD, FMI, NATO etc. Dar, între timp, să luăm legătura cu ecologiștii, să protejeze câinii, fiindcă vor fi o mulțime de colaci și ce naiba vom face fără cozi? Deși, fiind caz de forță majoră, vor putea fi folosite și cozile de topor care există din abundență. Ura!

(Oglinda, martie, 1996)

OLE! C.F.R.-ul NU MAI E?!

Taxele și tarifele care converg în ultimă instanță spre buzunarul tot mai pustiu al concetățeanului sunt apanajul celor de a căror inteligență avem datoria sacră să ne îndoim tot mai mult. Inumanul tratament financiar căruia îi suntem supuși de către o administrație și o putere executivă venite parcă din lumi galactice, ne aruncă în brațele primitoare ale unei pauperități inevitabile. Bugetele de austeritate anunțate an de an își înfig ghearele în cele mai neașteptate locuri și situații. Caz concret: gheara C.F.R.-ului – o instituție care, în alte vremuri (să fie clar!), își spunea „a 2-a armată”, a ajuns acum un fel de încheietor de pluton din compania lui Moș Teacă pe care un comandant conștiincios și corect l-ar trimite urgent la curtea marțială, dacă nu cumva direct în fața plutonului de execuție... Întâmplarea: călătoream în urmă cu câteva zile spre Timișoara cu un vagon de clasa I (Acc. 345/348) și am

constatat cu uimire și profundă tristețe că nu aveam suficiente și potrivite cuvinte pentru a-mi exprima stupefacția în fața unei murdării perfecte. Era murdăria în stare să dezonoreze devastator însăși fața mult stimatei instituții: coji de semințe, frânturi de ziare și de ambalaje de ciocolată etc., sticle de bere (evident, goale), chiștoace, urme de noroi, inclusiv pe husele cândva albastre (acum gri-închis), totul purtând urma clară a trecerii unor migratori vandali. Tot felul de mirosuri se constituiseră într-o putoare pestilențială pe care aș recomanda-o ca narcotic pentru sălile de operații, sau ca miasmă pentru unele birouri C.F.R.-iste. Însă ceea ce m-a emoționat literalmente a fost conștiinciozitatea cu care mi s-au controlat biletele în trei rânduri pe o distanță de nici o sută de kilometri. Ultimul control – supracontrolul – la mirarea mea a replicat: „Vedeți ce faceți dumneavoastră, călătorii?” Brusc m-am simțit extrem de vinovat și aproape aș fi plecat spre tribunalul de la Nürnberg dacă nu apucam să privesc spre ușa care nu se închidea cum trebuie, la plafoniera fără becuri, la pereții compartimentului recondiționați de mâna unui dușman al Căilor Ferate Române, la minicoșul de resturi atârând într-un șurub etc. Acesta a fost norocul meu, de fapt constatarea care m-a reabilitat în proprii-mi ochi și, astfel, am avut putere să întreb: „Chiar așa se distrug vagoanele la fiecare drum Iași-Timișoara?” „Da, mi s-a răspuns”. Însă eu nu cred... Și revenind la tarifele zdrobitoare și la ideea de „a 2-a armată”, aș întreba doar atât: „Și tu, C.F.R.-ule?”

(Oglinda, martie, 1996)

SPORT

- Da, mulțumesc, am preluat legătura... Bună ziua, dragi iubitori ai sportului rege. Balonul se află la Georgescu care dribleză, dribleză, dribleză și, bineînțeles, pierde mingea. Dar iată și primele informații tehnice ale acestui important meci, consecință a unei eterne rivalități: cele două combatante sunt F.C. Guvernul, situat în primul loc în clasamentul neadevărului, și F.C. Națiunea, ultima clasată cu mari șanse de degradare spre cel mai slab eșalon. Ah, ce ocazie colosală! Ce ocazie...! O ratare splendidă

– dacă pot spune așa – a unui jucător de la F.C. Națiunea, care, după cum puteți vedea în stânga micilor dumneavoastră ecrane, tocmai se dă cu fundul de pământ, cum zice legea lui Murphy și după un model văzut la Teleenciclopedie. Nu știu despre care jucător este vorba, fiindcă are tricoul rupt exact în dreptul numărului. Las' că mă interesez și vă spun mai târziu... Vremea e formidabilă, iar terenul... Extraordinar! Extraordinar!!! Mingea trimisă spre poarta F.C. Națiunea ricoșează în capul arbitrului și iese în corner... Execută scurt Isărescu până la Coșea care preia din volé expediind un șut năprasnic, doboară o pancardă pe care scrie cu litere uriașe: „**Băgați-vă cuponul!**” Gazonul, în condiții foarte bune, este tuns scurt și cu pătrățele franco-germane. Este încă o dovadă, iubiți iubitori – scuzați repetiția – ai sportului cu balonul rotund, că suntem în Europa. Stadionul e arhiplin... O, da: nu se fluieră degeaba – publicul are dreptate să fie nemulțumit de prestația F.C. Guvernul, care practică un joc foarte dur și cu pase specifice jocului antijoc. Nici nu poate fi vorba despre o tactică, ci despre un stil haotic. De fapt, acesta este stilul echipei de când la conducerea sa se află unul dintre cei mai slabi tehnicieni de pe bătrânul nostru continent. Așa transmit toate agențiile de presă. După cum vedeți, arbitrul lasă permanent legea avantajului... Gooooool!!! Gol-Gol-Gol! A, scuzați, nu e, fiindcă a fost poziție de ofsaid la jucătorul de la F.C. Națiunea. În schimb, marchează F.C. Guvernul, echipa cu care arbitrul ține în mod evident. Dar, la drept vorbind, F.C. Națiunea e la pământ. În sfârșit! Ce zi minunată, ce... Iată că atacă și echipa oaspete cu întreg efectivul – ca la hochei, dar prea târziu, chiar dacă și portarul se află la linia de centru. Dar ce-i asta? F.C. Națiunea, cu întregul efectiv, se uită la jocul F.C. Guvernul, care își face jocul cu predilecție pe extrema stângă, unde are câțiva jucători care au evoluat și înainte de '89, tot pe stânga! Și, fluier final, stimați ascultători. Scorul: 7-0 a fost stabilit încă din prima repriză... Vă mulțumesc pentru atenție, la revedere.

(Oglinda, martie, 1996)

FUNCȚIONĂRAȘUL TÂMPIT ȘI... PROST

Există un soi de funcționărași anonimi, acriți, înguști la minte. Într-un cuvânt – idioti. Nerealizați profesional, lipsiți de cultură generală și de bun simț, ei fac tot ce pot ca să dovedească altora ceea ce nu sunt. Unii dintre ei reușesc – alții, nu. Majoritatea. O asemenea specie de funcționărași inumanoizi, dacă mai au și mutră de prost ținut în ploaie, terorizează colegi, prieteni, vecini – publicul în general – infestând tot ce întâlnește în cale cu duhoarea infatuării și a unei mentalități de care nu are atâta minte să fie conștientă. Ei, acești funcționărași, nu suferă de birocratism – sunt birocrăția personificată, fiind atinși conștient și de sindromul corupției (și de leucă). Ei, și dacă o întâmplare sau o situație nefericită te obligă să ajungi în preajma unei asemenea dihanii, nu e greu deloc să crezi că „omul e măsura tuturor lucrurilor” (rele). Arătarea, care se pretinde a-ți fi un egal din punct de vedere socio-biologico-fizionomic, dar superioară din punct de vedere al inteligenței, se va comporta în așa fel încât ajungi să regreti sincer că locuiți pe aceeași planetă. Îmbrăcată în armura impenetrabilă a unei imbecilități impresionante și compromițătoare pentru specia umană, sălbăticiunea te tratează de sus, îți vorbește repezit și autoritar, îți cere socoteală, te acuză, te amenință și, în general, are o atitudine care distruge orice urmă de omenie și de comunicare. Desigur, între timp, se zbate realmente să pară cât mai ocupată și mai importantă la locul de muncă, creând impresia clară că, fără umărul său – un fel de suport arhimedic – lumea ar cădea într-un haos iremediabil, ar avea loc adevărate zguduiri social-economice de gradul șapte, apte să schimbe totul și definitiv cu susul în jos. În aceste condiții, trebuie să te porți respectuos, cu priviri cât de cât admirative sau cu exclamații de uimire, ca-n fața unui monument – de inteligență, crede creatura – de prostie, crezi tu. Se înțelege din capul locului că instituția este condusă prost de oameni incompetenți, slab pregătiți profesional, iar conducătorul – ce mai! – este un idiot. Subalternii, la fel. Astfel, după ce totul a fost demolat, pus la pământ, din acest cataclism-cenușă, dintre ruine, se ridică majestuos și salvator funcționărașul anonim, spunând răstit:

- Spuneți clar ce doriți, că n-am timp de povești!

Fiindcă tocmai mănâncă, iar la funcționărașul anonim și tâmpit, n-ai ce căuta în timpul serviciului său...

(Oglinda, aprilie, 1996)

CE NE TREBUIE CULTURĂ!

O grevă a bibliotecarilor?! Pfui, Dumnezeu! De când așteptam noi clipa asta? Și, a venit! În sfârșit, avem i noi ceva ce nu s-a mai văzut; dar cum de au trăgănat lucrurile atât de mult acești... îmbuibăți cu lecturi și cu idei socialisto-periculoase? Iresponsabili, ce mai! Dar acum totul e O.K. Avem și noi cu ce rupe gura târgului (european). Mai are cineva așa ceva? Nu. S-a mai auzit de o grevă a bibliotecarilor? Nu. Și, una peste alta, ne încuscrim din punct de vedere biblioteconomic și cu bibliotecarii asiatici, datorită numai și numai acestei greve japoneze... E cam compromițător, dar face. La urma urmei, greva există, iar Guvernul a intrat în **delirium** simțind adierea reconfortantă dinspre mult râvnitele structuri europene, fiindcă democrația noastră avea de toate minus o grevă japoneză a bibliotecarilor. Ceea ce înseamnă că nu era în regulă ceva. Acum e. Adică, încă nu: dl. Văcăroiu tremură de emoție că greviștii nu vor merge la Palatul Victoria să strige „Jos Guvernul!”, „Jos Văcăroiu!”. Pentru că, fără vreo câteva slogane porcoase, toată tărașenia se banalizează... Iar ăștia de unde să știe? Că sunt proști de naivi ce sunt!... Adică, cred ei că fără slogane, urlete și înjurături le satisfacem revendicările? Revendicări! Salarii mari, și fără gestiuni. N-am înțeles: de ce nu poate fi un filolog gestionar? Ce orgolii sunt astea? Viața e aspră, iar democrația dură. Nu merge cu miorlăituri, ci cu sudalme și înjurături... Sunt oameni de cultură? Să nu mai fie! Ce nevoie avem noi de asemenea deștepți, mai ales în perioada asta? Întotdeauna, și acum, deștepții numa'-ncurcă lucrurile. Să fie eliminat acest intermediar dintre editor și cititor. Trebuie să scăpăm de el și, hai s-o spunem mai clar: noi din fașă suntem un popor deștept, dotat cu suficientă cultură nativă moștenită de la nenea Traian care ne-a bătut, e drept, pentru a avea minte. Dar, avem. Deci, jos bibliotecile, moarte bibliotecarilor! Vom demonstra lumii întregi că

putem fără biblioteci ca fără belșug. Să nu uităm nicio clipă că „prea multă minte strică”. Chiar vreți să ne stricăm de cap? Mai bine omorâți-i, dom’ Văcăroiu, să trăiți!

(Oglinda, aprilie, 1996)

ALO, AȚI GREȘIT DIRECȚIA!?

La drept vorbind, nu știu de ce nu suntem sufocați de mândria că, pentru noi, intrarea în structurile europene este un VAX. Fiindcă am intrat în economia de piață ca-n brânză: pân’ la glezne, pân’ la brâu... iar alții pân’ la țâțșoare, pân’ la buzișoare, pân’ la închisoare, care cum l-a ajutat Dumnezeu sau... Mă rog. Ne-am implementat în comerț, construcții, informatică, lemnărie, droguri, textile-încălțăminte, alimentație publică, mafie, industrie hotelieră, corupție, răpiri de persoane, industria laptelui, comerț cu copii, violuri, transporturi, crime; agricultură și turism nu, că pe astea le avem din familie, așa că mai pot aștepta... Ce a mai rămas? Comerțul cu armele, comunicațiile... Comunicațiile?! În acest domeniu stăm cel mai bine, devansând multe țări occidentale cu pretenții. La noi s-a găsit cea mai originală metodă de-a purta convorbiri telefonice, respectiv conectarea unui mare număr de abonați pe același fir, fenomen căruia în terminologia clasică i se spune derivație. Însă, e cu totul altceva în zilele noastre când în locul unei convorbiri auzi: „Mai terminați, dracului, să mai vorbim și noi!” Ei, dintr-odată nu te mai simți singur în Univers, cu atât mai mult că răspunde o a patra voce, scutindu-te să formulezi o frază adecvată momentului: „Ia mai du-te-n... că de fiecare dată când ridic receptorul...”. Intervin apoi și alte voci, paraziți, vâjâituri, gemete, suspine. Doamne, îți vine să strigi: ce se întâmplă în țara asta? De unde și de ce atâta jale? În sfârșit, să mergem mai departe pe fir... Altă dată, ridici receptorul, formezi numărul și, după un semnal extraterestru, ți se răspunde sec, mitraliat: „Numerotație inexistentă, consultați serviciul...”. „Numerotația inexistentă” se întâmplă să fie propriul tău număr de telefon... Mai nou, o voce metalo-ucigașă răspunde după ce spre timpan năvălește un fragment muzical tumultuos: „Direcția solicitată nu răspunde,

formați...”. Așa se face că, pe bază de ALCATEL, nu se mai înțelege nimeni cu nimeni, semn că sfârșitul lumii e prin zona terestră, dar: dacă ar fi bază de ALCATEL? Ehe, poate ar greși direcția...

(Oglinda, aprilie, 1996)

AGAMIȚĂ IA CIOLANU’!...

Având în vedere că ciolanul s-a subțiat de-atâta lins, demnitarii de toate culorile și nuanțele politice se avântă spre electorat cu promisiuni de paranormali. Închiși de multă vreme în birouri somptuoase, apar acum plini de zel electoral ducând cu ei lăturile promisiunilor care să îngrașe un animal rahitic, agonizând de-o bună bucată de vreme, tânjind după o fărâmă de bine. Acești Cațavenci emfatici, specialiști în lătrături băloase, abandonează fotoliile comode și se împrăștie ca și ciurma în vremea lui Caragea ducând cu ei în lume cuvântul vreunei formațiuni politice cunoscută mai ales datorită unui anonim perfect. Până la marea și cutremurătoarea clipă a adevărului îngălbenitor de la urne nu mai e mult. Se va vedea atunci dacă poporul nostru ospitalier și inteligent, conform unor ziceri din bătrâni, va fi la fel de prost ca în urmă cu patru ani. Vojgăiala printre toate păturile sociale a politicianilor și candidaților actuali, nu face decât să sporească și să întrețină aproape intactă o părere a cărei culoare aduce a vânt turbat. Și ce? Dorința de ciolan e mare, iar indivizi lipsiți de scrupule și de cultură avem. Concurența s-a transformat în luptă, uneori corp la corp. Marele și îndestulătorul ciolan al puterii așteaptă aproape sfidător, dar strălucitor, dincolo de ziua alegerilor. Și ce ademenitor este! Nuuu, nici vorbă să fie ratată șansa unei autopropulsări spre o viață comodă semănând – cel puțin teoretic – cu un loc cu verdeață și fără scrâșnire din dinți. Actualii deținători ai puterii vor să convingă populația că greul e pe ducă, productivitatea muncii a crescut binișor, salariile au fost indexate de multe ori, iar nivelul de trai... Deci, lucrurile au început să meargă bine. Și-atunci? Ce nevoie avem să votăm pe alții? Opoziția? Dar unde s-a văzut o dezbinare mai eficientă decât la

noi? Aștia să vină la putere? Alții flămânzi? Doamne ferește! Suntem oameni serioși și electorat matur... Iar dacă politicienii locali nu vor fi suficient de inteligenți și abili, Centrul va hotărî cine și pentru ce funcție va candida. Agamiță Dandanache va reveni în forță și... „Pac la războiu”. E posibil și periculos. Deci, atenție vânătorilor de ciolane!

(Oglinda, aprilie, 1996)

NOI VIZITE DE LUCRU

La sfârșitul anului 1999 au fost întrerupte cu brutalitate (prin împușcare) **vizitele de lucru**. După ce-a fost inventată sintagma, treburile mergeau mai bine, iar înjurăturile pe cap de român se redusese... Se presimțea o vizită din asta? Imediat începea zugrăvitul pereților, vopsitul gardurilor, astuparea găurilor din asfalt... Șeptelul bovinelor, porcinelor și ovinelor creștea subit, iar animalele scoase în calea lui Ceaușescu arătau superb, cele rahitice fiind ascunse de către activiști pricepuți. Și totul era bine. Cu astfel de ocazii așteptam ore și zile întregi, flămânzi, spunându-ne bancuri vechi și idioate, făcând glume pe seama Ceaușeștilor după care unii dintre noi dispăreau... în sfârșit. Stăteam în frig sau căldură năucitoare, însă strigam lozinci mobilizatoare, fluturam stegulețe și, din avion sau de la distanță, arătam a popor fericit. Adevărul e că aveam motive serioase să părem așa, având în vedere că fiecare vizită de lucru era precedată de înnoiri, vopsiri, aprovizionări... Astfel, aflau și cei mai tineri locuitori ai României socialiste că încăperile-hale de prin orașe, numite simbolic și promițător „alimentare” (dar îndelungat pustii), aveau un rost anume, iar mărfurile ciudate se numeau unt, cartofi, săpun, pastă de dinți, salam de soia cu carne, ulei, făină, carne deghizată în slănină și alte grăsimi; lapte, apă minerală, lapte etc. O vizită de lucru ne aducea multe și de toate, inclusiv rafturi pline cu mărfuri care nu se vindeau – doar nu eram bolunzi să umblăm prin magazine în timp ce șeful statului venea să vadă ce mai facem, vrând să audă cu urechile lui efectul dopării cu „politica înțeleaptă” a activiștilor fanatico-zeloși. Că, după terminarea vizitei, mărfurile dispăreau ca

volatilizate, este un moment frumos de aduceri aminte pentru un popor sănătos, viguros și fără prejudecăți. În concluzie: o vreme ne-au lipsit vizitele, ne-am întristat și am dus-o greu, dar acum, că s-au reluat, totul este în regulă și, în preajma alegerilor, am început un cunoscut urcuș spre alte culmi de progres și civilizație în frunte cu...

(Oglinda, mai, 1996)

UN DIMINUTIV SIMPATIC: IDIOTEL

Când naivitatea și prostia se întâlnesc într-o persoană plăpândă – mică de statură, cam nebărbierită, palidă și slabă ca scăpată de la potop – simți nevoia s-o mângâi pe cap, nu să o disprețuiești. Dominată de cele două „blesteme” care atârnă asupra ei, persoana în cauză este convinsă că viața sa printre oameni se numește zbor. Această persoană nu poate pricepe o chestiune elementară: că atitudinea celor din jur nu este de respect, ci de indiferență, poate de ignoranță. Lumea citește, aude și vede; e sătulă de person/u/lități ieșite în față ca păduchele pe frunte și nu se sinchisește de o persoană minusculă suferind de complexul inferiorității – dacă o duce mintea – până la a-și dori cu sinceritate dispariția din acest conglomerat uman în care ea nu-și mai poate manifesta eul decât prin ridiculozitate. Pentru ea există un plafon dincolo de care nu se poate înălța, așa cum o fac unii. Lipsa ei de cultură, nativă sau asimilată, o ținutuește ca pe o vietate insignifiantă într-un insectar. Această găză cu pretenție de om aspiră mai mult decât am crede noi. Și, uneori, prin niște interconexiuni, conjuncturi, relații dubioase, se strecoară prin tenebrele unei democrații care, din păcate, îngăduie orice, inclusiv ce în alte țări, cu democrații mai viguroase și mai vechi, ar însemna pușcărie. La noi, nu. În numele unor principii democratice pe care le încalcă în picioare, persoana – obiect al rândurilor de față – poate ajunge să se bucure de un statut aparte. Astfel, nu e mare minune să și candideze, fiindcă la ciolan o duce mintea, promisiuni știe să facă, iar câteva agramatisme spuse la un microfon nu sunt mare lucru. Lumea se stupefiază, dar se resemnează și se complace

repede într-o situație care va duce la un rău în plus care nu mai contează. Acest tip de candidat nu țipă la adunările electorale, ci își mlădiază vocea făcând-o să sune a schelălăit. E un fel de bravadă camuflând un teribilism de nuanță aparte, spiritualitate practică de toți repetenții din această lume. Pentru acestea, persoanei minuscule, nebărbierite și palide i se spune corect IDIOTEL.

(Oglinda, mai, 1996)

ORGOLIUL ȘI CELELALTE

În cele mai multe cazuri, orgoliul trăiește în deplină armonie cu prostia. Iar dacă la această combinație mai adăugăm puțină aroganță, din aliajul rezultat putem obține un oarecare candidat pentru alegerile care se apropie. Intrând în structura sufletească a unui ins, cele trei elemente de bază vor genera un câmp gravitațional în care se vor prinde ușor produsele unei minți tot mai alienate și ahtiată după putere sau, cel puțin, după o situație pe o treaptă socială superioară. Astfel, ne trezim cu oameni despre care s-a știut că sunt la locul lor: muncitori, soți cu frică de Dumnezeu și de neveste, salariați onești, colegi inofensivi, prieteni sinceri sau rude fără pretenții, ne trezim, deci, că aceștia devin oameni politici arătându-și zelul și intențiile prin depunerea candidaturii. Sau, privind lucrurile din alt punct de vedere: guvernul anunță un nou buget de austeritate, legile, hotărârile, ordonanțele guvernamentale și ordinele ministeriale se încolăcesc în jurul nostru, gata să ne sufocă, și tocmai apare candidatul... Zâmbitor, jovial, cu lecția de ineptii în general bine învățată și cu un bagaj de promisiuni lipsite de realism și suport logic, încercând să convingă electoratul că numai datorită lui localitatea va prospera până în vecinătatea nivelului occidental.

Un calcul simplu, pe care unii dintre candidați nu sunt în stare să-l facă, din motive școlare, ne va dezvălui, în loc de concluzie, un rezultat cel puțin dezagreabil. Iată-l: **buget de austeritate + legislație încâlcită și cu grămezi de curențe + promisiuni lipsite de realism și logică = inconștientă, iresponsabilitate și lipsă de respect față de alegători și față de sine.** Ceea ce, prin extensia

ideii, duce la supoziția nu tocmai rezonabilă pentru acest tip de candidat că, în esență, importantă nu este obștea (electoratul care și-a pus speranțele), ci interesul personal, subteran, meschin și dorința bolnav de sinceră de-a ieși în față, de-a auzi vorbindu-se despre sine, indiferent cum. Să se vorbească! Observând doar puțin mai atent, se poate constata atent ce urmărește individul orgolios care își trădează incultura, lipsa de scrupule și chiar prostia cu fiecare frază rostită. Dar, conștient sau nu, bazându-se pe un electorat care votează și apoi înjură (dar ce mai contează?), candidatul, fără să-i crape obrazul de minciuni pe care le debitează, crede cu sinceritate (culmea!) în șansa sa – a individului lipsit de caracter, de la care nu mai ai ce să ceri.

(Oglinda, mai, 1996)

ELECTORALĂ

Cadru: țară din lumea a IV-a; un fel de miting electoral.

Candidatul: Doamnelor și domnilor! Stimăți concetățeni...

Mă aflu în fața dumneavoastră nu pentru a prezenta un program electoral, ci pentru a vedea împreună ce anume avem de făcut pentru ca țara noastră să prospere...

Mulțimea: Ubaaaaaa! Ubaaaaaa!

Candidatul: Vă este clar că cei care ne conduc în prezent și ne-au condus spre dezastru timp de patru ani s-au cățarat în frunte doar pentru a ne storce de ultima fărâmă de bine, numai pentru a ne goli buzunarele de ultimul bănuț... Haideți, deci, să dăm de pământ cu acești fandosii neputincioși și mincinoși, să demonstrăm țării și lumii că știm și putem să ne ridicăm nivelul...

Mulțimea: Uba-uba! Uba-uba!

Candidatul: Vom aduce aparatură nouă la spital...

Mulțimea: Uba!

Candidatul: Vom asfalta străzile și șoselele...

Mulțimea: Uba! Uba!

Candidatul: Vom reamenaja cimitirul...

Mulțimea: ...?

Candidatul: Vom construi școli...

Mulțimea: Uba! Ubaaaaa!

Candidatul: Vom asigura un milion de locuri de muncă...

O voce: Dar noi suntem numai opt sute de mii...

Candidatul: Nu contează... Vom avea grijă ca copiii noștri să li se deschidă orizonturi noi de cunoaștere...

Mulțimea: Uba!

Candidatul: Îi vom aduce acasă pe cei care au plecat din țară pentru motive politice...

Mulțimea: Uba!

Candidatul: Vom construi o morgă nouă, cu două nivele, hol central și cameră de gardă...

Mulțimea: ...!?!?!?

Candidatul: Vom umple orașele și satele cu magazine și mărfuri la prețuri accesibile...

Mulțimea: Ubaaaaaaaa!

Un ziarist român către un băștinaș, fost student în România: Scuză-mă, aș vrea... Știi? La voi e cumplit de cald și am băut multă apă...

Băștinașul: Nicio problemă, domnule! Uite acolo un tufiș, scoate Uba și te...

P.S.: Orice asemănare cu situații și persoane de la noi, nu ține!
(*Oglinda, mai, 1996*)

PUHOAIE, ZOAIE ȘI GUNOAIE

Puhoaietele inundațiilor, pe lângă rolul lor nefast, scot la „lumina zilei” tot felul de gunoaie (resturi menajere sună prea elegant) care își fac simțită prezența prin înfățișare, miros pestilențial și, mai ales, prin cantitate. Este adevărat că doar așa se mai curăță (purifică) locurile, doar că aceste gunoaie, după retragerea viiturilor, rămân. Dizgrațioase, compromițătoare, chiar disprețuitoare atârând prin arbuști, garduri și pe te-miri-unde. Vântul le ia și le poartă (ele având, în orice caz, înclinație către... Încotro bate vântul!) prin lume. Gunoaie întâlnim peste tot: de la ghereta portarului până la Cotroceni și invers. În mod normal-logic, ele nu știu carte, dar, în neștiința lor, au tendința permanent

agresivă să se fixeze în zonele existenței curate, ordonate și plăcute pe care să le ocupe și apoi să le domine... În calitate de produsul cel mai de jos al inundațiilor (puhoaielor), gunoaiele fac parte din categoria lucrurilor care se confundă inconfundabil cu un scuipat pe fruntea unui oraș sau al țării. Și, fiindcă de regulă există probleme mai grave, mai stringente și mai profunde – sociale, economice, politice etc. – gunoaiele sunt lăsate pentru mereu „mai târziu”-l mâine. Și, de fapt, țin de domeniul (sectorul) **salubritate**... Și pur și simplu ne-apucă o bucurie să avem pe cine da vina! Drept consecință a acestui mod clasic și ineficient de-a rezolva problemele, mai mult sau mai puțin pașnic, coexistăm cu gunoaiele cât și, mai ales, cum putem.

Este drept că ne mai ferim de ele, dar viteza lor de înmulțire/proliferare este de nestăvilnit și acaparatoare, astfel că ele invadează în scurtă vreme totul, tot ce întâlnesc în cale – floră sau faună...

...Cu alte cuvinte, în anul de grație 1989, a dat buzna peste noi o revoluție care a invadat/inundat țara din graniță-n graniță cu puhoiul libertății și democrației... Drept că au rămas locuri spălate bine și curate, dar au apărut ca din pământ și tot felul de vietăți care, profitând de harababură, s-au implementat în viața noastră ieșind în față... În acest fel, evoluția lor a dus la o realitate pe care azi nu o mai putem ignora: majoritatea gunoaielor au supraviețuit, și-acum, cu nerușinare și lipsa de caracter care-i și caracterizează pe mulți de altfel, s-au instalat în fruntea listelor electorale alături de oameni onești și de bun simț...

Groaznic este că au și șansa să... Doamne, ferește!

(Oglinda, iunie, 1996)

CE POPOR NEBUN, TOVARĂȘI!

O anecdotă decupată din realitatea socialist-bolșevică spunea: când Stalin se afla pe patul de moarte, un colaborator – se pare că Bulganin – l-ar fi întrebat: Cum vom reuși să ținem în frâu atâtea naționalități ale Uniunii?” Iar „genialul”, într-un moment de supremă luciditate și inspirație, ar fi răspuns: „Dă-le normă mare / Nu le da mâncare / Cui nu-i convine / Să vină după mine”. Preceptul s-a extins apoi în tot fostul lagăr socialist cu rezultate încântătoare pentru spiritul stalinist. Desigur, nici la noi nu a fost altfel: mai pe ascuns, mai fățiș, aveam de ales o singură alternativă: celebra și înfiorătoare „înaintare spre noi culmi de progres și civilizație”. Și poate chiar atinseseră marea civilizație dar, porniți cu avânt revoluționar spre binele care ne amenința din toate părțile, nu am avut cum ști. Lumina socialismului victorios ne orbise încât nu vedeam în fața ochilor decât rafturi goale și tocăniță de legume mucegăită și simțeam mirosul năpraznic al conservelor de pește, alterate, folosite de americani ca armă chimică în Vietnam și de sovietici în Afganistan. Însă, am avut noroc – trebuie să recunoaștem – că de nu s-ar fi terminat cele două alimente – produse de bază, o pățeam ca măgarul lui Buridan sau ca acela al simpaticului personaj antonpanesc Nastratin Hoge... În schimb, se înmulțiseră activiștii de partid – băieți simpatici, tratați intensiv cu doze mari de ștefangheorghiuism – și care fojgăiau printre noi ca șvabii surprinși de lumina becului. Ne învățau lozinci și sloganuri mobilizatoare, cum să ne hrănim rațional și, mai ales, fără carne (ha-ha-ha!) care aliment, când îl vedeau, mulți copii întrebau ce e aia... Carnea care producea o mulțime de boli... Că, uite, din cauza abuzurilor alimentare, capitalismul se afla pe buza prăpastiei. Și nici nu era de mirare având în vedere că ei își târau zilele sub efectul unei ideologii din capul locului falimentară... Enigma este pentru foștii activiști cum de s-a ajuns la căpierea din '89 când totul mergea atât de zeiss. Ce popor de nebuni, tovarăși!

(Oglinda, iunie, 1997)

PRAFUS, ELECTORATICUS DACICUS

- *Transmisie prin satelit* -

Datorită științelor și tehnologiilor moderne, omul a ajuns în cosmos. Și ce-a făcut el acolo? A observat ce a observat și, într-o vreme, în albastrul planetei Pământ a văzut o pată gri. Suspans. A luat legătura cu Terra, cu alți astronauti – nimeni nu știa nimic. Până la urmă s-au adunat într-o aeronavă americano-sovietică și, după ce s-au privit reciproc uimiți câteva minute, un cosmonaut mai pirpiriu și cu o figură de **homo dacicus servus** a exclamat: - Deva! Deci, pe albastrul Planetei Pământ apăruse o pată. Nu verde, nu galbenă, nu roșie, nu neagră, ci GRI. Ceilalți cosmonauți s-au privit din nou reciproc uimiți decretând într-un târziu că expresia „deva” făcea parte dintr-un dialect nou, extraplanetar care, în traducerea liberă a colegului **dacicus servus** însemna: stronțiu, praf natural de cărbune, firișoare de ciment și alte pulberi radioactive. Alt suspans. Deva strica prin culoarea ei armonia întregului univers așa că astronautii au sesizat toate organele și organismele care, la rândul lor, au pus repede de-o întâlnire multilaterală. Pepsi-Cola, Murfatlar, figuri preocupate sau chiar încruntate, discuții prelungite și iar Prigat, Fetească, saleuri...

- Bine, domnilor!, a exclamat cineva la un moment dat. Dar noi discutăm fără obiect... În zona respectivă nu locuiește nimeni? Chemați un băștinaș...

Aduseră un ins cu figură destul de interesantă căruia îi ziseră:

- Bade, ce-i cu negreala asta? Și-i arătară fotografia făcută din satelit.

- Nu mare lucru, da' fain: noi am avut alegeri și ce vedeți domniile voastre este praful aruncat de candidați în ochii alegătorilor. Da' noi suntem învățați cu de-astea, că și-acu patru și șase ani a fost la fel. Nu-i niciun bai. Mulțam fain că m-ați chemat să mai vorovim – servus!

(Oglinda, iunie, 1996)

ÎN VACANȚĂ, ORDONAȚE!...

Adie a vacanță parlamentară.

Să fie într-un ceas bun și Doamne-ajută! Să-i țină Dumnezeu pe guvernanți în putere la trup și la minte, că li s-a dat îndrituire să emită ordonanțe pe timpul vacanței parlamentare. Și ce bine va fi de noi că nu vom mai aștepta zile și luni după câte un pachet de legi... Acum, Guvernul va avea putere deplină și va proceda în consecință. Perfect! Parcă îl și văd pe domnul Prim-ministru zâmbind cuceritor și molipsitor, suferind de un optimism excelent de care, din motive pe care nu le voi înțelege niciodată, poporul român nu se contagiază. Vor curge ordonanțele guvernamentale șuvoi, vor fi aplicate și, așa cum s-a întâmplat și cu unele din vremea vacanței de iarnă, nu le va aproba Parlamentul. Dar ce contează? Cine-i Executivul în țara asta? Parlamentarii vorbesc, tac sau dorm (unii), iar viața merge înainte. Cu noi tarife, cu noi inovații și invenții financiare și cu noi prețuri... Pentru toate acestea, cetățeanul va plăti un preț din ce în ce mai mare. Ce contează?

Adie a vacanță parlamentară! Ultima, pentru unii. Ce tristețe! Așa, dintr-un spirit de solidaritate umană, îți vine să vezi doliu național, să vezi fețe și mai posomorâte în jur – că românul este, oricum, negru la suflet și la minte. Materia lui cenușie a devenit neagră, iar ordonanțele guvernamentale sunt mai amenințătoare decât țipetele lui Vlad Țepeș care, să o spunem și pe asta, era un ageamiu în materie de pedepse... Era brutal și primitiv. Se poate el compara cu subtilitățile probate de Guvern când e vorba de jupuirea concetățeanului? Așa ni se pare pentru că ne-am învățat rău: să ne revoltăm tot timpul și pentru toate. Dar ce contează?

Adie a vacanță parlamentară! E vară, e soare, mare, plajă... Pe balcon, pe bloc nu, că se deteriorează pânza gudronată și va fi ploaie cu apă și ordonanțe. Doamne, ce obsesie ordonanțele astea!...

(Oglinda, iunie, 1996)

DRAGĂ MENTALITATE

În primele noastre rânduri (guvernanți, parlamentari și demnitari de tot felul), vei afla despre noi că o ducem destul de bine, încă, și nu-i adevărat că te-am lipsit de loialitatea și afecțiunea noastră. Pentru că, conform indicațiilor prețioase (Sfinte Marx, cum ne-ai lăsat orfani!), prima dragoste nu se uită, nu iartă și nu tace. De-aceea ne mai exteriorizăm și noi... De-aceea suntem învinuiți deseori că te ținem prea mult în brațe, de parcă alții nu ar avea momente erotice. Adevărul este că noi te iubim cu o înaltă conștiință de clasă: discret, consecvent și din toată inima, chestiune care vrem să rămână între noi pentru a nu afla Consiliul Europei, că ăștia știi cum îs. Că și ai noștri, una-două interpretează comunist totul din punct de vedere ideologico... Dar, dacă ai ști cum, cât și în ce condiții vitrege trebuie să luptăm pentru a-ți asigura o existență cât de cât umană!

Însă nu trebuie să-ți fie frică: noi suntem uniți și căliți în lupta de clasă a proletariatului și în revoluții (agrară, industrială, culturală...), că o țineam numai în revoluții și cincinale și ce bine o ducea proletariatul... Tu știi bine asta, pentru că ne-ai ajutat foarte mult și în atâtea momente grele și decisive în înaintarea spre noi culmi – știi tu. Desigur, situația s-a schimbat acum radical, lupta de clase s-a ascuțit, indicațiile prețioase ne lipsesc... Iar drama cea mare, de fapt tragedia vieții noastre, s-a petrecut după cruda nelegiuire din DECEMBRIE '89, când fiul nostru cel mai iubit (odihnească-l Marx, Engels și Lenin în pace!) a fost zdrobit de gloanțele nemiloase ale agenturilor străine și ale vagabonzilor de la Timișoara și din toată țara... Dar cu inimile frânte și cu frunțile sus, îți jurăm credință ție, cea care ne ajuți să fim o unitate de monolit, câte cincinale vom mai avea de trăit.

(Oglinda, iulie, 1996)

LAS' CĂ MAI VORBIM NOI!...

Pe vremea lui Caragea exista ciurma. Pe vremea lui Văcăroiu, există protecția socială. Răuvoitorii și cârcotașii spun că e același lucru. Evident, este o subminare grosolană a activității Guvernului care – de ce oare nu suntem cumiți? – face tot ce e neomeneste posibil pentru ca populația să nu mai ajungă ca în vremea lui Caragea. Citez din memorie: „Când cu ciurma lui Caragea se răspândeau orașenii prin sate, iar sătenii prin pustii”. Desigur, nu se va întâmpla pe vremea lui Văcăroiu așa, să fim serioși. Pentru că, din punct de vedere guvernamental, populația ducă-se pe pustii, ceea ce, desigur, și conform uzanțelor în vigoare, este cu totul altceva. Vedeti? Întotdeauna omul a fost așa: întâi a gândit de rău și abia după-aceea a cugetat. De fapt, trebuia să vorbim despre majorarea prețurilor la benzină, energie, pâine și... Nici nu s-a anunțat bine majorarea că au și început cârcotelile, revolta și înjurăturile. De ce nu suntem cumiți și înțelegători? Păi, n-a venit imediat Guvernul cu precizarea că ne compensează totul? A venit. Nu ne-a spus dl. Văcăroiu că totul se face numai pentru protecția socială a poporului? Ne-a spus. Parcă am fi o populație de zăpăciți: nu mai putem sau nu mai vrem să înțelegem nimic? La urma urmei, câte guverne au reușit să pună la punct veniturile unei populații cum au reușit dl. Văcăroiu cu ai lui, „toți voinici, și bravi, și șui”? – vorba folclorului. În orice caz, dacă ajută bunul Dumnezeu, la toamnă – anotimpul numărării bobocilor – s-ar putea ca unii, porniți numai pe căpătuială, spre „verbul a avea”, cum spunea distinsul Octavian Paler, vor deveni haiduci, pentru că pustiuri nu prea avem. Deocamdată. Fiindcă protecția socială căzută (și) în capul țăranului ne va face rost de pustiuri corespunzătoare la nivel național. Și vom putea vorbi tot felul de nebunii, cum ar fi: organizarea unui raliu România – Sahara – Deșertul Gobi – Dakar... Basmе frumoase, dar cu iz balcanico-oriental. Protecția socială de care ne vorbește atât de neconvingător dl. prim-ministru, este altă poveste. Cu schepsis corespunzător. Am căzut cu toții într-o firească prostație, dar majorarea prețurilor cu 52 la sută la pâine și cu 42 la sută la benzină nu-i mare lucru într-o economie de piață unde totul funcționează în cea mai perfectă

dezordine și unde corupția a ajuns într-un frumos stadiu de multilateralitate cuprinzând majoritatea covârșitoare a păturilor sociale. Să zicem că mai mult de-atât nu se poate? La noi?! Înseamnă că nu ne cunoaștem încă puterile. Apropo de puteri: pentru o corupție corespunzătoare și de nivel mondial ne ajută excelent. Executivul, acest conglomerat uman semănând cu o ventuză – vroiam să spun sugativă, dar cine știe ce se mai interpreta...

Nu vreau să fiu înțeles greșit și nici nu recunosc că există vreo sinonimie între ciurma lui Caragea și protecția socială practică de guvernul Văcăroiu. Dimpotrivă cred sincer că lumea o va duce-o tot mai bine. Pentru că nimic în lume nu se face fără sacrificii, iar noi avem datoria moral-patriotică să ne înălțăm la nivelul comandamentelor și cerințelor înțelepte politici social-economice ale unei guvernări de stimă, mândrie și randament în sărăcirea deplină a poporului carpato-danubiano-pontic. Las' că mai vorbim noi!...

(Oglinda, iulie, 1996)

ORAȘUL NOSTRU

(compunere după natură)

Ieri am fost în oraș. Mie îmi place orașul. El are o mulțime de străzi pe care trec mașini și, uneori prin locuri marcate, oameni. Orașul nostru are blocuri frumoase și câteva zone verzi cu ușoare urme de trandafiri; de asemenea, orașul are fântâni arteziene din care țâșnește rar apa adunată apoi în bazine unde se transformă în focare de infecție, ca și tomberoanele noi, încărcate cu resturi menajere pe o suprafață de peste 100 de metri pătrați... Când am fost în oraș, am întâlnit foarte mulți câini vagabonzi – unii cu ochii roșii din cauza poluării; oamenii răi spun că s-ar putea să fie turbați, însă eu nu cred. M-am plimbat pe Corso și când m-am întors acasă m-am bucurat că nu-mi lipsea decât talpa unui pantof din cauza gropilor din asfalt. Dar aceste gropi poate ne vor aduce la lumină noi mărturii despre istoria noastră milenară și despre drumurile rămase așa de pe vremea strămoșilor daci. Apoi am trăit

momente emoționante urmărind un concurs de cros cu șase participanți: un bătrânel simpatic și iute de picior urmat de 5 câini dezlănțuiți. A fost foarte frumos și mi-a plăcut. Orașul nostru are și mulți cerșetori. Unii sunt cu mult mai bine îmbrăcați decât unii funcționari publici, de exemplu, dar așa trebuie, fiindcă străinii nu trebuie să vadă că noi avem cerșetori zdrențăroși care să ne împiedice să intrăm în structurile Europei. Îmi place să mă plimb printre oameni, să văd și mai ale să-i aud, deși nu-i frumos să tragi cu urechile la mulțimea de porcării pe care le vorbesc unii oameni foarte luxos îmbrăcați. Străzile orașului nostru sunt romantice cu excepția celei din fața primăriei care este asfaltată. Majoritatea clădirilor din orașul nostru sunt noi și curate, mai ales noaptea când nu li se văd pereții. În orașul nostru aerul are o culoare gri-roz care îi dă personalitate poluantă. Dar, în general, totul dă distincție orașului nostru și sunt mândru de atmosfera binișor-aristocratică.

(Oglinda, iulie, 1996)

PE APA R.A.G.C.L.-ului, LA PRIMITIVISM!

Ce frumos și natural sună: „românul e frate cu codrul!”. Și având el un așa frate, normal că poate fi considerat cam prostuț sau, de către unii, prost de-a binelea... După aprecierea acestora, românul a coborât de prin copaci cu câteva milioane de ani mai târziu decât restul lumii, așa că nevoile lui social-gospodărești și civilizatorii sunt reduse substanțial. Desigur, trebuie apreciată clarviziunea și consecvența cu care autoritățile se ocupă de menținerea unui nivel de trai specific epocii lemnului timpuriu (imediată coborârii din copaci), fiindcă altfel s-ar putea produce unele disfuncțiuni în psihicul românului. Între măsurile care îl mențin într-o stare corespunzătoare de semi sau sălbăticie (egal primitivism) este asigurarea unui nivel de trai submediocru, în scădere ușoară. Asemenea acte de pauperizare sunt explicate nude-ieri-de-alaltăieri, iar măsurile sunt realmente eficiente. Ținerea populației în frâu se face prin permanenta ei blocare în stare de frică, de teama zilei de mâine și de alte insecurități – o poveste care nu intră în contextul de față decât tangențial.

Tema de azi este APA. În fiecare an, presupun cu un rânjel luciferic, instituția numită R.A.G.C.L. procedează cu dezinvoltură la sistarea apei calde pentru neplata taxelor comune. Probabil că reageceliștii, ca buni psihologi ce sunt, mizează pe primitivismul (menționat mai sus) și pe faptul că românii se vor arunca unii la alții (platnici la rău platnici) și, în urma unui mic război civil, lucrurile se vor rezolva prin intervenția binecunoscutei opinii publice. Desigur, sistarea apei calde pe timp de vară poate fi interpretată ca o măsură extremă, o bătaie de joc pentru care nu găsesc superlativ... Dar, ca bun neștiutor ce sunt, mă întreb și întreb: câți neplatnici or fi în Deva? Mai mulți decât platnici. Atunci, personal subscriu măsurii, însă altfel nu o pot considera decât abuzivă și absolut degradantă, chiar și ca idee. Un oraș întreg lăsat, vara, fără apă caldă, e un semn. Pentru 10 la sută care nu plătesc să sufere 90 la sută din populația orașului mi se pare diabolic și am tot respectul pentru psihologismul reagecelist conform, de altfel, cu celebra zicere biblică: „din lut ai venit, în lut te vei întoarce”, în cazul de față, parafrazând, noi ajungând la: „Românule, din codru ai venit, în codru te vei întoarce!”. Cât va mai fi amintita firmă reagecele și regie autonomă!...

(Oglinda, iulie, 1996)

O CAUZĂ: LUPTA PENTRU CLAUZĂ

De o bună bucată de vreme, demnitarii noștri au dus o luptă inegală cu un rival semănând cu un balaur cu nu-știu-câte-capete-condiționări-criterii. Mai retezau demnitarii câte unul, dar apăreau altele, viguroase și cu colți din ce în ce mai ascuțiți înfiți în maxilarele puternice. Și tot de o bună bucată de vreme, privirea românilor a fost împrăștiată: un ochi la economia de piață, iar celălalt la clauză. S-a creat un sistem de tam-tam pe această temă dată încât aproape fiecare concetățean începuse să creadă că avizarea de către Congresul american va aduce după sine câte un corn al abundenței pentru fiecare locuitor al țării. Cei mai mulți și-au zis: punem mâna pe clauză și oameni ne-am făcut! Mulți au sperat că respectivul fenomen va da o lovitură destul de decisivă

slabei guvernări văcăroiste; mulți și-au imaginat că economia de piață o va coti brusc spre o răsturnare de vreo 180 de grade. Și, după multe târguieli – unele în stil pur americanesc-umilitor, cum îi șade bine unei țări care poate sfida – Congresul ne-a acordat CLAUSA. Marea și producătoarea de fericire! În sfârșit! – a exclamat fiecare în felul său și în interesul personal. Vom fi și noi în rând cu lumea... Drept că, întreat, omul nu prea știe mare lucru despre clauză, dar ce contează? Se știe că vor fi avantaje de tot felul; deci, om duce-o mai bine. Ce importanță are o definiție a clauzei? Am dobândit-o și putem umbla cu ea în buzunarul de la piept, să ne vadă lumea, să știe...

În acest fel, cei mai mulți au uitat că între clauză-Dumnezeu și ei va fi interpus – întotdeauna! – Guvernul de „sfinți” care, cu marea-i nepăsare (ca să nu-i spun altfel), va face totul ca omului să nu-i fie mai bine, sau nici măcar la fel de bine, ci mai rău...

Mira-m-aș dacă, într-o bună zi, nu vom auzi spunându-ni-se, fără nicio jenă, că viața noastră este din ce în ce mai grea, din cauza clauzei. Să credem că Guvernul nu-i în stare? Acest Guvern?!?! Ne-ar râde și triburile din Amazonia...

(Oglinda, iulie, 1996)

NOROC BUN, CULTURĂ!

Mintind cu relativă seninătate și crezând sincer într-un adevăr agreat de unii și scuipat de alții, îmi permit să spun: lumina Revoluției din decembrie '89 a însemnat ceva în cultura română. Mai ales în cazul unora dintre foștii săi „exponenți”. Astfel, printr-o cugetare nu prea adâncă, la Ministerul Culturii dăm de câteva personaje cărora le-ar șede, în orice caz, cu mult mai bine în altă parte (să nu ne gândim la sârme și gratii!). din punctul nostru de vedere, pentru că, dintr-al lor, căderea din nomenclatura peceristă direct în susnumitul minister este perfect normală. Cum normal este și pentru domnul prim-ministru sub ochii și sub nasul căruia se petrec fenomene cam ciudate. Să aibă ceva probleme la căile respiratorii, respectiv la simțul olfactiv conducătorul Executivului? Domnia sa ar susține că nu, adevărații oameni de cultură ar zice că

da, din moment ce se pune la cale – dacă nu cumva chiar funcționează deja – o discretă dar extrem de fermă centralizare mult hulită de toată lumea, inclusiv de cei care o susțin (sic!) și chiar o practică. Cu planuri de măsuri, cu programe de acțiuni și activități valabile pentru toată suflarea din sistem. O întoarcere la vechiul mod de a obliga instituțiile din teritoriu să execute una-alta nu mai este o noutate; așa se și ajunge, din nou, la acțiuni bifate, dar nefăcute. Venite de la „centru” ele sunt, însă, bune, de interes național și patriotice. Or, pretinzându-ne noi a fi buni români... Etc., etc. Dar, pentru că la altceva nu-i poate duce mintea, acești funcționari cultumici se simt obligați să-și facă simțită prezența cumva. Normal: sunt plătiți, trebuie să muncească! Și ce mai muncesc ei? Editează o publicație de tot râsul, căreia, după îndelungi dezbateri ideologice, i-au spus pompos „**Cultura națională**”, format cearceaf având un conținut insipid, publicație care a murit cu mult înainte de a se naște. Ea zace pe tarabe fără să stârnească niciun interes, chiar dacă însuși postul național de televiziune i-a consacrat, fără precedent!, o emisiune **simpozion**. Stai să te crucești: chiar nu există o limită până unde ne batem joc unii de alții? Cu care dintre revistele de cultură a mai făcut asemenea gest TVR-ul? Și chiar dacă ar mai fi făcut – aproape cu oricare -, dar nu cu această publicație-enormitate (format și conținut). Cui folosește? Exact celor care o editează, adică Ministerului Culturii, adică unor foști lingăi ceaușiști încercând astfel să-și demonstreze, vezi-Doamne, loialitatea, patriotismul, noua mentalitate, adică niște calități – ale cui? Ale omului de tip nou prefigurat atât de clar de înțeleapta politică, nu? Și totul fără rușine, și totul cu acordul tacit – nu-i așa? – al Domnului Prim-ministru. Noroc...

(Oglinda, august, 1996)

AICI „NI SUNT ANALIȘTII”!

Proliferează o specie nouă de indivizi: **analiiștii**.

Producția este ca neghina la hectar – aproape sufocantă. Cumperi un ziar... Pe prima pagină, analistul semnează un material foarte important, prezice catastrofe economice, înjură guvernul, denigrează țara, scuipe în stânga, linge în dreapta (sau invers), îl urechează pe Iliescu și îl adulează pe Constantinescu (sau invers), muștră parlamentarii (pe grupuri, sau individual), acuză finanțele în frunte cu șeful lor ispășitor, Florin Georgescu, anulează Constituția, desființează Poliția, pune la zid partidul de guvernământ și deplânge soarta inexistentei opoziției (sau invers), constată prostia la români, se revoltă împotriva a tot ce există: dacă se iau măsuri, de ce iau (și invers), lovește în politicieni, reconsideră personalități culturale sau științifice, se stupefiază la politica bancară, este solidar cu escrocii dacă sunt arestați și e gata să dea în apoplexie dacă nu sunt; analistul vede și știe tot, este Mafalda, Rasputin și Nostradamus luați la un loc; pentru analist nu mai există secrete în niciun domeniu: dă sfaturi categorice, autorizate și, mai ales, înțelepte, țipă la Primul ministru, amenință cu închisoarea pe nu-știu-cine, suferă pentru starea deplorabilă a turismului românesc, este gata să facă infarct pentru un iugăr de pământ nearat, decretează aproape marțial: Centrala atomoelectrică de la Cernavodă va fi un al doilea Cernobîl; dacă există un plan de perspectivă, el exclamă: „Aha! Ceaușism”, dacă nu există, e harababură: economică, socială, politică, administrativă – într-un cuvânt, haos; de fapt, avem de-a face cu un fenomen tipic românesc despre care el a scris, a tras semnalul de alarmă, dar nimeni nu a ținut seama... Drept care, spre finalul materialului se supără de-a binelea inclusiv pe cei care l-au adus pe lume în această zonă a globului unde totul e compromitere, lașitate, scandaluri, incompetență, cameleonism, peste toate tronând într-o superbă mantie aurie **Corupția**. ... Și analistul de duzină, născut la 22 decembrie 1989 – cel mai devreme –, geme, se zvârcolește, dă verdicte, se încruntă, se îndârjește, urlă, iar în încheiere, dintr-un colțișor intim al sufletului său răvășit, simte urcându-i-se la cap o întrebare îngrozitoare: „Doamne, oare ce-am vrut să zic în

editorialul acesta?”. Însă tot el își răspunde, liniștitor, tot cu o întrebare:

„- Dar ce, alții știu?”

Ecce analisticus lupus...

(*Oglinda, august, 1996*)

EH, DACĂ NU ERA PILAT...

Două dintre lucrurile certe ale libertății și democrației noastre sunt corupția și câinii vagabonzi. Și, dacă de corupție se ocupă toată lumea și cu precădere și înverșunare cei care o practică la scară națională, de câinii vagabonzi nu se prea ocupă nimeni. Acest lucru s-ar putea să evolueze spre o societate cainocratică, având în vedere că o primă etapă o trăim deja: cainoșenia omului față de om. Revenind la cele două lucruri importante ale societății noastre, latura privitoare la câini este net dezavantajată, dacă ne gândim că, de exemplu, în cursul anului 1995 au avut loc vreo 200.000 de infracțiuni – majoritatea datorate actelor de corupție – ceea ce nu cred că patrupezele ar putea egala prin mușcăături.

După cum se poate lesne constata, văzute lucrurile din alt unghi, situația animalelor în cauză este încă ingrată față de cea a corupților care o duc tot mai bine, în vreme ce câinii... Au și ei partea lor de bine: sunt tolerați de autoritățile care, dând vina pe ecologiști și spălându-se pe mâini asemenea predecesorului lor din Pont, ignoră cu bună știință fenomenul conformându-se „dictonului” de-acum celebru, pronunțat de Mircea Dinescu încă din '89: „Fă-te că muncești!”. Astfel, pas cu pas și câine cu câine, am ajuns să asistăm la un nou mod de existență a acestora, respectiv: istoria organizării lor este aproape identică, dar mai rapidă, cu cea a ființelor umane. Prima fază: ca și omul, câinele a trăit o vreme singuratic, numit câine de pripas, apoi, așa cum oamenii s-au unit în triburi ș.a.m.d., câinii s-au înhăitat invadând și terorizând cartiere întregi.

Evident, și ca să nu existe vreun dubiu, vorbesc despre orașul Deva a cărui populație bipedă va fi egalată ca număr și condiție socială de patrupezii vagabonzi. Dar nici nu e un rău chiar atât de

mare cum ar fi corupția. Câinele, cât ar fi el de câine, se mai încaieră cu urlete sfâșietoare în miez de noapte, mai latră, mai hărtănește câte un pantalon cu carne cu tot, mai injectează câte un virus de turbă, dar încolo... Las' să trăiască și ei, sărmanii, gândesc autoritățile, că doar oameni suntem și trebuie să conviețuim. Ceea ce și facem întrebându-ne simplu, omenește: până când?

(Oglinda, august, 1996)

EXEMPLARE DIN TRIBOBĂTOCRAȚIE

Prin unele magazine (clasice, să le zicem) hălăduiesc niște vietăți cărora li se spune vânzătoare. Ca și înainte de '89. concepția lor despre lume și viață diferă esențial de a celorlalți oameni, ele conducându-se mai degrabă după instincte primare decât după vreun principiu modern. Aceste vietăți sunt bipede și, întrucâtva, seamănă cu ființele-oameni. Mai mult la înfățișare, că altfel, conform lipsei lor de educație și de cultură generală pe care o au în dotare, comportamentul le este mai apropiat de cel al ființelor trăitoare în epoca lemnului timpuriu. Acea epocă, mai rar pomenită, când discuțiile se purtau pe bază de ciomege, iar sistemul social-organizatoric se numea tribobătoacă. Vocabularul lor este redus, în unele situații până la muțenie, sau – în cazul cel mai fericit – între client și o asemenea creatură se „încheagă” un dialog fără nicio legătură cu comerțul zis civilizată:

- Aveți cutare?, întreabă clientul înfricoșat de mutra acrită a vânzătoarei.

- Cum se vede!, răspunde ea sec.

Este de presupus că asemenea semiumanoide nu au fost conectate și la sursa de energie destinată unor relații frumoase, elegante și eficiente cu lumea. Ceea ce și conduce la evitarea lor în condițiile în care magazinele, buticurile, tarabele și chioșcurile au invadat orașele și chiar satele. Însă vietățile-vânzătoare (din cauza prostiei?) nu vor (sau nu pot – ceea ce este mai scuzabil) să priceapă că în aceste vremuri nu mai există doar câte un magazin alimentar, de confecții, de pâine, de produse nealimentare etc. pe o

rază de doi kilometri pătrați, ci treizeci, patruzeci pe un kilometru pătrat.

Deci, nu este greu de priceput că în domeniul comerțului a sosit concurența. Este o realitate de care, dacă nu se ține seama, comercianții cu mentalitate de „buricul pământului” vor pieri înecați în propria îngâmfare și, spuneam, prostie. Nicio pagubă...

(Oglinda, august, 1996)

(RE)VIN LINGĂII!

Vai, doamnelor și domnilor, ce spaimă am tras: aproape crezusem, cu groază, că a dispărut ceaușismul însoțit de emoționanta manie a grandorii! Că, ce fain era pe vremea „cântării României” cu genericul „patriei libere, conducătorului iubit”, pe vremea „Daciadei” și a altor acțiuni și activități ideologico-pilduitoare și politico-inocente. Dar, în ’89, nevolnicii, KGB-iștii, agenturile străine și mulți alții au pus mână de la mână și au stricat jucăria. Și ce interesant era parțial-colorul TVR dintre orele 20 și 22, cu două telejurnale, o emisiune economică în care era proslăvit Ceaușescu și, eventual, un episodul (!) dintr-un serial sovietic, cehoslovac sau polonez foarte instructiv și educativ. Unde încăpeau astea în 120 de minute numai noi și Dumnezeu știam. Acum mă minunez. Însă era bine, noi odihniți și iubitori de țară, conducător și de glie. Știam lozinci pe de rost, activități de partid – exemple vii ale multilateralității – se aflau mereu printre noi, ne stimulau, ne conduceau spre lanurile de porumb, de sfeclă, produse din care noi, predispuși spre ciordeală și îmbogățiri prin furt din avutul obștesc, mai ascundeam în buzunar, în poșete sau în posibilitățile mai intime câte un știulete, un morcov, două păstăi de fasole... Slăbeam cu bună știință patria și nivelul de trai al clasei muncitoare. Noroc – noi am avut întotdeauna noroc – că activiștii, oameni cu o înaltă conștiință revoluționară de clasă și, uneori, patriotică, în frunte cu organele de miliție, ne percheziționau la terminarea zilei de lucru. Urmau discuțiile principiale cu „beobeul” și individual-administrativ-sanctionatorii cu conducătorul unității

economice, având în vedere că numai datorită nouă scădeau considerabil exporturile.

Toate-acestea aveau farmecul lor inimitabil și mă speriasem că le-am pierdut pentru veșnicie. Dar ziua de 28 august a adus seninul și liniștea: depunerea candidaturii domnului Ion Iliescu a fost însoțită de o minicântare a României, un omagiu în stil oarecum vechi. Admitem și că nu el a organizat, dar mai ales că lingăii revin în forță...

(Oglinda, septembrie, 1996)

DACĂ N-AI O BĂTRÂNICĂ...

Zicala sună: „Dacă n-ai bătrâni – să-ți cumperi, dacă-i ai – să-i cruți!”. În caz de disperare neagreată și nelogică, unii mai spun și: „dacă-i ai – s-i spânzuri!”. Ar fi vorba despre o răbufnire, despre o ultimă instanță idioată și inacceptabilă. Dar...

O băbuță pirpirie, cu bagaje cam de două ori greutatea și dimensiunea ei, coboară din tren ajutată cu gesturi teatral-virile de un oarecare și... dusă până la stația de autobuz. Mulțumiri, urări de sănătate, invocarea lui Dumnezeu și tot ceremonialul. După o vreme, fiind zi de piață mare, cetățeanul-ajutător dă de băbuță în spatele unei tarabe încărcată cu legume, fructe, verdețuri... „Bună ziua, bună ziua. Mă mai cunoașteți?”. „Apăi, cum nu, domnucule?”. Emoție în dublu exemplar, atmosferă biblic-edenică. „Și ce vindeți?”, întreabă insul. „Cutare, cutare, cutare...” „Fain!”, zice el. „Frunzele astea de pătrunjel cu cât mi le dați?”. „O mie”. „Trei frunze?!”. Tăcere, ușor suspans evoluând spre stupoare. Băbuța pare a fi uitat de fostul ei binefăcător; mai aranjează un fruct, mai stropește cu apă castraveții cam zbârciți și frunzele discret melancolice. „Nu mi le dați mai ieftin?”, se interesează omul privind la cele trei frunze destul de jalnice. „Nu”. Un nu sec, ultimativ. Și continuarea: „Poate-i zice că-i scump... Vai de sufletul meu! Dumneata știi ce înseamnă viața de țăran? Ai fost cândva să vezi? Toată draga de zi trudim ca robii pentru ăștia de la oraș: să aibă, să se îndoape, să huzurească pe munca noastră... Cre’că ar trebui să le cam fie rușine de nerușinarea lor. Și-apoi, te-i supăra

ori nu, eu nu ți-am pus târگاșurile mele în brață să mi le cobori din tren...”. „Da’ nu mai cumpăr, lele, lasă...”. „No, și?”

Stupoare deplină, precupeți mulți, produse, prețuri, un ins, o băbuță cu privirea rea... De spânzurat nu poate fi vorba, dar nici de cumpărat!

(Oglinda, septembrie, 1996)

„TALPĂ” PENTRU „TALPA ȚĂRII”

Foarte mulți ani, țărani au fost considerați „talpa țării”, după care au devenit „pătură socială”, iar mai târziu, în epoca socialismului avansat (spre dezastru), „țărănimea cooperatistă”. Și totul părea bine înfipt în existență, doar că media de vârstă a respectivei clase sociale creștea într-un an cât altele în zece. Mister, studii de sociologie, de demografie, de sistematizare și, din vorbă în vorbă, s-a trecut la demolarea satelor – tip de organizare administrativă vetustă și compromițătoare pentru socialismul care o luase în zbor spre noi culmi... Desființarea ceapeurilor imediat după ’89 a făcut să reînvie sentimentul de patriotism și simțul de proprietate. Așa a venit vremea împrumutărilor. S-a făcut rost de Legea Fondului Funciar și, în conformitate (!) cu prevederile ei, s-a trecut la fapte... Iar unele erau de-a dreptul spectaculoase și cu urmări importante: revendicări de terenuri, scandaluri, tribunale, adevărate bătălii, înjunghieri, crime, violări... Unii, profitând de situație, au produs chiar violuri; în sfârșit, s-a creat o nebuneală demnă de starea de spirit a poporului român de-atunci. De fapt, se crease o vraiște numai bună ca paravan pentru toți cei care iubeau umbra și întunericul. Hazliu sau nu, toată lumea invoca Legea Fondului Funciar, toți o încălcau în fel și chip, toți se acuzau (între timp, intraseră în horă și oficialitățile), iar lucrurile evoluau din rău înspre mai rău... Și așa, treptat-treptat, a apărut din nou „talpa țării” ca produs al unui vid legislativ căruia răuvoitorii i-au spus haos. Talpa era talpă, așa că Guvernul și alte instituții călcau și o calcă în picioare cu nădejde, în vreme ce promisiunile de bine curg. Ținută sub papuc, fiindcă acolo îi și este locul, „talpa țării” beneficiază de împrumuturi de la bănci cu dobândă mică sau redusă, împrumuturi

care se acordă (dacă se mai acordă!) când tălpașul nu mai avea nevoie de ele. Într-un cuvânt, statul nu-l prea ajută (deloc!) pe țăran, îl ignoră sau, și mai și, îi pune talpă tălpii! Nu-i fotbal, dar merge!

(Oglinda, septembrie, 1996)

SPRE COTA ZERO, ADICĂ CULTURA

(cacofonie indispensabilă)

Am devenit superstițios: cred tot mai mult că o forță supranaturală, pe care nu o numesc deocamdată, a devenit patroana culturii române. Nu-i spun haos, dar întreb: ce se întâmplă la Ministerul Culturii? Viorel Mărginean nu a fost remaniat, ci și-a dat demisia dintr-un motiv pe care, dacă avea destulă minte, l-ar fi putut invoca încă pe când a fost uns ministru. Sau, într-o culme a entuziasmului, uitase de șevalet... Se prea poate, fiindcă funcțiile astea cam înnebunesc lumea. În orice caz, dacă își dădea seama, sau dacă ar fi recunoscut mai de mult incompatibilitatea sa administrativ-culturală, azi am fi avut alt personaj în fotoliul culturii. Deși nu cred că rezultatele ar fi fost diferite. Ce rezultate?

1. Lipsa deplină de activitate. **2.** Sistemul – dacă se poate vorbi despre un sistem cultural – a devenit un teritoriu unde fiecare își poate pune în evidență mai ales calitățile care, normal, nu au nicio legătură cu fenomenul culturii române. Pentru că, aceasta e cultura la noi: un fenomen asemănător cu Fata Morgana. Iar dacă merge prost cultura, în calitate de superstițios, îmi spun că nu ar fi o minune să descoperim că avem de a face cu o premeditare. Am vrut să spun chiar sabotaj, dar suna oarecum a ceaușism. Sau, poate nu mă pricep eu, poate așa trebuie să meargă lucrurile în democrație: înaintând spre un nivel de cultură cât mai scăzut, având în vedere că se apropie alegerile din toamnă, iar un popor din ce în ce mai ușor de prostit – am vrut să spun dus de nas, dar suna prea elegant – constituie un ideal și – de ce nu? – un capital politic fără probleme. Așa că, ani de zile condus de nepricepuți, Ministerul Culturii a făcut totul ca instituția să nu corespundă menirii sale. Iar primii care jubilează deja sunt tocmai cei care au

dus pe umeri povara grea a demonstrării că, într-adevăr, democrația nu e în stare de nimic și, mai ales, de a face cultură. Și bine fac foștii nomenclaturiști care au îmbâcsit Ministerul...

(Oglinda, septembrie, 1996)

ȘAPCA, MÂNA CANADIANĂ

Deși i s-a atras atenția în mod democratic și categoric-agresiv încă din '89 cu „nu mai da din mână!”, domnul președinte Ion Iliescu dă. Un obicei păstrat cu sfințenie ceaușistă în contextul unui ritual în care șapca și canadiana fac parte intrinsecă din ceremonial. Avem de a face cu un argument solid și verificat al continuității poporului român pe aceste plaiuri. Bine spunea un candidat prezidențial: „Noi nu putem rupe istoria și cutare felie s-o aruncăm în Dunăre”. Reflecție supraaglomerată de înțelepciune. În consecință: „ceaușismul e cum este și ca dânsul suntem noi!”, apropo de mentalități... În acest fel, datul din mână iliescist constituie certitudinea că lucrurile se zbat să reentre pe fâgașul care poate fi o vale lină pentru unii (puțini) și o prăpastie adâncă pentru alții (cei mulți). Astfel că reîntoarcerea la șapca muncitorească nu este decât un semn către ceva foarte clar și... Într-unul din frumoasele noastre basme, unui personaj i se spune în urma unei fapte necugetate: „Dacă ai făcut-o singur, rău ai făcut, iar dacă te-a învățat cineva, rău te-a învățat...!”. Prins în campanie electorală, în înverșunări și încrâncenări, cuvinte dragi Domniei sale, Domnul Președinte nu mai are vreme de povești. Viața, adevărurile crude ale economiei de piață și tranziției eterne, vin ca un tăvălug și „calcă totul în picioare”. Parlament, Președinție, Guvern ș.a.m.d., așa că nouă nu ne rămâne decât să facem asociații de idei, idioate și disproporționate la urma urmei... Să ne gândim, de pildă, la Bill Clinton, care-i și el în campanie electorală, și că, săracu', de-atâtea procese, războaie golfice și alte scandaluri a uitat sau nu a avut cu ce să-și cumpere șapcă. De canadiană, ce să mai vorbim, iar în ce privește datul din mână, parcă-i paralizat. Din cauza lor va pierde. Ei, dacă ne băga din timp în NATO și în structuri, îi împrumutam noi vestimentația și gesticulația – că avem! Însă, fiindcă aproape-i

iarnă, să stăm la gura surselor de căldură și să citim basme de Petre Ispirescu în frunte cu Domnul Președinte Ion Iliescu...

(Oglinda, octombrie, 1996)

FIRME DIN TOP: „DESCULȚU” S.R.L.

Trăit cu frică de Dumnezeu și de Sfântul Ilie – piromanul curții Divine, poporul a răzbătut prin veacuri în cămașă lungă de in (sau cânepă), ițari și încălțat cu produse ale firmei „Desculțu” S.R.L. (Sărmanii Români Liberi). În ceea ce privește menținerea unui tonus corespunzător pentru împrejurări diverse (războaie, ciumă, foamete, socialism, democrație originară etc.), românului i s-au administrat doze de promisiuni adecvate și înjurate ca atare de destinatar, fapt care nu a schimbat și nu va schimba lucrurile... Noul sistem de rotire a cadrelor – alegerile – este o metodă ceaușistă verificată în timp și consolidată prin fapte. De aceea, românul își păstrează cumpătul nedându-se la euforii spectaculoase. Cel mult spune: „Ferească-ne Dumnezeu de alți nebuni și de mai rău!”. Din nenorocire, Președintele Suprem al Convenției Sociale Universale a pierdut instrucțiunile de aplicare, pe zone terestre, a Legii Protecției Sociale, drept care românii își duc viața ca în povești: cărând apa cu ciurul și tăind lemne cu sapa, ceea ce încă nici nu e rău!... Desigur, sunt și adevăruri care cam ustură, însă chestiunea fiind cronic-patologică, protecția socială devine un fenomen ornamental pe care Consiliul Europei îl confundă consecvent și enervant cu un magazin – butic – artizanat de tip România (!) de unde lumea cumpără vechituri occidentale, excelente și fidele purtătoare de boli care tocmai ne lipsesc. De aceea, să mai zicem o dată: bine că nu-i mai rău, fiindcă se mai îmbolnăvesc oamenii, iar unii, dacă găsesc medicamente, mai și scapă – alții scăpând prin moarte provocată de noua democrație. Este o rezolvare certă a tuturor problemelor care, totuși, nu trebuie tratată fatalist, ci realist. La urma urmei, prin moarte sufletul se purifică și, după o perioadă de stagiatură în Purgatoriu de cel puțin doi ani, există șansa avansării spre Rai. Șansă, nu certitudine! Deci, să nu fugim de protecția socială inventată de noi cu gândul că vom

ajunge în Rai, fiindcă nu se știe până unde se întind mrejele și încrângătura fostei (!) nomenclaturi...

(Oglinda, octombrie, 1996)

ILIESCU? LA TÂRGOVIȘTE!

De fapt, eu vin cu o propunere concretă în comparație cu mulți calomnatori: să-l alungăm pe Ion Iliescu la Târgoviște și să rezolvăm odată problema. Adică, n-om fi noi în stare? Dar ce și cât reprezintă Iliescu față de Ceaușescu? Cam 15 la sută – un procent de doi bani. Ceaușescu a condus țara un sfert de veac, Iliescu vreo șase ani... Un fleac. Îl ademenim în vechea cetate de scaun și jap-jap. Nu mai zâmbește nimeni cât un ecran de diagonala de 67, nu ne mai cheamă nimeni la concilieri și reconcilieri, la consensuri și calm... Să nu mai vorbim de băgatul sulii în coastă, să nu mai pomenim de zoologica expresie: „Băi, animalule!” și multe altele. Scăpăm de ei, instalăm la putere Opoziția și nici nu mai avem nevoie de campanie electorală. În acest fel, făcând un calcul simplu, punem la ciorap sumele destinate campaniei și oameni ne-am făcut! Vom intra repede-repede în Europa până în cele mai intime structuri ale ei, până în coasta Atlanticului, instalându-ne cortul comod în fața Casei Albe (deocamdată). Știind că ruinele lui Iliescu se află la Târgoviște, Clinton nu ne va aștepta cu pâine, sare, clauză suplimentară, o sumă considerabilă și, mai ales, nerambursabilă și o primă pentru Opoziție care va fi folosită, normal, spre marele și prelungitul bine al poporului. Ei, nu-i simplu? De șase ani blestemăm, denigrăm și îl denigrăm pe Ion Iliescu până la prima creangă a arborelui său genealogic. Nu e o tâmpenie? Doar nu o fi din serialul Star-Trek, pentru numele lui Dumnezeu. Imposibil să nu aibă și cotrocenianul nostru măcar un călcâi vulnerabil, dacă până și Ahile... Ce s-o mai lungim? Îl chemăm pe Voican-Voiculescu și încă vreo câțiva, o punem de un proces (dacă mai punem...) și terminăm cu păcatul înjurăturilor antiiliesciene, iar poporul va fi fericit și din ce în ce mai bogat și... Am încălecat pe-o șarpe și v-am spus!

(Oglinda, octombrie, 1996)

„BAGĂ VITEZĂ, MĂ!”

Precum căile Domnului sunt ascunse și de necercetat, infantilismul unora a evoluat spectaculos spre prostie pe niște ramificații care ating zone sociale greu de cercetat și de înțeles. Încercând să plecăm de la o bază psihanalitică freudiană, să privim cu puțină atenție câțiva proprietari de autoturisme, căci despre ei este vorba în cele ce urmează. Se poate observa cu ușurință, chiar și fără a folosi instrumentarul analitico-psihologic, că acești normal-dezvoltați fizic și biologic, din punct de vedere mintal au rămas la vârsta copilăriei, adică atunci când călăreau o nuia sau un băț strigându-și agresiv: „Bagă viteza, mă!”. Nuiiua a devenit autoturism, copiii oameni, doar sloganul vârstei inocente a rămas același. Nu-l auzim – e drept – dar, uneori, la câte o trecere de pietoni, parcă-parcă ar rostogoli spre noi dinspre CIELO, AUDI, FORD, TOYOTA, DACIA... un tumultuos „Bagă viteză, mă!”. Ceea ce individul de la volan și face cu pricepere, sârguință și iresponsabilitate călcând totul în... roțile bolidului. Da’ ce contează un pieton, o mână, un picior, un cap? Viața merge înainte, proprietarii de autoturisme (unii, am zis) închipuindu-se călărind în continuare inofensiva nuia din copilărie, nu numai că acum au, în plus, orbul și mintea găinilor. Drept pentru care, măcar în câte o situație, Dumnezeu, scârbit de acești sălbăticiți, transformă nuiiua în bătă și ce urmează... „bătaia lui Dumnezeu”, se numește – o pedeapsă justă, deși deseori avem noi impresia că ea este tardivă... Psihosocial vorbind, și mai ales freudian, dar pe ruta austriacului A. Adler, fenomenul este explicabil implantat fiind în uluitoarea și terifianta noastră tranziție cu sosia ei economia de piață. Însă trebuie spus că, dintre toți psihosociologii doar Erich Fromm a găsit o definiție apropiată de realitatea și de omul real al zilelor noastre, mai ales când el participă la traficul rutier și când contextul nuia – copil – om ajunge să fie numit ALIENAREA SOCIETĂȚII.

(Oglinda, octombrie, 1996)

„LA UN PAS DE FERICIRE” (!)

Doar câteva zile ne mai despart de alegeri. Candidații mișună harnici prin țară, făgăduiesc belșuguri inimaginabile și toate sunt spre bine. Dar ce ocazie splendidă pentru noi să ne întristăm că nu știm pe cine să alegem! Umblăm abătuți, privim doar în pământul patriei, pentru că din toate părțile ne invadează prețuri și promisiuni electorale, afișe, zâmbete, doar salariile... Bine, s-o lăsăm pe asta... În orice caz, este supraomenesc să nu aibă omul atâta minte să poată discerne. Toți ne promet binele lumii – ce vom face cu atâta bine? Vom fi mai buni, mai răi, mai umani sau, pur și simplu, vom căpia? Nici Dumnezeu nu știe. Cu 16 candidați la președinție avem obligația moral-patriotică să cădem pe gânduri adânci (v. Gânditorul de Rodin), să reflectăm, să... Ceea ce devine încet-încet certitudine este schimbarea radicală a psihologiei românului, a cetățeanului român vreau să zic, fiindcă va fi – în sfârșit! – armonie din toate punctele de vedere, inclusiv etnic; datorită acestui fapt, poarta NATO-ului se va deschide ca la un simplu „Sesam...”, în vreme ce restul structurilor europene vor fi la cheremul nostru și nu invers; prețurile vor fi microscopice, iar veniturile populației megascopice (termen inventat pentru a defini cât mai exact fenomenul); într-un cuvânt, totul va funcționa ca un agregat nou, dar, în special, cu lapte și miere. Însă, pentru ca toate acestea să se întâmple, avem nevoie ca toți cei 16 candidați prezidențiali să devină președinți. Pentru aceasta, eu propun să revenim la vechea împărțire teritorial-administrativă, adică la regiuni: 16 regiuni – 16 președinți. Și-atunci, vom deveni un stat cu adevărat fericit, o federație, un fel de Statele Unite Române și așa mai departe... Și inclusiv toată lumea va fi mulțumită.

Dar să fim puțin atenți la alegerile din 3 noiembrie. Și totul va fi O.K., vorba românului extras din ginta latină.

(Oglinda, octombrie, 1996)

DOAMNE-AJUTĂ!

De fapt, sintagma „Grădina lui Dumnezeu” este o simplă rezervație de sălbăticiuni în administrarea căreia cumsecadele Dumnezeu nu pare să mai aibă niciun amestec. Sau, fiind vorba de rotirea cadrelor, de alegeri anticipate etc., Dracul, cu un sistem incomparabil mai bine pus la punct, a pus mâna pe frâiele Grădinii și om s-a făcut. Sau poate că s-a întâmplat invers: s-a deghizat în Aghiuță, l-a fentat pe Creatorul său și... Chestiunea, după cum se poate vedea, este relativ foarte complicată, așa că să o lăsăm pe seama bunilor și mulților noștri analiști, parlamentari și candidați pentru dezbateri. În ceea ce privește rezervația, aceasta este populată consistent de o groază de vietăți bipede care, forțate de orgolii își spun oameni chiar și cele cărora chiar însuși Belzebut le spune sărut mâna și li se închină scuipându-și în sân și făcându-și pe ascuns cruce. Dacă de aici rezultă că omul e mai drac decât Dracul, înseamnă că lucrurile sunt pe făgașul cel bun. Doamne-ajută! Vizitând rezervația un neinformant are ocazia să vadă și să se minuneze: pe lângă unele bipede care își merită numele de **oameni**, conviețuiesc și niște vietuitoare – tot bipede – cărora le putem spune doar convențional umanoide. Dar ce deosebire, ce discrepanță...! Rele, colțoase, desfigurate moral – după cum lesne li se poate citi în ochi, gata să te sfâșie și să se sfâșie pentru o bucățică de pământ sau un loc pe lista candidaților – mai printre primii, ce Dracu!? Scuzați, ele ocupă cea mai întinsă suprafață a Rezervației. În zona respectivă guvernează principiul **cel care nu înjură, nu scuipă și trăiește normal, trebuie sacrificat prin călcare în picioare, marginalizat și în final scos în afara tribului**. A, uitasem: vietățile de mai sus trăiesc organizate în triburi unde se practică un rechinism, de rușinea căruia rechini-rechini s-au convertit în delfini. Sigur că se practică și în Rezervație convertitul, însă sub denumirea secretă de cameleonism, respectiv: azi cu cederea, mâine cu pesemeul, poimâine cu pesedeul, etc. Rezervația este deschisă între orele 0-24!

(Lumina, octombrie, 1996)

IA SĂ VINĂ DUMNEZEU!...

După ce vârtejul alegerilor locale s-a mai liniștit, mai ales după ce aleșii, instalați în locuri – unele – foarte călduțe au purces la lungul drum al înfăptuirilor promise în campanie. Iar prima și marea realizare a momentului era (și este!) lipsa de fonduri; așa că, mai toți fredonează cu orice ocazie un refren aproape frivol și, în anumite momente, stupid: nu avem bani. Interesant este că toată lumea se plânge de lipsa banilor, începând de la funcționarul mărunț și speriat până la ministrul finanțelor și guvernatorul general al băncii. Deci: primăria nu are, RENEL-ul nu, RAGCL-ul nu, armata nu, cultura nu, protecția socială nu... Însuși Guvernul nu! De-aceea Majestatea Sa ne mai chiorăște cu câte o indexare și compensare atât de anemice încât te simți umilit, un biet cerșetor... Și, dacă tot trăim o jale generală la nivel național și Guvern, nu ne mai rămâne decât să exclamăm: așa, știm noi unde ne sunt banii! Aceasta în vreme ce Guvernul își freacă palmele că a mai contribuit, cum a putut și el, la nașterea unui nou val de sărăcire a populației. Ceilalți (administrație, regie, etc.) bucurându-se la rândul lor că în urma indexării-compensării (sau înainte – că nu mai contează...) pot să mai jupoaie măcar câte un rând de piele de pe spinarea românului care, oricum, nu moare fiind dotat cu „șapte vieți în pieptu-i de aramă”. Se spune: „De unde nu-i, nici Dumnezeu nu ia!” povești! Ia să vină Dumnezeu într-un schimb de experiență la Guvernul României; ia să vadă Luminăția Lui cum se rezolvă problemele materiale și spirituale, prin jefuirea absolut legală (și în conformitate cu cele vreo zece porunci) a omului de rând; ia să mai umble prin teritoriu și să vadă că Dracu' nu-i chiar așa de negru (ci cu mult mai negru, între noi fie vorba). Fiindcă românul are bani: la ciorap, la bikini, sub talpa buticului... Dar îi are! Mai ales din indexări și compensări, mai ales din economii făcute ca urmare a hrănirii doar pe cale spirituală. Dar, uite așa, din vorbă în vorbă, istețul de român a pustiit totul, lăsând statul lefter. Că altfel, unde să fie banii, Domnule Guvern? De la ajutoare, de la împrumuturile externe, din tarife, impozitări etc., etc., etc... Unde!

(Lumina, octombrie, 1996)

LE-ARĂTĂM NOI TENIS!

Aflându-se încă la serviciu, Federația Română de Tenis atacă dezlănțuit apropiindu-și o victorie bine meritată asupra unor tenismane-pițipoance care fac pe grozavele. Cu concursul unui minister condus de Alexandru Mironov, buldozerul FRT mătură cu grijă orice urmă de tenisman existentă pe glia străbună. Fără această disciplină sportivă putem trăi ca fără beteșug. I-am avut pe Țiriac și Năstase – ne-au ajuns. Obrăznicătura de Irina Spârlea? Păi, așa i se vorbește unui ministru: „Domnul Mironov o să-mi ia boii de la bicicletă...!” Nefiind dotată cu un asemenea vehicul, ea a plecat din țară (cu avionul) lăsându-l pe dom' ministru vorbind solo. Ehe, dacă ar fi știut ATP-ul...! poate că știe, dar tace, făcând jocul Irinei. Ce cacealma! Să vorbești zeflemitor unui ministru și să fii în primele douăzeci de jucătoare de tenis din lume, e ceva! Profund afectată și revoltată, FRT s-a repezit și la celelalte două jucătoare de tenis: Ruxandra Dragomir și Cătălina Cristea... Pot ele să calce zgura BNR-ului fără să zică **săru-mâna** Federației? Nu pot. N-au decât să se antreneze pe Câmpia Libertății, pe plajă, sau în Lunca Bârzaei. Să nu mai vorbim, ce bine se pot antrena dincolo de granițele țării. Așa le trebuie, dacă sunt neascultătoare... Credeau că vor obține măcar un breck? Fetițe naive cu priviri nevinovate și triste.

Indirecta măsură de expulzare din țară le va fi lecție. Iar FRT va zâmbi arogant, profesional-administrativ, în timp ce vreun ciumete-birocrat va bifa conștiincios că acțiunea s-a desfășurat cu succes. Bravo nouă! Bravo acestei instituții care nu se dezmente în aplicarea unor măsuri de forță. Dar cum altfel? Să ne trezim în ziua alegerilor cu o nouă... piață a Universității ocupată de tenismani? Să fie mobilizate toate forțele terestre, navale, aeriene, SRI-ul și Alexandru Mironov! Și le-arătăm noi tenis!

(Lumina, octombrie, 1996)

PROMISIUNILE DIN PLOPI

Bântuită în lung și în lat de voiajăiala candidaților, România are șansa să devină statul cu cele mai multe promisiuni pe cap de locuitor. Neșansa este însă că promisiunile plutesc în aer sau, în cazul cel mai fericit, atârna prin plop. Aceasta din simplul motiv că majoritatea promisiunilor nu au nicio bază reală, nici personalitate. Astfel, cam toată campania electorală este plină de aceleași veșnice și hilare promisiuni. Unii candidați se avântă în cuvântări sterile și puerele considerând auditoriul suferind de infantilism sau chiar idiotenie. Zâmbind larg și dezinvolt, majoritatea candidaților preconizează realizări mărețe în veci nerealizabile. Spunem majoritatea, fiindcă mulți dintre aceștia au simțul realității și își asigură o marjă de siguranță strecurând ici-colo câte o idee sau un plan de bătaie ușor de realizat. Mai ales dacă acest lucru va depinde mai puțin de ei și mai mult de viitorul guvern, parlament, președinție...

În principiu toată lumea este de acord că secolul nostru este nu numai unul al vitezei, ci și unul al uitării... Poate că tocmai pe aceasta mizează și viitorii oameni politici și demnitari, precum au făcut-o și predecesorii lor care, neplăcut dar adevărat, nu au realizat mai nimic din ce își propuseseră tot timpul dând vina pe alți predecesori. Cine poate garanta că istoria nu se va repeta? Nimeni. Pentru că întotdeauna există și vor exista alții care au greșit înainte, iar din greșelile acestora abia reușim să învățăm, abia reușim să reparăm unele stricăciuni morale sau materiale. Pentru că s-au adunat destule din '89 înapoi. Din nefericire însă, românul uită – dar nu iartă și, de o vreme nici nu tace, în naivitatea lui crezând că astfel va schimba ceva. Zadarnică speranță. Și, de altfel, s-a cam lămurit cum stau lucrurile și cum dorm în parlament cei în care și-a pus el câteva speranțe, drept că nu prea mici. De acest lucru fiind vinovată televiziunea că arată parlamentarii (unii, evident) dormind senini. Să se mai repete, totuși, istoria?

(Lumina, octombrie, 1996)

ALEGERILE!

Libertatea mășăluid pașnic, armonios și victorios, cot la cot cu democrația, și în urma unui act mai degrabă intelectual decât civic și social, au dat naștere unui soi de ființe umanoide care au rupt (și rup) gura târgului prin originalitate. Datorită lor ieșim din tiparele mentalității și intrăm într-o lume în care mediocritatea și subcultura se îmbrățișează afectuos peste cadavrele oamenilor de bun simț. Acești avortoni revendicând totul și nedând nimic (fiindcă nu au ce!), vor cu tot dinadinsul să demonstreze lumii că ei ar fi reprezentanții înnoirilor românești, că adică așa arată românii-români. Între timp libertatea și democrația le-au devenit mame vitrege renegându-i și blestemând clipa în care i-au zămislit. Lipsa lor de cultură, dar și lipsa dorinței de a o avea, au dus la altercații de la care triburile de sălbatici au ce să-nvețe. Pentru ei patrimoniul înseamnă puterea birocrăției, mai concret: ciomag, având în vedere preceptul că „bătaia-i ruptă din rai”. Minte avortonilor, câtă (o) mai au, li se află în călcâie, interiorul craniului fiindu-le ocupat cu rumeguș, deși la unii s-a descoperit ceva materie cenușie care, analizată, a declanșat o dispută acerbă între specialiști. Problema se punea dacă era vorba despre materie cenușie producătoare de inteligență sau pur și simplu cenușa produsă de focul revoluției din decembrie. În orice caz, cercetările continuă într-o atmosferă de culoare gri. În ceea ce privește opțiunea politică a acestor vietăți-avortoni, ele se reduc la aplicarea principiului „cine nu-i cu noi e împotriva noastră, deci: pe ei, fără cuvinte și fără menajamente”... În acest context, acționând ei fără teamă și fără scrupule, au reușit să-și impună tot felul de puncte de vedere. Unele năstrușnice, altele naive, dar cele mai multe în detrimentul binelui pentru restul oamenilor, pentru ei aceștia fiind chiar resturi. Dar, cum avortonii au viața scurtă, să sperăm că moartea nemiloasă va aduce o zi bună de 3 noiembrie.

(Lumina, octombrie-noiembrie, 1996)

CAPUL LUI MOȚOC

După comunicarea procentelor de către IRSOP și IMAS, mi-au venit în minte două nume: Costache Negruzzi și Ștefan Cazimir. Și le-am tot repetat până când m-am exasperat zicându-mi: ce Dumnezeu am eu cu ei? Apoi s-au limpezit lucrurile, și am recitat nuvela **Alexandru Lăpușeanu**, mai ales unele **motto**-uri, mai ales două... Le-am parafrazat urgent și, din gând în gând, am ajuns la Ștefan Cazimir, fostul președinte al fostului simpatic partid al liber-schimbăștilor... Mare, poate cea mai mare greșeală a eminentului parlamentar, șef de partid, profesor, scriitor, a fost aceea de a renunța la o formațiune politică reprezentativă pentru poporul român. Pentru că românul vrea mereu să schimbe ceva, cum bine spunea marele Caragiale: măcar o noptieră, măcar un fotoliu, un pat sau ordinea cărților în bibliotecă (dacă o are...). Deci, vorba **Divertis**-ului I. G. Pascu, să se schimbe. În mai bine, sau în mai rău – Dumnezeu s-ar putea să știe – dar să se producă schimbarea, ceea ce se va și întâmpla, iminent. Că până se va simți în teritoriu (expresie la modă) va mai trece o vreme, e un adevăr. Vom fi martorii unui film serial cel puțin interesant, ale cărui episoade se vor numi: persoana nominalizată pentru funcția de prim-ministru, fixarea listei pentru noul cabinet, validarea în Parlament, etc., și, după suflecarea mâneștilor, va urma episodul „Ce-i de făcut” după romanul lui Cernășevski. Se constată că sunt multe de făcut și că nu prea este cu ce, pentru că predecesorii au lăsat cam pustiu. Așa că, după unele dezbateri, cineva trebuie să exclame următoarea parafrază după Negruzzi: **O să dați seama, domnilor!** Turnarea filmului continuă și devine din ce în ce mai interesant, chiar uimitor/uluitor. Dar trece vremea, aleșii poporului asudă să pună ordinea nouă în funcțiune în vreme ce dinspre boierimea înghesuindu-se spre Cotroceni se cere tot mai insistent ceva: da, acum se aude mai bine: „avem schimbare, e bine, dar aceasta nu se poate fără **capul lui Moțoc**”. Ați văzut ce poate mișuna prin mintea omului după ce se comunică prognoza IMAS & IRSOP?

(Lumina, noiembrie, 1996)

FURTUNA LOGICĂ

Lucrurile mergeau pur și simplu sub formă de țais (zeiss). Cine s-ar fi gândit măcar o clipă la efemeritatea lumii vii? Totul părea săvârșit pentru veșnicie și întru zădărnicia celor care ar fi avut nebunia să creadă altfel. Indivizi cu mutre excelent pregătite pentru pus la murat, acriturile lehamisite, pline de sinele lor prin care șuiera siberianul stalinisto-ceaușist, s-au cutremurat – în sfârșit! – de ceea ce le-ar putea aduce ziua de mâine. Tocmai ei, în fața cărora nimeni nu avea curajul să stea, acești mamuți și iubitori ai limbii de lemn și posesori ai minții de cauciuc, ei, a căror privire ucidea în fașă orice intenție de apropiere a muritorilor de rând pe o rază de 20-30 metri... Ei, să ajungă în situația disperată a naufragiatului din zona Gropii Marianelor? Unde mai era justețea politicii înțelepte? Fir-ar a... Cum de nu fusese atent Iliescu, acest cotrocenist nedecapotabil? Ce să-l mai înțelegi și pe el, sărmanul, care își apără „sărăcia și nevoile și neamul”? Nu era și el fiul ploii, legitim și fidel al mentalității înjurate sânguincios (de formă) după '89? Ca și indivizii-acrituri care credeau cu strășnicie nedisimulată în veșnicia structurilor în fața cărora însuși laserul se retrăgea neputincios și umilit. Cine s-ar fi așteptat la o atât de lesnicioasă desprindere de scaune și fotolii croite parcă după chipul și fundul birocratului consacrat, stafidit, blazat, saturat? Văcăroiu? Hrebenciuc? O speranță nebună! A venit acest profesoraș rău mușcător, cu barba lui zbârlită prea des, și-a băgat nasul în ciorba puterii, a gustat, s-a prins de figură și s-a ajuns la situația incredibilă pentru cameleonicii traversați cu bine peste Revoluție în funcții și funcțișoare, dar ținând cu eroică, disperată și prostestască speranță pe umeri o structură tot mai șubredă. Ce-o fi fost în mintea acestor indivizi? Vânt, pe care l-au semănat ani în șir, acum fiind vremea culesului furtunii. Perfect logic.

(Lumina, noiembrie, 1996)

ROBINGO ÎN 16

Ați văzut ultima ediție specială ROBINGO? A fost super! Inventivă și senină, Televiziunea Națională ne-a prezentat, în premieră absolută, o emisiune de excepție. A fost interesantă, pe alocuri amuzantă, iar din când în când a avut și momente de suspans și umor autentic – fapt mai rar întâlnit la TVR... Au participat 16 concurenți împărțiți de soarta discriminatoare în două grupe valorice. Neoficial, dar just și corect, chiar dacă, în general, ei au fost bine pregătiți. Unii au fost chiar spontani, delicioși și fabuloși, mai ales când aveau impresia (și noi la fel) că au la îndemână pentru viitorul mandat bugetele Americii, Japoniei, Germaniei ș.a., luate la un loc, pentru a-și onora promisiunile făcute electoratului. Oarecum în altă ordine de idei, chiar și concurenții cei mai năvălași au fost struniți până la urmă de trioul de moderatori în frunte cu impasibilul și impenetrabilul Dionisie Șincan. Așa că ROBINGO-ul cu o ușoară tentă de improvizație, s-a desfășurat în limitele frâului hotărât de Birourile permanente ale Parlamentului... N-a fost deloc ușor și, personal, mi-ar fi convenit să nu supăr pe cineva tocmai acum când se simte încă bine dogoarea alegerilor – mi-ar fi convenit, ziceam, să fi fost moderator-examinator la acest ROBINGO consacratul, simpaticul și imprevizibilul Horia Brenciu. Sunt convins că vreo două-trei piruete și niște țâpurituri oșenești de origine dacică i-ar mai fi pus pe gânduri pe vreo câțiva concurenți care nu păreau să fi avut la îndemână bibliografia concursului, chiar și prost copiată. Dar iubirea de Cotroceni a fost un zid care nu s-a înspăimântat de Baiazidul unui realism normal. N-a fost așa. Mai toți concurenții au răspuns la întrebări avântându-se senini spre electoratul țintuit în fața micului ecran. În sala „tortură”, concurenții (unii) păreau mirați sincer că se aflau acolo și mai ales de ce, deși alții (unii) se imaginau probabil Clinton, Dole etc. Nicio speranță... Ehe, și câte ar mai putea fi spuse! Dar, să mai așteptăm, deși data viitoare fără Horia Brenciu n-are rost să mai povestim...

(Oglinda, noiembrie, 1996)

AU RĂMAS NUMAI EI DOI...

„Și din câți au fost odată/ Au rămas numai ei doi...”. Nu e frumos, dar e sănătos, chiar dacă acest fragment de romanță are un ușor iz autumnal. Se aleg apele de uscat sau neghina din grâu... Avem parte de o finală electorală pe măsura idealurilor și spectrului nostru politic. Emil Constantinescu și Ion Iliescu (ordinea, normal, este strict alfabetică) se vor confrunta decisiv într-o duminică de toamnă târzie în care electoratul le va hotărî soarta. Și, oricare va fi rezultatul, nemulțumiți vor fi destui, iar gurile mass-media vor începe să verse flăcări; analiștii vor turna benzină peste focul învolburat – mai puțină, fiindcă prețul ei... Dar nu vreau să anticipez nimic, nu vreau să fiu predictiv (!) spunând lucruri despre care e bine să tăcem fiindcă tot se va întâmpla „ce e scris și pentru noi”. Ei, dar, până în fatidica zi pentru unul și fasta pentru celălalt, mai sunt câteva zile. Se pare că lumea s-a cam împărțit în două tabere și, luând exemplul de la candidați, se înfruntă pătimaș, încât poți avea impresia că fără implicarea – în special a celor care habar nu au, mai ales a radicalilor buni cunoscători de porcăriisme (!) turnate într-o albie murdară unde sunt îmbăiați, pe rând sau simultan, cei doi competitori, nu se poate întâmpla nimic. Desigur, jocul s-a terminat, așa că orice concetățean ar trebui să simtă (chiar și la propriu, pe umeri) povara unei responsabilități civice și patriotice fără precedent (serios!).

Venirea în forță a Convenției la putere înseamnă o indiscutabilă și reală șansă de schimbare. Fostul partid de guvernământ a căzut binișor în dizgrația electoratului, iar despre participare la noua guvernare nu se pune problema, după avertismentul dat de Opoziție în urmă cu destulă vreme. Există șansa preluării puterii de către fosta opoziție, a puterii depline vreau să spun, adică inclusiv Președinția...

Ce mai, va fi ceva! Dar nici chiar așa, nu? Ion Iliescu e un adversar de temut...? Emil Constantinescu o știe, iar Dumnezeu, să sperăm, va ține, în sfârșit, cu noi!

(Oglinda, noiembrie, 1996)

AM VĂZUT IDIOTI FERICIȚI!

Fericirea deplină și acută o trăiesc doar idioții, acei bipezi cu chip de om, cu inteligență de găină și breji ca oaia. Nu ca Miorița, care era „laie-bucălaie”, ci ca spurcătoarea de turmă, cea de culoare neagră. O asemenea patrupeadă, dar cu behăit de berbec tuns prea devreme, spunea la „Radio-Actualități” într-o dimineață: „Instituția noastră a contribuit la bugetul statului cu 64 miliarde de lei, în primele zece luni ale anului în curs”.

Aproape cu veselie spunea aceste cuvinte berbecul-oaie cu șoric în loc de piele, inconștient de enormitățile pe care le debita cu vocea sugrumată de plăcere. Cuvintele lui m-au șocat – din două motive: 1. cele 64 de miliarde provin din tarife și taxe, care, prelungind ideea foarte puțin, au fost scoase exact din buzunarul cetățeanului de către o politică economică, copiată cu grijă de guvernul Văcăroiu și adoptată. Atât, adică fără să fie și adaptată la posibilitățile noastre material-financiare.

Deci (acest ucigător deci!), așa am aflat de entuziasmul cu care funcționarul-birocrat (și neapărat idiot) declama prostii la postul național de radio. Prostii, spun, fiindcă dânsul a debitat textual: „... pe primele zece luni ale anului”. Să însemne că în următoarele zece luni ale lui '96 vor „dona” încă 64 de miliarde bugetului?

Iată de ce idioții pot să fie fericiți: fiindcă anul lor are 20 de luni. Sigur că da, pentru că anul berbecului-oaie are 20 de luni și există șanse reale de a jumuli în continuare și conștient șapte piei de pe pieptul românului dotat și cu „șapte vieți în pieptu-i de aramă”, după cum s-a constatat în timpul războiului de independență. De-aceia sunt idioții fericiți!

(Oglinda, noiembrie, 1996)

POVESTE CU MISS-uri

Având rău de avion, John a plecat spre Europa cu vaporul atingând coasta spaniolă după câteva peripeții ne semnificative. Dar spaniolii fiind cam suspicioși din fire și știind că America e o biată Terra Nova, l-au obligat pe reprezentantul „coloniei” descoperită de Columb să-și schimbe numele în Juan. Și Don Juan a rămas până a ajuns la noi, unde a devenit Ioan ș.a.m.d. spre Ivan etc. Tocmai începuseră să fie la modă concursurile de „miss”, însă, datorită numelui de Juan, acesta nu a fost acceptat nici într-un juriu, chiar dacă reprezenta cea mai autentică democrație. John-Juan a fost acuzat de subiectivism și imaginație bolnăvicioasă pentru că, ori de câte ori se pomenea cuvântul **miss**, vedea trupuri impecabile, auzea glasuri-murmur-de-izvor, simțea mirosuri suave de liliac, trandafiri, levănțică și lăcrămioare și mângâierea unei mâini catifelate. Totul era poezie, frântură de Rai... Își imagina că grădina Raiului trebuia să fi fost plină de asemenea vietăți drept pentru care îl și invidia pe Sf. Petru. Cel puțin, bine că totul era imaginație...

Ultimul concurs la care a fost prezent s-a desfășurat în localitatea Găunoasa. Domnilor, și mai ales Doamnelor și Domnișoarelor – povestea el după aceea – ce-am văzut acolo m-a înconștientizat și, cu deplină iresponsabilitate, m-am lăsat mânat de instincte tribalo-primare, am pus mâna pe secure și... Ah, dar nu vă grăbiți să mă acuzați pe nedrept că, dacă ați fi văzut concurențele-missuri, mi-ați aplauda gestul care a însemnat, de fapt, salvarea de la moarte a nefericitelor ființe. Pentru că președintele juriului, care mi s-a părut de la bun început cam nebun, a urlat notabilităților locale: Astea-s Miss-uri, mă? Uitați-vă la ele: parcă-s din filme de groază; ascultați-le vocea: parcă-i corcitură coiot-măgar; uitați-vă la fețele lor: piele de broască râioasă, iar ochii – ca să rămân în specie – parcă sunt de broscoi strâns de gât; dar uitați-vă și la mersul lor: pași de robot cu un tranzistor lipsă... Așa am ajuns, așa ne trebuie! Și, culmea idioteniei, câștigătoarei îi spuneți MISS GĂUNOASA! Desigur, nume perfect potrivit, dar m-am săturat de **missuri**, dați-mi o secure s-o omor cu mâna mea. Auzi: **miss**

Găunoasa! Am înnebunit cu toții, domnilor... În acel moment am intervenit să salvez pentru că și ea era femeie, nu? Dar atâtea **misuri**, Doamne, atâtea **missuri**...

(Oglinda, noiembrie, 1996)

SERVILISMUL ȘI AI LUI

Entuziasmat de ideea și procesul Creațiunii, Dumnezeu a comis câteva erori care ne costă până azi pe noi, umanoizii. Una dintre acestea este nementiunea în nomenclator a noțiunii de servilism și a produsului acestuia: individul servil. Acest biped găunos, fără coloană vertebrală, fără idealuri și cu figură de imbecil extras cu forcepsul din storcătorul mașinii de spălat, împrăștiind în jurul său un iz pestilențial, este în stare să-și folosească demnitatea drept colac pentru rezolvarea celor mai intime necesități. Dacă nu cumva chiar mai rău. Contează? Am zice că nu, dacă asemenea exemplare ar fi pe cale de dispariție. Dar nu sunt, iar de lipsa lor din nomenclator a profitat fostul regim făcându-i nomenclaturişti. Sigur, noțiunea nomenclatură și derivatele ei s-au banalizat, însă produsele sale au rămas devenind lingăii și ridicătorii în slavă ai noului stăpân, adică măgarii-cameleoni (o specie nouă!), adică servilii de azi. Ei, aceste târâturi care otrăvesc societatea cu mentalități dictatoriale-comuniste ascunse sub masca angelică a bipedului inofensiv, ajung să ocupe funcții (mai mult sau mai puțin importante) în stare fiind să-și aplice bălosul pupat în locurile cele mai intime, vizibile doar când potențații practică nudismul. Grea viață! Sfântul și înțeleptul nostru folclor ar spune: „Doar atunci și nici atunci...”.

Afișând permanent figura reprezentativă a „comunismului cu față umană” (i-auzi una!), respectivele creaturi care-l fac pe însuși Dumnezeu să privească spre geneză cu îndoială și din ce în ce mai autocritic, își atribuie calități și își arogă drepturi pentru care ar trebui, normal, să-și bată cuie în cap și să înghită sârmă ghimpată după ce, în prealabil, s-ar fi autoexilat pe Insula Sfânta Vineri...

Dar mă întreb, cu teamă parcă: și dacă bunul Dumnezeu ne-a făcut intenționat pocinogul cu servilii? La urma urmei, El nu e și după chipul și asemănarea românului?

(Oglinda, decembrie, 1996)

DĂ, DOAMNE, SĂ FIE BINE!

Un entuziasm vecin bun cu fanatismul a scos multă lume în stradă (Piața Universității) în noaptea de după alegeri. Parcă se simțea aerul purificat de neocomunism, criptocomunism, KGB-ism, iliescienism etc., drept care viața însăși părea să-și fi început alunecarea spre o nuanță de roz. Promisiunile curgeau prin gura drapelului tip '89, noul președinte își scotea mai la vedere (și mai pașnic) zâmbetul superior-sarcastic din timpul întâlnirilor cu fostul președinte, așa că rosturile vieții păreau să fi intrat, în sfârșit!, pe făgașul lor spre cornul abundenței. Urma să stăm în așteptarea căderii perelor mălăiețe, să ne ghiftuim și, după ce vom fi făcut o baie zdravănă în laptele democrației în ediția revăzută și adăugită, să ne săturăm de miere... Drept că unora nu le dispărea întru totul zâmbetul parșiv-acetic aducând a viitoare răzbunare, că altora li se vedea înfipt în ochi ciolanul (cam lustruit el!), dar una peste alta dădeau un total convenabil și general (de nevoie) acceptabil. Plutea un foarte discret aer de fraternitate, de patriotism-naționalism cumsecade și de împăciuitoarism gen „pupat Piața Independenței”. Nimeni nu mai acuza pe nimeni și era aproape plictisitor că alegerile se desfășuraseră fără fraude; adevărat că mai răzbea câte un bâzâit supărător cum că nu-știu-unde se descoperiseră nu-știu-câte buletine false, dar dacă ar fi decurs în cea mai perfectă normalitate, ne-am mai fi putut noi numi români? Nu! Televiziunile anunțau cifre convenabile, sau înfricoșătoare – de la caz la caz –, analiștii politici roiau din studio în studio pronosticând docti înălțări sau căderi spectaculoase, politicieni fremătau, trepădușii linguseau, cameleonicii pândeau momentul zero, în vreme ce lui Ion Cristoiu îi trecea prin minte volumul doi din ciclul „Veselia generală” transformată în frescă, epopée și cronică fidelă

a acestor vremuri. Doar omul de rând, necăjitul tradițional, mai îndrăznește din când în când câte un „Dă, Doamne, să fie bine!”.

(*Oglinda, decembrie, 1996*)

BASME CARE AR ZGUDUI LUMEA

A patra putere în stat, presa, a înnebunit: fax-urile mârâie, chițăie, fluieră și suspină purtând o știre care ține de S.F., pixurile aleargă pe hârtie fără să scrie nimic (de unde și unele publicații fără conținut), calculatoarele (cine are!) țin loc de sobe, iar majoritatea directorilor de cotidiene fac demersuri pentru internarea la balamuc. Situația e cam scăpată de sub control, chiar capetelor demnitarilor ieșindu-le scânteii prin urechi; bodyguarzi fioroși și-au tras ciorapi din lână pe cap, vedetele negociază tancuri Ferdinand și T34 modernizate, dar și avioane F1 – americane. Pentru că nu se știe niciodată, iar un arsenăluț de două-trei tancuri și măcar un elicopter Cobra nu strică la casa omului, având în vedere că, în orice clipă, e posibil un război de cotropire, o invazie care să deregleze pentru definitiv (după cum spunea un vajnic demnitar român) planeta Pământ, să se piardă până și ultima ge(a)nă de umanoid. Și, în toată nebunia, există o singură certitudine: nu se știe nimic precis. Parlamentul a constituit o comisie de specialiști în inginerie genetică, Guvernul a inițiat un Departament de problematice fronteliere, iar domnul președinte a renunțat, în scris!, la Palatul Cotroceni, urmând să locuiască prin Dămăroaia, cu scopul demonstrării, încă o dată, a proverbialei sale modestii și economisirii unui ban pentru țară. Pe această temă a apărut un scenariu de film intitulat „În căutarea președintelui” care va fi transmis pe peliculă cu ocazia vizitei primului șef de stat străin în România, alergând pe la blocurile din București strigând: „Scuzați, în blocul acesta locuiește excelența sa, domnul Emil Constantinescu?” Și răspunsul: „Ț-ai dracului de bagabonzi! Iar ai luat-o pe la casele oamenilor?”...

Și toată această harababură se datorează unei știri care a bulversat lumea: în curând, statul român se va numi **Cameleonia**, va fi populat în scurtă vreme de cameleoni bipezi, iar forma de organizare social-politică și administrativă va fi cameleonismul. Aiureală! Povestea unui biet fabricant de aspirine cu arsenic. Iertați-l!...

(Oglinda, decembrie, 1996)

AHO! AHO! DEMOCRAȚIE...

Aho! Aho! Copii și frați!... Opriți-vă, pentru numele lui Dumnezeu! Nu, nu vă alăturați lângă boi, că s-ar putea să aibă rude în Anglia și ne căpтуșește vreo nebunie... Deși, pe lângă epidemiile de care dispunem deja, o nebunie în plus nici nu mai contează. Eventual ne-ar consolida locul fruntaș în ierarhia mondială, ceea ce n-ar fi tocmai rău, că poate ne pică vreo medalie și-i mai tragem o cârpitură numită științific protecție socială. Până una alta, mai multe organisme interne și internaționale, considerându-ne în continuare un popor de tâmpiți, își trimit o seamă de zâmbăreți-sfătuitori după ale căror sfaturi dacă ne-am lua – uneori – în trib de sălbatici ne-am transforma, mânați, măi, hăi! Din păcate, chestiunea nu e deloc glumeață, ci gravă, afirmă fataliștii. Da de unde! Păi, ce, ne înfricoșează ei cu șapte-opt epidemii? Și-au găsit proștii, așa cred ei. Noi nu. Începând cu 17 noiembrie, ne-a intrat democrația până-n măduve, așa că n-o să mai tolerăm nimic. Murim, dar nu renunțăm la epidemii. Să fie clar! Aceasta înseamnă perseverență, consecvență, seriozitate, competență și, nu în ultimul rând, maturitate politică și profesional-hipocratică. Schimbăm tot: președinte, parlamentari, guvernanți, miniștrii, ne școlim copiii în instituții de învățământ neigienizate și le vom demonstra, în continuare, că știm unde se află pe hartă cele mai civilizate țări din lume, cum își spun ei, omorându-se ca orbeții. Dar știu cum vine chestia? Știu. Noi nici pe asta n-o știm – s-o creadă ei! Știm, dar suntem proști să ne vindem țara? Eventual vreo licență de găinărism, să zicem. Dar, mai negociem, mai povestim noi. Că timp avem gârlă. De urat am mai ura, dar ni-i că vom înnopta și

Dracu, scuzați, mai are curaj să iasă din casă după ce se întunecă, că dă unul cu vreo democrație în tine de auzi nu câinii în Giurgiu – ăla-i un flecușteț! -, ci plânsul Penelopei după Ulise. Eh, ce-a mai colindat și ăla...! Norocul lui că n-a trecut pe la noi să calce în vreo epidemie, că s-ar fi dus rapid la Caliope să scape prin acordarea de către aceasta a... Că te și întrebi: ce Dumnezeu i-o fi făcut el Caliopei de i-a promis aia nemurirea? Ia să vedem noi ce e cu mitologiile astea, că poate dăm de vreo nimfă și scăpăm de epidemii.

(Oglinda, decembrie, 1996)

OMUL ȘI CÂINELE LUI

În principiu, sunt de acord cu ecologiștii, drept care iubesc în mod corespunzător patrupedele, exclusiv bețivii căzuți în patru labe care compromit regnul animal. În consecință, când văd pe câte cineva demonstrându-și iubirea pentru câini, pisici și alte asemenea, mă înduioșez aproape nepermis de mult, în unele cazuri chiar și în situații mai delicate. Astfel, zilele trecute, la o alimentară, stăteam cuminți la rând: o băbuță, un ciobănesc german, un vlăjgan cu căști și cu privire pierdută-n tavan, un bărbat cu barbă patriarhală și cu cioareci, trei fetișcane vesele pentru care Topârceanu și-ar fi lăsat baltă „toate interesele”, un tip înspăimântător de sobru și pe alocuri disprețuitor, o doamnă care-și număra tot timpul banii, o fată cu privirea fixată definitiv pe o bucată de cârnaț și un individ zâmbind permanent pe vreun motiv anterior (cum numai unii proști pot avea asemenea revelații), însoțit de un câine lup de toată frumusețea și mărimea. Evident, animalul nu avea nimic anume cu vreunul dintre cei prezenți, însă noi ne înghesuiserăm unii în alții și abia mai respiram. Mai ales că nu părea să aibă vreun interes să stea lângă stăpânul săi, ci se plimba pe lângă șirul de nenorociți ce eram, mirosindu-ne, mai ciulind câte o ureche, mai căscând plictisit, mai dând din coadă – drept că foarte rar. Individul-stăpân îl privea cu nespusă dragoste, i se adresa pre limba noastră maternă și, în general, părea să existe o comunicare reciproc înțeleasă. În rest, nimeni nu discuta cu nimeni,

considerând că vreo vorbă mai aspră ar fi putut să supere animalul și...

Politică la ce să mai fi făcut, prețurile la ce să le mai fi comentat, iar pentru înjurături adresate lui Constantinescu și Ciorbea era, totuși, mult prea devreme. Ei își luaseră vacanță, oricum, pentru a-și pregăti atacul la baionetă și gamelă deghizat sub forma unei perioade de austeritate.

Băbuța ocoli, mică și speriată, patrupedul, dar, când ajunse la ușă, zise: „Trăsnească-ți Dumnezeu câinele, dacă te bagi cu el în elementară!”. Noi am subscris cu toții, pentru orice caz...

(Oglinda, ianuarie, 1997)

UN SOI DE CERȘETORI

Firese, în preajma și în timpul sărbătorilor de iarnă, toți devenim mai buni, mai generoși, mai tandri, mai afectuoși chiar. Până și morocănoșii tradiționali, indivizi infatuați și cei care se cred importanți se metamorfozează în vietăți mai domestice, mai de casă, mai și zâmbesc sub formă de zâmbă, fiindcă ei întotdeauna doresc ceva în plus, poate chiar cultura și educația de care cam duc lipsă... Ia uite, ce-am mai alunecat în considerații psiho-sociologice, în loc să am grijă de subiectul pe care mi l-am propus. Vorbeam, așadar, de luna cadourilor, luna sărbătorilor, luna Moșilor Nicolae, Crăciun și Ajun, luna în care bântuie pe la uși un soi de cerșetori mai aparte, încât, vorba PRO TV-ului: te uiți la ei și câștigi! Experiență de viață, de relații interumane ș.a.m.d. Spuneam: atunci omul devine altruist, binevoitor din terțe motive și, sigur, generos și dă: un ban, o haină, o încălțăminte...

Ne apropiem de anul 2000 și cine poate ști ce ne-aduce, drept care răsfoim repede Sfânta Scriptură și aflăm că pentru Dumnezeu nu-i târziu niciodată să-i redevenim oițe cumiști. Unii au trecut deja la fapte cu o sânguință uimitoare – altă latură a problemei în discuția noastră. Ei, și șade creștinului convențional la casa lui, mai soarbe o pălincă, un zaibăr, mă rog, un trăscau de care are și se pomenește la ușă cu o vietate. După ce a deschis, bunul creștin se găsește față în față cu o matahală pe lângă care Franco Nero e cam

plăpând. Se privesc reciproc dezavantajos, dar cu stupefacție unilaterală din partea stăpânului casei când aude: „Fie-vă milă de un biet nenorocit...”. „Adică dumneata, dumneavoastră sunteți cerșetor?” – se miră omul făcându-și cruce în gând. Și îi dă ceva până la urmă. Sau: bate cineva, deschizi și... de dincolo de prag îți zâmbește candidă o ființă care, la vârsta ei de vreo 20 de ani și îmbrăcată, și dichisită, ar „tăia” multe preținse frumuseți ale urbei. Și nu poți să nu exclami: „Cum, dumneavoastră? Cerșetore?!”... „Mi-au murit părinții, am cinci copii, soțul e șomer, ne-a ars casa...”. Ioi, iștenem, iștenem, zice ardeleanul și îi dă ceva. Avem datoria să ne mândrim cu așa cerșetori!

(Oglinda, ianuarie, 1997)

EMINESCOIZII

De două ori pe an, din ținutul anonimatului deplin, ies în lume un soi de vietăți care, cu patimă și înverșunare, își leapădă ineptiile spre oameni nevinovați. Dotați din belșug cu mania grandorii, dar lipsindu-le cu desăvârșire simțul ridicolului, acești intelectuali-piticoți batjocoresc memoria lui Eminescu. În alt context, în alte împrejurări și în prezența altui public decât român, care mai știe, totuși, câte ceva despre poet, cred că ar face furori, tăindu-le cheful de-a mai face umor spontan celor de la „Divertis”. Dar, pentru că nu este vorba despre așa ceva, spectacolul devine trist, pe alocuri grotesc și, în orice caz, neavenit. Excelenți organizatori de manifestări ratate, salivând abundent după succese efemere pentru care alții s-ar ascunde rușinați în gaură de șarpe, ei se avântă cu vitejie spre frumosul și firescul care nu le-a aparținut, nu le aparține și nici nu vor avea parte de așa ceva vreodată.

Cu ocazia abia-trecutului 15 ianuarie, la împlinirea a 147 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu, am auzit la radio, am văzut la televiziune etc. omagieri care aduceau ciudat de bine cu „grandioasele” manifestări ceaușiste, însă, luând cunoștință de numele organizatorilor și de numele trepădușilor din preajmă-le, m-am liniștit. Oarecum neliniștitoare este, însă, întrebarea: cei care înlesnesc asemenea spectacole-monstruoșități, ce hram poartă?

Întrebarea atrage după sine și ideea că, în unele cazuri, s-a cam simțit o adiere politico-naționalistă căzută prost în spațiul manifestării. O fi nevoie de așa ceva și noi nu știm?! Posibil. Dar de ce avem nevoie de acest spectacol jalnic în care se repetă doar refrenul „Luceafărul poeziei românești”, „poetul nepereche”, „poetul național” etc., mici slogane care, în gura și în contextul unor fraze spuse de idioți, sună prost, cel puțin.

La TVR, distinsul om de cultură Eugen Negrici i-a numit pe acești indivizi: **eminescoizi**.

(Oglinda, ianuarie, 1997)

LABIRINTUL SCHIMBĂRII

Deci, să o luăm încet, ardeleneste, în conformitate cu originea noastră latinească, adică a preceptului „festina lente”, și să constatăm cu bucurie că avem ocazia să ne bălăcim într-un lasă-mă-să-te-las de toată făinețea. Nu peste multe zile vom încheia un trimestru de când noua putere s-a instalat în birouri și cabinete, dar... Voiam să spun că nu se simte nicio schimbare, adică nici urmă de schimbarea pe care am votat-o. Greșeam flagrant: suntem martorii și, mai ales, victimele unei schimbări fără precedent în ceea ce privește alunecarea nivelului de trai spre cota zero. Majoritatea taxelor, tarifelor și prețurilor (în special, la benzină și energie) prinde și târăște după ea totul în materie de cheltuieli.

Dacă n-am fi căliți în lupta vieții, am pune-o de mămăligă urgent, pe când așa, aproape ne vine să râdem cât de greu o ducem, ceea ce nu se știe dacă e chiar normalitatea normală. Însă, toată șmecheria este că noi nu știm să nu ne grăbim, să trăim umorul negru, știm să răbdăm mai mult decât cred unii că am putea-o face. În primul rând, pentru că noi suntem un popor care, vreme de mulți ani, am supraviețuit mărșăluind prin socialism spre comunismul roz-bombon fără să ne mai facem atâtea probleme. Așa că, de ce n-am mai rezista vreun sfert de secol? Ar fi o nimica, între timp reușind să ajungă la zi cu blânda-i voce și dl. ministru Victor Ciorbea, domol cum e în vorbă și, mai ales, în faptă. Oricum, va fi stimulat substanțial de dl. președintele Emil Constantinescu ceva

mai încolo – peste vreo sută de ani, fiindcă în prezentul-prezent domnia sa este la ora de lectură. Impresionant cât citește domnul președinte! Iar front de lucru este, slavă Domnului, fiindcă dosarele corupției sunt asemenea Labirintului prin care hoinărea lumea până i-a venit Ariadnei ideea cu firul...

Însă, pe lângă felul cum știm noi să ne încurcăm, acel Labirint e un vax...

(Oglinda, ianuarie, 1997)

ZII: 0,33!

Unora le scapă cultura printre degete ca nisipul. De aceea, ei o consideră un fenomen inutil, supărător și exasperant. Adică, nu mai poate trăi lumea fără Balzac, Eliade, Rebreanu, Buzura sau Socrate? Vax! Hai să zicem că Penelopa, Madonna, Mata Hari sau Xantipa ar mai merge. Poate și un Cyrano de Bergerac, Don Juan sau Stan și Bran, dar încolo... noroc și vreme bună! Mai mult de 0,33 la sută din buget pentru cultură e risipă curată, pentru că, în ultimă instanță, ce fac ăia cu banii? Ce acțiuni? Ce simpozioane cu caracter cultural-științific? În economia de piață, poate cultura pomicolă, cultură de specialitate în afaceri... Ce să caute acolo Seneca, Horațiu sau Dostoievski. Ce nevoie avem de instituții de cultură? La urma urmei, cine vrea n-are decât să-și facă singur cultură – care, oricum, nu folosește la mai nimic important.

Viața omului din zilele noastre este atât de dens-intens trăită încât a te mai ocupa de literatură beletristică este o pierdere de timp irecuperabilă. O bază de date pe calculator, o lovitură în afaceri, un marketing, un loby, contacte-contracte, mai zic. Limba română? Dar asta e limbă, domnilor? Eventual așa, ce mai faci, bade? Ai fost cu vaca la păscut? Ce mai face lelea Minodora? Tot cu șefu' de post? Hai noroc!

Dar când e vorba de afaceri, ehe! Aici o dăm pe englezește și-i lobbyem un business ce n-a văzut Hong-Kongul, Londra și Deva City!

Bun. Să trecem la folclor; s-o luăm de la Alfa: cum vă sună în limba lui Shakespeare „Uhăi, bade, uhăi, mă! Uhăi, bade, țucă-mă /

Și mă reazemă de-o salcă, / Și mă țucă pân' te calcă!"... Și dacă interjecțiile, onomatopeele și țâpurițele ar mai merge în engleză, ce Dumnezeu ne facem cu rezețelul de salcă, fiindcă nu știu dacă ăia au sălcii... În concluzie: folclor, Eminescu, Caragiale, Blaga etc. – NU! Informatică, loby, calculatoare, bază de date – DA! Good bye, sirs. Nu v-am spus că se ia?! Dar fără Jack London, Mark Twain, Charles Dickens – clar!

(Oglinda, februarie, 1997)

SPRE DERUTĂ, ÎNAINTEEE – MARȘ!

La noi, creșterea țânțarilor cu scopul de a-i transforma în armăsari a devenit o îndeletnicire mai mult decât rezonabilă. Iar crescătorii de viitoare herghelii n-au răsărit peste noapte, ci au o experiență de cel puțin o jumătate de secol. Nu e cazul să intrăm în alte amănunte, poate plictisitoare, dar fără o referire la lupta pentru pace și dezarmarea nucleară, tema discuției nu are niciun sens. Așadar: mai ales în vremea ceaușismului târziu, când poporul român fusese supus unui curs intensiv de imbecilizare, ne angajaserăm într-o luptă pentru pace cu o asemenea ardoare și convingere încât, crezându-ne cuprinși de o manie a grandorii stupidă, ne consideram centrul lumii, iar Ceaușescu buricul pământului. Organizam grandioase adunări populare, transmitem telegrame Moscovei și Washington-ului, să fie atenți că mai eram și noi pe lumea asta, și așa, din adunare în adunare, aproape-aproape că începuserăm să credem în menirea noastră pe Pământ. Luptam ce luptam pentru pace, îi dezarmam pe americani și pe rușii sovietici din punct de vedere nuclear și deveneam liderii mondiali...

Fusese o farsă macabră, o canalizare a atenției spre altceva decât realitatea și existența sumbră în care ne târam zilele. Dar, ufl! Am terminat cu lupta pentru pace, cu dezarmarea și urcușul spre noi culmi. Acum avem corupția, sindicatele și casa lui Ion Iliescu, devenită problemă națională. Toate televiziunile, toată presa a intrat în alertă pentru locuința fostului șef al statului. Pe bună dreptate. De unde să fi bănuț noi că împlinirile materiale puteau să

ne vină tot dinspre Ion Iliescu? Cel puțin acest lucru trebuia să înțelegem din intervențiile unor specialiști în economie, sociologie, economie de piață, tranziții etc., etc. Prețurile mari și majorarea lor în continuare, salariile mici și scăderea nivelului de trai al românului erau simple glumițe, povestioare de adormit copiii de șomeri leșinați de foame...

Și astfel, crescătorii de țânțari continuă să pregătească serii și serii de armăsari în devenire, exemplul cel mai semnificativ rămânând reședința senatorului Ion Iliescu, intrată în top pe poziția întâi, în timp ce noi...

Dar ce rost mai are să vorbim? Mai bine să facem rost de țânțari și am rezolvat problema! Adică, spre derută, înaintee – marș!

(Oglinda, februarie, 1997)

PROTECȚIA SOCIALĂ

(studiu de marketing!)

Vorbind despre protecția socială, să păstrăm un moment de reculegere și să-i cântăm aleluia în cadrul unui prohod pus la cale de noua putere. Promisiunile electorale, melodioase, optimiste și reconfortante sună acum a marș funebru, ceea ce, să recunoaștem, e mare lucru. Pentru că nu oricine poate converti cu așa viteză amețitoare o promisiune într-un eșec. Să fie vorba despre uitarea prevăzută, și ea, în legile omenești sau de ignoranță? Este drept că puterea Iliescu-Văcăroiu ne-a învățat că democrație înseamnă și alunecarea spre un nivel de viață suboccidental, cu posibilități de și mai rău – că se poate! Ce mai, avem șanse să ne fie din ce în ce mai greu, în timp ce domnul Emil Constantinescu, adâncit în captivanta lectură a dosarelor corupției, a uitat cu desăvârșire că prin septembrie-octombrie ne amenința cu măsuri rapide și eficiente de protecție socială; cât despre domnul Victor Ciorbea, căruia i-a fost repartizat un guvern despre care a aflat cu uimire că el îl formase, ce să mai vorbim! Urmând o binemeritată perioadă de acomodare, noul prim-ministru și al său Cabinet au purces apoi la primele măsuri de protecție socială majorând prețul la benzină.

A fost o măsură nepopulară, dar cu mare priză la public, la condiția de siguranță a românului prin reducerea numărului de deplasări cu mijloacele de transport-proprietate și prin redirijarea sumelor spre alte cele. Dar, rapid, fiindcă pericolul creșterii prețurilor la tot ce mișcă în țara asta este iminent. Omul de rând nu pricepe, însă, un lucru extrem de simplu, tocmai pentru că nu este educat în spiritul noului: protecție socială înseamnă lipsa cărnii trichinelate, a cărnii de pui mov, a cărnii de vacă nebună (ne-am lămurit ce au pățit britanicii!), ce să mai spunem despre trecerea în corpore la vegetarieni, pentru că Dumnezeu ne mai dă o frunză, două drept protecție împotriva unui final de teatru absurd.

(Oglinda, februarie, 1997)

INVIDII PROVINCIALE

Datorită unor motive pe care nu le explic aici, în acest colț de pagină mi-am exprimat uneori părerea despre fenomenul cultural de la noi. Că nu întotdeauna am fost agreat prin cele ce am spus, este mai puțin important, fiindcă m-am străduit de fiecare dată să las la o parte subiectivismul și, să semnalez unele deficiențe, dar cu mare bucurie am făcut-o mai ales atunci când a fost vorba despre realizări. Am fost cel puțin mirat când, mai zilele trecute, am auzit despre Inspectoratul de Cultură al județului că prea își face reclamă vis-a-vis de acțiunile sale. Dar, altfel cum? Este o acuzație pe care o consider nedreaptă, cu atât mai mult că ea vine dinspre instituții cu profil oarecum similar. Pe cât mă duce pe mine mintea, când spunem cultură ne referim la un teritoriu atât de vast, încât comentariile pot fi cel puțin neavenite, cu atât mai mult dacă luăm în calcul un simplu context al ideii de coordonare cu care, vrem-nu vrem, Inspectoratul este investit... Mă refer la coordonarea activităților cu caracter cultural. Ori, slavă Domnului, nu ne putem plânga că instituția în cauză nu ar fi avut deschidere din acest punct de vedere, chiar domnul consilier-șef Ioan Sicoe; că s-a mai întâmplat să nu poată fi ținută în frâu unii participanți la vreo manifestare, și astfel s-a alunecat dinspre cultural spre patriotard, patriotism desuet, sau politicianism prostesc, e cu totul altă

poveste. Această chestiune este, în cazul cel mai fericit, iritantă. Dar, când oameni care se pretind a fi intelectuali, interesați realmente de mersul lucrurilor în cultură și care se implică efectiv (poate că din motive mai puțin clare) în problemele caracteristice culturii, iar după aceea câncotesc, atunci totul devine derutant și bizar. E o atitudine pe care, personal, nu o pot înțelege, că de acceptat nici pomeneală. De-aceea, zic: oare de ce nu putem lăsa noi invidiile și orgoliile la o parte, să recunoaștem binele din rău și să dăm Cezarului ce i se cade...

(Oglinda, februarie, 1997)

II.
Ş. A.

CIVILIZAȚIA ȘI BINEFACERILE SALE... DISTRUGĂTOARE

Năvălind peste psihicul uman cu tarele sale, civilizația, în toată splendoarea și complexitatea sa, nu poate fi privită exclusiv ca un factor existențial în întregime benefic / pozitiv, nici ca unul care să fie tratat cu indiferență, iar cu condescendență nici atât. Laturile sale, de care prea deseori se face abstracție din motive multiple, în primul rând comerciale, agresează psihicul uman cu o problematică – sesizată sau nu – tot mai sufocantă. Încercările de evadare de sub această ciupercă frumos-aspectuoasă, dar cu suficiente componente / nervuri otrăvitoare, se soldează de regulă cu eșecuri, fiindcă individul a ajuns atât de prins în ghearele ucigătoare ale binefăcătoarei sale, încât o sfârșește nu o dată la spitalul de psihiatrie, iar uneori chiar mai rău... În cazul internării la psihiatrie, stării sale i se aplică eticheta „stres” care, la rândul ei, este combinată cu administrarea unor medicamente și... Dumnezeu cu mila; numai că divinitatea, ori a obosit să-l tot îndemne pe cel mai inteligent produs al său la cumpătare și la rațiune, ori îl privește – eventual curios să vadă cam ce rău își mai poate face modelul său, sau altfel spus, ca pe o vietate în care nu mai există mare lucru din ceea ce a investit. Și presupun că procedează așa, fiindcă ceva-ceva s-a deteriorat în funcționarea agregatului-om: fie axul vreunei roțițe s-a curbat, fie s-a rupt vreun canel sau banda transportoare s-a înțepenit, fie că vreun rulment s-a gripat... Există o mulțime de defecțiuni care pot surveni de-a lungul unei vieți, din vina individului sau, cel mai frecvent, din cauza societății de care el este, prin forța împrejurărilor, tot mai dependent. Îi convine sau nu, societatea civilizatoare îl acaparează, îl obligă, îi dictează, direct sau indirect, ce și cum trebuie să facă într-un moment sau altul, într-o situație sau alta, de fapt îl obligă să-și ducă viața într-un anumit fel. În acest context privede lucrurile, el își aparține sieși din ce în ce mai puțin și tot mai mult celor din jur, societății; de-aici dorința de evadare, de singurătate, de a se ascunde pentru a încerca să vadă ce se întâmplă cu el. Evident, această atitudine nu e

general valabilă, sau nu e resimțită la parametri identici, ci diferă de la individ la individ. În general, se știe: cei mai mulți dintre orășeni, cu precădere „urbanizații” veniți de la țară, visează case în mediu rustic, în natură, sau măcar câte o ieșire la... iarbă verde, pentru refacere, remontare psihică după o zi sau o perioadă de eforturi. Ce se întâmplă odată ajuns în sânul naturii, este o altă poveste la fel de interesantă: ieșitul la iarbă verde nu înseamnă, de regulă, renunțarea la un anumit confort deja implantat în conștient de către mulțimea de factori... civilizatori, ci devine un element complementar al... evadării propriu-zise. Și putem începe lista cu nelipsitele aparate de radio, casetofoane, casete cu manele și muzică de petrecere, sticle de bere, o țârie...; chestiune valabilă și în cazul nelipsitelor produse din carne: mici, cârnăciori, fleici etc., peste toate acestea tronând nu mirosul de flori, nu susurul unei ape, ci urletele aparatelor de care aminteam mai înainte. Natura devine astfel un decor insignifiant, eventual un imens coș de resturi menajere. Ce se întâmplă de fapt, din punct de vedere psihosociologic? Individul nu numai că nu ajută cu nimic ideea generoasă de refacere, de materializare, de fapt a acesteia, ci își completează cu noi „valori” stresul. Zgomotul, mâncarea consistent-colesteroidă, băutura și chiar reluarea unor discuții despre sau în legătură cu locul de muncă etc., sunt factori care desăvârșesc – aș spune forțând puțin nota – o stare oricum iritabilă. De regulă, principala cauză a acestei stări sunt veniturile financiare prea mici pentru asigurarea strictului necesar unei existențe decente, și care iscă și întrețin o anumită tensiune, la rândul ei, declanșatoare a discuțiilor și certurilor – de fapt, avem concretizarea unui cerc vicios în spațiul existențial.

Desigur, am amintit doar câteva motive care alcătuiesc acel **tot** numit cu eleganță „stres”. Chestiunea este, însă, cu mult mai complexă și, în același timp, mai complicată, iar dacă o psihanalizăm cât de cât, vom da, surprinzător, de tot mai frecventele cazuri de nevroză. Goana după câte un pic de bine și de liniște, impedimentele de tot felul, frica pentru ziua de mâine, nenumăratele amenințări ale „civilizației”, inclusiv terorizanta teamă de manifestările degradante ale unor membri ai societății – răufăcătorii – rezonează în psihic periculos implantându-i temerea nelămurită de... ceva, de cineva. Fără alte amănunte, ne aflăm,

deci, în imediata vecinătate a nevrozei care, mai devreme sau mai târziu, se va instala ferm în individ dezechilibrându-i verticalitatea psihică și-așa destul de precară în ultima vreme. Așadar, din cauze multiple, conștientizate sau nu, individul a devenit tensionat, tot mai irascibil și, în cele din urmă, nevrotic. În această situație, relațiile sale cu lumea înconjurătoare se schimbă radical chiar și ca o prelungire-exteriorizare a problemelor sale biologice, dacă e să simplificăm extrem de mult complexitatea fenomenului...

Sau, privind lucrurile din punct de vedere pur economic și strict legate de economia de piață, investiția nu a adus beneficiile scontate, ci, mai degrabă, se află în pragul falimentului. Fiindcă omul, paradoxal, tot îngrijindu-se să îi fie mai bine, să-și facă viața mai ușoară, și-a creat sisteme întregi de autodistrugere. Începând cu alimentația, dar și cu toate celelalte: nemulțumiri cauzate de nerealizări profesionale, tensiuni interfamiliale, autoturismul învechit, soțul sau soția exteriorizându-și din ce în ce mai des lehamitea și aversiunea față de o existență nemulțumitoare din mai toate punctele de vedere.

Parcă nimic nu mai funcționează cum trebuie în acest angrenaj creat cândva ca o performanță. Pe acest fundal de nemulțumiri continue și aflându-se în această permanentă degringoladă existențială, omul, conștient sau nu, este supus unei presiuni psihonervoase din ce mai mari, mai ales firile mai sensibile. Astfel se instalează tot mai viguros starea de nevroză, iar manifestările comportamentale se evidențiază ca atare. Acest fenomen se întâmplă mai devreme ori mai târziu, de fapt, fără a exagera câtuși de puțin, în ultimul timp, nevroza acaparează ființa umană la vârstă tot mai mici. Exemplele se află în joaca cea de toate zilele din spatele blocului, unde copiii sunt din ce în ce mai agresivi unii față de alții – sunt dese cazurile când copiii se încumetă chiar să jignească oameni în vârstă – semn nu doar al proastei educații, ci și a contactului permanent cu o lume a nebinelui și a violențelor de tot felul, începând cu cea de limbaj... Acest mod de acțiune în cazul vârstelor juvenile nu e un accident, ci consecința impactului televiziunii asupra psihicului labil și foarte receptiv la rău al copilului. Așadar, este momentul potrivit să intre în scenă prim-solista „nevroză” cu întreg alaiul ei de sminteli. De altfel, nevroza, așa cum a fost ea definită de către specialiștii în domeniu, este

consecința acumulării psihomentale de momente ale existenței, în general neplăcute, unele grave, sau chiar mai grave decât sunt ele conștientizate de către persoana în cauză, aceasta suportând doar rezultatul ei. Manifestările comportamentale sunt, însă, în funcție directă de soliditatea structurii psihice a persoanei și, în strânsă legătură, de felul cum asupra acesteia a acționat „civilizația” prin factorii săi... civilizatori / distrugători. Așadar, ca unul dintre primele efecte, nevroza dă semnal prin tot mai dese stări de anxietate, dorințe de izolare, obsesii ale neînțelegerii cu cei din preajmă, autoanalizări ale potențialului său rațional aflat într-un continuu proces de degradare etc. A sosit etapa în care autosugestia joacă un rol esențial, fiindcă orice fleac poate fi și este amplificat prin autosugestie până la a ajunge catastrofă; oarecum pe alte coordonate, este vorba despre acea cunoscută și simpatică zicere „A face din țânțar armăsar”. Nevroticul o face nu din dorința de a fabula, ci din una organică, deja necontrolabilă. El are dese căderi psihice, bănuiește de rele intenții pe toată lumea, readuce în discuție un cuvânt rostit fără vreo intenție rea de către cineva, cândva, pe care l-a păstrat foarte bine înregistrat și pe care este gata oricând să-l folosească drept argument de vrajbă. Nevroticul trăiește, doar cu puține excepții, obsesia frustrării, a nedreptății, a ideii că oricine are ceva cu el, că îl urmărește pentru a-i face rău, pentru a-i submina autoritatea și prestigiul. Încet-încet, viața devine un calvar, și pentru el și pentru cei din jur, care sunt nevoiți să-i suporte izbucnirile specifice bolii, sfârșind cu amenințarea sinuciderii, fiindcă nimeni nu-l mai înțelege, că viața nu mai are nici un rost, că totul converge, parcă, spre nimicirea sa psihică și chiar fizică. Râde sau plânge din motive care pe alții – să zicem pe oamenii normali – îi lasă indiferenți. Este clar că acolo, în mentalul său civilizația, cu ajutorul societății, a dereglat ceva încât întregul sistem nu mai funcționează armonios, ci în salturi sau are momente când pare deconectat de la existențialul general și nu mai rămâne decât varianta renunțării totale, a... sfârșitului. Toate acestea nu înseamnă că nu se mai poate comunica în condiții normale cu nevroticul. El, în funcție de capacitatea sa intelectuală, este un partener de conversație de multe ori ideal; în momentele sale „bune” se comportă ca individualitate și chiar ca personalitate, excelent. Dovedește calități deosebite, evident la nivelul

potențialului său intelectual; poate comunica ideal și emite judecăți de valoare, dovedește că în memoria sa există înmagazinată o cantitate... normală (pentru capacitatea sa mentală) de informații, adaptate, prelucrate și transmise ca valori ale eului său. Nu pare să se deosebească prin nimic de semenii săi... Și, totuși, acestea nu sunt decât – din nefericire – fața *anormală* a sa, fiindcă fondul „răului” din el nu a dispărut, ci, se poate presupune, se află în stare de repaus. Nu va dura prea mult și va reveni la starea sa normală de nevrotic, în destule cazuri aceasta revenind aproape cu brutalitate... În acest caz, rapid nevroticul trece de la bine la rău, deci revenirea la starea sa *normală*, aceea de nevrotic.

Evident, atâta vreme cât boala este în stare incipientă și conștientizată, iar persoana în cauză este dispusă să și recunoască acest lucru, se pot lua măsuri preventive. O pot face în primul rând cei apropiați dând dovadă de echilibru în relațiile cu prezumtivul nevrotic – și chiar după ce boala este instalată – de înțelegere, evitarea discuțiilor neplăcute, cunoașterea măcar a câtorva chestiuni, teoretice sau practice, pe care nu le poate suporta sau îl irită. Este necesar mult tact, multă afecțiune și multă iubire chiar față de nevrotic. El trebuie să aibă tot timpul certitudinii nu îndoiei, trebuie să i se demonstreze pe toate căile posibile că viața e interesantă, că trebuie și poate fi trăită frumos... Cu alte cuvinte, nevroticul, pentru a-l câștiga, pentru a-l reda în primul rând sieși ca om cu verticalitate morală și echilibru psihic, trebuie înconjurat cu foarte multă dragoste...

CRITICAȘTRI, AUTORAȘI ȘI CĂRȚULII

Aș căuta o explicație apropo de lipsa creației literar-artistice din paginile publicațiilor de cultură din România. Fiindcă, rar, parcă din ce în ce mai rar, aflu câte o proză, câte un fragmentel de roman sau câte un grupaj, în general anemic, de poezii în revistele de cultură. Pagini întregi sunt invadate în mod sistematic și consistent de prezentări de cărți, despre valoarea cărora, de multe ori, este bine și chiar reconfortant să arborăm în bernă drapelul sufletului și să păstrăm câte un moment de pioasă reculegere în memoria unei analize de literare de valoare... Mă refer atât la valoarea „cronicii” cât și a cărților comentate. Criticaștri de duzină, apăruți abrupt în lumea literară, precum analiștii politici, economici, istorici și etc. la televiziune, au năvălit în ultimii 15 ani în revuistica românească dându-și cu părerea despre apariții editoriale insignifiante pentru a le ridica în slava nemuririi sau/și despre autori care dovedesc doar putere de muncă nu și talent. În paranteză fie spus, am uneori senzația – și, din păcate, mi se întâmplă tot mai des – că, minunea revenirii la viață a unor Călinescu, Ibrăileanu, Lovinescu, Sadoveanu, Caragiale, Slavici, Rebreanu, Blaga, Camil și Cezar Petrescu; Arghezi etc., etc., adevărul celor spuse mai sus, i-ar face pe aceștia să exclame coșbucian: „- *E cheia temniții la voi ? / Haid, duceți-mă înapoi!*” (am citat din poezia *Poet și critic*). În orice caz, pentru foarte mulți – iar creșterea numărului este direct proporțională cu trecerea timpului îndemnându-mă să cred că bietul Cronos și-a pierdut sita cernerii valorilor – îmboldirea horațiană din „Satirice”, *Age libertate decembri... utere* (Hai, folosește-te de libertatea din decembrie!), a devenit nu doar un slogan, ci și un crez incastrat cu litere de „oțel vidia” pe cenușiul unor creiere, doar ici-colo populate cu câte o oază cam vestejită de cunoaștere a canoanelor ținând de teoria și critica literară. Că de responsabilitate și respect pentru cititori nu are rost să vorbim. Evident, există și excepții, dar ele au doar rostul să confirme regula...

Desigur, în ograda sa, fiecare publicație culturală are dreptul să hotărască ce și pe cine să publice, numai că, în multe cazuri, pe nesimțite (sau cu indiferență?) o seamă de reviste alunecă discret dar ferm spre derizoriu, spre un provincialism unde practicarea unui spirit de castă poate fi nu doar pregnant, ci și chiar devastator. Este exact modalitatea care îi asigură publicației un regim de... album de familie și în care îmbăierea în mediocritate este mai liniștitoare decât aceea într-un „ciubăr” oriental printre flori-mirodenii aducând a viață edenică. Mă rog... Problema, sau, mai bine-zis întrebarea, este alta: de ce nu se mai publică, decât foarte rar și puțin, poezie și proză (de valoare certă...) în reviste ? Dar, înainte de a încerca să răspund la întrebare, să-i dăm ceva și... Cezarului: eseistica la noi a luat o asemenea amploare, încât eseștii se-apropie vertiginos de numărul analiștilor pomeniți ceva mai înainte și de acela al criticilor literari. Fortând puțin lucrurile, aș îndrăzni să spun că românul nu se mai naște poet, ci eseist sau critic literar. Să fie ceva rău în aceasta ? Doamne-fereste! Atâta vreme cât specia literară în cauză este onorată și nu terfelită cu subproducții... Dar exact în legătură cu acest fenomen am decis să deschid discuția: al subproducțiilor literare, lirice sau epice. Mă liniștesc oarecum acceptând ideea că aceste mostre de literatură, gândite și scrise sub „impunerea” rădulesciană „Scrieți, băieți, numai scrieți”, nu pot trece de exigențele redacțiilor și tocmai acestui fapt datorându-i-se... deșertul epico-liric din cele mai multe reviste zicându-și literare. Aici se identifică lesne puterea de discernere a redactorilor care hotărâsc ce și cât se publică; dar, în același timp, am bănuiala că nu chiar așa stau lucrurile, având în vedere – de ce nu ? – chiar mercantilismul multor autori tineri, mai ales în cazul celor cu putere de muncă, dar fără talent... Se știe că majoritatea înspăimântătoare a revistelor literare nu plătesc colaborările din lipsă de fonduri – este deja o regulă, cel puțin la noi – iar acest adevăr îi îndepărtează pe posibiii doritori de a fi publicați. În context, trebuie să mai ținem seama de un adevăr: mulțimea de reviste literare apărute după '89 asigură oricui ieșirea în lume, cel mai adesea cu „orice”, doar să apară numele sub un text(uleț); sau, există cazuri și mai hilar-dramatice, dacă le pot denumi așa: cei care n-au reușit înainte de '89 și nici după, să-și publice „capodoperele”, au recurs la o stratagemă compensator-

răzbunătoare: își editează propriile reviste unde umplu pagini întregi cu creații ineptice încercând să le plaseze în nu-știu-ce curent literar nou, un fel de dadaism-(post)modernism-suprarealism, adică un ghiveci din care cititorul, dacă are curajul „iresponsabil” de a pătrunde semnificațiile textului pentru a înțelege acest mod de exprimare artistică, iese profund zdruncinat în zona încrederii în creația literară. Se înțelege că exagerez cât de cât, dar o fac mult prea puțin... În acest fel, nu e de mirare că multe publicații, zise de cultură, sunt, de fapt, niște progenituri rahitice provenind din părinți paranoici. Sunt prea dur ? Poate, dar o literatură cum e cea românească, extrem de puțin cunoscută pe plan universal, dacă a apucat-o pe panta suficienței, riscă să piardă șansa – atâta câtă e – de a accede în rândul marilor literaturi ale lumii, sau măcar în... sala unde acestea își împart premiile Nobel, Pulitzer, Goncourt etc. Degeaba, iar realitatea celor 15 ani de libertate a creației literare confirmă din nefericire acest adevăr, ne dăm importanți acordând premii literare unor scriitori editați și catalogați drept „înnoitori ai literaturii autohtone contemporane”. Vulgaritatea, obscenitățile, lipsa de cunoaștere și, ca atare, de respectare a celor mai elementare norme gramaticale, de ex., nu suplinesc valoarea, cum încearcă unii critici literari să inducă în conștiința prezumtivilor cititori. Dovada afirmațiilor mele este tocmai un statut de „rudă săracă” a literaturii române pe plan internațional. Desigur, avem datoria morală și corectă să nu ne întindem prea mult, fiindcă pătura noastră nu e plapumă și nici nu are dimensiunea care să ne permită, ci e o biată cergă, și îngustă și scurtă, lăsându-ne picioarele prea adeseori în gerul... ignoranței. Să nu fiu înțeles greșit: am avut, avem și vom avea – sunt convins – valori literar-artistice și culturale în general. Este superfluu să amintesc aici de E. Ionesco, M. Eliade, E. Cioran, I. P. Culianu, P. Goma, P. Dumitriu, M. Lovinescu, V. Ierunca... Sau, iată, din altă generație, Matei Vișniec se bucură, ca dramaturg, de o bună primire la Paris, despre regizorul Andrei Șerban se vorbește la superlativ de la New York până la Viena (în România mai puțin, fiindcă la noi e valabilă în continuare zicerea cu... profetul), și lista poate continua... Fiindcă la noi există o tradiție respectată cu sfințenie de-a lungul istoriei: ne recunoaștem valorile abia atunci când ele nu mai există în aria geografică a țării, sau, și mai trist,

când nu mai există deloc... De aceea, când îi aud pe unii scoțând sunete onomatopoeice, precum unele patrupede scărpinate pe burtă, când află că unul sau altul, plecați din țară, obțin rezultate notorii, am o senzație neplăcută. I-aș zice chiar de scârbă, atunci când îi aud spunând umflându-se curcănește: „Vedeți ? Acesta e românăș de-al nost!”

Dar, să revin la penuria creației literar-artistice din paginile revistelor... Trebuie să spun că, înainte de toate, acum nu mai există acea bucurie a publicării, a apariției numelui-semnătură sub un text, ci chestiunea se aliniază cuminte în contextul ideii că e normal să se întâmple așa, adică scriind (orice!) să fii și publicat. E de-a dreptul plictisitor, nu ? Cam toate revistele literare nu mai au rubrica „Poșta redacției”, excepție făcând „România literară” unde Constanța Buzea dialoghează consistent și responsabil cu doritorii/creatorii de literatură. În rest – pauză! Necazul cel mare, după părerea mea, este că, de multe ori, se bagă în aceeași oală și bunele și mai puțin bunele creații literare, cum spuneam, fără o discernere corectă normală. Așa se întâmplă ca, alături de subproducțiile jignitoare pentru literatură, să apară și creații de valoare incontestabilă, din acestea tot mai puține trădând multe neajunsuri începând cu lipsa unui nivel cât de cât răsărit de cultură generală, lipsa unor lecturi absolut necesare, lipsa de contact cu creația literar-artistică de valoare a momentului și ar mai fi...

În final, doar câteva cuvinte despre „refuzații” din diferite motive de a fi publicați în reviste... Aceștia, dacă sunt orgolioși și ambițioși – și sunt, majoritatea, în comparație cu aceia care ard sufletește pentru binele și frumosul și perenitatea literaturii române – scriu și își editează cărțile pe cont propriu la edituri în general obscure, dar legale. Apoi... Ei, aici intervine șocul: după 2-3 cărți publicate, autorul devine important și își îngroașă orgoliul cu dorința de a deveni membru al Uniunii Scriitorilor. Cum se procedează când se ajunge la această etapă ? Sau, cum se proceda până acum ? Pentru că există un statut și niște criterii, între care și acela de a avea vreo trei cărți publicate și, la fel de important, de a avea și câteva cronici favorabile, respectivul autor apelează la acei *criticaștri* de care aminteam mai sus și, contra unei sume de bani, sau cine știe ce „troc”, i se face o cronică la carte, una, două sau trei – de la caz la caz –, după care se trece la obținerea a cel puțin

două recomandări de la membrii deja ai Uniunii și... iacă-tă, un nou membru oficial al breslei scriitoricești.

În acest fel, rândurile Uniunii Scriitorilor s-au îngroșat în ultimii 15 ani cu încă vreo mie de suflete de autori care de care mai anonimi, fiindcă numele lor nu se află în paginile revistelor literare serioase nici măcar la... etc., vorba lui Ion Băieșu – Dumnezeu să-l ierte!

Așadar, iată unde ne situăm și ce progrese am făcut, mai ales din punct de vedere cantitativ! Desigur, încerc să privesc lucrurile la modul cel mai realist cu putință, fără să cad în patima unui fatalism ieftin, însă, din nefericire, argumentele invocate în acest text nu sunt mai deloc favorabile acestei idei. Dimpotrivă. Dar, chiar dacă voi fi acuzat de cine știe ce nostalgii, ar fi nedrept să nu spun că fenomenul comentat până aici se datorează și lipsei de contact cu publicațiile de gen, fiindcă nu mai există la chioșcuri reviste literare – atâtea câte erau pe vremea ceaușismului... În consecință, măcar atâta cât se vrea, nu există un contact cu nivelul la care se scrie. Mă refer, clar, la creația de valoare care ocupă, încă, destule pagini în grămada de reviste existente, dar editate în tiraje restrânse tocmai din motivele bine știute de-acum: refuzarea lor de către difuzori, fiindcă nu se vând și lipsa fondurilor pentru creșterea tirajelor. Asociat cu alte aspecte ale construirii și consolidării structurilor intelectuale corespunzătoare unui nivel de cultură măcar cu ceva peste medie, impactul asupra individului cu... apucături literare, este cu atât mai puternic din punct de vedere negativ. Din nefericire.

Cred că, în primul rând revistele literare, dar și editurile, ar trebui să dea dovadă de mai multă exigență, iar unele edituri să nu se lase dominate de mercantilismul principiului conform căruia „Mi se plătește editarea? Public autorul. Valoarea? Fiecare pasăre trăiește sau moare pe limba ei...”

Din păcate, nu e deloc vesel ce se întâmplă în România la această oră în literatură – autori, cărți, critică și chiar istorie literară...

DENIGREZ, DECI EXIST!

Am avut unele îndoieli, însă mi-a trecut...

Acum sunt convins că trăim un timp al înstrăinării, desolidarizării și destrămărilor de tot felul. Nu mai spun că denigrarea a ajuns port-drapelul multor indivizi care gem cu plăcerea porcinei scărpinate pe burtă atunci când le reușește bălăcăreala cuiva. De multe ori, din nefericire, răfuielile personale ocupă spații imense prin publicații – cel mai grav! – culturale. Inși despre care nu se știe și nu se vorbește decât la modul exclamativ, că adică există și asemenea specimene, își publică agramatismele cu pretenție de studii interesante și importante pentru cultura și literatura română. Dacă n-ar fi periculoși, asemenea creaturi ar fi amuzanți, în cazul cel mai rău. Din păcate, iar realitatea imediată confirmă acest adevăr, mai degrabă, ba chiar cu entuziasm cel mai adesea, oamenii dau dovadă de solidaritate în a face rău decât invers. Invers?! Păi, dacă-l „zic de bine” pe cineva, respectivul nu se înalță măcar cu un centimetru sau cu o idee deasupra mea? Și-atunci, care e *gheșeftul* meu? Să spun despre Ion Barbu, de exemplu, că a fost un important matematician și a rămas în literatura română ca un mare poet, e o chestie spusă de-atâția și de-atâtea ori! Ei, dar, dacă voi spune că autorul *Isarlîkului* a fost un poet minor, doar ici-colo cu scânteieri de talent, ce-știu-câți vor sări în apărarea lui, cei care, altfel, nu mi-ar pomeni numele, ba chiar mai rău: nici n-ar ști că eu exist, ceea ce ar fi o adevărată tragedie, nu-i așa?

Însă, produsul denigrării și al bălăcărelii nu începe brusc, ci prin exersare în publicații obscure sau așa-zise de scandal pe care decența, bunul simț și gramatica le ocolesc de parcă ar trece prin dreptul unei porți pe care scrie „câine rău”. Și chiar așa și e, doar că pe alte coordonate se pune problema. Denigratorii mârâie la orice le depășește puterea de înțelegere, se reped cu flămânzenie de hiene spre „corpul delict” și încep hărtănirea acestuia cu plăcere diabolică și salivând ca efect al unei mari voluptăți. O echipă de experți în *denigratorie* a început să funcționeze la noi mai ales

după 1990 când libertatea de exprimare și desființarea cenzurii au adus pe piața publicisticii cohorta celor care, frustrați, înainte de '89, și-au putut da drumul la... gură. Și ce debitau! Și ce mai debitează, încă! Denigrarea lui Eminescu este exemplul cel mai de sus și devenit... clasic. O denigrare căreia i s-a spus mai blând *demitizare*. Dar cum s-au mai repezit lupii tineri în cârdășie cu hienele bătrâne, hârșiite de ani, care-și publicaseră de-a lungul vieții două-trei volume de doi bani, dar care s-au erijat rapid în susținători aprigi ai ciracilor (?). Începea, așadar oficial, spectacolul submediocru al reconsiderării valorilor cultural-literare naționale. Că multe vietăți dintre acestea și-au tocit sau chiar și-au rupt colții între timp întorcându-se scâncind ridicol la condiția lor de „micimi literare”, a dovedit-o trecerea anilor, viața în ultimă instanță. Dar aceasta nu a însemnat și renunțare, fiindcă nu a fost și nu este vorba despre așa ceva, ci despre retrageri strategice pentru refacerea morală, linsul rănilor neputinței și, mai ales, pentru îmbogățirea arsenalului... militar și pregătirea de noi atacuri. Că, vorba ceea: redută-redută, Eminescu-Eminescu, da' trebuie să aibă și niște porțițe de acces spre zonele vulnerabile. La Marele Poet s-au găsit ultimele (?) scrisori adresate Veronicăi, scrisori care, prin conținutul lor, îl doborau de pe soclul genialității transformându-l într-un biet îndrăgostit care folosea, iată, diminutive și cuvinte de alint pentru ființa iubită amintind de manele și mahalagisme. Ay, Doamne, ce desfătare sufletească! Denigratorii mișcau din coadă radioși...

Asaltul început de la vârf a continuat cam pe toți versanții Olimpului literaturii române. Răfuielile mărunte și răzbunările personale au luat forme, adeseori, de adevărate cruciade, denigratorii unindu-și forțele într-un grohăit comun și din ce în ce mai agresiv. Sloganul stupid: „Adică nici acum nu avem voie?” a devenit imnul național al hoardei pornită să sfășie tot ce existase până la ei, sau care nu se potrivea cu „ideologia” sa distructivă. De-aici și până la machiavelism nu a fost decât un pas, ca și până la metamorfozarea descartianei ziceri „Cogito ergo sum” în... „Denigrez, deci exist!” Altfel, cum? Cu produse literare despre care se tăcea, critic literar vorbind, cu obstinație? Aha!, au exclamat „denigratorii veseli cu ura subsuoară”, suntem invidiați, e

teama de nu umbri pe... Și-atunci a început atacul simultan pe flancul laudelor reciproce și pe continuarea pe flancul denigrărilor.

Așa au apărut și rezultatele luptelor, în sfârșit!

Acum nu mai erau „lupi singuratici”, ci organizați în haite, cu personalități, cu ierarhii, cu publicații proprii. „Antedecembriștii”? Niște inși cu vederi comuniste, deghizați în scriitori de succes, fiindcă așa le cerea și, ca atare, le îngăduia *pecereul*. Încolo... Majoritatea au fost membri de partid, au participat la ședințe, și-au plătit cotizația la timp, iar prin ceea ce au scris, au ajutat la înaintarea victorioasă a socialismului „spre noi culmi de progres și civilizație” – ha-ha-ha!. Ce mare lucru *Delirul, Vocile nopții, Cel mai iubit dintre pământeni*? La urma urmei, chiar și clasicii păcătuiseră din cauza apucăturilor social-politice și proletare – *Împărat și proletar, Frații Jderi, Întunecare, Un om între oameni...* – nu sunt altceva decât „capodopere marxist-ceaușiste”; Așadar, ia să le denigrăm noi nițel... Ca să nu mai vorbim de *dadaism, pășunism, sămănătorism, realism socialist*, toate vechiturile astea depășite de vreme. Dar, așa cum aminteam, lupta denigratorilor a fost și este complexă cuprinzând aria tuturor generațiilor, inclusiv cea din care fac ei parte, fiindcă, în sine și în intimitatea fiecărui denigrator, fenomenul se înțelege prin sintagma „luptă pentru supraviețuire”. Mă rog, literară. Diminuarea meritelor literare ale cuiva, mergând până la anularea lor, poate să însemne un pas înainte, deci... motor!

Din punct de vedere psihologic, fenomenul denigratoric este simplu: denigratorul, devenit între timp un adevărat profesionist numindu-și elucubrațiile „polemici” sau „pamflete” – fără a avea cunoștințe minime despre astfel de genuri literare, pe care oricum nu-l duce mintea să le respecte – nu acceptă decât valoarea produsului minții sale. Blânzii i-ar zice „plafonare”, dar, de fapt, este cea mai autentică lipsă de cultură, ca să nu-i spun chiar prostie. Introducând în acest context, destul de binevoitor, nivelul și talentul cu care mulți, parcă tot mai mulți autori postdecembriști creează, avem în față încercarea de re-clădire a literaturii române. Numai că, din nefericire pentru ea, o seamă de autori doar își înveșmântă creația în auriu strălucitor, dar sub care, în realitate, mustește în largul său un noroi clisos oprindu-i pe mulți cititori din mersul spre literatura de valoare. În acest fel, cred că denigratorii

au obținut o uriașă victorie ajutați consistent și de emisiunile tv, cele mai multe realizate de diletanți plantați ca realizatori și moderatori de alții mai „buni” decât ei doar pentru că dețin funcții, ori au o anume culoare politică...

În mod evident, invazia denigratorilor, al reconsideratorilor și al inculților în cultură și literatură, va avea efecte dezastruoase, fiindcă această pegră are o putere de acaparare și de infestare inimaginabilă. Tocmai pentru că integritatea sa morală, dar și ca mod de expresie artistică, ale denigratorului-autor sunt obsecenitatea, vulgaritatea și, nu în ultimul rând, prostia, care le alimentează permanent pe primele două...

Deci: atenție la denigratori, fiindcă nu sunt nici toți inculți, nici toți fără motivație. Dar, mai ales, sunt periculos de solidari între ei...

PAVEL – UN INTRUS PRINTRE APOSTOLI ?

Schiță biografică.

Sf. PAVEL (c.5-15 – 62-64 sau 67 d. Cr.), a fost unul dintre cei mai însemnați și mai culți dintre apostolii propovăduitori ai lui Isus Hristos, poate chiar cel mai important. Întemeietor al religiei creștine, Sf. Pavel era evreu de limbă greacă (în ebraică numele său era Saul) și, până la întâmplarea de pe Drumul Damascului, care a dus, de fapt la convertirea sa, s-a manifestat ca unul dintre cei mai înverșunați dușmani ai creștinismului. După aceea, în timpul efectuării celor trei călătorii ca misionar al creștinismului în Asia Mică, Macedonia și Grecia, el a organizat și

fondat un număr mare de comunități creștine, punând bazele creștinismului în lume. De-aici și accepția generală că el a fost primul și „cel mai mare teolog al creștinismului” (cf. DEI, Ed. Cartier, 1999, p.1592). Fiind arestat de romani (c. 60), a fost dus sub escortă severă la Roma unde a fost martirizat pe timpul împăratului Nero (17-68 d. Cr.).

Cu un grad minim de risc am putea spune că apariția și evoluția Apostolului Pavel în istoria creștinismului a avut o importantă doză de spectaculos. Aceasta chiar dacă, așezând față în față faptele lui Saul din Tars cu cele ale lui Pavel de după momentul „convertire”, se constată cu ușurință echilibrul și logica judecății Domnului. Și totul a pornit de la o întrebare sunând mai mult a dojană moralizator-părintească decât a amenințare:

„- Saule, Saule, pentru ce mă prigonești ?”

Numai că... interpelarea venea dintr-o „*lumină din cer*”. (*Faptele Apostolilor*, 9; 3)...

Ceea ce apare, însă, curios, este că, deși căzut la pământ de spaimă, interpelatul nu se pierde întru totul cu firea, ci mai are putere și curaj să întrebe:

„- Cine ești, Tu, Doamne ?”

Constatăm aici o ciudățenie: întrebarea este ambiguă, ba chiar s-ar putea spune, inutilă. Ca să nu mai vorbim că, fără nici un efort, ea poate fi împărțită în două părți cu sensuri aproape diferite: „*Cine ești Tu...?*”, respectiv: cine ești tu cel care îți permiți să mă tragi la răspundere, pe mine, Saul din Tars? De asemenea, recunoaștem la fel de lesne că vorbește Saul, înverșunatul adversar al creștinismului, intolerantul și crudul, infatuatul și persecutorul, adică nimeni altul decât acela care „*s-a dus la marele preot și i-a cerut scrisori către sinagogile din Damasc, ca, dacă va găsi pe unii umblând pe calea credinței (...), să-i aducă legați la Ierusalim*” (*Faptele Apostolilor*, 9; 1-2). A doua parte a întrebării este un singur cuvânt: „*Doamne*”, însă care, nu numai că echilibrează și dă greutate întrebării, dar are și

rostul de a-l supune pe Saul unei prime îngenunchieri arătându-l a fi cunoscător al puterii Domnului și temător de acesta. Pentru că, aflând mai apoi că dialoghează cu însuși Isus, el are, pe loc, o atitudine îndatoritoare (efect al rapidei sale convertiri?), dacă nu cumva chiar smerit-slugarnică întrebând:

„- Doamne, ce trebuie să fac ?”

Această trecere bruscă (trăită pe drumul Damascului), de la înverșunare și ură la smerenie, slugărnicie și credință ne poate face bănuitori în legătură cu corectitudinea și moralitatea personajului. Chiar având în vedere anumite circumstanțe, procesul-metodă de convertire a lui Saul lasă suficient loc pentru interpretări cel puțin interesante, de care nu e cazul să ne ocupăm aici. Fără nici o pretenție analitică, putem spune că, la urma urmei, pentru fărădelegile săvârșite putea să fi fost pedepsit până la nimicire sau, în cazul cel mai fericit, să i se fi asigurat un statut de bun creștin și de... oaie readusă la turmă – atât. Ar fi fost extrem de simplu, dar, după felul în care s-au desfășurat lucrurile, pare-se că, prin această convertire, s-a urmărit un scop foarte precis.

Rămânând în sfera celor spuse până aici, să mai avem în vedere că „persecutorul din Tars” nu era doar un simplu beneficiar al unor înalte privilegii (având chiar cetățenie romană, calitate nu tocmai ușor de obținut și, în orice caz, nu de către oricine), ci și un filozof și om cu o cultură solidă (subl. D. H), și că, de la 14 ani, a studiat cu unul dintre cei mai mari și mai importanți rabini ai acelor vremuri – Gamaliel. Este argumentul care justifică și atestă devotamentul său față de legea mozaică (dus până la fanatism). În plus, Tarsul nu era o așezare anonimă, ci un oraș universitar de renume, datorită nivelului său ridicat de spiritualitate culturală și filozofică. Despre această localitate, însuși cunoscutul geograf grec, Strabo, menționa că Tarsul era unul dintre centrele importante de educație și filozofie. Or, trăind într-un asemenea climat, și fiind el însuși un reprezentant important al vieții spirituale, făcând abstracție de latura sa fanatică, Saul – se poate afirma cu certitudine – nu putea fi tratat / convertit ca un oarecare. Iar ceea ce se va petrece cu el în decursul întregii sale vieți, este exact ilustrarea rolului și rostului în istoria lumii creștine preconizate de către Domnul intervenind pe “drumul Damascului” în existența tiranului tarsian. În sprijinul

unei portretizări cât mai apropiate de adevăr privind importanța acordată în timp nouconvertitului, este locul potrivit pentru a apela la câteva date statistice extrem de interesante în contextul de mai sus: în *Noul Testament* există nu mai puțin de 260 de capitole care pot fi repartizate astfel: în *Evangheliile* – 89; în *Faptele Apostolilor* – 28; în *Apocalipsa lui Ioan* – 22... În ceea ce îi privește pe „epistolieri”, capitolele în ordine, sunt: Iacov – 5, Petru – 8, Ioan – 7, Iuda – 1; aceasta în condițiile în care *Epistolele lui Pavel* au 100 de capitole în care nu includem pe cele din *Faptele Apostolilor*, referitoare la Saul/Pavel. În această ordine de idei, este lipsit de sens să ne mai punem problema rolului atribuit de către Domnul lui Pavel în istoria creștinismului, cu atât mai mult că el avea – cum s-a și putut vedea mai târziu – certe calități de orator în vorbire și de povestitor în scrieri...

Atât întoarcerea lui Saul la Domnul cât și prerogativele de propovăduitor cu care fusese investit, au avut drept efect o neîncredere manifestată de cele mai multe ori fățiș inclusiv de cei din preajma lui Isus. Astfel, este semnificativ faptul că, la Ierusalim, Saul/Pavel a încercat zadarnic să se lipească de ucenicii lui Isus: „*toți se temeau de el, căci nu puteau să creadă că este ucenic.*” (*Faptele Apostolilor*, 9; 26). Abia la recomandarea lui Barnaba, care depune mărturie că pe drum „*Saul îl văzuse Domnul care îi și vorbise.*” (*Faptele Apostolilor*, 9; 27), acesta este acceptat de ucenici. Se știe bine că Barnaba nu a fost un oarecare, ci o rudă apropiată a evanghelistului Marcu și că numai în baza acestei relații Saul/Pavel a fost acceptat... De-aici se poate trage și concluzia că noii veniți/adepti ai creștinismului erau obligați să îndeplinească anumite condiții, unele chiar sub forma unor canoane.

„Cazul Saul” nu poate fi considerat nicidecum o simplă convertire, ci un fenomen complex ce va evolua în conformitate cu un program-scenariu foarte riguros alcătuit, presărat (din belșug, am putea spune) cu momente și situații-încercări, unele chiar dramatice pentru Pavel. Pe de altă parte, este interesant că, după dialogul cu Isus, Saul nu și-a întrerupt drumul spre Damasc, deși evreei de-acolo, care aflaseră de convertirea sa, erau pregătiți să-l omoare.

Încercările prin care i-a fost dat lui Pavel să treacă nu pot fi considerate altceva decât părți ale unei pedepse aplicate de către Domnul cu scopul acoperirii cu suferințe a perioadei de anticreștinism de dinaintea convertirii. Să ne amintim că, începând cu prima poruncă, Dumnezeu se arată a fi necruțător cu cei care-l urăsc: „*Să n-ai alți dumnezei afară de Mine. (...) Eu, Domnul, Dumnezeu tău, sunt un Dumnezeu gelos, care pedepsesc fărădelegea (...) până la al treilea și al patrulea neam al celor ce mă urăsc*”. (Deuteronom, 5; 7, 9). În acest context, Saul nu este oprit sau întors din drumul Damascului, ci lăsat să fie ucis, de fapt expus acestui pericol, fiindcă trădase cultul mozaical. “Norocul” său a fost un coș de nuiiele în care, ascuns, el a reușit să scape, noaptea, coborât cu frânghii de pe zidurile împrejmuitoare de către niște prieteni. Află că aceeași soartă l-ar fi așteptat și la Ierusalim, așa că se întoarce în orașul natal – Tars – pe care nu-l mai părăsește o bună bucată de vreme.

Aceasta este versiunea din „*Faptele Apostolilor*” contrazisă, însă, mai târziu de însuși Pavel în *Epistola către Galateni*, în care spune: „*nici nu m-am suit la Ierusalim la cei ce au fost apostoli înainte de mine, ci m-am dus la Arabia. Apoi m-am întors din nou la Damasc. După trei ani m-am suit la Ierusalim să fac cunoștință cu Chifa și am rămas la el 15 zile. Dar n-am văzut pe niciunul altul dintre apostoli, decât pe Iacov. După aceea, m-am dus în ținuturile Siriei și Ciliciei*” (*Galateni, 1; 17-21*). În același timp, oricare ar fi sursa de care ne-am folosi, rămâne o esență care străbate viața lui Pavel ca un fir roșu: primejdiile de tot soiul pe care era nevoit să le întâmpine. Aproape pretutindeni era privit cu suspiciune și chiar cu ostilitate, amenințat fiind, nu o dată, cu uciderea. Iar “lipitura” la apostoli făcută de Barnaba nu a fost niciodată prea agreată. În aceeași epistolă către Galateni, el vorbește chiar despre o confruntare cu Apostolul Petru: „*În adevăr, înainte de venirea unora de la Iacov, el mânca împreună cu Neamurile; dar când au venit ei, s-a ferit și a stat deoparte, de teama celor tăiați împrejur. Împreună au început să se prefacă și ceilalți Iudei, așa că până și Barnaba a fost prins în lațul fățarniciei lor*”. (*Galateni, 2; 11-12*), ceea ce nu era puțin lucru, dacă ne gândim la poziția destul de privilegiată între apostoli a celui care, deși îl renegase de trei ori pe Isus într-o singură noapte,

se bucura de o poziție mai mult decât importantă în grupul apostolilor. În această ordine de idei, să mai amintim și cearta sa cu evanghelistul Marcu din perioada călătoriei împreună cu acesta în Cipru și Asia Mică, urmare căreia ei nu s-au mai împăcat niciodată. Să fie aceasta explicația că Barnaba a reacționat prompt și surprinzător, în contextul general al întâmplării, negând propria afirmație referitoare la faptul că Pavel l-ar fi văzut pe Domnul în drumul său spre Damasc și că acesta l-ar fi desemnat drept propovăduitor al cuvântului său ? Nu e exclus. Însă necazurile proaspătului misionar se aflau abia la început, dar cu tendința clară ca el să renunțe la apostolat. Se afla într-un conflict nu numai permanent, ci și destul de ascutit cu unii apostoli deja consacrați și recunoscuți ca atare: Petru, Iacov cel Drept, Barnaba și Ioan Marcu. Pavel este etichetat drept „apostol uzurpator” și „împostor”... Putem considera aceste elemente drept reacția primei generații de apostoli la modul cam agresiv de propovăduire a cuvântului Domnului practicat de Pavel față de cei ce îi ascultau prelegerile? Este, totuși, varianta cea mai acceptabilă. Însă poate fi vorba și despre invidie, dacă ținem seama de întâmplarea lui Petru și Ioan la Sinedriu când, după ce au fost întemnițați, mai marii norodului, bătrânii și cărturarii, s-au adunat împreună la Ierusalim, cu marele preot Ana Caiafa, Ioan, Alexandru și toți cei ce se trăgeau din neamul marilor preoți și i-au întreat: „*Cu ce putere și în numele cui ați făcut voi lucrul acesta ?*” (*Faptele Apostolilor*, 4; 5-7) (Este vorba despre vindecarea ologului din naștere, n. n.). Pentru că se spune mai departe în *Faptele Apostolilor*: „*Când au văzut ei îndrăzneala lui Petru și a lui Ioan, s-au mirat întrucât știau că ei erau oameni necărturari și de rând.*” (*Faptele Apostolilor*, 4; 13). Or, se știa deja de buna și temeinica pregătire culturală și filozofică a lui Pavel, fapt confirmat până la urmă de adevărul că el a fost în stare să creeze o religie nouă și o nouă teologie care au clătinat din temelii secta nazarinenilor din Ierusalim. Acest lucru a avut repercusiuni adânci și durabile într-un complex conjunctural – cultural, etnic, social, moral și, evident, religios – deloc favorabil. În conformitate cu această concepție religioasă, Isus nu mai corespundea foarte strict noțiunii de „învățător peregrin” și de „mesia iudeu” galileean...

În orice caz, impresionantă rămâne consecvența cu care Pavel și-a continuat drumul apostolicesc, urmând un crez în fața căruia piedicile și vicisitudinile de tot felul se destrăbeau rînd pe rînd. În acest context, cine și din ce motive să-i nege sau să-i diminueze valoarea însărcinării date de însuși Isus? Pentru că el era suficient de înțelept să fi renunțat după constatarea că relele ce i se iveau în cale nu erau deloc întâmplătoare. Mai rămânând în aceeași ordine de idei, trebuie adusă în discuție o întâmplare destul de bizară, dacă avem în vedere – și nici nu putem face altfel – pe cei care au pus-o la cale. Tot ce se poate că mai marilor de la Ierusalim li se părea cam suspectă desemnarea tocmai a lui Pavel ca propovăduitor al cuvântului Domnului, din moment ce, cu prilejul primei sale vizite la Ierusalim se organizează un sinod care hotărăște nici mai mult nici mai puțin decât condițiile în care el avea dreptul să convertească în continuare păgâni. Și nu numai atât: cu această ocazie el este atestat ca apostol, fiind astfel îndeplinită o formalitate pământeano-birocrațică, efect indiscutabil al îndoielii asupra menirii și drepturilor lui Pavel. Prin extensie putem accepta chiar ideea îndoielii sinodului din Ierusalim privind întîlnirea noului apostol cu Domnul și însărcinările pe care i le dăduse acesta. Sinodul a considerat, de altfel, că Pavel avea de respectat, ca apostol, următoarele patru clauze: 1). Să nu consume carne provenită de la animalele jertfite zeilor păgâni; 2). Să se abțină de la desfrâu, adică de la legăturile cu vestalele din templele păgâne; 3). Să nu mănânce carne de la animalele sugrumate(!); 4). Să nu pună în gură sânge de animal.

De remarcat că trei dintre cele patru clauze se referă la mâncare și doar una la moralitate, ceea ce poate fi interpretat ca o măsură mai mult economică decât religioasă, impusă de un grup de pământenii din care făcea parte și Iacov cel Drept – e adevărat... Însă, decretul sinodului a avut un rol extrem de important pentru Pavel, deoarece, după fiecare călătorie, el se prezenta la Ierusalim pentru a informa (!?!) asupra misiunii sale și pentru a primi noi instrucțiuni...

Aproape neverosimil este adevărul că Pavel nu pomenește în niciuna din epistolele sale despre decretul sinodal menționat mai sus care, în anumite situații sau circumstanțe, ar fi constituit o „patalama” înainte de toate în fața ascultătorilor săi din sinagogi

și nu numai... Însă, aici se naște întrebarea dacă acest decret a existat vreodată scris, deoarece majoritatea cercetătorilor istoriei creștinismului au îndoieli nu lipsite de temei. Intelectualicește vorbind, Pavel a fost unul dintre cei mai inteligenți și chiar mai ordonați propovăduitori ai creștinismului și, deci, logic, în stare de a se folosi de orice argument/act care să fi putut aduce ușurătate dramaticei sale existențe. Chiar la prima vedere, din *Faptele Apostolilor* reiese că, de aproape douăzeci de ori, viața lui a fost în pericol să fie curmată de fiecare dată scăpând mai ales datorită diplomației sale coroborată cel mai adesea, e drept, cu puterea divină. Că, din egoism și orgoliu dorea să-și rezolve singur toate divergențele, de toate felurile, aceasta fiind încă o latură a personalității sale, iar chestiunea trebuie, și așa e potrivit, să fie asociată cu sentimentul de vinovăție față de Domnul, care e posibil să-l fi stăpânit toată viața în calitate de fost acerb prigonitor al creștinilor. În acest sens, trebuie menționat un episod nu lipsit de semnificație privitor la uciderea cu pietre a lui Ștefan. În *Faptele Apostolilor* (7; 58), se spune: „*L-au târât afară din cetate și l-au ucis cu pietre pe Ștefan. Marturii și-au pus hainele la picioarele unui tânăr, numit Saul*” (subl. n.). Ideea este continuată în capitolul următor: “*Saul se învoise (cu sensul că era de acord) la uciderea lui Ștefan.*” (*Faptele Apostolilor* 8; 1). Și încă: „*Saul de partea lui (cu sensul de ce îi revenea), făcea prăpăd în Biserică; intra prin case, lua cu sila pe bărbați și pe femei, și-i arunca în temniță.*” (*Faptele Apostolilor* 8; 3). Așadar, încă din tinerețe, Saul/Pavel începuse să adune momente pentru marele păcat de prigonitor al creștinilor... Or, după asemenea fapte, oricui îi vine greu să creadă că, peste noapte, „agresorul” se metamorfozase într-un important reprezentant al Domnului. În asemenea circumstanțe, rostul decretului sinodal de la Ierusalim trebuie considerat ca fiind extrem de util.

În *Faptele Apostolilor* pare să se forțeze puțin nota evidențiindu-se dialogurile lui Pavel cu Domnul și cu Duhul Sfânt tocmai pentru a-i contura noului apostol aura corespunzătoare și cu efecte impresionante: „*Pe când slujeau și posteau în Biserica din Antiohia, Duhul Sfânt a zis: «Puneți-Mi deoparte pe Barnaba și pe Saul pentru lucrarea la care i-am chemat»*” (*Faptele Apostolilor*, 13; 2); iar cei cărora li se

adresează Domnul, sunt învățători și prooroci aflați în Biserica din Antiohia (*Faptele Apostolilor*, 13; 1), deci oameni de rând! Apare tot mai pregnantă conturarea unui propovăduitor de excepție, supoziție la care ne îndeamnă chiar textul din Biblie: „Și, după ce s-a împrăștiat adunarea, mulți din iudei și din prozelii evlavioși au mers după Pavel și Barnaba” (*Faptele Apostolilor*, 13; 43).

În consecință, suntem obligați să-l considerăm deja și un bun orator, care știa să-și apropie auditoriul impunându-și punctul de vedere și convingerile religioase. Și, mai departe: cumulând această știință a oratoriei cu investitura divină, pe un fond de cultură generală bine asimilată și compartimentată, nu ne este greu să-l considerăm pe Pavel drept cel mai mare și mai important creștinizator de după Isus. Cu atât mai mult că el impresiona, în primul rând prin dezinvoltura cu care acționa în numele Domnului, uneori recurgând la... măsuri extreme pentru a-și demonstra puterea. Cazul anihilării magicianului Elma prin orbire pentru a-l putea converti pe preconsulul roman din Cipru, Sergiu Paulus; a avut o dispută atât de aprinsă cu locuitorii Pisidiei, încât a fost alungat din oraș, iar locuitorii din Iconiu (păgâni și iudei) au vrut pur și simplu să-l „lapideze” (LAPIDÁ, vb. I. *A ucide pe cineva prin lovituri de pietre*; cf. DEX, Ed. Univers Enciclopedic, 1998, p. 559); la Listra, după ce Pavel a vindecat un paralizat din naștere (desigur, fapt impresionant și miraculos), locuitorii l-au considerat pe el Hermes, iar pe Barnaba, care era mai solid, Zeus – oricum, soli ai divinității. Nenorocirea a venit, însă, după ce Pavel și Barnaba au reușit să-i convingă pe listreni că și ei doi erau oameni pământeni. Incitați de antiohieni și iconieni, cărora cei doi le scăpaseră prin fugă, listrenii și-au schimbat repede atitudinea scoțându-i pe proaspeții „zeificați” în afara orașului, bătuți zdravăn cu pietre și lăsați acolo – spre norocul lor, totuși! – doar în stare de inconștiență. Iar odiseea nu se sfârșește aici...

Acest ilustru personaj biblic având un rol de persoană-tampon între Dumnezeu și oameni, a demonstrat cu înverșunare prin toate acțiunile lui că încredințarea sa de către Domnul a fost potrivită. Știindu-și spatele asigurat de pavăza divină, el s-a folosit cu ingeniozitate de cele mai inedite și mai surprinzătoare

tactici în scopul aducerii în turmă a oilor rătăcite, uneori punându-și în joc chiar și viața. Un episod oarecum aparte în acest context, s-a petrecut la Filippi: O roabă profetesă s-a ținut multă vreme după Pavel și Sila strigând: „*Oamenii aceștia sunt robii Dumnezeului Celui Prea Înalt și ei vă vestesc calea mântuirii.*” (*Faptele Apostolilor*, 16; 17); de fapt, era o simplă slujnică-ghicitoare care aducea prin aceasta venituri însemnate stăpânilor săi. Până la urmă strigătele sale, destul de isterice, l-au scos din sărite pe Pavel care s-a adresat la un moment dat duhului din ea zicându-i: „*În numele lui Isus Hristos, îți poruncesc să ieși din ea.*” și a ieșit în ceasul acela.” (*Faptele Apostolilor*, 16; 18). Dar, a urmat surpriza: reacția stăpânilor roabei a fost imediată și dură (deși logică, dacă avem în vedere câștigurile lor realizate de pe urma ghicitului ei): „*Au pus mâna pe Pavel și pe Sila*” și i-au dat pe mâna dregătorilor zicându-le: „*Oamenii aceștia ne tulbură cetatea, sunt niște iudei*” (...) „... *Dregătorii au pus să le smulgă hainele de pe ei și au poruncit să-i bată cu nuiele. După ce le-au dat multe lovituri, i-au aruncat în temniță...*” (*Faptele Apostolilor*, 16; 19-20; 22-23). Prin urmare, putem spune că exista o adevărată regulă aplicată cu rigurozitate în alternarea succeselor incontestabile la convertire și amenințările de tot felul, inclusiv cu uciderea – ca să nu mai punem la socoteală bătăile și întemnițările periodice.

Să fie, totuși, acesta unul dintre motivele pentru care Pavel a efectuat călătoriile sale mereu însoțit ? Este una dintre certitudini. Pentru că, în cei 20 de ani petrecuți în Antiohia, în timpul celor trei călătorii importante, el a fost însoțit pe rând de Barnaba, Ioan Marcu, Sila, Matei, Aristarh, Secundus, Gaius, Timotei, Tihic și Trofirus, ceea ce nu l-a scăpat de punerea în lanțuri de șapte ori, evident, scăpând de fiecare dată datorită intervenției Domnului, mai mult sau mai puțin directe.

Revenind la „momentul Filippi”, mai trebuie adăugat că acesta a avut o semnificație aparte în viața lui Pavel, consolidându-i conștiința protecției divine, fapt scos în evidență și de un comportament depășind deseori tiparele și condiția unui oarecare propovăduitor al creștinismului. Degaja optimism, curaj, puterea de a-i înfrunta pe cei care i se opuneau și, mai ales, pe dușmani. Ne este greu să credem că se baza doar pe sine atunci

când își permitea să aibă următorul dialog cu temnicerul pe când se afla în închisoare: „- *Dregătorii, îi zice temnicerul, au trimis să vi se dea drumul...*” „- *După ce ne-au bătut cu nuiele în fața tuturor, fără să fim judecați, pe noi care suntem romani, ne-au aruncat în temniță și-acum ne scot afară pe ascuns! Nu merge așa! Să vină ei singuri să ne scoată afară!*”, răspunde cu aroganță întemnițatul făcându-ne să ne minunăm de o asemenea atitudine. (*Faptele Apostolilor, 16; 36-37*). Dar putem accepta și varianta unei răbufniri a fostului tiran din Tars – destul de plauzibilă la urma urmei – deși suntem gata să exclamăm: totuși, ce curaj extraordinar la un întemnițat! Am face-o dacă n-am ști de-acum că dincolo de această atitudine se afla divinitatea, totdeauna oportună în a-l salva de la încurcături, inclusiv de la moarte. De fapt, și mai terestru raționând, deja se poate vorbi despre o convenție reciproc avantajoasă încheiată între divinitate și Pavel, pe care el a și respectat-o cu desăvârșită strictețe creând o nouă religie în condiții deosebit de grele, și bine știute.

Devenit o personalitate proeminentă, care cam ținea în umbră pe ceilalți apostoli sau reprezentanți ai acestora, se ajunge la situația ca Pavel să fie tot mai puțin agreat de către ei. Să ne reamintim, între altele, că el a intrat în rândul apostolilor numai în urma recomandării lui Barnaba care, la un moment dat, consecință a unor discuții contradictorii și certuri, ajunsese să afirme că, de fapt, Pavel nici nu vorbise vreodată cu Isus. Facem abstracție aici de dușmanii săi fățiși... Apoi, sunt de reținut neînțelegerile și incidentele dintre Pavel și Petru, Iacov cel Drept, Marcu etc., de unde se poate deduce o anumită stare de antipatie și de tensiuni în relațiile interapostolice. Dar, de ce să nu admitem și realitatea că apostolii înșiși erau oameni, nu?, și că nimic din ceea ce era omenesc nu le era străin, inclusiv invidia față de nu-demult-prigonitorul creștinilor, fostul guvernator al Tarsului? Implicit nu erau văzute cu ochi buni metodele folosite de către noul apostol pentru creștinizare, care nu totdeauna erau dintre cele mai blânde. Există chiar versiuni și argumente conform cărora lui Pavel nu i se recunoșteau, chiar de către confrății mesianici, meritele fie ele dintre cele mai evidente. Faptele petrecute la Ierusalim după cea de-a treia lui călătorie misionară, sunt dovezi ale unei realități incontestabile: Iacov cel Drept l-a întâmpinat pe Pavel cerându-i

ca, timp de o săptămână să se pocăiască stând închis în templu pentru purificare. Era vorba, în fapt, de o hotărâre a Sinodului care însemna, în realitate, drept un semn de nerecunoaștere a lui Pavel ca uns al lui Dumnezeu și nici măcar ca apostol. Întâmplarea în cauză – aspect deosebit de important – a avut loc după ce el pusese bazele uneia dintre cele mai puternice religii, cum avea să confirme istoria.

Această... reconvertire întru Domnul a fost, cu certitudine, unul dintre cele mai umiltoare momente din viața sa (și-așa destul de zbuțuită), precum și un motiv în plus în favoarea ideii că această importantă personalitate a lumii creștine a fost tot timpul, și în mod deliberat, marginalizată până la a i se contesta și chiar anula meritele care, culmea!, erau recunoscute de către... dușmanii săi din moment ce, după punerea sa în lanțuri, paza îi era asigurată de 400 de soldați și 70 de călăreți. Era o „onoare” care nu i s-ar fi acordat oricui! Este de la sine înțeles că pericolul cel mare venea din partea iudeilor, care „s-au dus la preoții cei mai de seamă și la bătrâni și le-au zis: «noi ne-am legat cu mare blestem să nu gustăm nimic până nu vom omorî pe Pavel»” (*Faptele Apostolilor*, 23; 14). Așadar, nu mai poate fi vorba despre nici cel mai mic dubiu! Însuși marele preot Anania îl acuză pe Pavel în fața dregătorului Felix: „Am găsit pe omul acesta care este o ciură; pune la cale răzvrătiri printre toți iudeii de pe tot pământul, este mai-marele partidei Nazarinienilor și a cercat să spurce chiar Templul.” (*Faptele Apostolilor* 24; 5-6). În timp ce Pavel, în apărarea sa, spune – și nu putem să nu-l credem – că: „Nu sunt mai mult de douăsprezece zile (...) de când m-am suit să mă închin la Ierusalim. Nu m-au găsit nici în Templu, nici în sinagogi, nici în cetate sau făcând răscoală de norod.” (*Faptele Apostolilor*, 24; 11-12). Dar, ceea ce l-a salvat pe Pavel de la judecată, mai mult sau mai puțin dreaptă, a fost statutul său de cetățean roman, pe care el a și invocat-o, conștient fiind de valoarea unui asemenea argument în favoarea sa. Cu această dovadă-argument, el a cerut să fie trimis la Roma spre a fi ascultat de însuși împăratul. După o seamă de deliberări, de argumentări pro și contra, cererea i-a fost aprobată și, până la urmă, a fost trimis la Roma sub escorta unui centurion. După sosire, după o întâlnire cu mai-marii Iudeilor și după evenimente

mai mult sau mai puțin importante, apostolul Pavel dispare brusc și misterios din *Faptele Apostolilor*, dispariție descrisă și încheiată astfel: „*Pavel a rămas doi ani întregi într-o casă pe care o luase cu chirie. Primea pe toți care veneau să-l vadă, propovăduia împărăția lui Dumnezeu și învăța pe oameni, cu toată îndrăzneala și fără nici o piedică, cele privitoare la Domnul Isus Hristos.*” (*Faptele Apostolilor*, 28; 30-31).

În ceea ce privește sfârșitul acestei puternice și controversate personalități a lumii creștine, există trei variante demne de luat cel puțin în discuție: 1). Dispariția împreună cu ultima parte a operei sale, în incendiul din anul 64; 2). Pavel a fost decapitat și înmormântat (singur), însă arheologii nu au găsit nici o urmă, deși Tertulian afirmă cu claritate că apostolul ar fi fost decapitat lângă Tre Fontane din Roma; 3). Condamnarea la exil în Spania... Această ultimă variantă este, pare-se, cea mai tentantă pentru luat în considerare, mai ales pentru faptul că Pavel ar fi suferit de o boală misterioasă, care stârnea repulsie. Se bănuiește că ar fi fost vorba de malarie sau de epilepsie sau și una și alta. Apoi, Pavel – se spune – nu arăta prea bine nici măcar din punct de vedere fizic: era mic, aproape chel, avea niște sprâncene stufoase, picioare strâmbe, cam strâmb îi era și nasul proeminent – deci o prezență deloc agreabilă... Dar este de admis și varianta „Tre Fontane”, gândindu-ne la Bazilica Sf. Pavel sub zidurile căreia s-ar afla trupul său, într-un sarcofag de marmură și argint, variantă care se leagă cu ipoteza din care rezultă că „... *Pavel sosește la Roma în jurul anului 60. Doi ani mai târziu el va fi executat sub domnia lui Nero.*” (M. Eliade / I. P. Culianu: *Dicționarul religiilor*, Ed. Humanitas, 1993, p.100).

... Noi nu putem decât să ne plecăm fruntea în semn de respect în memoria celui căruia însăși Sfânta Scriptură îi asigură un loc aparte, poate chiar în detrimentul celor care, pe nedrept, l-au considerat un intrus printre ei...

GÂLCEAVA ÎNTELEPȚILOR – ÎNTRE EI...

Nu pentru că l-aș iubi până la leșin pe Călinescu sau l-aș urî până la neputință pe Adrian Marino, m-am trezit într-o situație sufletească perceptibil-bizară, după ce am citit *Viața unui om singur*. Adevărul e, că, după luările de poziție ale multor băgători de seamă (ori care se bagă în seamă fără nicio treabă), am dorit să mă edific și eu ce e atât de grozav sau de groznic în postuma carte a lui Marino.

Aflând din cine știe ce surse despre intenția *Polirom*-ului de a publica volumul, încă înainte de apariția acestuia haita coioților denigratori au și purces repede la ascuțitul dinților, a limbii și la modelarea vocilor pentru un lătrat corespunzător. Astfel că, făcând abstracție inclusiv de contextul istoric, ei, salivând abundant-pavlovian, s-au repezit la halcă. Numai că aceasta, pentru mulți cățelandri devoratori, javre maidaneze sau câini cu vechi state într-ale bârfelilor de ocazie trecând la sfâșiat cu schelălături vesele, s-a dovedit a fi o carne mult prea tare, așa că, unii, și-au făcut de lucru degeaba, și, cum se spune din vechime, făcându-și coada colac s-au retras de pe... câmpul de luptă doar cu satisfacția intimă a participării la cruciadă, însă binișor zdrențuită.

Acestea sunt simplele mele constatări după ce am găsit pagini întregi în câteva reviste de cultură. Părerii subiective? Obiective? N-are importanță. În ce mă privește, nu mă voi situa nici în tabăra denigratorilor (unii dintre ei deveniți adevărați profesioniști după 1990), nici în aceea a adulătorilor (unii dintre ei deveniți adevărați lingăi profesioniști – tot după 1990), ci mă voi opri puțin la textul din carte intitulat (surprinzător pentru mine și imediat voi explica și de ce): *Marele eșec: G. Călinescu* (p. 46).

Știam din alte lecturi că Adrian Marino și-a exprimat, mai direct sau mai subtil, după trecerea unor ani de la moartea lui Călinescu, o atitudine nu tocmai favorabilă față de acesta, mai ales despre *Omul Călinescu*. Nu i-am dat importanță cunoscând că asemenea chestiuni, nici la noi și nici în alte zone ale planetei nu

sunt singulare. În general, toată lumea este de acord că, marele om de cultură a fost și un actor cu valențe vocale extraordinare, exprimate fie în fața studenților, fie a prietenilor sau/și colegilor de breaslă, dar și un tip adeseori incomod în comportamentul său față de aceștia. Modulațiile glasului său au stârnit, adesea, iritarea sau ilaritatea în rândul auditorilor prin accente de teatralitate bine dozate pentru a-i da și consolida personalitatea. Însă, de-aici și până la textul-diatribă cu destinație nedisimulat din *Viața unui om singur*, mi se pare o distanță acoperită de-o pornire din imediata apropiere a unui sentiment de ură greu credibil chiar supus unei analize și diseccții oricât de riguroase. Dar iată cum începe textul incriminat: „*Aș dori – scrie Adrian Marino – să «expediez» cât mai repede acest capitol – scris cu multă iritare –, dar nu este posibil. De episodul «Călinescu» îmi amintesc cu cel mai mare dezgust. Aș fi dorit să nu-l fi trăit niciodată. Dacă însă și după o jumătate de secol el continuă să mă preocupe, și adesea chiar să mă obsedeze, înseamnă că a constituit pentru mine o lovitură foarte dură. Mai mult: o catastrofă, un adevărat dezastru moral. Pare emfatic, bombastic. A fost, totuși, marele eșec al vieții mele intelectuale, morale și, ceea ce nu aș fi bănuit niciodată, al existenței mele sociale.*” (...) (p. 46). Citatul poate continua fără a-și pierde din virulență, dimpotrivă completându-i-se conținutul cu noi argumente în favoarea unui Călinescu altfel de cum îl știam noi, majoritatea novicilor, sau nu numai. Dar, apropo: în context, să ne (re)amintim că A. Marino (n. la 5 septembrie 1921) a debutat la 18 ani, în 1939, în revista *Jurnalul literar* editată tocmai de G. Călinescu începând cu 1 ianuarie a aceluși an la Iași. „*Eram în clasa 7-a, mărturisește Marino (Lección lui Călinescu, „Contemporanul”, 12/962, 19 martie 1965, p. 2), și urmăream cu un interes crescând (...) intuiția ineditului și presentimentul unui mare eveniment în viața mea intelectuală, apariția „Jurnalului literar”. (...) O astfel de publicație – categoric – nu mai citisem încă în românește. Mă entuziasma tot mai mult caracterul său critic, intransigent, polemic (...). În această stare de tensiune (...) am îndrăznit să trimit și eu un articol redutabilului magistrul (...). Spre surprinderea mea – și de ce n-aș spune-o? – spre imensa mea satisfacție, am fost anunțat foarte repede, prin „poșta redacției”, că articolul se va publica.*” Articolul a și fost publicat, după care

Călinescu l-a invitat pe noul colaborator la redacție („*Lasă sfielile. Vino să stăm de vorbă*”, l-a îndemnat el pe mai tânărul său confrate). „*Așa l-am cunoscut pe G. Călinescu și așa am primit cea dintâi mare lecție literară a vieții mele.*”, menționează Marino. (din art. cit, D. H.). Emoționante cuvinte, scrise, e drept, la o săptămână după moartea marelui critic (12 martie 1965), însă nici Marino nu mai avea 18 ani, ci 44, adică o vârstă la care multe trăiri se cristalizează, iau consistență, se consolidează, iar posesorul acestora nu se mai întoarce la înflăcărea adolescenței fără ca, măcar în subconștientul său, să nu fi persistat un sentiment anume. Sau să fi fost vorba doar de o simplă și accidentală autoincluzere în corul „constituit” (cu precădere din literați, cum era și normal...) cu ocazia morții lui Călinescu, pentru a-și mai îmbunătăți statutul său de fost deținut politic (1949-1957) și fost deportat la Burdușani (Ialomița) (1957-1963)? Greu de crezut având în vedere și, cel puțin, două elemente: trauma sufletească datorată anilor de pușcărie și deportării, precum și interdicția la semnătură până în 1965. Sau, să fi ales momentul, care era potrivit!, pentru a-și crea, măcar sufletește, deși cu acordul autorităților, sentimentul întoarcerii la o... viață spirituală normală? Ar fi încă un paradox al vieții: revenirea la semnătură tocmai datorită lui... Călinescu. Mă rog, a decesului său...

Mă voi reîntoarce puțin la articolul din *Contemporanul*, din care mai citez: „*Din lumea liniștei eterne unde a trecut G. Călinescu, prin exemplul originalei și prodigioasei sale opere, ne îndeamnă să lucrăm cu pasiune în spiritul său, dar nu și în litera sa. (...) Și nu cunosc un mai adânc omagiu, mai aproape de spiritul său, de felul său cel mai intim de a gândi, pe care i-l putem aduce, după puteri și cu înfinită modestie, decât acela de a-i urma lecția, atât de înalt și profund creatoare. G. Călinescu a pășit toată viața, cum s-a exprimat odată, cu sandale de aur pe drumurile de cristal ale absolutului. Să-l urmărim pe acest drum, de la orizontul înaintat al epocii noastre.* (art. citat, D. H.). Da, citatul este cam lung, dar edificator, pentru că, așezat față în față cu *Marele eșec: G. Călinescu*, din *Viața unui om singur*, obținem o rezultantă în totală discordanță, și cu afirmațiile din 1965, și cu cele din recentul volum apărut la *Polirom*. Astfel, se naște întrebarea, logică, zic eu: de fapt, când a fost sincer Adrian Marino? Întrebare care poate fi

ramificată și în altele... Dar, oricâte întrebări aş lansa, sau mi-aş pune, tot nu voi reuși să pricep de unde vine această înverșunare anti-călinesciană... Ce anume o fi declanșat sentimentul feroce la un om (Marino, evident) care a debutat într-o revistă condusă de Călinescu, a obținut doctoratul în litere sub îndrumarea lui Călinescu (1947), iar în perioada 1945-1948 i-a fost, aceluiași, asistent la Catedra de istoria literaturii române moderne? Să fie vorba – implantând ipoteza într-o ecuație, elucubrantă totuși – de o transferare în plan ideatic-frustrant a celebrei ziceri *vulpiene* în legătură cu strugurii? Îmi permit să cred că nu poate fi vorba despre așa ceva la nivelul de cultură al lui Marino. Dar, mai știi? Sigur că marele cărturar Călinescu a făcut unele compromisuri (acum am zice destule, unele grave...), începând cu schimbarea titlului rubricii *Cronica mizantropului*, inaugurată în 12 februarie 1933 în revista *Adevărul literar și artistic*, în *Cronica optimistului* („Contemporanul”, 1956-1965), și prin publicarea volumelor cu titluri care elimină orice comentarii – *Kiev, Moscova, Leningrad* (1949) și *Am fost în China nouă* (1953), însă, personal, tot nu pricep înverșunarea lui Marino. În motivație poate fi cuprinsă și brusc-brutala loialitate a lui Călinescu față de noul regim instaurat la 23 August 1944, sau/ȘI! (poate că mai ales...); apropo, citez din *Marele eșec...* (p. 50): „Într-un articol declara fără pudoare: guvernul va avea de partea sa pe intelectuali „în măsura în care îi va folosi”. Deci ofertă deschisă de colaborare. Ori, un alt gen de motivație, de un carierism care pur și simplu mă lăsa fără replică: „Ce, vrei ca Cioculescu (Șerban, n. D. H.) să-mi ia catedra?”. Acesta era deci, în realitate, „maestrul” meu, „modelul” uman și moral pe care-l admiram. (...) Cinic, oportunist, amoral și plin de lașitate. Fără nici o conștiință etică și civică. Predispus la simulare, duplicitate și farsă publică de mari proporții.” Cinic, laș, oportunist, lipsit de conștiință etică și civică, predispus la simulare, duplicitate și farsă publică de mari proporții? Oare, Marino, se referă chiar la Călinescu?, exclami fără să vrei. Da, este exact vorba despre cel care a îmbogățit patrimoniul național cultural cu scrieri precum: *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, *Principii de estetică*, *Impresii asupra literaturii spaniole*, *Sensul clasicismului* etc., etc., cu câteva romane, importante: *Cartea nunții*, *Enigma Otiliei*, *Bietul Ioanide*; *Scrinul negru*; cu

monografii: *Viața lui Mihai Eminescu, Opera lui Mihai Eminescu, Viața lui Ion Creangă, Nicolae Filimon, Gr. M. Alecsandrescu...*, cu volume de eseistică, teatru, poezie, publicistică...

Și ne mai mirăm că vreo câțiva inși, suferind de veleitarism acut, uniți în cuget și cu apucături de sălbăticiuni hămesite, trudesce din greu să sfășie miturile literaturii și culturii naționale având scris pe frunte lozinca „noi suntem demolatorii!”? Nu, să ne amintim doar de versurile eminescian: „*Iar deasupra tuturor va vorbi vreun mititel, / Nu slăvindu-te pe tine... lustruindu-se pe el.*” (Scrisoarea I). Sper sincer că pe unul dintre marii noștri comparatiști și hermeneutologi nu l-au cotropit asemenea gânduri reducându-se totul la o simplă răfuială strict personală. Ar fi regretabil ca acesta, prestigios critic și teoretician literar și, în general, om probând verticalitate morală, să cadă victima unei atitudini care, mai ales postum, nu ajută pe nimeni. Nici măcar imaginea sa postumă, sau, în orice caz, nu are cum și cu ce contrabalansa alte păreri, poate mai avizate. Ca argument, mă voi folosi de câteva citate care, cred eu, au puterea, nu să anihileze, dar măcar să diminueze „culpabilitatea” lui Călinescu. Așadar, **Perpessicius**: „*Sub blana de lup, în care-i plăcea, din când în când, să se mascheze, omul tănuia o inimă de aur. În fond era un sentimental refulat sau, cu expresia lui Jules Laforgue, «un dur par timidite.»*” (în „Gazeta literară” nr. 12, 18 martie 1965, p. 2); **Al. Piru**: „*Îl revăd pe patul de suferință preocupat până în ultima clipă să nu absenteze de la îndatoririle de profesor, scriitor și cetățean(...).*” (în „Contemporanul” nr. 12 martie, 1965); **Ovidiu Papadima**: „*Era în omul acesta care trăia atât de izolat o infinită sete de prietenie, de afecțiune pură, neîntinată de senzualitate, – care se îndrepta mai ales spre oameni mai tineri decât el, într-un amestec ciudat de sentimente paternale și amicale.*” (în „Gazeta literară” nr. 11, din 17 martie 1966); **Dinu Pillat**: „*...l-am văzut citind în palmă, cu o competență simulată de specialist în chiromanție. L-am văzut amuzându-se să pună la cale mici farse, cu porniri de copil ștrengar, după cum l-am văzut amator să asiste la improvizări de fantezii comice. L-am văzut pregătindu-ne laborios o salată de icre (...).*” (în „Revista de istorie și teorie literară”, tom 14, nr. 3-4, 1965, p. 565-572); **Emil Manu**: „*Aș putea spune că fascinația pe care o iradia G. Călinescu, ținea nu*

numai de erudiție sau de profunditatea ideilor, cum îi plăcea să se exprime, ci și de felul original prin care-ș comunica erudiția voluptuoasă, prin spectacolul pe care-l oferea mimica sa și mai ales prin gestică mâinilor, egală cu un comentariu sonor.” (în „Sinteze și antisinteze literare”, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1975, p. 32-61); **Iorgu Iordan**: „La moartea lui am scris, poate, cel mai frumos articol, punându-l alături de Hașdeu și de Iorga, în ce privește marea ,lui capacitate de cărturar, de artist, de scriitor, alături, deci, de două genii ale neamului nostru, pe care-i recunoaște toată lumea.” (în „Jurnalul literar”, iunie, 1978, p. 8).

Am spus-o la începutul acestor rânduri și o repet cu alte cuvinte: nu mă îndârjesc să-mi demonstrez simpatia sau antipatia, nici față de Adrian Marino, nici față de Călinescu. Citatele și textul ca atare sunt, aparent, pro Călinescu, pentru că a se încerca anularea sa ca om și ca creator, nu este altceva decât expresia unei răutăți gratuite, chiar dacă acest gest aparține unei personalități din domeniu. Iar Adrian Marino (n. 5 septembrie 1921, Iași - d. 17 martie, 2005, Cluj), eseist, critic, istoric și teoretician literar român, laureat al prestigiosului **Premiu Herder**, este autorul unor creații în domeniu de inestimabilă valoare. Simpla lor enumerare atestă acest adevăr: *Viața lui Alexandru Macedonski, Introducere în critica literară, Dicționar de idei literare, Hermeneutica lui Mircea Eliade*, vol. apărut inițial în l. franceză sub titlul: *L'hermeneutique de Mircea Eliade, Biografia ideii de literatură*, vol. I-VII, *Hermeneutica ideii de literatură* și, evident, altele. Că Adrian Marino nu a scris (și) o istorie a literaturii autohtone, sau G. Călinescu nu s-a ocupat în special (și) de hermeneutică, valoarea creației amândurora nu are de suferit... Îmi convine și consider corect să cred că disensiunile, sau, altfel spus, declarația de război a lui Marino are la bază poziționarea pe principii diferite în ceea ce privește abordarea temei generale referitoare la literatura română. „De fapt, conflictul meu cu G. Călinescu, precizează A. Marino (p. 52), avea rădăcini și mai adânci. Iremediabile. Structural și radical ireconciliabile. Evident, despre critica și istoria literară pot exista mai multe concepții, metode și forme de manifestare. Dar nici una nu poate revendica o superioritate canonică, dogmatică, absolută, imperativă. Calitatea de unică metodă posibilă. Este exact ceea ce – prin întreaga sa activitate și

atitudine – profesa G. Călinescu.” Aha! Deci, aici era baiul, sau o parte din acesta... Fiindcă în pagina următoare, Marino întărește ideea spunând: „*Aveam (...) o altă mentalitate critico-literară. Mult mai teoretică și ideologică, chiar dacă, deocamdată, în forme doar incipiente.*” (id. p. 53). Însă, de-aici și până la a-i aplica lui Călinescu grămada de epitete deloc blânde, e o cale lungă și, parcă-parcă, nu într-un tot acoperită cu explicațiile autorului. În consecință și într-un context ceva mai larg, aș recurge la un... transfer-transplant privind loialitatea lui Călinescu față de regimul comunist „pe” anii de detenție ai lui Marino. Ar fi argumente și explicații, dar, poate, cu altă ocazie...

Așadar, fără nici cea mai mică idee de ierarhizare sau de punere în balanță – pentru că unitățile de măsură ar fi oarecum diferite, – George Călinescu și Adrian Marino sunt, irefutabil și fără exagerare din parte-mi, două dintre cariatidele solide pe care se sprijină teoria, critica și istoria literaturii noastre. Opera lor face deja parte din patrimoniul național, constituie puncte de referință și se așează, cu îndreptățire, în aceeași lojă de onoare a istoriei culturii și literaturii românești. Bibliotecarul-șef Cronos le va asigura locul și spațiul potrivit – dacă nu a făcut-o până acum, prins fiind de spectacolul ridicol-amuzant al unora forțând intrarea în literatură pentru a se... *lustrui*.

ROMANCIERUL MIHAI SIN, DOAR IGNORAT?

Despre Mihai Sin, unul dintre marii prozatori ai ultimului sfert de secol XX, se vorbește tot mai puțin sau deloc. Din mulțimea de iconoclaști-reconsideratori (se poate citi chiar „detractori”) actuali, este foarte probabil ca mulți să nu știe mare lucru despre autorul care, în anii '80, alcătuia un trio de forță în proza românească postbelică împreună cu Marin Preda și Augustin Buzura. Opera sa, publicată între anii 1973-1996, îi justifică un loc important în literatura română, după cum se poate observa din simpla enumerare a cărților publicate: *Așteptând în liniște* (povestiri, 1973); *Viața la o margine de șosea* (roman, 1975); *Bate și ți se va deschide* (roman, 1976); *Terasa* (povestiri, 1979); *Ierarhii* (roman, 1981); *Cestiuni secundare, chestiuni principale* (publicistică, 1983); *Schimbarea la față* (roman, 1985); *Rame și destin* (proză scurtă, 1989); *Quo vadis, Domine?* (roman, vol. I – 1993, vol. 2 – 1996).

În anul 1971, împreună cu Romulus Guga, Dan Culcer și Atanasie Popa, a inițiat noua serie a prestigioasei reviste „Vatra” din Târgu-Mureș din redacția căreia a făcut parte până în anul 1990; între anii 1990-1991 a fost director al Editurii Albatros, iar în perioada aprilie-decembrie 1992 a îndeplinit funcția de atașat cultural la Ambasada României din Israel. Cele de mai înainte reliefează personalitatea omului, omului de cultură și scriitorului Mihai Sin...

Dar, cu toate acestea, mă întreb: câți – și din ce motive – își mai amintesc azi de romanul *Schimbarea la față* (Ed. Cartea Românească, 1985), care a făcut vâlvă după ce a fost propus pentru Premiul Uniunii Scriitorilor, premiu cu care secția de propagandă a PCR-ului nu a fost de acord considerând că acesta ar aduce deservicii literaturii române a momentului ? Cred că foarte puțini. Cert este că scrierea cam ieșise din procustienele canoane impuse de ideologia comunistă, drept care organul partidului, ziarul „Scînteia”, a și sărit repede în ajutorul „secției de propagandă” publicând un fel de cronică literară, așa-zisă „de serviciu”, evident

nesemnată (cum se obișnuia în asemenea cazuri), în care atât autorul cât și romanul erau acuzați de abateri grave de la conceptul de morală comunistă în arta realist-socialistă. M-am referit la romanul *Schimbarea la față*, fiindcă el a fost, cel puțin la momentul respectiv, cartea-apogeu a creației lui Sin după cum a considerat majoritatea criticilor literari importanți și responsabili de la finele veacului XX, precum un Valeriu Cristea, care afirmă: „*După cel mai iubit dintre pământeni*», romanul din 1985 al lui Mihai Sin («*Schimbarea la față*», n. n.) este poate scrierea cea mai antitotalitară, anticomunistă, anticeaușistă, antisecuristă din câte au apărut până în decembrie 1989.”; iar Ion Negoitescu generalizează: „*Romanele lui Mihai Sin se dovedesc... mult mai critice decât altele, contemporane cu ele* (subl. n.), *căci – spre deosebire de un Marin Preda sau un Augustin Buzura – dânsul nu acordă nici o șansă comunismului, nu-l consideră amendabil o dată cu trecerea vremii prin înlăturarea tarelor lui... (...)* «*Schimbarea la față*», *cu sticliștile lui de simbol, poate fi considerat drept cheia unei lumi și a literaturii ei.*” Amândouă citatele sunt din preambulul la romanul *Quo vadis, Domine?* în două volume, publicat între anii 1993-1996.

Așadar, din motive care-mi sunt neclare, cel puțin în parte, Mihai Sin a devenit romancierul-victimă a unei ignoranțe greu explicabile, deși personal cred că „i se trage” – culmea paradoxului! – și de la *Schimbarea la față* (1985) și... de la *Quo vadis, Domine?* (1993-1996), tocmai fiindcă ambele romane se circumscriu, dintr-un anumit punct de vedere, contextului incomodant pentru personaje care, încă, se mai hrănesc bine cu seva mentalității tributare sistemului totalitar ante-decembrist. Îmi este din ce în ce mai limpede că el plătește pentru că nu s-a pliat la timp și convingător unor politici de clică lingușitoare care a traversat fără probleme de conștiință decembrie-le '89... Această recalcitrantă... continuă, care a dat apă la moara „vizaților” din literatura sa, nu i-a fost iertată de către aceștia, ei acționând cu promptitudine pentru marginalizarea sa și minimalizarea ca prozator; au făcut-o direct, sau prin ciracii lor, respectiv cei care, în mod deliberat desigur, și fără a-i cunoaște valoarea operei, îl ignoră sau, unii și mai zeloși, o detractează prin foarte la moda „reconsiderare”; mă refer în special la majoritatea comentatorilor

de literatură post-decembristă care, porniseră, nu cum multă vreme în urmă, un adevărat asediu asupra literaturii din perioada totalitaristă. După ce a avut parte de o seamă de nedreptăți, ar fi impardonabil să fie „reconsiderat” tocmai de către unii inși intrați fraudulos în literatura de după ‘89, destui dintre ei având doar o bună pricepere a denigrării autorului și a operei...

Cred că mai bine le-ar prinde acestora dacă și-ar lega numele de opera lui Sin analizând-o cu obiectivitate, cu responsabilitate și cu bun simț, fiindcă el va rămâne în istoria literaturii române un autor ale cărui scrieri, pentru avizați și specialiști în sensul real și corect al cuvântului, vor constitui puncte de referință atât în teoria, cât și în critica și istoria literară.

Încet-încet, starea culturii și literaturii în această perioadă post-decembristă s-a cam limpezit, astfel că posteritatea nu va mai fi la fel de tolerantă cu gafele...

SPRE DEMITIZAREA LUI EMINESCU ?

Preambul

Cât voi avea putere de discernere, bun simț și respect pentru valorile literaturii române, nu voi înceta să cred că publicarea ultimelor (?) scrisori dintre Eminescu și Veronica a fost un gest nepotrivit și lipsit de eleganță morală, indiferent de argumentele care au stat la baza acestui act violatoriu. Ca să nu mai vorbesc de niște interese care nu-mi duc deloc părerea spre ceva foarte clar și util cititorilor-iubitori sinceri ai creației Marelui Eminescu. Simplu și omenește, aș spune că nu e frumos, dar e puțin având în vedere consecințele absolut nefaste ale imixtiunii în viața intimă a unor oameni. Cu atât mai mult când ei au fost cine au fost... Mă îndoiesc sincer că adevărații iubitori ai poeziei eminesciene o vor înțelege mai bine, exultând la aflarea noutății că Poetul avea bătături în talpă, că ducea o viață de ins obișnuit, că, din gelozie, gândea răzbunător, că i se adresa femeii iubite cu diminutive adiind a folclor de mahala. În schimb, ascultând atent, vom auzi plescăitul de mulțumire al unora și o entuziastă odă a bucuriei

deșănțate cântată de corul detractorilor imbecili. Nu contează motivele, zic, pentru că ele pot fi inventate, amplificate și duse până la aberații... Contează că o sumă de neaveniți, cu acces inexplicabil în unele publicații (multe cam aculturale), vor avea materie primă pentru malaxorul reconsiderărilor, al calomniilor și al demitizărilor. Sunt cei care, din asemenea atitudini și gesturi, și-au făcut un adevărat cult, deviza lor fiind: să reinventăm totul după chipul și asemănarea noastră, fiindcă numai astfel se va vorbi și despre noi! Că destul ne-a ținut în ignoranță și necunoaștere dictatura comunistă, extinzând ideea de la celebrele și tot mai... incompletele dosare ale securității la viața intimă a personalităților. Mirarea mea este cu atât mai mare cu cât că, oameni care multă vreme mi i-am simțit apropiați sufletește și mă exprimau cu fidelitate în scris sau în vorbit, oameni în căror putere de înțelegere corectă a vieții în general am crezut, au considerat salutară publicarea scrisorilor. Nu-i pot înțelege, că de acceptat părerea lor nici nu poate fi vorba în ce mă privește. Constat că unul dintre aceștia este și Cristian Tudor Popescu care, în *Adevărul literar și artistic*, al cărei redactor șef era în vremea apariției volumului de scrisori, scria, după ce reprodușese un citat dintr-o epistolă a lui Eminescu: „*Fragmentul acesta de literatură care nu e literatură, mi-l aduce pe Eminescu alături de câte ori îi citesc acum poezia.*” („Adevărul literar și artistic” nr. 550 din 9 ianuarie 2001). Interesant, însă nu îndeajuns de relevant, poate, așa că, pentru completarea ideii, domnul C. T. P. mai făcea o afirmație cel puțin bizară, scriind în același editorial: „*Până acum, rătăceam prin poezia eminesciană (adică până la cititul scrisorilor din volum, n. D. H.) ca printr-un imens palat părăsit, singur, bătând la uși și știind că n-o să-mi răspundă nimeni, țipând din când în când doar ca să aud ceva, ecoul propriului meu glas.*” (id.). Ierte-mi-se păcatul, dar dacă poezia eminesciană naște senzația de „*palat părăsit*”, atunci elucubrațiile publicate prin unele reviste trebuie, musai, să aducă a Sahară... În orice caz, acum nu mai există vreun dubiu în legătură cu înțelegerea corectă și profundă a creației lirice eminesciene de către C. T. P., după ce a aflat că Poetul umbla cu ciorapii rupti și murdari și, probabil, cu unghiile netăiate... Această atitudine se manifesta atunci, imediat după apariția cărții... Acum, lucrurile stau cu totul

altfel, fiindcă iată ce spune același C. T. Popescu la emisiunea „Cap și Pajură” din seara zilei de 23 iunie 2005, de la canalul de televiziune „Realitatea Tv”, emisiune moderată de Emil Hurezeanu: „Nu sunt de acord cu imixtiunea în viața intimă a oricărei persoane.” Este adevărat că, în context, era vorba despre ministrul justiției, Monica Macovei care, pentru C. T. P., o fi cu mult mai... personalitate, dar orișicâtuși...

Dintr-o oarecare nefericire, poziția lui C. T. P. având în vedere personalitatea sa, nu va rămâne fără ecou în rândulețul celor pentru care creația lui Eminescu trebuie reconsiderată, iar Poetul reanalizat pentru a vedea dacă locul pe care îl ocupă în literatura română chiar i se cuvine. Dacă nu cumva ar trebui făcută vreo rocadă, apropo de patologia lor dorință a demitizărilor. Fiindcă, în ultimii ani, parcă tot mai des se aud voci care agreează ideea unui popor fără mituri. Și nu e rău deloc, pentru că nemaicrezând în nimic, viața ia o turnură convenabilă spre o impersonalizare și o stare generală finalizată, potențial, prin anarhie, iar terfelirea valorilor face parte din acest context în care volumul publicat acum face un prim pas. Promițător, din nenorocire.

Așadar, scriu cu destulă întârziere despre o apariție editorială care m-a pus pe gânduri, neînțelegând subtilitatea ideii de a tipări o asemenea carte. Mă rog...

Curiozitatea omenească este nemărginită, sau, poate, singurele opreliști sunt tainicele și de necercetat căi ale Domnului. Încolo, după '89 mai ales, vrem să știm tot, cu precădere ceea ce, din varii motive, ne-a fost interzis. Cu un soi de frenetism – primitiv, i-aș zice – a fost savurată publicarea celebrei „Povestea poveștilor” a lui Ion Creangă, chiar în primul an al deceniului trecut, pare-mi-se. Aproape că s-a auzit o exclamație națională: aha, iată care era adevărata dimensiune morală a răspopitului de la Humulești!” Poate că și francezii or fi exclamat la fel atunci când Simone de Beauvoir și-a publicat cartea de memorii legate de J. -P. Sartre, în care filozoful era coborât din înaltele sfere ale spiritului său la condiția de om obișnuit, obligat să suporte neplăcutele și întristătoarele tare ale vârstei. Astfel s-au aflat lucruri, întâmplări și situații din viața intimă a unuia dintre marii reprezentanți ai existențialismului și fenomenologiei franceze și nu numai. Evident, părerea mea nu contează, dar continuu să cred că, fapta femeii cu

care el a coexistat împărțind bunele și relele – ca să nu zic altfel – a fost și va rămâne pentru mine un act de nesocotință crasă, de publicitate vulgară despre intimitatea unui om. Ca încercare de definiție, aș numi intimitatea o zonă a eului nostru în care indiscreția unora nedublată de o limită a bunului simț, poate lua turnura curiozității prostești.

Desigur, ne place și este reconfortant să știm cât mai multe despre cutare sau cutare personalitate și nu e nimic rău în aceasta, numai că, din punctul meu de vedere, intimitatea, dacă o reprezentăm grafic, apare sub forma unor cercuri concentrice dintre care, cel mai apropiat de mintea și de sufletul nostru (din punct de vedere fiziologic, biologic, sexologic etc.), ne aparține în totalitate. Acceptând ideea, și dacă o persoană/personalitate nu (mai) poate să hotărască (mental) acest lucru, memorialiștii sunt obligați, din respect și grație bunului simț, să țină seama de acel ultim cerc. Altfel se ajunge la un subiect din ce în ce mai controversat: *demitizarea*. Problema în sine este: până unde și cum trebuie ea făcută pentru a nu degrada și leza statutul mitului deja construit de-a lungul și prin grija generațiilor? Cât de departe sau cât de adânc se poate merge pentru a nu cădea în banalitate sau, în cazuri și mai nefericite, în vulgarizare? Exact în această ordine de idei, demitizările pot da naștere unei întrebări doar aparent simple: bine, demitizăm tot, dar cum va fi viața noastră lipsită de mituri și, înainte de toate, cu ce drept o facem? Întrebare care, din păcate, este și va rămâne retorică... Să fie dreptul de a ști a celor care transpiră de plăcere diabolică aflând că Eminescu a avea bătăături în talpă? Să fim serioși!

Evident, și ca întotdeauna, părerile sunt împărțite: unii vor să știe tot, alții – îmi place să cred că aceștia sun cei mai mulți – se mulțumesc să-l aibă pe Eminescu într-o cadră a sufletului pe care aș numi-o lojă de onoare, un altar în care neaveniții sunt profanatorii. Din acel loc, smulgându-l pe Eminescu pentru a-l da în acest fel pe mâna denigratorilor hulpavi, care s-au înmulțit după '89 îngrijorător, nu îndeajuns de bine gândit, ca să folosesc o sintagmă elegantă. N-aș vrea să fiu înțeles greșit: la urma urmelor, este bine să știm că Marele Poet a fost un om ca oricare altul, că s-a dăruit muncii (creație literară, publicistică etc.) la un nivel al efortului intelectual imposibil de imaginat, a scris editoriale,

pamflete, versuri etc., a dus o viață nu totdeauna exemplară, a mai participat la câte un chef, s-a mai îndrăgostit din când în când de câte o... arătare (v. Cleopatra Poenaru, Mite Kremnitz...), a fugit de-acasă. Și-a întrerupt studiile, a ocupat funcții care acum nouă ni se par ridicole vizavi de genialitatea lui... Deci, a fost pământean de-al nostru! Iar acest adevăr ne însămânțează în inimă un sentiment de liniște și de solidaritate și de mândrie că îi suntem urmași pe acest pământ cuprins între două ape mărginind durerea noastră dintotdeauna și, se pare, pentru totdeauna: *De la Nistru pân'la Tisa / Tot românul plânsu-mi-sa.*” Simțirea lui – simțirea noastră! Este al nostru și, prin firea lucrurilor, suntem ai lui. Înălțimea spiritului său să fim demni de el. Trebuie să vrem, trebuie ca, prin ceea ce facem, să-i păstrăm identitatea pentru a ne-o păstra pe a noastră – ca individualități, ca popor. Cuvinte mari? Poate, deși, citind scrisorile sale din acest volum*, parcă-parcă simțim nevoia să ne îmbrăcăm sufletul în haine de mare sărbătoare.

Publicarea acestei cărți constituie un act de mare responsabilitate culturală, istorico-literară, umană și, nu în ultimul rând, morală față de relația dintre Veronica Micle și Poet. În acest context, eu cred că orice nouă dovadă a acestei relații trebuie privită, poate chiar exclusiv, din această perspectivă. Elementele, inedite, desigur, pe care le aduce noua apariție editorială convin în primul rând specialiștilor eminescologi, dar și, poate în mai mare măsură, celor care savurează faptul divers ieftin și salivează bovin la ideea de senzație, categorie în care îi includ pe detractorii care, calomniind o personalitate (l-am numit pe Eminescu aici), ajunge să se vorbească, în sfârșit!, despre ei. În prefața intitulată „Istoria unei comori ascunse”, îngrijitoarea ediției, Christina Zarifopol-Illias, scrie: „Mi-am asumat doar rolul de a fi (...) intermediarul între această comoară ascunsă și cititorul dornic mai în amănunt secretele unei lumi fascinante.” (p. 6). „Comoară ascunsă”, „lume fascinantă” – sintagme potrivite pentru cu totul altfel de dezvăluiri, cred eu, nicidecum violarea intimității unei persoane, chiar dacă aceasta este Eminescu. Straniu mod de a pune problema din partea unei femei, dar există acum și „circumstanța”... Simone de Beauvoir. Întrebarea care îmi trece prin minte în această clipă este, însă: dorința de cunoaștere a acestor secrete, nu va duce, oare, la devalorizarea însăși ideii de Eminescu și, implicit, de celebrul

cuplu din literatura română? Din punctul meu de vedere, răspunsul nu poate fi decât afirmativ. În aceeași ordine de idei, pornirii... generoasă a autoarei i se opune alta, oarecum diametral opusă de care, însă, ea nu ține seama, deși notează: „Parcurgând la nesfârșit aceste texte, am fost, multă vreme stânjenită de sentimentul că tulbur intimitatea bine ascunsă și îndelung păstrată a unor oameni cât se poate de vii.” (p. 7). Oare chiar să o fi băntuit pe autoare asemenea trăiri, sau scoaterea pe tarabă a unor astfel de amănunte au avut la bază cu totul alte interese? Dacă da – ale cui? Fiindcă, exceptând două-trei categorii de interesați reali – critici, istorici literari, cercetători, dar și... reconsideratorii ai literaturii apăruiți de prin anul 1990 ca niște ciuperci otrăvitoare după ploaie, va exista marea masă de cititori/iubitori a celor pentru care ideea de Eminescu era materializată în icoana geniului, restul trebuia să fie tăcere. Pentru că, odată cu publicarea prezentelor scrisori inedite, pentru foarte mulți dintre noi, această icoană se va deforma sau, și mai grav, chiar se va sparge, din moment ce se va afla că în legătura dintre Eminescu și Veronica, multe momente și situații nu erau diferite față de cele obișnuite, ca să nu le spun chiar derizorii...

În ultimă instanță, ipoteștianul a fost un om îndrăgostit de o femeie – lucru firesc, în cele mai dese cazuri, banal – a suferit de-o gelozie feroce, în stare să producă invective incredibile la adresa lui Caragiale. Citez: „Pe pezevenghiul cel de grec, nu-l mai primi, te rog; (...). Tu, om sincer și adevărat, incapabil de viclenie și minciună, sub impresia acestui șarpe veninos, acestei arhicanalii ingrate, mincinoase și spioane...” Tot aici aș încadra și „noutatea” delicioasă pentru bârfitorii de meserie, alergători după senzații, că Eminescu i se adresa Veronicăi cu „Momoți dragă” (Scrisoarea 39, p.184); iar „Momoți” poate fi chiar personajul din versurile „Și ca un înger dintre oameni / În calea vieții mele ieși.” Alăturarea termenilor de „Momoți” și „înger” mă scutește de comentarii – aceasta pentru a simplifica și concretiza lucrurile.

Pe de altă parte, este foarte adevărat că noi, ajutați, e drept, și de un puritanism stupid dictat și întreținut cu mare grijă de fostul regim comunist, de o ideologie încorsetantă a libertății omului, am fost vitregiți de o cunoașterea reală, sau cât mai aproape-reală a ceea ce s-a numit și va dăinui sub sintagma „marea dragoste dintre

Eminescu și Veronica; dar aceasta nu înseamnă, nicidecum, să cădem în extrema cealaltă trecând de la o idealizare sobră și excesiv-rigidă, la exuberanța descoperirii a doi îndrăgostiți oarecare, cu supărări și împăcări, cu reproșuri și gelozii, cu utilizarea unor diminutive aparținând mai degrabă amorurilor de mahala, sau expresii care, parcă, se lipsesc greu de Eminescu-eminescianism.

Referindu-mă strict la scrisorile din volumul incriminat, mi-e ușor să observ evoluția relației sentimentale Eminescu-Veronica prin simpla redare a titlurilor: „Scumpa mea amică” (10 august 1879); „Dulcea mea amică” (10 sept.1879); „Dragă și dulcea mea amică”(31 oct.1879); „Dulcea mea Veronică” (15 decembrie 1879); „Măi, Poțoțoni” (29 decembrie 1879); „Dragă și dulce Nicuță” (5 ianuarie 1880); „Măi, îngerașule” (14 ianuarie 1880); „Dulce și dragă Cuță” (18 ianuarie 1880)... Și: *Cuțică, Veronicuță, Nicuță, Momoțel, Nica, Fetiț(ule) dragă, Bobocel moțat, Nicuțică, Îngerul meu blond, Duduie, Minunică, Fată nebună și drăgălașă, Ramură de liliac...* Precum și Veronica lui Eminescu: *Mițicule iubit, Eminul meu, Mițicule iubit și al meu scump și drăgălaș, Mițule Băet iubit și drăgălaș, Tropoțel...* Eminescu-Tropoțel, două cuvinte care se bat cap în cap generând scânteia unei întrebări: de ce a trebuit, totuși, să fie publicate aceste scrisori ? Și îmi îngădui un răspuns riscant, dar, cred eu, nu lipsit de logică: pentru ca detractorilor să li se dea apă proaspătă la moară. Dar numai atât să fie? Mira-m-aș!

De aceea, personal consider această apariție editorială un act tendențios și cu repercusiuni destul de grave asupra personalității lui Eminescu și, de ce nu?, asupra literaturii române...

* *Este vorba despre volumul „Dulcea mea Doamnă / Eminul meu iubit”. Corespondență inedită Mihai Eminescu - Veronica Micle. Ediție îngrijită, transcriere, note și prefață de Christina Zarifopol-Illas. Editura Polirom, Iași, 2000.*

UN MIT INVENTAT: AHASVERUS

În istoria omenirii există câteva personaje constituind într-un binom real-fabulos, sau altele, mitico-biblice care, deseori, au reușit să aibă un rol atât interesant și de important în timp, încât au devenit individualități a căror existență a influențat istoria pe largi arii geografice, dacă nu chiar lumea în anumite privințe. Icar, Prometeu, Ulise (și Penelopa), Ghilgameș, Faust, Hamlet, Attila, Don Juan, sau Socrate, Leonardo da Vinci, Giordano Bruno, Galilei... Etc., etc. Să nu mai vorbim de amestecul în treburile omenirii al zeilor și zeitelor care, urmărindu-și interesele, nu de puține ori obscure și, de regulă, neînțelese și ca atare neacceptate de către bieții pământeni, nu se dădeau în lături să sacrifice, machiavelic vorbind, un muritor oarecare. Exemple există, destule, dar nu acesta e scopul rândurilor de față, ci cutezanța de a încerca o incursiune într-o legendă biblico-mitică rămasă până în ziua de azi un teritoriu din care mulți au cules roade, începând chiar cu evangheliștii, fără a lăsa în urmă-le o oarecare limpezime a chestiunii. Este vorba, în speță, de Ahasverus, *evreul rătăcitor*, unul dintre cele mai controversate și mai inexplicabile mituri, deși cu un impact extrem de puternic în istoria poporului evreu, desigur, dar și a creștinismului.

Intrând în problematica temei pe care mi-am propus-o și respectând cronologia strict din punct de vedere biblic, voi (re)aminti că primul evanghelist care lansează germenii întâmplării care avea să devină una dintre cele mai palpitate, simbolice și interpretabile legende, este evanghelistul Matei. Acesta notează: „*Pe când ieșeau afară din cetate* (Isus și cei care-l însoțeau spre Golgota, n. n.), *au întâlnit un om din Cirene numit Simon, și l-au silit să ducă crucea lui Isus.*” (Matei, 27: 32). La rândul său, evanghelistul Marcu scrie: „*Au silit* (subl. n.) *să ducă crucea lui Isus pe un trecător care se întorcea de la câmp, numit Simon din Cirene (...)*” (Marcu, 15: 21); nici la evanghelistul Luca povestea nu diferă decât foarte puțin și aparent fără importanță, doar cu un plus de concretețe: „*Pe când îl duceau să-l*

răstignească, au pus mâna (id. subl.) *pe un anume Simon din Cirene, care se întorcea de la câmp; și i-au pus crucea în spate ca s-o ducă după Isus:*” (Luca, 23: 26); în schimb, ceea ce pare oarecum ciudat, evanghelistul Ioan, nu pomenește deloc de Simon: „...*Au luat deci pe Isus, și L-au dus să-L răstignească. Isus ducându-și crucea, a ajuns la locul, zis al «Căpățânii», care pe evreiește înseamnă «Golgota».*” (Ioan, 18: 16-17). Doar atât.

Nici în cazul primilor trei evangheliști descrierea momentului nu este identică, lucru care, în alt context, nici nu ar avea vreo importanță; aici, însă, da. Să recapitulăm: în Evanghelia lui Matei, Simon din Cirene, întâlnit în drum, a fost „*silit să ducă crucea*”; Evanghelistul Luca ne dă o informație în plus: “*Au silit să ducă crucea lui Isus pe un trecător care se întorcea de la câmp, numit Simon din Cirene.*” Așadar, omul nu era un simplu privitor, ci venea de la lucru, probabil ostenit de munca la câmp, așa că... silirea sa, ca urmare a subînțelesului refuz, nu e greu de crezut, fiindcă e puțin probabil să-i fi convenit, adevăr rezultat și mai clar din Evanghelia lui Marcu: „*Pe când îl duceau să-l răstignească, au pus mâna pe un anume Simon din Cirene și i-au pus crucea în spate ca s-o ducă după Isus.*” Cele două sintagme: „*au pus mâna*”... și „*i-au pus crucea în spate*”, nu pot fi interpretate altfel decât ca o forțare, de unde se înțelege clar că omul nu a fost de acord... Refuzul de a-l ajuta pe Isus să-și ducă crucea pe Golgota a avut pentru Simon două consecințe, dacă e să ne oprim deocamdată la varianta biblică a legendei, respectiv forțarea sa pentru ducerea crucii în spate și, lucrul cel mai grav și care a dat naștere legendei, răspunsul lui Isus conform căruia ispășirea păcatului-refuz însemna pedeapsa la nemurire până la judecata cea de-apoi și rătăcirea pe un drum totdeauna fără capăt. Cel puțin aceasta a fost varianta având drept consecință un fapt extrem de important pentru poporul evreu. Putem să nu dăm crezare acestui adaos despre care nici una din Evangheliile nu pomenește, adică reacția mântuitorului la refuzul lui Simon, considerând-o doar o temă de interpretare absolut logică totuși; fiindcă ne este la îndemână să ne imaginăm drama celui aflat pe drumul spre răstignire, după ce fusese batjocorit de către ostașii pe mâna cărora fusese dat de Pilat: „*Atunci Pilat le-a slobozit pe Baraba; iar pe Isus, după ce a pus să-L bată cu nuiele, L-a dat pe mâinile lor, ca să fie răstignit. (...) Au împletit o*

*cunună de spini I-au pus-o pe cap(...). Apoi îngenuncheau înaintea Lui, și ziceau: «Plecăciune, Împăratul Iudeilor». Și scui-pau asupra Lui, și luau trestia și-L băteau în cap. După ce și-au bătut astfel joc de El(...), L-au dus să-l răstignească.» (Matei, 27: 26-31). Evangheliile nu pomenesc despre vreo reacție verbală a lui Isus în timp ce era batjocorit, de aceea, pe de altă parte, pare oarecum forțat un răspuns la refuzul lui Simon cireneanul atribuit, mai ales în legendă, lui Isus, în cuvinte care cam sunau a blestem și care nu-l caracterizează pe el din punct de vedere comportamental: “(...) refuzând să-l ajute pe osândit, acesta îi răspunde că îl va trimite pe un drum fără de capăt, să rătăcească în nemurire până la sfârșitul lumii, gonit pe jos și pe sus, zile și nopți.” (Mihai Moroianu, *Marii damnați: Don Juan, Faust, Ahasverus*, Ed. Muzicală, București, 1983, p. 326). Trebuie menționat aici și că Isus doar lui Pilat îi răspunde, la o singură întrebare: „Ești Tu, Împăratul Iudeilor ?” l-a chestionat procuratorul. „Da, I-a răspuns Isus, sunt.” „Dar n-a răspuns nimic la învinuirile preoților celor mai de seamă și bătrânilor. Atunci Pilat I-a zis: «N-auzi de câte lucruri Te învinuiesc ei?». Isus nu i-a răspuns la nici un cuvânt (...)” (Matei, 27: 11-13; Marcu, 15: 2-5); Luca, 23: 1-4).*

Este locul să menționăm acum un moment care va avea o deosebită importanță în istoria poporului evreu, a cărui semnificație va fi fost deslușită abia mai târziu, prea târziu, și anume: judecata propriu-zisă și sentința de condamnare la moarte a lui Isus

Evident, au urmat batjocoririle și drumul spre Golgota, însă este de reținut un adevăr: Isus nu a răspuns în nici un fel batjocurilor la care a fost supus. În consecință, să luăm în considerare și varianta că el *nu* i-ar fi adresat lui Simon nici un cuvânt, darmită să-i fi dat un răspuns de tăria unui blestem, fapt care ar cam anula legenda cu urmările ei cu tot... Cu atât mai mult cu cât că, din întregul comportament al Mântuitorului, se degajă blândețea, înțelepciunea și înțelegerea față de muritorii cu care intra în contact în orice moment sau situație. Or, să reținem că Simon nu era unul dintre cei care căscau gura la eveniment, ci se întorcea de la munca istovitoare în câmp. În acest context, este plauzibilă lipsa de reacție a Mântuitorului ținând seama că, după cum atestă istoricii religiei, bibliștii în special, crucea cântărea în

jur de 70 de kilograme, iar distanța pe care trebuia să fie transportată era între 6 și 7 sute de metri de urcuș... Așadar, povara nu era prea lesnicioasă. Să mai precizăm că ducerea crucii în spinare până la locul execuției nu a fost o măsură nouă sau unică, hotărâtă și aplicată doar în cazul lui Isus; “etapa” făcea parte din pedeapsa aplicată vinovatului: de a-și purta singur crucea până la punctul stabilit pentru răstignire, în cazul nostru, Golgota. Răstignirea fiind punctul culminant și ultim al pedepsei, osânditul era „pregătit” în prealabil cu tot felul de batjocuri și chiar bătaii, aducându-l în acest fel la o stare fizică și morală deprimante. Evident, din acest punct de vedere, Isus nu a fost o excepție. Dimpotrivă, el a fost ținta celor mai variate și mai ingenioase batjocoriri. Să ne amintim îmbrăcarea într-o haină de culoare stacojie, scuipatul asupra sa, coroana de spini și, în final, ca o culme a umilinței, răstignirea sa între doi infractori-tâlhari. Una peste alta, drumul crucii nu era unul cât de cât circulabil pentru o asemenea situație, mai degrabă având rostul de a-l chinui pe conducătorul-vinovat și mai mult, fiindcă, se spune, era compus din ulițe desfundate și pietruite cu bolovăniș care îngreuna foarte mult mersul. Însuși Isus a căzut de trei ori epuizat de suferință și sub greutatea crucii. A treia oară nu s-a mai putut ridica, acesta fiind momentul când țăranul Simon a fost obligat de oștenii lui Pilat să transporte crucea osânditului la răstignire. După cum lesne se poate observa, întâmplarea parcă s-ar cam termina în coadă de pește. Din puținele informații pe care le avem la îndemână, incidentul s-a stins odată cu răstignirea-moartea lui Isus și nu pare să fi avut mare relevanță nici din punct de vedere biblic propriu-zis, nici ca legendă mitico-laică. Nu pare pe deplin justificată ipoteza conform căreia am putea admite că, datorită acestui presupus refuz de a duce crucea lui Isus, Mântuitorul să-i aplice pedeapsa-simbol, dar cumplită, a nemuririi și a rătăcirii pe un drum fără capăt. Culmea e că nici una din Evangheliile nu pomenește de un asemenea teribil blestem; or, bazându-ne pe sinceritatea și corectitudinea evangheliștilor – în contextul scrierii acestora cu teamă de Dumnezeu –, este puțin credibil ca ei să nu fi redat un orîșicât de scurt dialog Isus-Simon, cu atât mai mult că vorbele Mântuitorului vor fi fost baza de la care începea soarta-peregrinare a poporului evreu. Deci, este clar că nu se leagă ceva în toată

povestea. Poate de aceea, în legendele mai mult laice decât biblice, s-a recurs la apariția unui alt personaj, însă cu o structură psiho-simbolică pronunțat apropiată de cea a poporului evreu în frunte cu preoții cei mari ai acestuia a căror poziție împotriva lui Isus este foarte clară. Atitudinea sa reiese din *Evangheliile lui Matei* (27: 15-25), *Marcu* (15: 10-14), *Luca* (23: 15-25). În sprijinul afirmației de mai sus, ne putem folosi de un citat elocvent din *Evanghelia lui Matei*, care, în același timp, mi se pare a fi mai clar: „*La fiecare praznic al Paștelor, dregătorul avea obicei să sloboadă norodului un întemnițat, pe care-l voiau ei.*”

Pe atunci aveau un întemnițat vestit numit Baraba. Când erasu adunați la un loc, Pilat le-a zis: «Pe care voiți să vi-l slobozesc? Pe Baraba sau pe Isus, care se numește Hristos?» Căci știa că din pizmă dăduseră pe Isus în mâinile lui. Pe când sta Pilat pe scaun la judecată, nevastă-sa a trimis să-i spună: «Să n-ai nimic a face cu neprihănitul acesta; căci azi am suferit mult în vis din pricina lui.» Preoții cei mai de seamă și bătrânii au înduplecat noroadele să ceară pe Baraba, iar pe Isus să-L omoare. Dregătorul a luat cuvântul și le-a zis: «Pe care din amândoi voiți să vi-l slobozesc?» «Pe Baraba», au răspuns ei. Pilat le-a zis: «Dar ce să fac cu Isus care se numește Hristos?» «Să fie răstignit», i-au răspuns cu toții. Dregătorul a zis: «Dar ce rău a făcut?» Ei au început să strige și mai tare: «Să fie răstignit!»

Când a văzut Pilat că n-ajunge la nimic, ci că se face mai multă zarvă, a luat apă, și-a spălat mâinile înaintea norodului, și a zis: «Eu sunt nevinovat de sângele neprihănitului acestuia. Treaba voastră!» Și tot norodul a răspuns: «Sângele Lui să fie asupra noastră și asupra copiilor noștri.»» (Matei, 27: 15-25).

Să ne oprim puțin asupra ultimei părți din prezentul citat și anume când Pilat aruncă acel „*Treaba voastră*”, care, cu alte cuvinte, este un fel de amenințare/înștiințare teoretică a ulteriorului și simbolicului „spălat pe mâini”. Și ultimul element, extrem de important și care va avea o singură și cumplită tragedie: pedepsirea întregului popor evreu prin sortirea sa unei existențe fără țară și a rătăcirii continue pe un drum fără capăt. De-a lungul veacurilor, istoria a confirmat acest adevăr trist...

Așadar, din punct de vedere biblic, sau mai corect spus evanghelic, lucrurile se opresc aici; nu însă și la nașterea cel puțin

a unei legende care poate avea, la rândul ei, rădăcini în realitatea biblică, deși nesigure... După cum bine se știe, Isus, în prelegerile sale se folosea deseori de pilde, metafore, simboluri și aluzii mai mult sau mai puțin transparente sau directe. În acest context nu este deloc greu sau greșit ca, încet-încet, pe un astfel de fond, să se fi născut interpretări ale momentului premergător judecării și pedepsirii care, după o vreme, să ia formă de legende, aici putând fi circumscrisă perfect și legenda/mitul jidovului rătăcitor care a supraviețuit veacurilor sub numele de Ahasverus. Acceptând și această variantă pentru discuție, să ne întoarcem, cu „ajutorul” aceluia roman popular german din evul mediu la ziua și momentul proces-drum-răstignire...

Așadar, acolo, în momentul obligării-preluării crucii, s-a petrecut ceva care mult timp a lăsat loc de interpretări mai mult sau mai puțin reale, unele chiar fanteziste, sau, de ce nu ?, științifice. Simon era un țăran evreu, adică, în ultimă instanță, reprezentantul poporului care nu numai că a fost de acord cu osândirea la moarte a lui Isus, dar a și provocat-o apoi prin celebrul proces acceptat de Pilat și întărită cu sentința dată de acesta. Să fi gândit Simon altfel ? Să fi simțit, totuși, milă față de batjocoririle la care era supus Mântuitorul și, într-un moment de solidaritate umană, să fi acceptat fără crâcnire ducerea crucii? Ce alt motiv să fi avut ? Să deschidem o mică paranteză: Goethe, preluând desigur informația din susmenționatul roman popular german, scrie: „...*tulburarea lui Ahasverus a crescut când Iuda, care numai în aparență îl trădase pe Domnul său, se ivește în atelierul cizmarului (subl. D. H.) și, deznădăjduit, povestește jelindu-se, fapta lui...*”(…). Și cu câteva rânduri mai jos: „*Când Isus, dus la moarte, trece prin fața atelierului cizmarului, are loc cunoscuta scenă în care Mântuitorul cade sub greutatea crucii și Simon din Cirene se vede nevoit s-o ducă mai departe. Ahasverus se desprinde atunci din mulțime și, după obiceiul oamenilor cu mintea ferecată, care atunci când văd pe cineva nefericit din propria lui vină, nu simt compătimire, ci, împinși de un nepotrivit sentiment al dreptății, sporesc răul prin învinuiri, el îi iese înainte și repetă toate avertismentele lui mai vechi, transformându-le în acuzații violente, așa cum se simțise îndreptățit în iubirea lui pentru cel ce suferea.*” (Goethe, *Poezie și adevăr*, vol. III, Editura pentru literatură, 1967, p. 229). Din acest

citat se desprind trei chestiuni foarte importante: a) apariția unui personaj despre care niciunul dintre cei patru evangheliști nu pomenesc – Ahasverus; b) ciudat: trădătorul Iuda i se plânge tocmai unui cizmar oarecare de fapta sa; c) nu se pomenesc, de asemenea, nicăieri, de vreun conflict mai vechi între Ahasverus și Isus, de fapt, în nici una din evanghelii nu este pomenit numele *Ahasverus*. Pe aceste trei motive se poate încerca o analizare mai atentă a întâmplării, însă, este destul de clar că, fiind vorba despre un roman popular, deci bazat pe oralitate și legende, chiar mitico-biblice fiind, tot angrenajul alunecă spre apocrif, spre un fabulos de-o anumită spectaculozitate și-atât. „*Ahasverus*, scrie în continuare Goethe, *pe care această întâmplare nu-l făcuse deloc mai blând, îl copleșește cu învinuirile sale pe fostul apostol și-l înveninează mai mult, așa că acestuia nu-i mai rămâne decât să se spânzure în grabă.*” (op. cit. p. 229). Urmează punctul culminant al momentului: pătrunderea lui Ahasverus în piața unde se afla Isus, căruia îi aruncă în față cele mai grave jigniri și „*acuzății violente*”.(id. p. 230). După ce își exteriorizase revolta și plecând, „*Ahasverus își întoarce ochii și aude atunci cuvintele: „Rătăci-vei pe pământ, până când mă vei afla cu chipul acesta.*” (ibid.). Într-adevăr, fața lui Isus avea o strălucire aparte, datorată unei transfigurări divine, ceea ce l-a făcut pe Ahasverus să-și regrete fapta care, mai apoi, l-a dus la îndelungata-i rătăcire prin condamnarea la nemurire, de fapt la o veșnică peregrinare.

Întâmplarea n-a rămas fără urmări; dimpotrivă, de-alungul istoriei i s-au dat diferite interpretări, ea circulând mai mult în interiorul ideologiei creștinismului fără a putea fi depistată în regim... biblic – începând chiar cu numele jidovului Ahasverus și, în orice caz, fără cine știe ce semnificații. Printre primele abordări ale subiectului de pe o poziție... laică, a fost apariția la 1602 a unui roman popular german, amintit mai sus, numit *Jidovul rătăcitor*, unind în paginile sale câteva legende medievale prelucrate și adaptate necesității alcătuirii volumului. În *Dicționar Enciclopedic Ilustrat* (DEI), Ed. Cartier, 1999, p.1122), Ahasverus este prezentat succint și ne semnificativ, informația despre el fiind luată din același roman popular german care este și menționat de altfel. Dar iată definiția sa cf. DEI: „*Personaj enigmatic în legendele medievale germane. Numit jidovul rătăcitor, într-un roman*

popular din anul 1602. Condamnat la nemurire și la veșnică neodihnă pentru ocara adusă lui Isus pe drumul Golgotei.” Deducția e simplă: de fapt, datorită acestui nou personaj încep necazurile prin veacuri ale poporului evreu. Întrebarea este, însă, cine este și de unde a apărut acest Ahasverus ? În Biblie acest nume este pomenit de **Estera**: „Era pe vremea lui Ahașveroș, al aceluia Ahașveroș care domnea de la India până în Etiopia. (...) Împăratul Ahașveroș ședea atunci pe scaunul lui împărătesc la Susa, în capitală.” (Estera, 1: 1-2); apoi de **Ezra**: „Sub domnia lui Asuerus, la începutul domniei lui, au scris (vrăjmașii, n.DH) o pâră împotriva locuitorilor din Iuda și din Ierusalim.” (Ezra, 4: 6); și, în sfârșit, de **Daniel**: “În anul dintâi al lui Dariu, Fiul lui Ahașveroș, din neamul Mezilor, ajunsese împărat peste împărăția Haldeilor.” (Daniel, 9: 1). Ultimele citate nu sunt deloc favorabile nici măcar unei întâlniri accidentale între Isus și Ahasverus – n-are rost să mai vorbim și despre vreo altercație... Și totuși, nu ne putem opri aici, fiindcă, din alte surse, Ahasverus „este figura care simbolizează “evreul rătăcitor” care este obligat să cutreiere fără odihnă toate țările lumii ca întruchipare a poporului său risipit. Informațiile creștine privitoare la vina pentru această soartă l-au transformat într-un cizmar din Ierusalim, care, cândva, a refuzat cu cruzime să-i ofere lui Isus, care își începuse Drumul Crucii, o bancă pentru odihnă, motiv pentru care a fost blestemat să pribegească veșnic până în ziua Judecării de-Apoi.” (Hans Biedermann, *Dicționar de simboluri*, Ed. Saeculum I. O., București, 2002, p. 14). Iată că varianta Ahasverus biblică și cu varianta Ahasverus din mitologie se cam bat cap în cap, fiindcă, după Estera, Ezra și Daniel (citați mai înainte), personajul a fost nici mai mult nici mai puțin decât împărat, pe când în Dicționarul lui H. Biedermann el apare ca un simplu spectator, drept că „transformat” în cizmar, dar fără să se menționeze și din ce altă meserie sau ocupație. Personal nu cred că era atât de simplu ca un împărat, recunoscut ca atare și de Biblie, să fi fost supus unei asemenea înjosiri. Mai degrabă și mai credibilă este varianta propusă de V Kernbach: „AHASVERUS, Evreu rătăcitor, dintr-un mit de origine incertă; Ahasverus ar fi fost condamnat la nemurire, la veșnică peregrinare și la limitarea cheltuielilor de trai (5 gologani, reapărând în pungă îndată ce erau cheltuiți), fiindcă l-ar

fi jignit pe Isus Christos când acesta urca pe Golgota. Unii cercetători socot mitul izvorât din mitica budistă, alții îl identifică pe Ahasverus fie cu Josephus Cartaphilus, aprodul lui Pontius Pilatus, fie cu un personaj din misterele religioase ale catolicismului medieval, Malchus. E mult mai posibil însă ca o anume ideologie ecleziastică medievală să se fi folosit într-adevăr de un mit oriental migrant, despre peregrinii arhaici penitenți, ajuns la această formă fie prin sincretism natural, fie prin adaptare mitografică literară” (V. Kernabch: Dicționar de mitologie generală, Ed. Albatros, 1983, pp. 33-34). Da, ne este cu mult mai la îndemână această variantă, deși, nici din punct de vedere etimologic nici semantic, nu aflăm cine știe ce detalii; atâta doar că, de această dată, toată povestea este „aruncată” în mitologia orientală în general sau, ceva mai concret, în mitologia budistă. Chiar a existat o legendă armeană după care, atunci când Isus este scos din pretoriu și își începe drumul spre Golgota, Cartaphilus îl îndeamnă cu asprime batjocoritoare să meargă mai repede, cuvinte la care Isus răspunde că mersul său respectă vrerea lui Dumnezeu, în timp ce “tu vei merge până la venirea mea.” Blestemul nu s-a redus doar la atât, ci continuă: “ori de câte ori atingea suta de ani, cădea într-un fel de somn din care se redeștepta întinerit, revenit la vârsta de la care își începuse pedeapsa. Foarte curând Cartaphilus s-a convertit la legea creștină, primind botezul din partea lui Ananias – același care îl botezase pe Apostolul Pavel – și care-i va schimba numele în Iosif.” M. Moroianu, op. cit. p. 334). Ori pe noi ne interesează cine a fost, de fapt, acest Ahasverus: un privitor oarecare transformat în cizmar (de ce tocmai în cizmar?) și pedepsit pentru că „a refuzat, zice Biedermann, cu cruzime să-i ofere lui Isus, care își începuse Drumul Crucii, o bancă pentru odihnă, motiv pentru care a fost blestemat să pribegească veșnic până în ziua Judecării de-Apoi.” (op. cit.) ?

Mai în glumă mai în serios, este de-a dreptul fabulos să i se pună în spate unui personaj important – „...Ahașveroș, al aceluia Ahașveroș care domnea de la India până în Etiopia. (...) Împăratul Ahașveroș ședea atunci pe scaunul lui împărătesc la Susa, în capitală.” (cit. *Estera*), marele păcat al peregrinării evreilor pe un drum fără capăt. Era, totuși, un împărat! În această situație, bineînțeles că nici lui Biedermann nu i se poate acorda

credibilitate, doar dacă sursele sale de informație nu le-a făcut cunoscute în totalitate – dar ce motive să fi avut ?

Dar, categoric, este vorba despre o simplă coincidență de nume!

Personal consider că e cu mult mai logică următoarea variantă: pentru un țăran sosit de la munca pe câmp, silirea ducerii unei poveri de 70 de kilograme (crucea) pe cca 700 de metri de urcuș, și un drum desfundat, nu putea fi un motiv de bucurie. Astfel nu ar fi de mirare, ba chiar explicabil, ca el să se fi revoltat, sau să-i fi adresat lui Isus cuvinte jignitoare, mai ales fiindcă soldaților romani nu li se putea opune... În ceea ce privește numele de *Ahasverus*, acesta poate fi o invenție care a prins și a luat amploare cu precădere în legende și-apoi în acel roman german de la începutul secolului al XVII-lea... Că altfel, nici soldații romani, cât or fi fost ei de... romani, tot nu ar fi cutezat să-l pună pe împăratul Ahasverus să ducă crucea lui Isus! De fapt, totul se transformă într-un poveste simpatică, o fabulație, pentru că următorul adevăr anulează din start ipoteza conform căreia Ahasverus = Jidov rățăcitor: Ahașver / Ahasverus / Xerxe I, a trăit între anii 519-465 (î. Cr) fiind suveran al Persiei (485-465) ca fiu și succesori al regelui Darius I, deci participarea sa la „drumul crucii” este definitiv exclusă. Poate fi acceptată varianta logică a unei coincidențe de nume și, deci, putem afirma, fără dubii, că este vorba despre o cu totul altă persoană „*Având casa pe traseul micului cortegiu ce tocmai se apropia în drum spre Golgota, Ahasverus putea urmări din prag ceea ce se petrecea afară. Ahasverus refuzând să-l ajute pe osândit, acesta îi răspunde că îl va trimite pe un drum fără capăt, să rățăcească în nemurire până la sfârșitul lumii.*” (Mihai Moroianu, *Marii damnați: .....*, Ed. Muzicală, 1983, p. 326). O întrebare vine de la sine: de ce acest incident, la urma urmei cu repercusiuni extraordinare de importante pentru poporul evreu, nu apare menționat în niciuna din Evanghelii? Nu știu de unde a luat M. Moroianu informația în cauză, pentru că nu menționează nici în bibliografie (deși problema este extrem de importantă, dar, fără o argumentare clară și solidă, ea devine în egală măsură vulnerabilă, poate chiar mai mult: lipsită de orice suport logic. Totuși, se pare că singura certitudine și implicit variantă credibilă este aceea că singurul Simon din Cirene

a fost cel care l-a ajutat pe Isus la ducerea crucii, noi admițând ca simplă și fără cine știe ce pretenții, ipoteza că țaranul a fost obligat la aceasta abia după ce Ahasverus refuzase...

Însă el, Ahasverus, rămâne, totuși, un personaj misterios în sine, creat și “botezat” în câteva legende populare, mai ales germane, care simbolizează “jidovul rătăcitor” condamnat la nemurire și la veșnică peregrinare pe un drum mereu fără capăt... Despre care, însă, repet: nu doar evangheliștii nu pomenesc, ci și Sf. Pavel – ceea ce e de mirare...

POSTBELIC – POSTDECEMBRIST...

Pe la începutul anilor '90 (dar și în continuare...), când au început virulentele atacuri-reconsiderări ale unora împotriva literaturii române postbelice și nu numai, un oarecare timp mi-am zis că era normal, fiindcă destui ani trăisem cu toții „în cercul nostru strâmt”, forjat la fabrica moscovită a bolșevismului sovietic. Să nu uităm că, imediat după instaurarea regimului comunist în țara noastră, limba rusă era cel puțin la fel de importantă ca și limba română, fiind considerată materie obligatorie încă din ultima clasă de școală primară – a IV-a –, iar în clasa a VII-a se învăța, de prin 1950, *Istoria Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice* și *Geografia U.R.S.S.* Fără a mai intra în alte amănunte și întorcându-mă la ideea de la începutul acestor rânduri, e locul potrivit să mai adaug doar că, din primii ani de după război, a fost înființată Editura „Cartea Rusă” (ARLUS, înființată în decembrie, 1944, Editura începând să funcționeze din ianuarie 1945), a cărei menire și rost erau de a umple rafturile librăriilor și bibliotecilor cu traduceri din literatura rusă, dar, mai ales, din cea sovietică pronunțat-propagandistică. Românilor trebuia să le intre în cap, și să nu le mai iasă!, că totul, deci și în privința creației literar-artistice universale „de geniu”, se datora în cea mai mare măsură personalităților sovietice din domeniu. Însă, ar fi nedrept să nu recunosc, în același timp, că, pe lângă autori „de serviciu” – Boris Plevoi (*Povestea unui om adevărat*), Valentin Kataev (*Pentru*

puterea sovietelor), A. Fadeev (*Tânăra gardă*), Arkadi Gaidar (*Timur și băieții lui; Ceașca albastră*), F. V. Gladkov (*Cimentul*) etc., etc., au fost publicați și autori fără de care literatura universală n-ar avea rotunjime, precum: Turgheniev (*Prima iubire, Părinți și copii*), Tolstoi (*Război și pace; Anna Karenina*), Pușkin (*Poltava, Boris Godunov, Evgheni Oneghin*), Gogol (*Taras Bulba, Revizorul, Suflete moarte*) etc.

Conform directivelor ideologice venite de la mama-Moscova, Editura „Cartea rusă” aproviziona cu agresivitate și consecvență piața cărții din România cu tone de volumemaculatură semnate de autori despre care, în zilele noastre, nu se mai știe decât prin arhive, sunt pomeniți la „capitolul” și alții, sau în atotcuprinzătorul și primitorul *etc.* Marele avantaj a fost că, adevărații iubitori de literatură, au avut posibilitatea să intre astfel în contact și cu marile valori ale literaturii ruse și, prin extensia ideii, universale. Aceasta era partea frumoasă și utilă a situației care, însă, era estompată de dopajul sistematic, bine organizat și ajustat consistent de către reprezentanții români, școliți pe „Colinele Lenin” la celebra Universitate „Lomonosov” de lângă capitala sovietică. Prin ei, „Marea prietenă de la răsărit” impunea o ideologie marxist-leninistă și materialist-dialectică extrem de potrivită propagării unui politicianism comunisto-rigid devenit, odată cu trecerea anilor, unul dintre cele mai cinice sisteme politico-ideologice și economico-administrative din istorie – rudă apropiată a nazismului hitlerist... Din nefericire, abia în decembrie 1989 acest dopaj agresiv și umilitor a încetat sau, în orice caz, și-a diminuat substanțial forța...

În acest context politico-istoric, scriitorii noștri, care *n-au aderat* la o politică pronunțat antinațională, sau o făcuseră doar de ochii lumii și pentru a putea supraviețui ca autori responsabili și rezonabili într-o societate total ostilă oricărei activități nealiniată standardelor comuniste din domeniul artistic, culturii în general, au creat, totuși, opere care, datorită valorii lor reale, au rezistat prin timp. Aici trebuie reținut faptul că scrierile unor asemenea autori cu precădere (dar orice produs literar!), nu vedeau lumina tiparului fără avizul prealabil al unei cenzuri draconice deghizată oarecum pașnic sub denumirea de *secția de propagandă a C.C.-ului comunist*. În această ordine de idei cu

atât mai mult trebuie apreciată literatura postbelică bună. Evident, cu amendamentele care se impun. Așadar, adevărații creatori români de literatură nu au privit cu pasivitate fenomenul *comunizării* țării, ci, atât cât le-a stat în putere, s-au străduit să creeze opere literare prin care, măcar cât de cât, să contracareze – pentru că de oprit nu putea fi vorba –, înaintarea tăvălugului literar-sovietic măturător peste valorile noastre spiritual-naționale. De aceea, celor care în ultimele două decenii s-au unit într-o haită mercenar-demolatoare, le-aș aminti că scrieri precum *Trilogia valorilor*, de Lucian Blaga; *Desculț*, de Zaharia Stancu; *Un om între oameni*, de Camil Petrescu; *Străinul*, de Titus Popovici; *Moromeții*, vol. I, de Marin Preda; *Limba poeziilor lui Eminescu*, de Al. Rosetti; *Vocile nopții*, de Augustin Buzura; *Cel mai iubit dintre pământeni*, de Marin Preda; *Bate și ție se va deschide*, de Mihai Sin, *Plecarea Vlașinilor și Neamul Vlașinilor*, de Ioana Postelnicu etc., etc., au apărut editorial între anii 1948-1989. Însă au apărut, în același interval de timp și, de exemplu, *Kiev, Moscova, Leningrad, jurnal al unei călătorii în U.R.S.S.*, de G. Călinescu; *Mitrea Cocor*, de Mihail Sadoveanu; *Bărăgan*, de V. Em. Galan; *Descoperirea familiei*, de Ion Brad; *Pasiuni*, de Constantin Chiriță; *Puterea*, de Corneliu Leu, și, desigur, multe altele purtând cu ele mesajul unei ideologii pregnant și sugestiv comuniste. Că s-au făcut compromisuri? Sigur că da: unele grave și de neiertat, dar altele care, dincolo de aparențe, au contribuit mai mult sau mai puțin, la rezistența și continuitatea procesului de supraviețuire a literaturii autohtone, așa cum deja spuneam, pot fi cel puțin explicate acordându-li-se anumite circumstanțe...

Sigur, acum ne vine ușor să analizăm (și să acuzăm...) situația de la „înălțimea” finelui de an 2009 punând la zid pe unii și pe alții, dar nu ținem seama de contextul istoric în care scriitorii noștri și-au publicat cărțile. Și mă refer aici la generalitatea problematicii vizavi de creația literară din perioada menționată care s-a constituit, până la urmă, în literatura română postbelică. Atunci, adică acum două decenii, câțiva tineri, dar și mai puțin tineri, deveniți peste noapte „importanți” critici și istorici literari, au început marea hăituială împotriva... Împotriva... miturilor, în primul rând având scopul măreț de a demonstra că marile valori spirituale trebuie coborâte de pe

soclurile lor intangibile analizându-li-se creațiile de pe poziția noii democrații. Mă întreb, poate retoric, „acei mari analiști reconsideratori” de la finele secolului XX și până azi, știu, oare, că *Gazeta literară* era copia revistei sovietice *Literaturnaia gazeta*, iar *Scântea*, organul politic al PCR, leit ziarul *Iskra*... sovietic?

Dar, vorba Poetului, *Trecut-au anii*, iar timpul, conformându-se menirii sale, a cernut valorile și-acum, iată, putem extrage din contextul general câteva cărți și autori datorită cărora literatura română – cea valoroasă – nu a sucombat, ci și-a asigurat continuitatea. Să nu ne prefacem a nu pricepe cum stau lucrurile cu adevărat, fiindcă ar fi o uriașă greșală să nu fim obiectivi și sinceri așezând operele literare create după cel de-al doilea război mondial în raftul unde se află locul fiecăreia, într-o ierarhie stabilită de bătrânul și înțeleptul „bibliofil” Cronos... Apoi, să analizăm și ce anume s-a creat, literar vorbind, **în primii 20 de ani postbelici** și cam ce s-a creat **după** decembrie '89 – indiferent despre care gen literar ar fi vorba. Personal risc să afirm că, din 1990 și până în 2009, nu a apărut nici măcar o singură carte – proză sau versuri – despre care să se spună cu seninătate: da, aceasta e cartea! Că au fost laudate până la isterie unele volume, mai mult pe bază de confrerie, este o realitate incontestabilă; s-au propus și s-au acordat premii care, s-a dovedit mai apoi că, doar din punct de vedere financiar au contat – restul... Au fost premiați autori, cu premii importante, de care acum, după doi-trei-șase-zece ani, nu se mai știe nimic. Este adevărat: nu mai există cenzură, deși... Din nefericire, zic eu, literatura română e plină, cu mult mai plină, în orice caz, de scrieri lipsite de valoare decât ne-am fi imaginat în 1990. „Marii demolatori-reconsideratori” grohăie de plăcere când proslăvesc nulitățile punând la index tot ce depășește puterea lor de percepție și înțelegere. Eminescu a devenit un romantic demodat, Sadoveanu un depășit, Creangă un povestitor mediocru, chiar obscen, Caragiale un superficial, Slavici un plicticos, Rebreanu un romancier de provincie ș.a.m.d. și etc. Pe când literatura actuală, noile generații de scriitori, ehe!, dacă nu toți, majoritatea sunt foarte buni și tocmai potriviți pentru a li se înmâna premiul Nobel. S-au făcut chiar propuneri, dar suedezii și norvegienii,

necunoscători de limba română, au văduvit literatura universală de cel puțin o capodoperă româno-postdecembristă. Așa comercială și, nu rareori plină de obscenități cum ar fi ea!

Că simți imediat nevoia să exclami amintind de Nicuță Tănase: „*Ce oameni, domnule!*”

În mod intenționat nu am dat nume de autori postdecembriști, fiindcă alții, decât unii „optzeciști”, mai apropiați de valoarea acestora, sunt **greu** de găsit. Ar fi prea mult să spun *imposibil*, dacă aş aduce în context întreaga literatură națională începând, să zicem, cu *Scrisoarea lui Neacșu de la Câmpulung?*

Păreră mea este că, la pretențiile unora, multicitatului și optimistului îndemn *rădulescian* i-a cam trecut vremea, iar Cervantes, Moliere, Twain, Cehov, Blaga, Dante, Shakespeare, Faulkner, Goethe ș. a., ș. a. n-au rămas ca valori incontestabile în literatura universală pentru că ar fi scris subliteratură, ci, după cât îmi amintesc eu, din cu totul alte motive...

Obsedantul și încă adesea invocatul drept principal deținător de păcate literare naționale, deceniul... 1948-1964, început cam la 3 ani după terminarea războiului, și prelungit, convențional, până în 1964, când Gheorghe Gheorghiu-Dej a denunțat Tratatul cu URSS, a „depozitat” în literatura română cele mai accentuat-proletcultiste creații literar-artistice. Este adevărat că, în același interval de timp, au apărut și o seamă de creații literare de referință (versuri, proză, teatru, teorie sau istorie literară...), însă ele n-au reușit să contracareze puhoiul de producții literare procomuniste și prosovietice de neimaginat azi din punct de vedere al tirajelor. Și, dacă tot veni vorba: vârstniciei, iubitori de carte, își mai amintesc, probabil, de acele tiraje însumând sute de mii și milioane de exemplare, volume „grele de propagandism”, care luau calea spre cititorii, majoritatea oficial-semiștiutori de carte, sau de-a dreptul analfabeți. Nu avea importanță: activiștii PCR-ului, porniți într-un iureș ca de sălbăticiuni gonind să-și potolească foamea de afirmare, se achitau (sau chiar **achitau**, acolo unde „nu erau înțeleși”), cu conștiinciozitate de sarcina luminării *maselor largi populare* trasată/ordonată de fratele mai mare, cu domiciliul la Moscova. În aceeași ordine de idei, scriitorii-oportuniști scoteau pe piața cărții, în tiraje de masă,

„materie primă autohtonă” pentru „îndestularea” (doparea) populației cu înțeleapta politică a partidului muncitoresc, redevenit după 1965, cum era normal, partid comunist. Dintre sutele și sutele (sau/și miile) de titluri voi menționa doar câteva, respectiv cele precum: *Vioara roșie*, de Victor Tulbure, *Poeme pentru un ziar de perete*, de Marcel Breslașu, *Minerii din satul lui Crișan*, de Vlaicu Bârna, *Lazăr de la Rusca*, de Dan Deșliu, *Sub steagul vieții* de Eugen Frunză, *Grâu încolțit*, de Ion Istrati, *An viu, nouă sute și șaptesprezece* (anul Marii Revoluții din Octombrie, n. D .H.), de Nina Cassian, *Teatru*, de Mihail Davidoglu ș. a., ș. a., toate considerate reprezentative și profund mobilizatoare pentru acel timp. De Mihai Beniuc amintesc doar pentru a-i sublinia rolul și rostul de „cireșa de pe tort” cu cele trei(!) volume (publicate în același an 1954!): *În frunte comuniștii*, *Partidul m-a învățat* și *Mărul de lângă drum*. Cel puțin în cazul lui, comentariile n-au chiar nici un rost...

Primele semne mai relevante de „schimbare la față” a literaturii române, drept că firave, le aflăm încă spre finele celei de-a doua jumătăți a „obsedantului...”: (*Fluxul memoriei și Dincolo de iarnă*, de A. E. Baconsky (1957); *Galeria palavragiilor*, de Teodor Mazilu (1957); *Din lirica universală, tălmăciri* de Lucian Blaga 1957); *Teatru*, de G. M. Zamfirescu (1957); *Opere*, vol. V, de M. Eminescu, ed. critică definitivă, îngrijită de Perpessicius (1958); *Oaie și ai săi*, de Eugen Barbu (1958); *Teatru*, de Tudor Mușatescu (1958); *Teatru*, de Victor Ion Popa (1958); *Ningea în Bărăgan*, de Fănuș Neagu (1959); *Opere*, de I. L. Caragiale (1959); *Sensul iubirii*, de Nichita Stănescu (1960); *Scrieri alese*, de G. Bacovia (1961); *Poeme*, de Ilarie Voronca (1961) și, evident, altele – nu foarte multe, însă nici puține în condițiile date. Concomitent, dar cu un... pas înainte, se publicau, deci, cu prioritate, grămada de „opere” semnate de autori deveniți deja cântăreți profesioniști de curte – nume care, scoase acum de sub oblăduirea ideologiei comuniste, nu mai înseamnă nimic, sau pe-aproape, pentru literatura noastră națională: Eugen Frunză, Marcel Breslașu, Victor Tulbure, Dorel Dorian, Dumitru Ignea, Ion Bănuță, Tudor Măinescu, Dragoș Vicol, Tiberiu Vornic, Aurel Mihale, Maria Banuș, Ion Meîțoiu, Constantin Prisnea, Dumitru Mircea etc., etc., etc.

Desigur, urmărind aparițiile editoriale din acea perioadă, nu e greu de constatat cât de riguros funcționa aparatul de menținere a echilibrului între cărțile-elogii ale slăvitorilor partidului și conducătorilor săi (după 1971, mai ales *conducătorului său*, în persoana lui Nicolae Ceaușescu!) și creația de valoare, care a fost integrată patrimoniului literar-artistic național. În acest cadru intrând, între altele: *Poezii*, de Lucian Blaga (1962); *Prânzul de duminică*, de Eugen Barbu (1962); *Dincolo de nisipuri*, de Fănuș Neagu (1962); *Jocul cu moartea*, de Zaharia Stancu (1962); *Contribuții documentare la biografia lui Mihai Eminescu*, de Augustin Z. N. Pop (1962); *Aventuri lirice*, de Geo Dumitrescu (1963); *Moartea cuvintelor*, de Veronica Porumbacu (1963); patronate fiind de același bun augur al deschiderii spre un nou mod de abordare a creației literare. Continuând pe această idee, începând cu anul 1965, sau imediat după aceea, în urma alegerii lui Nicolae Ceaușescu ca Președinte al României, a avut loc o deschidere politico-ideologică semnificativă, neașteptată și ne mai sperată spre crearea de opere autentice, în realitate chiar o oarecare eliberare a creației din chingile ideologiei comuniste – dacă nu cumva e prea mult spus... Și nu cred că e dacă ne amintim de „22”-le august 1968 când, ca urmare a invadării Cehoslovaciei de către trupele Tratatului de la Varșovia, Nicolae Ceaușescu, după ce că România refuzase să participe la invazie, luase o atitudine total recalcitrantă față de sistemul-lagăr socialist printr-o cuvântare rămasă în istorie ca un semn al îndepărtării de politica impusă de Uniunea Sovietică...

Astfel au putut vedea lumina tiparului scrieri ale unor autori *cam* sau *puși* la index... A fost liniștea de dinaintea furtunii cauzate de cenzura diabolică ai cărei reprezentanți, fanatici adepți pur sânge ai comunismului, își exercitau ocupația cu un zel greu definibil prin cuvinte. Acest fenomen s-a petrecut mai ales după vizita lui Ceaușescu (1971) în China (în timpul celebrei și dezastruoasei Revoluții Culturale, inițiată de Mao Zedong pe 16 mai 1966), și în Coreea de Nord, condusă pe-atunci de Kim Ir Sen, frate geamăn cu Ceaușescu în ceea ce privește apucăturile dictatoriale mulate perfect pe cultul personalității. Vizita a avut consecințe deosebit de grave în general, iar pentru scriitori a fost

reinstaurată cenzura dându-i-se rostul de a mătura tot ce ar fi putut atenta la „politica înțeleaptă” a P.C.R.-ului. Nu pot continua fără a menționa în mod expres, anul 1971, an în care Nicolae Ceaușescu enunță „Tezele din iulie”, ansamblu de directive reglementând strict activitatea de creație din România, și declanșează, după modelul chino-coreean, minirevoluția culturală.

Nu intru în alte amănunte, ele aflându-se la îndemâna oricui, în toate documentele de partid din acea perioadă și care exprimă cu prisosință acest adevăr sinistru...

În aceste condiții, „aerisirii” imediată de după instalarea lui Ceaușescu la șefia statului, i-a urmat, în scurtă vreme, încorsetarea creației literar-artistice în cămașa de forță a cenzurii circumscrisă în contextul unei ideologii rupte de realitate, însă proclamată ca fiind asigurătoarea celei mai depline democrații. Dar, spre binele literaturii și în beneficiul nostru, al cititorilor, în acea perioadă au reușit să-și publice creațiile o serie de autori, prozatori și poeți – scriitori în general –, care s-au impus apoi formând grupul de creatori recunoscuți în timp ca fiind „generația șaizecistă”. Însă e locul să amintesc aici că valoarea, ca să răzbată spre perenitate, trebuia să lupte atât împotriva nonvalorii cât și împotriva cenzurii. Astfel, pe piața cărții din România au continuat să apară volume care, azi, nu de puține ori, sunt pomenite doar la capitolul *etc.*, Între acestea notez: *Căile pământului*, de Ion Gheorghe (1960); *Cântecul constelației*, de Leonida Neamțu (1960); *Cât în 7 zile*, de Eugen Barbu (1960); *Lumină!*, de Radu Cosașu (1960); *Omul cu părul cărunt*, de Dumitru Ignea (1961); *Front fără tranșee*, de Petre Sălcudeanu (1961); *Inima și timpul*, de Valeriu Gorunescu (1962)...; dar, tot în acea vreme au apărut și monografiile *Ion Creangă și Mihai Eminescu*, de Zoe Dumitrescu Bușulenga (1963), sau valoroase cărți de debut: *Cum să vă spun*, de Ion Alexandru (1964); *Persoana întâi plural*, de Ana Blandiana (1964); *Singur printre poeți*, de Marin Sorescu (1964); *Proza lui Eminescu*, de Eugen Simion (1964)... iar în continuare, *Temperamentul primăverii*, de Damian Ureche (1964); *Ora fântânilor*, de Ion Vinea (1964); *Oameni cu simțul humorului*, de Ion Băieșu (1964); *La porțile*

Severinului, de Ion Grecea (1964); *Triunghiul*, de Pop Simion (1964) ș.a.

Se poate observa ușor cum, pe lângă acea literatură zisă „de serviciu”, semnată de autori *născuți peste noapte*, dar loiali țârcovnici ai regimului comunist, încet-încet își făcea simțită prezența noua literatură postbelică reprezentată atât de autori cunoscuți și consacrați, reveniți în „arena literară”, unii după îndelungate perioade de „tăcere”, cât și de tineri debutanți aducători de suflu nou în creația literar-artistică. Exemplele de care mă folosesc pentru argument, sunt, cred, edificatoare: *Poezii*, de B. Fundoianu (1965); debut: *Ultrasentimente*, de Adrian Păunescu (1965); *Liniște*, de Costache Anton (1964); *Iarna bărbaților*, de Ștefan Bănuțescu (1965); debut: *Francisca*, de Nicolae Breban (1965); *Somnul pământului*, de D. R. Popescu (1965); *Glastra cu sfeclă*, de Valentin Silvestru (1965); debut: *Literatura română azi*, de Nicolae Manolescu (1965); *Studii de literatură română*, de Tudor Vianu (1965); *Versuri*, de Radu Stanca (1966); *Povestiri*, de Vasile Voiculescu (1966); *George Topîrceanu*, monografie de Constantin Ciopraga (1966); *Reîntoarcerea posibilă*, de Sorin Titel (1966); debut: *Schițe de critică*, de G. Dimisianu (1966); debut: *Confluente literare*, de Cornel Regman (1966); debut: *Vestibul*, de Al. Ivăsiuc (1967); *vară buimacă*, de Fănuș Neagu (1967); *Animale bolnave*, de Nicolae Breban (1969); *Absenții*, de Augustin Buzura (1970)...

După o privire de ansamblu, trebuie subliniat, neapărat faptul că, într-o perioadă scurtă, foarte scurtă de timp, au avut loc o mulțime de debuturi de incontestabilă valoare. Numele celor mai mulți autori ieșiți la rampă între anii 1965-1970, fixându-se cu scrierile lor în istoria literaturii, de fapt fiind cei pe umerii cărora a atârnat continuitatea creației literar-artistice autohtone.

În contextul celor spuse anterior, să mai ținem seama și că, începând cu ultimii ani ai „obsedantului...”, cu toată cenzura comunistă, doar în decurs de zece ani – 1957-1967 – au debutat și s-au afirmat apoi scriitorii de certă valoare. Enumerarea / nominalizarea de mai înainte nu necesită alte comentarii. Cred. Deși, să nu uităm că, între 1956-1961, studenți precum Paul Goma, Alexandru Ivăsiuc, Alexandru Mihalcea, sunt arestați și închiși, soartă pe care au împărtășit-o și unii membri ai

cunoscutului „Cerc literar de la Sibiu”: Ion Negoitescu, Nicolae Balotă, Ion Desideriu Sârbu, dar și Teohar Mihadaș sau Adrian Marino – deveniți mai târziu nume rezonante și de referință în scrisul românesc, sau Constantin Noica (*Povestiri despre om și Rugați-vă pentru fratele Alexandru*), Dinu Pillat (*Așteptând ceasul de apoi*). În context se integrează perfect și scriitori din exil precum: Mircea Eliade, Emil Cioran, Vintilă Horia ș.a., iar mai târziu, N. Steinhardt (*Jurnalul fericirii*), Al. Paleologu (*Sfidarea memoriei*) ș.a.

Nu e locul aici și nici spațiul nu-mi permite, însă, telegrafic vorbind, trebuie să subliniez că, începând cu „anul tezelor”, în România se desfășoară o adevărată campanie împotriva creației literare-artistice cu tendință de a evada de sub „ocrotirea” ideologiei materialist-dialectice. Astfel, piesa „*Revizorul*”, de N. V. Gogol, regizată de Lucian Pintilie și pusă în scenă la București (1972), este interzisă, ca și filmul „*De ce trag clopotele, Mitică?*” (1981), al aceluiași regizor, stabilit cu mult timp înainte în străinătate. În anul 1975, scriitorului Teohar Mihadaș (deținut politic între 1949-1956), i se interzice publicarea și difuzarea volumului „*Memoriile unui deținut politic*”, considerat total ostil sistemului, cartea va apărând în 1990 cu titlul „*Pe muntele Ebal*”. Într-o situație oarecum similară s-au aflat scriitori ca: Dumitru Țepeneag, Paul Goma, Ion Vianu ș.a., care au devenit dizidenți pentru a se putea exprima liber... În intervalul aceluiași deceniu (1970-1980), respectiv în anul 1977, persoane necunoscute o agresează pe Monica Lovinescu chiar în fața locuinței sale din Paris, pentru că acorda sprijin scriitorilor-dizidenți, prin intermediul postului de Radio „Europa Liberă”; 1980 este anul plecării din țară a scriitorilor Oana Orlea (deținută politic 1952-1954), Ion Caraion, poet, fost deținut politic, iar 2 ani mai târziu (1982), este interzisă apariția romanului „*Micelii*”, de Alexandru Papilian, în același an având loc și scandalul sub genericul „*Meditația transcedentală*” – o adevărată agresiune împotriva intelectualilor... La începutul anului 1983 (ianuarie), este interzis de către cenzură filmul „*Glissando*” al regizorului Mircea Daneliuc, an în care, pentru că l-a „apărat” pe Eminescu de antisemitismul de care-l acuzase rabinul Moses Rosen, poetului Corneliu Vadim Tudor i se interzice publicarea volumului

„*Saturnalii*” și nu a mai avut drept de semnătură în presa literară timp de cinci luni. Să mai semnalez plecarea din țară a lui William Totok, Richard Wagner), a scriitoarei Herta Müller ș. a., Dorin Tudoran, Bujor Nedelcovici, sau puși sub interdicție scriitori precum: Constanța Buzea, Ana Blandiana, Mircea Dinescu, Emil Hurezeanu, Mihai Stănescu, membru UAP... Poetei Ileana Mălăncioiu, i se refuză publicarea unui articol "cu conținut interpretabil", fiindcă volumul ei „*Urcarea muntelui*“ (1985), pusese mari probleme cenzurii, înainte de apariție. În ziua de 30 august 1988, poetei Ana Blandiana i se interzice de a mai publica, iar cărțile sale sunt scoase din biblioteci, în fața casei sale fiind plasată o mașină de supraveghere. Anul 1988 poate fi considerat anul de vârf în ceea ce privește activitatea cenzurii după „Tezele din iulie 1971”, dacă avem în vedere că volumelor: „*Corpuri de iluminat*“ de Stelian Tănase, „*Aștept provincia*“ de Smaranda Cosmin, „*Poezii*”, de Ioana Ieronim, dar și cu mari intervenții cenzurale volumele: „*Drumul cenușii*“, de Augustin Buzura, „*Semnul ochiului*“ de Petre Sălcudeanu, „*Scaunul singurătății*“, de Fănuș Neagu, „*Căderea în lume*“ de Constantin Țoiu și „*Clopotul scufundat*“ de Livius Ciocârlie, li s-a interzis tipărirea din motive de-acum bine cunoscute..

Vrând-nevrând, mă văd nevoit să repet: în toată perioada postbelică, literatura română a avut parte de apariții scriitoricești dintre cele mai interesante, chiar dacă reducem totul la cantitate. Autori lansați puternic în arena literară, fie prin celebra și, s-a dovedit, cam inutila Școală de literatură „Mihai Eminescu”, fie pe căi politico-ideologice, au fost, multă vreme etichetați drept cei care acopereau în mod fericit plaja largă a creației literar-artistice. *Artistice*, fiindcă includ aici și pe artiștii plastici oglindind în tablourile lor momente din construcția socialismului, mergându-se astfel până la picturi-portrete ale cuplului Nicolae și Elena Ceaușescu. Problema este că mulți, foarte mulți dintre aceștia – scriitori sau artiști plastici – au fost pierduți pe drumul istoriei literare, în timp ce opera lor nu mai prezintă importanță decât ca fapt divers. Evident, noi vorbim aici despre scriitori și opere literare... Și, ca să nu mai lungim povestea, iată argumente indubitabile pe baza cărora pot spune: dacă au existat autori care, prin opera lor, și-au consolidat poziția de creatori responsabili în

fața actului de cultură, a cititorilor și a istoriei literare, alții au dispărut fără să lase în urmă, nu vreun regret oricât de insignifiant, ci nimic. Misiunea cea mai complexă și mai complicată a avut-o Cronos care a trebuit să ceară valorile prin propriul său sistem cenzural – cel mai sigur. Voi lua în calcul doar o parte din mulțimea de apariții editoriale ale perioadei 1989-1980 – cca 240 de titluri, pentru ca însuși cititorul acestor rânduri să-și poată da seama, iar ceva mai încolo să și poată compara...

Așadar, față în față, sau, altfel spus, în aceeași oală, aleatoriu: *Arta prozatorilor români*, de Tudor Vianu (1981); *Ultima misiune*, de Paul Ștefănescu (1986); *Adevărul, mișcarea democratică și socialistă*, de Tiberiu Avramescu (1982); *Bătălia Arghezi*, de Dorina Grăsoiu (1984); „*V*” *de la victorie*, de Doru Davidovici (1987); *Orhidee pentru Marifelis*, de Leonida Neamțu (1986); ... *Urmele poetului Labiș*, de Gh. Tomozei (1985); ... *Din umbra umbrelor*, de Ecaterina Săndulescu (1981); ... *și pe față și pe dos...*, de Tudor Ionescu (1989); *10 femei*, de Al. I. Ștefănescu (1981); *1001 de zâmbete*, de H. Nicolaide (1985); *1784 vreme de schimbare*, de Eugen Uricaru (1984); *20 de științe ale secolului XX*, de Daniel Cocoru (1981); *5 lumi ca spectacol* de Mihnea Gheorghiu (1980); *50 de poeme*, de Tudor Arghezi (1981); *A cincea roată de la căruță*, de V. Em. Galan (1989); *A doua carte cu prieteni*, de Fănuș Neagu (1985); *A fost odată ca niciodată*, de Mircea Constantinescu (1987); *A fost odată un alibi*, de Iosif Vianu (1982); *Hornicul măscăriciului Vălătuc*, de Al. O. Teodoreanu (1989); *Hortesia Papadat-Bengescu*, de Viola Vancea (1980); *Hotarul nestatornic*, de Ionel Teodoreanu (1986); *O călătorie spre marea interioară*, de Romulus Rusan (1988); *Tatuajele nu se lasă la garderobă*, de Francisc Păcurariu (1982); *Taurul mării*, de Ion Marin Sadoveanu (1987); *Te salut, de fidelitate*, de Ștefan Zidăriță (1981); *Teatru*, de Mihail Sebastian (1987); *Al treilea e de prisos*, de Tudor Negoită (1984); *Omul de nisip*, de Mircea Ghițulescu (1982); *Omul de vis*, de Cezar Petrescu (1989); *Omul și astrele*, de Mihai E. Șerban (1986); *Joc secund*, Ion Barbu (1986); *Scandal*, de Tudor Teodorescu-Braniște (1988); *Terorismul*, de Ioan V. Maxim (1989); *12 prozatori interbelici*, antologie alcătuită de Perpessicius (1980); 6

Martie 1945 - opțiune istorică a poporului, Mihai Fătu (1981); *Dimineața pierdută*, de Gabriela Adameșteanu (1983); *Dimineața iubirii*, de George Șovu (1987); *Din aproape în aproape*, de Elena Ghirvu-Călin (1989); *Drumul cenușii*, de Augustin Buzura (1988); *Orgolii*, de Augustin Buzura (1985); *Refugii*, de Augustin Buzura (1984); *Vocile nopții*, de Augustin Buzura (1980); *Zona berbecului*, de Marcu Mihail Deleanu (1987); *Poligonul cu trandafiri*, de Ion Aramă (1987); *Pomul cunoașterii*, de Traian Liviu Birăescu (1983); *Pomul vieții*, de Ion Gheție (1987); *Pontice*, de Paul Georgescu (1987); *Popas lângă Notre-Dame*, Ion Vitner (1981); *Rude de gradul unu*, de Ștefan Dinică (1986); *Rudele*, de Grid Modorcea (1985); *Rug pentru eternitate*, de Tudor Băran (1984); *Rugul poeziei*, de Mihai Beniuc (1985); *Rugurile din zori*, de Marin Ioniță (1982); *Ruptura*, de Corneliu Ștefanache (1983); *Joc de oglinzi*, de Ene Iancu (1988); *Joc întrerupt*, de Sofia Arcan (1986); *Jocul*, de Pan Solcan (1984); *Iarna, vietățile*, de Rodica Palade (1987); *Larva din fața casei*, de Mircea Popescu (1980); *Iataganul*, de Doina Cetea (1988); *Ibrăileanu - romanul criticului*, de Mihai Dinu Gheorghiu (1981); *Idealistul uman și valorile vieții*, de Vasile Pârvan (1983); *Mărturisiri*, de Dumitru Corbea (1987); *Mărturisiri și repere*, de Petru Novac Dolângă (1980); *Nada florilor*, de Mihail Sadoveanu (1988); *Gândirea estetică*, de Tudor Vianu (1986); *Gânduri albe*, de V. Voiculescu (1986); *Fascinații*, de George Șovu (1985); *Făt frumos când era mic*, de Octav Pancu Iași (1982); *A fost odată un cinema*, de Lazăr Cassvan (1983); *A sta în picioare*, de Constantin Abăluță (1986); *A ști să trăiești printre oameni*, de Sanda Faur (1983); *A treia dimensiune*, de Radu Petrescu (1984); *A treia repriză*, de Adrian Beldeanu (1988); *Ab urbe condita*, de Radu Enescu (1985); *Aventură la Brașov*, de Al. I. Ștefănescu (1980); *Această dulce povară, tinerețea*, de Cella Serghi (1983); *Această mamă străină*, de Lydia Lascu-Mocanu (1983); *Acei bărbați pătimiși*, de Alexandru Vergu (1981); *Acentura lemnului*, de Mariana Flămând (1982); *Acest trecut a fost cândva viitor*, de Vasile Preda (1988); *Acești nebuni făcarnici - teatru comentat*, de Teodor Mazilu (1986); *Acordul în limba română*, de G. Gruiță (1981); *Act venetian * Danton*, de Camil Petrescu (1983); *Acțiunea Lebăda*, de George Anania (1984); *Actorul în căutarea*

personajului, de Andrei Băleanu (1981); *Actorul și măștile sale*, de Constantin Popescu (1987); *Acuarele pe planeta albastră*, de Ioan Erhan (1986); *Acvariu pe nisip*, Marcu Mihail Deleanu (1983); *Acvariul cu pești exotici*, de Teodor Parapiru (1987); *Acvila și capul de lup*, de Mircea Duduleanu (1983), *Acvila și leul*, de Bogdan Stihî (1983); *Fata de la Susa*, de Romulus Dianu (1982); *Adam și Eva*, de Liviu Rebreanu (1985); *Adâncul oglinzii*, de Traian Olteanu (1984); *Adăpost sub stele*, de Ladislau Tarco (1988); *Adăpostul Sobolia*, de Cezar Petrescu (1989); *Adela*, de G. Ibrăileanu (1983); *Ademenirea*, de Romulus Zaharia (1983); *Adevăr, idolul meu*, de Rodica Padina (1984); *Adevărata victorie*, de George Mihalache (1988); *Adevărul despre Dora*, de Angela Radu (1984); *Adevărul pământului*, de Ion Șerban Drincea (1981); *Adevăruri de toată ziua*, de Dinu Săraru (1987); *Adio cu nopțile de unul singur*, de Corneliu Ștefan (1988); *Adolescenta*, de Vasile Nițescu (1985); *Adolescența e ca zorile*, de Florin Anghel (1984); *Adorata*, de Romulus Dianu (1984); *Adunarea și scăderea zilelor*, de Tudor Vlad (1988); *Aerostatul inocenților*, de Radu Pinteia (1981); *Aforisme și reflecții*, de G. Călinescu (1984); *A fost odată un alibi*, de Iosif Vianu (1982); *Agent secret*, de Olimpian Ungherea (1985); *Agresiunile naziste din Europa în anii 1938-1939*, de A. Simion (1983); *Agreta Brâncoveanu*, de Olimpian Ungherea (1986); *Ah, această viață, ca la Hollywood!*, de Monica Teiușan Zvirjinschi (1985); *Al acestei memorii*, de Ștefan Dima (1984); *Al cincilea punct cardinal*, de Ioan Grigorescu (1983); *Al cinsprezecelea*, de Tudor Vlad (1981); *Al doilea vis din pădurea de cedri – poezii*, de Ștefan Ioanid (1986); *Al patrulea hagialac*, de Vasile Lovinescu (1981); *Alchimia existenței*, de Alexandru Paleologu (1983); *Alertă în munți*, de Aurel Mihale (1982); *Alertă la interpol*, de Atanasie Toma (1980); *Alese fabule*, de Nicolae Oțelea (1985); *Alexandra și infernul*, de Laurențiu Fulga (1987); *Alexandru cel Bun*, de C. Cihodaru (1984); *Alexandru Davila*, de Suzana Carmen Dumitrescu (1982); *Alexandru Lăpușneanu*, de Constantin Negruzzi (1988); *Alfa și Omega*, de Ion Gheție (1986); *Aligatorii de oțel*, de Niculae Frânculescu (1984); *Alo...*, de Ion Popescu Sohodol (1983); *Alte aventuri ale căpitanului Vigu*, de Nicolae Mărgeanu (1983); *Alte însemne critice*, de I. Negoïtescu (1980);

Alte întâmplări de vânatoare, de Nicolae C. Cristoveanu (1983); *Alte istorii insolite*, de Ovid S. Crohmălniceanu (1986); *Am fost cu toții soldați*, de Ion Aramă (1985); *Am fost la capătul Pământului*, de Mircea Novac (1983); *Am plecat din sat*, de Ion Vlasiu (1988); *Amantul de la mica publicitate*, de Ioana Dimitrescu (1984); *Amazoanele cerului*, de V. Firoiu (1980); *Amendament la instinctul proprietății*, de Mircea Nedelciu (1983); *America celor trei asasinate*, de Stelian Țurlea (1982); *Amiază cu flori*, de Maria Pongracz (1985); *Amiaza unei iubiri*, de Gligor Hașa (1989); *Amintire despre Ion Minulescu*, de Mioara Minulescu (1985); *Amintiri*, de Șerban Cioculescu (1981); *Amintiri - Evocări - Confesiuni*, de Panait Istrati (1985); *Amintiri despre Liviu Rebreanu* (1985); *Amintiri despre Eminescu*, de V. Tudor (1983); *Amintiri despre Enescu Brâncuși și alți prieteni*, de Marcel Mihailovici (1987); *Amintiri despre G. Topârceanu* (1987); *Amprente umbrelor*, de Simion Săveanu (1983); *Amurgul Levantinilor*, de Mircea Constantinescu (1980); *Amurgul se lăsase în zori*, de Nicolae Băbălău (1983); *Ana*, de Alecu Vaida (1983); *Analiza pentru șansele Iuliei*, de Emilian Bălănoiu (1985); *Anamneze*, de Valeriu Anania (1984); *Anatomia balenei albe*, de Marcel Pop Corniș (1982); *Anatomia suferinței*, de Mihail Nasta (1981); *Anatomiaștii în căutarea sufletului*, de C. Bălăceanu-Stolnici (1981); *Ancheta*, de Gheorghe Fartaiș (1983); *Andra*, de Mihai Stoian (1982); *Ani de studenție*, de Gheorghe Andrei (1989); *Aniversare*, de Nicolae Pârvulescu (1982); *Anonim flămând*, de Constantin Mateescu (1983); *Anonima de miercuri*, de Rodica Ojog-Brașoveanu (1984); *Anonimul de aproape*, de Nicolae Neagu (1982); *Anotimpul discret / La estacion discreta*, de Ștefan Augustin (1980); *Anotimpul morții*, de Haralamb Zincă (1980); *Anotimpuri*, Ion Haineș (1983); *Anotimpuri promise*, de Ion Iancu (1985); *Anotimpurile cetății*, de Aurel Gurghianu (1988); *Anotimpurile criticii*, de Zaharia Sângeorzan (1983); *Anotimpurile după Zenovie*, de Horia Ursu (1988); *Anotimpurile eternei iubiri*, de Ion Puiu Stoicescu (1985); *Anotimpurile mamei*, de Stela Szentes (1989); *Antilopa Carpaților*, de Aristide N. Stavros (1989); *Antimetafizica*, de Nichita Stănescu, Aurelian Titu Dumitrescu (1985); *Antologia piesei românești într-un act (IV)*, de Valentin Silvestru (1982);

Antologia poemului românesc în proză (1984); *Antologia poeziilor din R. S. S. Moldovenească* (1989); *Antologia poeziilor tineri*, de George Alboiu (1982); *Antologie de filosofie românească*, de Mircea Maciu (1988); *Antologie Umană*, de Dumitru Drăghicescu (1987); *Anton Pavlovici Cehov*, de Monica Săvulescu (1981); *Antonie și ceilalți*, de Doru Kalmuski (1989); *Anuar*, de George Țârnea (1989); *Anul coborât din turn*, de Platon Pardău (1980); *Anunț de la mica publicitate*, de Ioana Dimitrescu (1984); *Apa*, de Alexandru Ivasiuc (1987); *Apa care tace*, de Petre Sălcudeanu (1984); *Apa vie*, de V. I. Popa (1985); *Apa vie , apa moartă*, Marin Sorescu (1987); *Apărătorul acuză*, de Romulus Cojocaru (1981); *Apele revărsate*, de Șerban Nedelcu (1981); *Apelul de seară*, de Doina Popa (1985); *Apostol*, de Cezar Petrescu (1984); *Apoteoza*, de Constantin Gheorghiu (1984); *Aprecierea persoanei*, de Titus Șuteu, Victor Farcaș (1982); *Aproape de ei*, de Petre Pascu (1987); *Aproape de Elada*, de George Călinescu (1985); *Aproapelui dragoste*, de Mihailo Nebeleac (1987); *Apus de soare*, de B. Șt. Delavrancea (1984); *Arabescul amintirii*, de Hortensia Papadat-Bengescu (1986); *Arca lui Noe (vol. 2)*, de Nicolae Manolescu (1981); *Arcul așteptării*, de Ion Bulei (1981); *Areal (7 poeme)*, de Șerban Foarță (1983); *Argheziana*, de Șerban Cioculescu (1985); *Argonautica*, Mircea Opriță (1986); *Arhanghelii*, de Ion Agârbiceanu (1986); *Arhipelagul*, de Radu Ciobanu (1987); *Arhitecturi de cristal*, de Alexandru Jebeleanu (1989); *Arinii*, de Gheorghe Manafu (1983); *Aripa grifonului*, de Alexandru Vlad (1980); *Aripi de argint*, de Doru Davidovici (1983); *Arpegii pentru patru anotimpuri (II)*, de Sandu Augustin (1981); *Arșița*, de Calistrat Costin (1981); *Arta ca trăire și interpretare*, de Titu Popescu (1982); *Arta engleză*, de Dan Grigorescu (1989); *Arta îmbrobodirii*, de Valentin Silvestru (1982); *Arta prozatorilor români*, de Tudor Vianu (1981); *Artă și convenție*, de Radu Cezar (1989); *Aș putea să vă arăt cum crește iarba*, de Geo Dumitrescu (1989); *Așa cap, așa căciulă*, de Angela Dumitrescu (1981); *Ascensiune nocturnă*, de Tudor Vlad (1984); *Ascensiunea*, de Ștefan Dorgoșan (1989); *Asediul locului comun*, de Mircea Horia Simionescu (1988); *Așezarea*, de Nicolae Stan (1989); *Aspecte de istorie literară*, de Mioara Apolzan (1983); *Așteptându-i pe învingători*, de Eugen Uricaru

(1981); *Astrele negre*, de Radu Ulmeanu (1983); *Atac de cord*, de Ștefan Marinescu (1984); *Atac în bibliotecă*, de George Arion (1983)...

Pentru adevăratul iubitor de literatură nu e greu de constatat ce a fost și ce a mai rămas... De aceea, consider că a privi lucrurile comparativ, adică perioadele 1945-1989 și 1990-2009, nu e nici un rău, dar ne putem face, cât de cât, o idee despre cine și despre ce, apropo de creația literară din ultimele vreo șase decenii...

Spuneam ceva mai înainte că „Voi lua în calcul doar o parte din mulțimea de apariții editoriale din perioada 1980-1989, adică (foarte) aproximativ 240 de titluri – pentru a avea posibilitatea să comparăm, numărul aparițiilor și, intuitiv, valoarea acestora, din perioada 1970-1989, cât și cea a aparițiilor dintre 1990-2009. (O parte dintre aparițiile editoriale ale anilor 1945-1970, le-am menționat în materialele anterioare, n. n.) În context, este vorba despre aproape un sfert de milion de volume (cifră destul de aproximativă, repet...) și, printr-o simplă coincidență, recurg la volumul semnat de Al. Ștefănescu... Desigur, mi-ar fi convenit ca, același Al. Ștefănescu să-și fi găsit suficient timp pentru a ne mai destăinui rețeta despre „*Cum te poți rata ca scriitor. Câteva metode sigure și 250 de cărți proaste*” și în cazul aparițiilor postbelice, adică antedecembriste. Însă e bine și-așa, sau **Suficient**, fiindcă, indiscutabil, numărul cărților proaste editate în perioada de care ne ocupăm în acest text, întrece, cred, până și cele mai sumbre calcule. Creațiile antedecembriste erau pieptănate cu grijă atât de cenzură cât și de securitate, ba chiar o seamă de activiști ai *pecereului* deveniseră „pricepuți critici literari”, inclusiv „aparatele de partid județene” – activiști, secretari cu propagandă, instructori, șefi de cabinet ș.a.m.d. – se apucaseră să dea verdicte... (v. viziunea de spectacole de teatru – de ex. – înainte de premiere...). Să reținem că, printre aceste teribile... furci caudine reușeau să se strecoare spre cititori cărți ale unor autori care se luptau eroic și responsabili pentru ca actul de creație să poarte mesajul înveșmântat în ceea ce numim acum *valoare*.

Fără a mai insista folosindu-mă de argumente, altfel plauzibile, dar și pentru a nu lungi prea mult povestea, mi se pare

edificator, ca posibilitate de comparație, să se ia în calcul condițiile în care au apărut, înainte de decembrie '89, cărți reprezentative pentru literatura română, și aparițiile de după '89. Vom constata repede că, în zilele noastre, când nu mai există cenzură (nici proprie!), autorii, de la mâna a doua și până la mâna a... șaptea, își publică „operele” de doi bani cu o dezinvoltură și o infatuare de care, privindu-i, nu-ți vine să-i crezi în stare. Astfel stând lucrurile, consider că trebuie apreciată „modestia” lui Alex. Ștefănescu atunci când s-a gândit să se refere **doar** la 250 de cărți proaste apărute după Revoluția din Decembrie 1989. Drept care, simți nevoia să exclami repede: numai atâtea cărți proaste, dom' Alex? Cred că sunteți în mare eroare...

Dar cele de valoare? Sunt? Se mai scriu?

Să ținem legătura cu Cronos în așteptarea semnalului său de alarmă!...

Bibliografie generală

- *Dicționar cronologic - Literatura română*; autori: Mircea Anghelescu, Dorina Grăsoiu, Emil Manu, Nicolae Mecu, Mihai Moraru, I. Opreșan, Despina Spireanu; coordonatori: I. C. Chițimia – Al. Dima. Editura științifică și enciclopedică, 1979.

- Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, *Dicționarul Scriitorilor Români*, prima ediție, Editura Fundației Culturale Române, A-C (1995); D-L (1998); Ed. Albatros, M-Q (2001); R-Z (2002).

- Gheorghe Perian, *Scriitori români contemporani*, Ed. Didactică și Pedagogică, 1996.

- Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Ed. Cartea Românească, 2008;

- Alex. Ștefănescu, *Cum te poți rata ca scriitor; Câteva metode sigure și 250 de cărți proaste*, Ed. Humanitas, 2009.

MOARTEA LUI SOCRATE – UN ASASINAT POLITIC ?

Socrate s-a născut la Atena și a trăit între anii 469-399 (î. Cr). O origine socială cel mult modestă, o fizionomie deloc de invidiat și o existență pe măsură, au constituit, într-un fel, punctele vulnerabile, dacă putem spune așa, ale unuia dintre marii filozofi ai lumii – Socrate. Fiul al cioplitorului în piatră, Sophroniscos și al moașei Phainereta, arăta lumii o fizionomie descrisă de contemporanii săi în felul următor: ochi bulbucați, nas cârn, buze groase, cap pleșuv, uitătură piezișă și o barbă rară și totdeauna neîngrijită. Toate-acestea adunate la un loc dădeau văzului lumii o urâtenie aproape desăvârșită și, la fel de adevărat, ceva mai rar întâlnită. Am mai putea afirma, poate puțin cam hazardat, că respectivele tare i-au fost date de către Divinitate doar cu scopul simplu de a le putea compensa cu ascuțimea unei minți scilpitoare și o adâncime a judecății care l-au scos, în scurtă vreme, din rândul oamenilor de rând. Este o variantă de luat în seamă fără a cădea în cine știe ce fabulații sau interpretări forțate. „Răul-urâtenie” nu putea fi convertit în... bine decât de o minte înțeleaptă, astfel că Socrate, adresându-i-se lui Cristobulos spune: *„Ochii tăi nu văd decât în linie dreaptă, pe când ai mei, și într-o parte, fiindcă sunt bulbucați. (...) Eu cred că nasul meu e mai frumos, dacă cu adevărat zeii ne-au făcut nasul ca să mirosim; căci nările tale cată spre pământ, pe când ale mele sunt sumese, așa că primesc mirosurile din toate părțile. Nasul meu cârn e mai frumos pentru că nu stă împotriva, ci lasă numaidecât privirile să se îndrepte unde vor, pe când un nas mare aduce mai multă pagubă, pentru că oprește privirile ca un zid...”*

Dacă acestea sunt cuvintele marelui filozof, și nu avem argumente de contrazicere, atunci descrierea sa este cel mai reușit miniportret al organelor sale de văz și miros implantate într-o fizionomie deloc atrăgătoare. Într-un fel, „contracararea” urâteniei sale prin contrabalansare, este continuată de un discipol al său,

Xenofon (430-355 î. Cr.): „*Era așa de drept că n-a făcut niciodată rău nimănui, ci a adus cele mai mari foloase prietenilor lui, așa de cumpătat, încât n-a pus niciodată plăcerea mai presus de cinste, așa de înțelept, că deosebea fără greș binele de rău fără ajutorul nimănui, ci cu propria lui pricepere, destoinic să lămurească și să definească orice, îndemânativ să judece pe alții și să le arate greșelile, și să-i îndrepte spre cinste și virtute...*” Exact aceleași coordonate stau și la baza caracterizării făcută de Platon (427-347 î. Cr.), cel mai credibil „biograf” și continuator al marelui filozof în celebrele de-acum dialoguri din *Banchetul*: „*Fedon*”, „*Statul*”, „*Parmenide*”... Acestuia, el însuși mare gânditor al lumii antice și ceea ce s-ar numi acum purtătorul de cuvânt al lui Socrate, dar și cel mai important, deci, discipol al filozofului, îi datorăm cea mai completă și mai autorizată descriere a persoanei, dar și a strălucitoarei înțelepciuni socratiene. În *Scrisoarea a VII-a* – singura autentică, după cât se pare – autenticitatea celorlalte fiind relativ incertă –, Platon îl caracterizează ca fiind “*omul cel mai deștept dintre contemporanii săi*”. Să avem în vedere că acest lucru a fost posibil și pentru că, pe lângă calitățile native menționate și descrise de discipolii și comentatorii săi el a fost și unul dintre învățăceii sofștilor Protagoras, Georgias, Hippias, Prodicos, Callicles, Thrasymachos..., care a asimilat cunoștințele valorificându-le apoi în modul cel mai extraordinar cu putință. Apoi, luând în considerare – și nu avem vreun motiv să n-o facem – mai toate descrierile contemporanilor săi subliniază noblețea unui caracter cu totul aparte. Atenianul Alcibiade(c.450-404 î. Cr.), general de armată și om politic, întărește afirmațiile predecesorilor săi în calitate, și el, de discipol al lui Socrate spunând: „*Socot pe Socrate aidoma acelor tipuri de silenți așezați prin atelierile sculptorilor, pe care aceștia îi dăltuiesc cu naiuri și flaute în mâini. Dacă-i deschideți ei au pe dinăuntru mici statui de zei. (...) Când îi ascult, inima mea bate mai tare decât a corybanților. Lacrimi îmi pică din ochi sub vorbele sale.*”

Cel asupra căruia atârnă atâtea calități spirituale, cel care este considerat un moment distinct în istoria filozofiei universale: presocraticii, (sec. VII-V î. Cr.), urmați de sofști și-apoi socratiinii etc., s-a făcut remarcat începând cu atitudinea sa ireconciliantă împotriva sofștilor. Este bine cunoscut faptul că Prodicos din

Cheos, Thrasymacos din Calcedon, Hippias din Elis, sau, dar poate chiar în primul rând, Protagoras din Ardera, erau propovăduitori cunoscuți și impuși ai scepticismului și nihilismului reprezentând, după raționamentele lor, spiritul uman. Să nu oitem aici un amănunt interesant în ceea ce privește formarea gândirii filozofice a lui Socrate și anume: Aspasia din Milet și Diotima din Mantinea, cea dintâi o curtezană pomenită de Platon în *Menexenos*, de Xenofon sau de Eschine, ultimul afirmând că Aspasia i-a ținut lui Socrate adevărate lecții despre doctrina dragostei; cam la fel s-au petrecut lucrurile și în cazul Diotimei...

Fiind nativ o minte ascuțită, Socrate a "beneficiat" din plin de vicisitudinile unei existențe care a completat și perfecționat de-a lungul vieții filozofului acest dar divin. În comedia *Norii*, Aristofan a construit un personaj Socrate având la bază omul real nu apelând la informații sau supoziții, autorul piesei considerându-l a fi un fel de *summum* al sofismului din vremea aceea; în *Banchetul*, Platon vorbește chiar despre întâlniri dintre comediograf și filozof în Atena... Cei care l-au cunoscut, care i-au fost apropiați ca prieteni sau discipoli, îl descriu ca pe un personaj fascinant dominând prin inteligență și elocința cu care își demonstra ideile și convingerile, calități care dublau și completau un caracter impresionant. Tăria caracterului său și o voință aproape ireală au făcut să se vorbească despre el ca despre un fenomen chiar din punct de vedere psihobiologic; era în stare să suporte neajunsurile – foame, sete, frig, căldură – dincolo de limita admisă de legile firii, ceea ce presupunea – parafrazându-i zicerea – o deplină cunoaștere și stăpânire de sine. Calm și cu simțul măsurii în tot și în toate, Socrate nu a fost agreat pentru aceste calități de toată lumea; înțelepciunea sa, transmisă celorlalți prin cuvinte și fraze meșteșugit alcătuite, a constituit, nu o dată, motiv de invidie și dușmăniei asupra-i. Este locul să menționăm aici că antipatiilor le-a răspuns întotdeauna cu calm, cu argumente și cu un farmec al discursului care anula, sau măcar diminua orice urmă de adversitate.

Însă, între altele, rostul acestor rânduri este, atât cât se va putea, și de a privi viața marelui filozof dintr-o perspectivă mai puțin adusă în discuție, și anume, viața sa de familie. Îndeobște este bine cunoscut adevărul că această latură a existenței sale a fost un

fiasco – nu chiar total... În orice caz, la acest capitol nu se pot spune prea multe lucruri bune; soția sa, celebra Xantipa, personificarea femeii cicălitoare, a răutății gratuite, a personajului negativ în general, a creat și a menținut în căsnicia lor o atmosferă permanent tensionată; o iritau calmul filozofului și comentariile sale ironice, o scotea din sărite însăși prezența acestuia în preajma sa. În sensul celor de mai sus, cred că una dintre cele mai corecte, mai autorizate și mai dure portretizări a Xantipei a fost făcută de unul dintre discipolii lui Socrate, Xenofon (430-355 î. Cr.) care o descrie astfel: *„cea mai insuportabilă dintre toate fapăturile ce au existat, există sau vor exista vreodată.”* (Xenofon, *Amintiri despre Socrate*, trad. Grigore Tănăsescu, Ed. Univers, Buc.1987, p. 202); iar Diogene reproduce un minidialog, semnificativ, dintre Socrate și Alcibiade care se mira de răbdarea filozofului în relația cu Xantipa. *„Și tu suportă gâgâitul găștelor, i-a zis el lui Alcibiade; „Desigur – răspuse Alcibiade – dar ele îmi dau ouă și pui.” „Și Xantipa – reluă Socrate – îmi dă copii.”* (Jean Brun: *Socrate*, Ed. Humanitas, Buc. 1996, pag.29). Realitatea este că Socrate însuși o considera pe Xantipa întruchiparea răului uman în toate manifestările sale spunând: *„Dacă reușesc să-mi păstrez calmul în fața manifestărilor ei, înseamnă că voi putea să mă înțeleg cu oricine; de aceea am și luat-o de nevastă, dar și pentru că, pentru mine, căsătoria este un rău necesar.”* În acest sens, este cu atât mai credibil răspunsul său dat unui tânăr la întrebarea acestuia dacă să se căsătorească sau nu: *„Oricum vei face, i-a răspuns filozoful, tot rău îți va fi...”* Pe de altă parte, se pare că Socrate s-a „răzbunat” pentru greaua sa viață de familie trăind în... concubinaj, sau chiar ca soț, cu încă o femeie: Myrto. *„La Atena fiind în uz instituția monogamiei, s-a pretins că Socrate a profitat de un decret excepțional îndemnându-i pe atenieni la poligamie.”* După unii comentatori și biografi, din aceste relații „sentimental-conjugale” au rezultat trei copii (Lamprocles, Sophroniscos și Menexene), neștiindu-se exact care dintre ei au fost ai Xantipei și care ai lui Myrto... În orice caz, cea mai conturată certitudine pare a fi aceea că, în detenție fiind, Socrate este vizitat doar de Xantipa *„cu copilașul lor în brațe.”*, (Jean Brun, op. cit. p. 27), adevăr care confirmă că, măcar unul dintre cei trei fii, era al Xantipei.

Cele de mai sus – informații succinte dar elocvente în contextul conturării și creării unui cât mai reușit portret, în primul rând al omului, dar și, în mod egal, așa zice, al filozofului Socrate. Sunt elemente perfect circumscrise și, de ce nu?, într-o mare măsură hotărâtoare pentru cristalizarea și, în același timp, aprofundarea și amplificarea gândirii sale filozofice. Desigur, ar fi nepotrivit să ne cramponăm de această idee, am proceda reduțional și nedrept simplificând totul. În plus: informațiile despre viața și atitudinea lui Socrate vizavi de familie și societate ar fi incomplete fără a aduce în discuție, măcar tangențial, una din acuzațiile menționate și susținute de, mai ales, de detractorii săi. Este vorba despre așa-zisul „cerc socratic” în care era atras tineretul atenian fiind apoi corupt cu idei antisociale și antifamiliale prin promovarea unor libertăți mai mult sau mai puțin erotice, dar catalogate, oricum, grave din punctul de vedere al părinților. La acest capitol se încadra perfect o eludare a principiilor de bază privind moravurile societății timpului, atunci când se aveau în vedere „pornirile” amoroase ale celor care frecventau cercul socratic. Într-o vreme când, cel puțin teoretic, dar și practic în mare măsură, moralitatea avea nu numai un rol distinct în educația tinerilor ca viitori cetățeni de bază și de vază ai cetății și societății, ci și rostul de a constitui siguranța acesteia, gândirea filozofică socratiană deranja aceste precepte.

Așadar, *„filozof și în viața conjugală, el nu s-a plâns niciodată de vitregia soartei: Mai mult, a încercat să explice de ce s-a învoit să conviețuiască atâta amar de vreme alături de o ființă insuportabilă ca Xantipa. Asemuindu-se unui dresor de cai nărzăvași, Socrate i-a explicat unui anume Antistene, care se minuna de răbdarea lui în viața conjugală, că, voind să se învețe a trăi în mijlocul oamenilor, a luat-o de soție pe Xantipa, convins că dacă va fi în stare să-i îndure toate hachițele, se va putea înțelege cu orice soi de indivizi.”* (Doru Cosma, *Socrate, Bruno, Galilei, în fața justiției*, Ed. Sport-Turism, București, 1982, p. 31).

Acest sacrificiu al filozofului nu l-a ajutat, însă, atunci când a fost acționat în justiție și acuzat pentru fapte condamnabile cu pedeapsa capitală; din contră, învățăturile sale au fost considerate delictive și condamnate ca atare. Diogene Laertius, în *Viețile și doctrinele filozofilor*, redă astfel o parte din actul de acuzare

semnat de Meletos, Anytos și Lycon: „*Eu, Meletos, fiul lui Meletos (...), acuz sub jurământ pe Socrate (...). Socrate se face vinovat de crima de a nu recunoaște zeii recunoscuți de cetate și de a introduce divinități noi; în plus, se face vinovat și de coruperea tinerilor. Pedeapsa cerută: moartea.*” (Jean Brun, op. cit., p.37).

Poate cu un dram de aroganță generată de conștientizarea valorii gândirii sale, ignorând într-un fel realitatea și riscul de a apărea în fața justiției și de a se apăra împotriva învinuirilor grave care i se aduceau, în timpul procesului Socrate s-a apărat singur, refuzând să i se pledeze cauza de către altcineva. De menționat că își oferise serviciile unul dintre cei mai importanți logografi ai Atenei: Lysias. Pledoaria-ofertă a acestuia fiind considerată de Socrate ca fiind lipsită de curaj și mai puțin sau deloc credibilă în comparație cu adevărul-adevărat cu care el credea că va convinge justiția de logica gândirii sale filozofice și asupra activității sale. Era o simplă naivitate specifică spiritelor înalte care cred că lumea se conectează la ideile lor, le asimilează și sunt în stare să... moară pentru o astfel de cauză. Nici vorbă! Din totdeauna, iar în vremea noastră nu e deloc altfel, inșii piperniciți în gândire, incultii și sicofanții au trudit cu toată puterea la minimalizarea meritelor celor mai inteligenți decât ei și, dacă era posibil, chiar la distrugerea totală a acestui... rău. În cazul de față propagatorul răului, dacă nu cumva chiar personificarea acestuia, era însuși Socrate care, cu ideile sale nocive pentru tineri și societate în general, trebuia exclus din viața cetății. Astfel s-au găsit acuzații care să ducă în final la anihilarea filozofului prin chiar condamnarea la moarte pentru fapte care impietau flagrant asupra mersului normal al lumii, fapte ale unui rebel care-i sfida până și pe zei, fapt de neconceput în acel timp. Dar care erau, concret, acuzațiile care i se aduceau filozofului? Oficial, plângerea către justiție împotriva lui Socrate avându-i ca autori pe Anytos, Meletos și Lycon, cuprindea trei elemente de bază: impietatea asupra zeilor, introducerea de idei noi într-o politică a existenței general-acceptată – era vorba, totuși, despre democrația ateniană! –, și pervertirea tineretului. Și să mai zăbovim doar o clipă asupra celor trei denunțatori, pentru a-i cunoaște ceva mai bine: principalul dintre aceștia a fost Anytos, „*un tăbăcar bogat (...) puternic și influent*”, politician obscur și care „*era sincer convins că vede în Socrate un personaj periculos*”

(J. Brun cit., pp. 38-39), Lycon un orator mediocru, și Meletos, unul dintre poeții minori ai vremii; de menționat că Lycon și Meletos avuseseră mai mult rol de figuranți la proces. De aceea acuzatul se referă în primul rând la Anytos în pledoaria sa: „*fie că veți da crezare lui Anytos ori nu, fie că mă veți elibera sau osândi, eu nu-mi schimb felul de viață(...)*”... „Felul de viață” gândit de Socrate era, în esență, aspirația sa la „deplină libertate morală, din care, de altfel, a și făcut sensul operei sale de dascăl și educator public” (Gh. Vlăduțescu, *Filosofia în Grecia veche*, Ed. Albatros, București, 1984, col. „Sinteze lyceum”, p. 207). Or așa ceva – *deplină libertate morală* – nu convenea deloc celor care stăteau în fruntea mesei în epoca respectivă. În acest context, nu e de mirare că s-au căutat și găsit capete de acuzare împotriva filozofului, care au dus, firește, la justiție și la condamnare...

Procesul a avut loc într-o zi de primăvară a anului 399, î. Cr., sigur senină, fiindcă evenimentele de acest gen, respectiv judecățile, se petreceau la Atena afară din clădiri. Procesul s-a desfășurat fără ca Socrate să aibă avocat. Pledoaria pentru nevinovăție și-a susținut-o singur, după cum aflăm din cea mai autorizată sursă: *Apărarea lui Socrate* de Platon care, ca participant la proces în calitate de discipol al filozofului, a încercat să ia chiar apărarea mentorului său, încercare zădărnicită însă de judecătorii care au considerat-o nu doar curajoasă, ci și impertinentă. Sigur că Socrate a crezut până în ultima clipă că justiția ateniană va pricepe logica pledoariei sale și va extrage adevărul din ea, însă toate cuvintele spuse pentru apărarea sa, s-au dovedit până la urmă a fi, din păcate, inutile. Fără a intra în alte detalii, toate sursele susțin același adevăr incontestabil: pledoaria lui Socrate a fost, în contextul întregului proces, o memorabilă lecție de filozofie, civism, bun simț și de înțelepciune. Pe rând, el a demontat cu argumente solide toate acuzațiile care i se aduseseră, însă, ca de cele mai multe ori din nefericire, adevărul său a fost învins de minciunile bine ticluite ale delatorilor săi, astfel că, după deliberare, din cele 502 persoane îndrituite să alcătuiască respectivul complet de judecată, două sute optzeci și unu au votat pentru condamnarea filozofului și două sute șaptezeci și nouă împotriva (unele surse spun că ar fi fost doar două sute douăzeci și unu...). A urmat stabilirea pedepsei pentru acuzațiile care i se

aduseseră; oarecum ciudat, ba chiar enigmatic va rămâne pentru totdeauna rezultatul voturilor completului: la cele 281 de voturi se mai adăugaseră 80, astfel că, din 502, 361 de voturi au fost pentru condamnarea la moarte și numai 141 împotriva...

Totul pare extrem de limpede. Însă numai la prima vedere, fiindcă lucrurile sunt destul de complicate și lesne interpretabile diferit... Sună paradoxal, dar Socrate, care fusese condamnat la moarte, între altele pentru că nu ar fi recunoscut zeii recunoscuți de cetate, „își dedică ultimele clipe conversației cu prietenii săi pe tema nemuririi sufletului”, iar ultimele sale cuvinte dovedesc și mai puternic acest lucru: „...Dar acum e timpul să plecăm: eu ca să mor, iar voi – ca să trăiți. Care dintre noi se îndreaptă spre un bine mai mare, nu știe nimeni altcineva decât Zeul.” (J. Brun, op. cit. pp. 45-46, citat preluat de J. Brun din *Apărarea lui Socrate*, de Platon). Or, această credință în nemurire nu înseamnă, de fapt, implicit credința în zei, de care a fost acuzat că n-ar fi avut-o? Să fi fost vorba despre o întoarcere bruscă la cele... zeești, ca un fel de împăcare ultimă, de recunoaștere a greșelilor? Chiar la vârsta de 70 de ani, cât avea atunci, Socrate era prea lucid și prea conștient deja de valoarea raționamentelor sale filozofice ca să demonstreze – ce și cui? Delatorilor? Justiției? Ce mai conta? Poate că doar el și-a dat seama de la început că dincolo de acuzațiile nefondate care i se aduseseră exista o vină cu mult mai importantă și anume vina de a fi fost contemporanul unor atenieni cu poziții social-administrative și politice importante, cărora nu le convenea deloc faptul că în jurul lui Socrate gravitau tot mai mulți concetățeni care-i ascultau vorbele, care credeau în el și în spusele lui... Era doar fiul unui biet pietrar care amenința să strice cu ideile sale din socoteli un sistem democratic foarte convenabil. Pe măsură ce treceau anii, devenea tot mai periculos, deci trebuia eliminat. Se pare că, de fapt, acesta ar fi fost mobilul principal al condamnării sale: amestecul, direct sau indirect, într-o ordine a existențialului cu idei și raționamente care ar fi revoluționat prea mult... De aceea, acuzarea și condamnarea sa la moarte au la bază salvarea politicii ateniene din acele vremuri de la infestarea cu idei și concepte periculoase, nouă rămânându-ne la îndemână și ipoteza, poate cea mai apropiată de adevăr, că, de fapt, moartea lui Socrate a fost un asasinat politic.

CUPRINS

I. TABLETE

Marea confuzie -----	7
Semidoctii ajunși -----	8
Siamezele -----	9
Hai să mârâim puțin -----	10
Transplantul de ameteală -----	11
Lingăi au fost, lingăi sunt încă! -----	12
Un sobor pentru T.V.A. -----	13
Paște fericit, mă! -----	14
Dumnezeu e speriat... -----	15
Un animal nou: cârcotașul -----	16
Trăiască indexarea! -----	17
Ia cuponu', bade! -----	18
Cocoșelul-funcționar -----	19
Termitele și apa caldă -----	20
Noa, bine!... -----	21
Aruncarea pisicii -----	22
Cum a fost, așa rămâne? -----	23
Noi și sânul Europei -----	24
Pactul cu Dumnezeu -----	25
... Și iarăși suntem veseli! -----	26
Câinii din orașul Deva -----	27
Murphi, românașul -----	28

Studentție, ce frumoși sunt anii tăi!? -----	29
Arătări hilare -----	30
Cotcodăcitul -----	31
Vis de Sfântul Nicolae -----	32
O subspecie umană: nesimțiii -----	33
Hazul la români -----	34
Aho! Aho! -----	35
Act adițional -----	36
Deșteptul de Stolojan -----	37
Evangelhia după Isărescu -----	38
A pus Dracu' coada pe noi? -----	39
Acupunctură și privatizare -----	40
Să-i omorâm pe mucaliți! -----	41
Trăiască P.I.B.-u-ntre popoare! -----	42
Despre lipitori/lipituri -----	43
Despre simțul ridicolului -----	44
Alegeri, ciolan și cozi (de topor) -----	45
Ole! Ole! C.f.R.-ul nu mai e?! -----	46
Sport -----	47
Funcționărașul tâmpit -----	49
Ce ne trebuie cultură? -----	50
Alo, ați greșit direcția? -----	51
Agamiță, ia ciolanu'! -----	52
Noi vizite de lucru -----	53
Un diminutiv simaptic: idiotețel -----	54
Orgoliul și celelalte -----	55
Electorală -----	56
Puhoaiie, zoaie și gunoaie -----	57
Ce popor nebun, tovarăși! -----	59
Prafus, electoraticus dacicus -----	60

În vacanță ordonanțe! -----	61
Dragă mentalitate! -----	62
Las' că mai vorbim noi!... -----	63
Orașul nostru -----	64
Pe apa R.A.G.C.L.-ului, la primitivism -----	65
O cauză: lupta pentru clauză -----	66
Noroc bun, cultură! -----	67
Aici „ni sunt analiștii!... -----	69
Eh, dacă nu era Pilat... -----	70
Exemplare din tribobâtoacă -----	71
(Re)vin lingăii -----	72
Dacă n-ai o bătrânică... -----	73
„Talpa” pentru „Talpa țării” -----	74
Spre cota zero, adică, cultura -----	75
Șapca, mâna canadiană -----	76
Firme din top: „Descuțu” S.R.L. -----	77
Iliescu? La târgoviște! -----	78
Bagă viteză, mă! -----	79
„La un pas de fericire” -----	80
Doamne-ajută! -----	81
Ia să vină Dumnezeu! -----	82
Le-arătăm noi tenis! -----	83
Promisiunile din plopi -----	84
Alegerile! -----	85
Capul lui Moțoc -----	86
Furtuna logică -----	87
Robingo în 16 -----	88
Au rămas numai ei doi -----	89
Am văzut idioți fericiți! -----	90
Poveste cu MISS-uri -----	91

Servilismul și ai lui -----	92
Dă, Doamne, să fie bine! -----	93
Basmе care ar zgudui lumea -----	94
Aho! Aho!, Democrație! -----	95
Omul și câinele lui -----	96
Un soi de cerșetori -----	97
Eminescozii -----	98
Labirintul schimbării -----	99
Zii: 0,33! -----	100
Spre derută – înainteeeeeee, marș! -----	101
Protecția socială -----	102
Invidii provinciale -----	103

II. Ș. A.

Civilizația și binefacерile ei distrugătoare -----	107
Criticaștri, autorași și cărțulii -----	112
Denigrez, deci, exist -----	117
Pavel – un intrus printre apostoli? -----	120
Gâlceava înțelepților – între ei... -----	133
Romancierul Mihai Sin, doar ignorat? -----	140
Spre o demitizare a lui Eminescu? -----	142
Un mit inventat: Ahasverus -----	149
Postbelic – postdecembrist -----	159
Moartea lui Socrate – un asasinat politic? -----	177

“O selecție din savuroasele, picantele, oniric-jucăușele și, câteodată, întortocheatele tablete publicate de Dumitru Hurubă...”

Mircea Mihaies

“Cartea Prozatorulu Dumitru Hurubă, spirituală, acidă, mereu incitantă, este o fereastră deschisă către spectacolul actualității astfel cum ni-l prezintă televiziunile. Textele din carte nu sunt simple notații ci și o cronică a vieții noastre de fiecare zi, prea adesea covârșită de absurd și de comic involuntar. Acestea și altele, prozatorul le înfățișează cu umor și compasiune umană, în textele sale spumoase și pline de vervă”

G. Dimisianu

“Poate doar la Caravaggio, marele pictor, am găsit aceleși curaj de a-și pune capul pe tava condamnatului, pentru ca oamenii din vreme să poată vedea că autorul e părtaș suferinței generale, că este inserat în tabloul vremii de către Creator”

Constantin Stancu